

SIIM VESKIMEES

LÕPUTU JUUNI

 Sündmuste horisont

33

Siim Veskimees
Lõputu juuni
Autoriõigused © 2012 Siim Veskimees
Kaanepilt © Siiri Kumari 2013
Toimetanud Eva Luts
Kirjastus Fantaasia & kirjastus Täheveski
ISBN 978-9949-9365-0-2
Raamatu ilmumist on toetanud Eesti Kultuurkapital

EESTI KULTUURKAPITAL

Autori eessõna & tänuavaldused

See romaan ilmus suuremas osas 2012. aastal järjejutuna ajalehes Lääne Elu.

Peab mainima, et see on minu esimene ja ainus kogemus taolises vormis kirjutamisel – esiteks tuli iga osa mahutada 3500 tähemärgi sisse ja teiseks hakkas jutt ilmuma enne, kui oli täielikult valmis.

Muidugi ei kirjutanud ma seda tühja koha peale. Minu romaanid ei sünni tavaliselt kunagi kiiresti ja kergelt. Tihti on ideed keerelnud peas aastaid, kui mitte aastakümneid. Tihti jäävad lood seisma – mul on mingi kolmandik hõredat, kohati märksõnadega kokku traageldatud teksti ja see seisab... seisab... ja seisab... Siis ma pühin sellelt tolmu (*piltlikult*, täpsustan igaks juhuks – mu tekstid on ainult arvutis ja ma ei prindi neid kunagi) ja kirjutan ühest või teisest otsast juurde. „Lõputu juuni” ei ole erand – esimesed ideed on sajandi algusest, siis olen kirjutanud suure hulga teksti mõned aastad tagasi, ca 2008–2009.

Igatahes hetkeks, kui romaan ilmuma hakkas, oli see mul muidugi peas koos, kuid lõplikult valmis ehk umbes 2/3. Peamiselt tähendas see seda, et kuivõrd ma algust enam ringi teha ei saanud, polnud mul võimalik lugu põhjalikumalt muuta. Ma ei olnud tulemusega päris rahul ja seepärast ei ole käesolev raamat ei mu kodulehelt saada olev tööversioon ega Lääne Elus ilmunud tekst. See raamat on uus, ümbertöötatud ja (loode-tavasti) küpsem teos.

See on väga tore tunne, kui korraga hakkavad tegelased elama, lugu haagib kokku ja kirjutamine on puhas rõõm. Tihti olen mõelnud, et tegelikult tuleks lõpetatud romaan panna mõneks ajaks riulile settima. Tavaliselt pole selleks aga kunagi aega ega tahtmistki – pähe tulevad uued mõtted ja „valmis” asja tahaks „päris valmis” teha – avaldada. Paraku on mul selle romaani puhul nüüd harukordne võimalus kirjutatu uuesti üle käia. Tekkis isegi naljakas mõte – ehk peaks järje kirjutama... sest hetkel ikka veel kogu see lugu, kõik tegelased ja maailm elab minus.

Pealkirjast

Võrgus on ylevale Liisi Ojamaa luulekogu „Lõputu juuli” (<http://www.sysdec.ee/~kermo/ryhm/liisi.html>), mis mulle väga meeldib.

Ma yldiselt ei kasuta pärisinimesi raamatu prototyypidena, kummatigi olen selles loos läinud hulga kaugemale, kui ma endale tavaliselt luban –

siin on üks poetess ja kuna ma lihtsalt ei oska kirjutada tolele tegelasele sobivaid värsse, yhendasin meeldiva kasulikuga ja Liisi lahkel loal on kõik tolle tegelasega seotud luule pärit sellest tema kogust.

Sisust

Tegelikult on see lugu kodumaa-armastusest ja valikutest.

Kõigepealt teeme ühe asja selgeks – ma olen eestlane ja jään selleks. Ma usun, et olen nii kirjanikuna, kui kaitseliitlase ja omal ajal poliitiku – või tegelikult igas rollis – andnud Eesti maa ja rahva tuleviku heaks keskmisest pisut enam. Mu kurbus ja sünge iroonia eestluse tänase seisuga üle tuleb murest. Ja just sellepärast võtangi endale õiguse ja julguse öelda oma maa ja rahva kohta väga, väga-väga halvasti.

Ühe lausega öelduna on „Lõputu juuni” lugu sellest, mis saab siis, kui Maal avanevad sajad täheväravad ja igal vähegi arvestataval huvigrupil on võimalik endale päris oma planeet saada. Kas – nagu üks tegelane irooniliselt märgib – viimane, kes lahkub Maalt, tühjeneb külmiku ja kustutab tuled?

Ma ei tahtnud lugu viia kuhugi ebamäärasesse tulevikku, ma tahtsin, et see lugu algaks siin ja nüüd. Lisaks oli mul vaja, et toimunu üle säiliks mingisugunegi kontroll (lugu sellest, kuidas suvalistes kohtades on suvalisi uksi suvalisse kohta, on hoopis teine lugu teiste probleemidega). Ainult sel põhjusel on sisse toodud võõrmõju – marslased oma miljardite aastate eest kadunud tsivilisatsiooniga. Eks sedagi oli omamoodi lahe kirjutada (loodan, et ka lugeda), kuid see ei ole peamine.

Peamine on valikutes – mida teevad eestlased (ja teised rahvad muidugi ka), kui ukсед minekuks on lahti?

Head lugemist!

Siim Veskimäes

Lõputu juuni

I

Aeg oli käes. Nad läksid.

Inimesed. Terves maailmas.

Ja siin, Eestis.

Kõikjal üle porise, niiske ja külma maa pakiti asju, tülitseti, sosistati tekkide all ning kakeldi, nii et veri väljas. Teinekordki tuli allajäänud-peksasaanud kiirabisireenide kimedal hädahüüül valgete linade vahele toibuma viia. Mõnikord ka tapeti, kuid seda harva. Väideldi, vaieldi, lauldi ja pilgati, põletati kohvreid ning pandi lapsi ja abikaasasid luku taha... Kuid peamiselt ikkagi pakiti asju ja jäeti hüvasti.

II

Orbiidil, vaakumis heli teatavasti ei levi. Ometi kuulis Hain, kuidas järjekordne süstik dokkis. Kuulis jalgadega. Suur hõre konstruktsioon võpatas, kui haaratsid sulgusid, ja kõik, kes sellega ühendusest olid, tajusid otse mööda metalli levivaid helisid – kolinat, käginat ja oigamist.

Süstiku luugid avanesid ja üksteise järel hakkasid sealt väljuma konteinerid. Tavalise suure merekonteineri mõõdus. *Huvitav, kui inglased selle omal ajal välja mõtlesid, kas nad oleksid siis uskunud, et see saab põhiliseks mõõtühikuks ka inimeste väljarändel üle kogu teadaoleva universumi?* Ta puhatas omaette ja sellest tekkis hetkeks kiivriklaasile udulaik. *Kusjuures see teadaolev universum on hulga suurem ja mõistetamatum, kui tollal ette kujutati.*

Enamikul konteineritest olid aknad ja kuigi need olid seest hämaralt valgustatud, oli näha neis istuvaid inimesi. Kõigil skafander seljas – loomulikult. Umbes pooltel oli kiiver peas. Enamik neist, kel kiivrit peas polnud, oksendas. Neid viimaseid oli päris palju. Enne vastasmõjuvabasiid mootoreid olid kosmoses käinud ju ainult noorepoolsed, treninitud ja terved inimesed, ja isegi nende hulgast hakkas alguses paljudel paha. Ilmselt aga poleks keegi ette kujutanud, *kui* rõlgelt, lootusetult, armetult ja armutult oksene on ikkagi tavaliste kahejalgsede vedamine läbi kaalutuse...

Konteinerid liikusid rivis spetsiaalsel haaratsitega liikurteel, neil oli tulla oma pool kilomeetrit, enne kui jõudsid kaheteistnurkse tuleringini

hiigelsuurt võrkotti meenutava konstruktsiooni ees. Konteinerid läbisid tuleringi ja... kadusid. See oli ikka veel, pärast tuhandekordset jälgimist, õõvastav vaatepilt. Konteinerid läksid... ja siis lihtsalt kadusid.

Sest see kaheteistnurkne tulering oli portaal. Pöördruumitunnel. Tähevärv. Inimeste variant nõndanimetatud Tünnidest, mis umbes viis aastat varem Maale langesid.

Selle Tünni teises otsas oli Taaravalla. Eestlaste planeet.

Täpsemalt selleks ajaks juba üks eestlaste planeetidest.

Süstik sai tühjaks, haakis end lahti ja libises eemale. Jälle tundis Hain – tundsid kõik, kes sellega ühenduses olid – konstruktsiooni protesteerivalt ägisemas, kui süstik lülitas mootori sisse ja kadus järjest kiiremini Maa suunas, arendades nüüd, mil tal inimesi peal polnud, arvatavasti oma 20–30g-d – pilootidel oli ju kompenseeriv kontuur.

Sest nende paari aastaga oli tehtud palju hämmastavaid avastusi. Enamasti küll marslaste abil. Tünne oli Maal, täpsemalt Maa-lähedases ruumis juba tuhandeid. Ühe sellise ehitamine maksis miljoni euro ringis – mis tähendas, et oli kättesaadav peaaegu igale vähegi tõsiselt võetavale huvigrupile.

Maa oli kaotamas inimesi kiiremini, kui mistahes õnnetuste, taudide või sõdade läbi.

Neil meeletutel päevadel, kõndides ringi nagu jälitusluuluga Terminaator – soomustatud skafander, suurekaliibriline plasmapõlet, kaks püstit, granaadid ja raske EMP, kui peamisega piirduda – ja oiates veel paranemata haavade tõttu – kui kedagi kuulmas ei olnud –, mõtles Hain korduvalt tagasi ajale, mil kõik algas.

III

Haini jaoks algas see pisut varem kui suurema osa inimeste jaoks, juhuslikult ja pohmakaga. Pohmakaski oli tegelikult juhus. Kuid elu koosnebki juhustest.

„Läheme sisse,“ viipas David observatooriumihoone poole.

Ta oli loppis ja kahvatu ning Hain ei oleks tahtnud teada, mida arvanuks alkomeeter, kui liikluspolitsei neid peatama oleks juhtunud.

„Kui sul seal midagi juua on.“

„On. Ja ma lubasin sulle midagi näidata.“

„Jah.“ Hain ohkas ja hakkas end autost välja ajama. Talle meenus küll,

et David lubas midagi näidata, kuid hetkel oli tema huvi asja vastu seal, kus põrgu jäätub.

Õhtupäikese mahe kuma kolmel tolmunud klaasil, millesse kulises mingi tundmatu ja häädamatu nimega selge kuldpruun Single Malt, oli reaalsus. Laud, millele David oli klaasid asetanud, oli sürraalsus – mingi relikt eelmise sajandi 60ndatest. Aga see pidas vastu, sest oli valmistatud enne, kui mööblit hakkas asendama pressitud praht, millele puidukarva papp peale kleebitud.

Peaaegu liiter vett viskile otsa ja ka ülejäänud maailma värvid ujusid Haini silmis taas fookusesse. „Mida sa mulle näidata tahtsid?”

„Seda, kuidas nägu Marsil silmi pilgutab ja sülitab.”

Hain pani silmad kinni. „Seda jama – vabandust – on terve internet täis. Mis imetrikiga...” Ta kehitas õlgu.

„Tõepoolest. Aga vaata, kui sul piisavalt võimas teleskoop, siis sa *näed*. Ja ei üritagi postitada, sest ameeriklaste robotid karjuvad su kohe surnuks. Oleks omal ajal kirikuisadel sihuke interneedus, ei teaks me siiani, et Maa liigub. Kohe oleks tekkinud kakssada saiti, kus väidetakse, et Maa lisaks laulab, tantsib ja taob laupäeviti pihku, ning iga terve mõistusega inimene oleks sellele vastikusega selja pööranud.”

See pani Haini korraks mõtlema. „Pilgutab silmi ja sülitab?”

„Jah. Tule vaata ise.” Ta lülitas arvuti sisse. „Praegu on päev, muidu ma näitaksin sulle otse. Sähvatused. Kahendkood. Numbrid. Hoiatus ilmselt. Aga paistab, et midagi on veel – infot on hulga rohkem.”

„Sülitab?”

„Lennutab midagi Maa suunas.”

Hain seedis seda natuke aega. „Ja sellest on õnnestunud vaikida?” venitas ta lõpuks.

David noogutas mornilt. „Täpsemalt, see on sita sisse maetud. Aga enam ei lähe kaua. Varsti peaksid esimesed neist Maale jõudma.”

IV

„Said sa midagi aru?” kraaksatas Leo, kui nad juba tund aega uuesti teel olid. Kahekesi, Tallinna poole. David jäi observatooriumi maha, ta elas ja töötas seal. Leo oli see, kelle jaoks oli laual olnud kolmas klaas, *ent sobiva tagasihoidlikkusega polnud ta sõnagagi sekkunud härrade kirjaniku ja astronoomi vestluste, turvamees, nagu ta oli.*

Umbes nii Hain sellel hetkel mõtles ja kohe neid mõtteid ka häbenes. Tõenäoliselt oli neid inimesi kõvasti alla protsendi, kes oleksid suutnud jälgida toda elukutselise astronoomi ja nooruses tõsisest astronoomia huvilisest inseneri vestlust. Ja Leo oli võib-olla isegi rohkem kirjanik kui tema. Sest temale oli kirjutamine hobi. Millest Eestis ära ei elanud. Aga see on hoopis teine jutt.

Hain ohkas. „Millist osa sa mõtled? Kaks neid võimalusi on – kas David on hull või on maailm hull. Kuna David tundus üsna normaalne...” Ta kraaksatas naerda ja sirutas käe tassihoidjasse pistetud veepudeli järele. „Aga me saame seda paari päeva jooksul teada. Tõenäosuse hari on ju täna.”

„Sellest ma ei saanudki aru. Mida see tähendab?”

Hain ohkas uuesti. „Seda, et... oh perse... Davidi diagnoosi peame ilmselt maha võtma.” Ta lasi auto vabakäigule ja peatus siis tee ääres.

Eespool libises üle taeva laskuv tulekera, valge tupruv saba taga ja üldse üsna selline, nagu kõik inimesed neid filmides on näinud. Hain proovis määrata kaugust ja kiirust, kuid see ei olnud sugugi lihtne. Vahe- maa võis olla paar kilomeetrit ja võis olla ka paarsada. *Ei, pilvede järgi saab ju arvutada, need on mõne kilomeetri kõrgusel...* Ta haaras kaardi.

„Oh kurat!” Ta vaatas vaheldumisi kaarti ja taevast ja tegelikult võttis see kõik vaid mõne sekundi. „See kukkus kuhugi Läänemaale. Ma vean kihla, et sinna Turba lähedale veneaegsele sõjaväepolügoonile.”

„Vaata,” ütles Leo. Madalal horisondi kohal nende taga kaardus üle taeva veel mitu sellist joont.

Hain noogutas. „Need lähevad kuhugi Euroopasse. Või Skandinaavia- viasse.”

„Sõidame,” napsas Leo autosse tagasi ronides.

„Kuhu?”

„Sinna... Turba polügoonile loomulikult.”

„Eee...” Hain ronis küll tagasi rooli, kuid oli ilmselge, et asi talle ei meeldi. „On see mõistlik mõte?”

„Vajuta gaasi!”

Hain kehitas õlgu ja vajutas gaasipedaali põhja. Ta hakkas uuesti rääkima siis, kui kiirus 160 juures stabiliseerus: „Tagantjärele on nii selge, et midagi on teoksil. Viimased paar aastat on liikvel veidrad kõlakad – see asteroid, siis olevat SETI midagi leidnud... Jah, midagi on teoksil. Täna- sest alates seda enam varjata ei saa. Võõras mõistus on reaalsus!

Reaalsus! Nad on päriselt olemas!” Ta kraaksatas maniakaalselt naerda, kuid tõsines kohe. „Ma ei tea, mida valitsused välja on mõelnud. Võimalik, et kukkumiskoht oli teada ja on juba sõjaväest ümbritsetud. Sul on õigus – tuleb järele uurida. Sest nii sigapõnev ei ole mul veel elus olnud.”

„Huvitav, mida me sealt leiame?” küsis Leo mõne aja pärast kõhkle-misi.

„Kui pahasid tulnukaid, siis ehk ongi parem, kui meid esimesena süüakse.” Polnud aru saada, kui tõsiselt ta seda mõtles.

„Mulle see mõtteviis ei istu. Ega ma biifsteek ei ole... kui biifsteek kuidagi muretseks oma värskuse üle. Pigem küpsusastme... Loll jutt.” Ta tiris tagapingilt oma koti, tõmbas sellest püstoli ja asus seda kontrol-lima.

Hain avas suu ja pani selle jälle kinni. Siis avas uuesti. „Kuule, kõigist inimestest just sina peaksid sellest aru saama. See ei ole mingi tulnu-kate vallutusplaan või jahiretk. Selliseid asju juhtub ainult kollivuudi filmides. Selles puudub igasugune loogika. Mingi sillapea loomine ehk. Millal need asjad ehitati?”

„Kui ma teie jutust midagigi taipasin, siis kaks miljardit aastat tagasi. Või tuli keegi ja ehitas need Marsile, et oleks õigel hetkel võtta.”

„Miks need just nüüd aktiveerusid?”

„Sest miski jõudis lõpule. Teed sa mulle eksamit või?”

„Ei, pigem kammin oma mõtteid sirgu,” viskas Hain vabandava mui-gega. „See on kõige positiivsem stsenaarium. Mõtleme niipidi – oma-aegsed maadeuurimised ei lõppenud avastatavatele just alati hästi, aga maadeuurijad ei tulistanud esimesena. Suur eelis oli neil rahvastel, kelle hulgas leidus mõnigi, kes võttis vaevaks neist veidratest valgetest midagi teada saada.”

„Neil olid odad käes. Piltidel.” Leo tiris kotist õlarihmadega kabuuri ja asus seda endale ümber sättima. Siis võttis ta telefoni. Kõhkles seda käes kaaludes. „Huvitav, kas ma võin helistada ja öelda, et lähen tulnukatele vastu?”

Hain kõhkles kümmekond sekundit ja raputas siis hoiatavalt pead: „Pane parem see aparaat ära. Suur Vend kuulab pealt.”

„Usud sa ise, mida räägid? Suudavad nad? Tehniliselt, ma mõtlen?”

Hain mõtles veel ligi minuti ja noogutas siis mornilt. „Tegelikult ma ei tea. Aga ma ei tahaks riskida. Et me nii lollisti vahele jääme.”

Hain ei saanud midagi teha, et hiljem sellele kihutamisele tagasi mõeldes meenusid talle esimesena read H. G. Wellsi „Maailmade sõjast”: „oli soe õhtu/ .../ kõik tundus nii ohutu ja rahulik.”

Jah, raadio teatas „meteoritiide” langemisest kõikjal üle maailma. Neid olla kokku loetud üle saja. Imestati isegi, „nagu juhiks neid nähtamatu käsi”, sest kõik need olid kukkunud inimtühjadesse paikadesse – ohvreid seni ei olnud.

Maailm elas oma elu edasi. Peale nende ei olnud maanteel ühtki hullu kihutajat, vastutulevad autod möödusid tavalise kiirusega. Tee äärde jäävate asulate tänavad olid tühjad, kusagil polnud vähimatki märki, et uudised ilmselgest maavälisest sekkumisest meie asjadesse oleks inimesi kuidagi kõigutanud.

Tulnuka langemisest oli möödas napp kolmveerand tundi, kui nad silmasid suitsusammast. Maanteelt metsa pöörduva väiksema kruusatee otsas seisis politseiauto.

Hain ja Leo vaatasid teineteisele otsa.

„Neid ei saa väga palju olla,” porises Hain vabakäiguga teeotsast mööda veeredes. Paarsada meetrit edasi seisis järgmine politseiauto. Siis tee pöördus pisut, aga suitsusambast hakkasid nad juba kaugenema.

„Siit saad üle?” osutas Leo lagunenuid puitsilla poole, mis üle kraavi viis.

„Mine vaata.”

Tavalise sõiduautoga poleks see ehk õnnestunud, kuid Haini neliveolise Saabi-jurakaga said nad igatahes üle. Ainult et mitte eriti kaugemale, sest vaevumärgatavad rattaroopad olid lootusetult võssa kasvanud.

„Tõmba siia põõsaste taha, et meid otse teelt näha ei oleks,” viipas Leo.

Hain tegi seda, väljus autost, pistis uksetaskust selja taha vöö vahele oma püstoli – tal oli Kaitseliidu relvaluba – ja vaatas ringi. Septembri teine nädal, loodus oli veel korralikult roheline. *Pikaks venib see reedeõhtune üritus*, käis tal peast läbi. Teda ootas pere. *Huvitav, kas Leod ootab keegi? Peaks millalgi küsima...* Ise pidi ta endale tunnistama, et on hulga parema meelega siin metsas kui kodus.

Kui palju oleneb siin maailmas juhusest! Kui Hain ei oleks eelmisel õhtul joonud paari klaasi rohkem kui tarvis ja oma tavalise Tartu armukese asemel hoopis suvalise kirjandusest huvitatud tibi juurde maandunud... Kui kellelgi, kellel Leo vist lõpuks väga ära viskas, poleks tulnud

pähe talle hommikul helistada, et ega ta ikka veel Tartus ei ole... Kui ta ei oleks vaevunud Davidit kuulama... Ja nii edasi.

Aganüüd oli ta seal. Leoga, kes – ta pidi endale tunnistama – oli vähemalt eileõhtusest seltskonnast kindlasti sellel retkel kõige parem kaaslane.

Nad rühkisid kiirustades läbi metsa, üritades siiski silmad võimalikult lahti hoida ja vähe lärmi teha. Leo oli selles parem. Kõigepealt oli ta oma kümme aastat noorem kui suur ja natuke kohmakas neljakümne piiri ületanud Hain. Turvamehe kohta oli Leo väikest kasvu ja pealegi üsna tugevate prillidega. Nagu nii mõnigi joodik nende suvistel kokkutulekutel tunda oli saanud, ei tähendanud see midagi.

Ilm oli üsna soe. Tuult ei olnud ja kohati oli pilvede vahelt piiluv päike metsaaluse oma 20 kraadini kütnud. Meestel jooksid higinired üle näo. Küllap olid ka seljad märjad, kuid nad leppisid sellega, sest Haini nahkpintsak ja Leo ebamäära kaitsevärvi tuulejakk olid suhteliselt tagasihoidlikku tooni, võrreldes nende särkidega.

Kui sild ikkagi poleks autot vastu pidanud ja mõni ratas oleks pehkinud puidust läbi vajunud... Kui nad ei oleks teatud intuitsiooni või õnneliku juhu tõttu valinud võsasiilu, kuhu ükski kiiruga sündmuskohale kupaatunud politseinik ei olnud jõudnud... Kui veel sadu piasjasju poleks juhtunud nii, nagu need juhtusid!

Ega nad ei saanudki esimesel hetkel aru, mis hall sein see nende ees on. Nad jõudsid suitseva, segipööratud pinnasest vallini. Ja alles seal silmadega ülepääsu otsides taipasid nad, et on kohal. Et see hiigelsuur tuhmist metallist jurakas nende ees ongi üks nendest asjadest, mida too nägu Marsil viimased kuud välja on sülitanud.

„Blää, kui suur see on...” Polnudki aru saada, kas Leo vangutab pead või pöörab pilku vasakule ja paremale.

„Oma kakskümmend meetrit kõrge... Ei, arvatavasti oma kolmkümmend. Tead, vist saab nii skaala paika, kui kujutleda, et see on umbes nii suur, kui võtta üks kaheksa või kümne paraadnaga üheksakorruseline Mustamäe maja ja ümmarguseks puhuda.”

Leo vaatas veel kahele poole ja noogutas siis nõustudes. „Ilmselt õige. Oma kakssada meetrit pikk. Kumba otsa enne vaatame?”

„Paremale,” otsustas Hain. „Tuli see idast ja seega vasak ots oli ees. Seal peaks palju kuumem olema...”

Nad ronisid läbi võsa ja see ei läinud hästi, sest langedes oli asjandus

pinnase parasjagu segamini keeranud.

„Kuule, kas sulle ei tundu, et purustused on liiga väikesed?” küsis Leo. „Kui ma teie jutust üldse midagi aru sain, peaks kiirus olema ikkagi kümneid kilomeetreid sekundis? Palju väiksemad meteoriidid peaksid palju suuremaid plahvatusi põhjustama?”

„Jah.” Hain siunas omaette, pühkides näolt sinna kleepunud ämbliku võrku. Nad mõlemad higistasid kõvasti ja liikusid endiselt pooleldi hii- lides. „Need asjandused on aktiivsed. Mootoritega. Need kogunesid ju parve. Allakukkumine ei ole tegelikult hullem kui lennuki oma.”

„Miks need parve kogunesid? Aru ma ei saa...”

„Sest see keegi kartis, et inimesed lähevad esimeste pärast sõdima, mõistad? Neid pidi kõigile jätkuma. Vähemalt igasse riiki üks. Ma arvan, et igale miljonile üks. Meie oma on siin.”

„Sul käib kõik liiga kiiresti.”

„Ei.” Hain peatus, sest nad olid jõudnud hõredamale alale, sellisele põõsastunud lagendikule, mida Lääne-Eesti paepeasel alailma esineb. Taevast kukkunud silinder lõppes seal – seda nad nägid tegelikult puude vahelt juba varemgi – ja 60–70 meetrit eemal kukkumisest tekkinud vao juures seisis 7–8 inimest, neist osa sõjaväe- või politseivormis.

Leo puudutas teda varrukast ja ronis seejärel üles kolme-nelja-meetri- sest liiva, mulla, kivide ja puujuurte segadikust, mille silinder oli kokku kuhjanud. Hain ühines temaga, sest Leo oli leidnud päris kõrge koha, mida varjas pikalikukunud mastimänni juuretaldrik. Kukkumisvagu ei olnud sügav ja selle põhjas oli paekivi paljas. Ja paistis, et mõnisada meetrit ida pool oli silinder kaotanud suurema osa hoost, sõites läbi selli- sest kümne-viieteistmeetrisest jääajast jäänud voorest või põndakust, mis teinekord sealkandis maastikku ilmestavad.

Leo osutas järgmisele murdunud männi juurepallile, mis võis neile varju pakkuda. Hain noogutas. Ilmselgelt sai nende privaatne uurimis- retk läbi niipea, kui võimuesindajad neid silmasid. Seni olid nad näinud vaid halli ühtlast metallseina, kuid kuni oli lootus...

Leo läks esimesena, Hain järgnes talle. Ja sealt nägid nad silindri tagu- mist otsa. Vastavalt iseloomule jäi Hain tummaks ja Leo hakkas vaikselt kolmes keeles ropendama. Kui Hain tardumusest vabanes – see võttis tal tegelikult vaid paar sekundit –, kobas ta taskust mobiili ja asus pil- distama. Muidugi kahetsedes, et tal on ainult mobiil. Peast käis läbi juba mõned aastad vana õelutsemine, et sedalaadi asjandustega saab teha

katastrooffotosid – fikseerida autoavarii ja tulnukate maandumise, kõigil muudel juhtudel on foto ise katastroof...

Silindri tagumine ots puudus ja see oli mingis mõttes seest tühi. Tegelikult võiks terve raamatu täita kirjeldustega, mismoodi näeb välja pöördruumitunnel kuhugi sadade või ka miljonite valgusaastate taha. Tegelikult aitaks paarikümnesekundilisest videolõigust... mis ütleks palju ja mitte midagi, sest inimestel on kulunud aastaid, et hakata arvama, millised nendest detailidest on konstruktsiooniliselt olulised ja millised annavad infot, mida täielikult lahti mõtestada ei suudeta. Ning pole välistatud, et mõni detail on vaid ilustuseks.

Mis aga nii Hainile kui Leole esimesel hetkel selge oli – see, mis paisab seal metallvõrguga aheldatud vikerkaarte, kõverpeeglitest ja öömustrast rõngaste taga, on teine maailm. See oleks võinud paista täiusliku ringina, aga silindri loojad olid hoolitsevalt ohverdanud pisut alumisest segmendist, et moodustuks mugavam horisontaalne tee.

„Läheme vaatame?” küsis Leo.

„Eee...” tegi Hain. „Noh, ma küll ei oodanud, et nad valivad *kõige lihtsama lahenduse*, aga see on kõige loogilisem ja elegantsem küll.”

„Millest sa räägid?”

„Maaga juhtub midagi halba. Meile antakse võimalus... Noh, nad oleksid võinud valida näiteks jooniste saatmise, tulla kohale... võimalusi on palju. Ent nad saatsid valmis värava. See tähendab, et...”

„Läheme.”

„Eee... mõtled sa seda tõsiselt?”

„Ja mida tähendas sinu „eee”?”

Hain mõtles hetke ja hakkas naerma. „Sul on õigus. Mina kõhklen. Miks sina lähed? Minul on põnev. Kas sa ei karda?”

„Ise sa rääkisid, et kohe nad ehitavad siia aia ümber. Seega on see tõenäoliselt ainus võimalus, enne kui läheb lõputuks kaagutamiseks. Ja kes siis veel, kui mitte meie?”

Hain turtsatas. „Läksime. Aga need...” Ta osutas peaga seltskonnale tagapool vao ääres.

„Pea meeles, peatuda ei tohi.” Leo kehitas õlgu. „Vaevalt nad tulistama hakkavad. Või mine lolle tea. Vastu lasta ei ole kindlasti mõtet. Lihtsalt ignoreerime neid. Aga peatuda ei tohi.”

Hain ainult noogutas rabeledalt.

Neid märgati peaaegu kohe, kui nad oma peidupaigast väljusid. Kostasid

segased hõiked. Nad tõesti vaatasid ainult silmanurgast tagasi, fikseerides siiski, et mõned tegelased hakkasid nende poole jooksma.

Silinder ei olnud väljast täiuslik teravate servadega geomeetriline kujund, see koondus mõlemast otsast õige pisut, meenutades pigem sale-dat tünni; selle serv oli tegelikult üsna massiivne, ometi polnud sinna ronimine üldse raske.

Nad kõndisid pisut tõusval justkui roostevabast terasest haakidest ja valgest valgusest punutud materjalil. Millegipärast ei olnud neist kummalgi tahtmist seda katsuda.

Tunnel kitsenes pisut, nüüd oli see kahekümnemeetrise läbimõõduga ring, mille tõstetud põhi moodustas umbes 7–8 meetrit laia maantee. Kõrv püüdis keelde, hoiatusi ja ähvardusi, kuid keegi neile ei järgnenud; ei tulistanud ka.

Õige varsti said mehed aru, et too maailm seal teises otsas on osaliselt illusioon, sest kõndida tuli kindlasti rohkem kui kahe silindri jagu. Üsna kohe hakkas nii liikumine kui hingamine raskeks minema. Päris keskel tundus, nagu liiguksid nad vees. Kuid nad jõudsid teisele poole välja.

Nad seisid õige mitu minutit ringi vaadates. Otse nende ees oli harvade põõsastega kaetud lagendik, mis eemal tihedamaks metsaks üle läks.

„Kurat, nii tavaline,“ mainis Leo lõpuks üsna pettunult. Taevas oli lauspilves, kuid oli päevaselt valge ja temperatuur väga sarnane sellega, mis teiseski otsas.

Hain ei suutnud tagasi hoida maniakaalset naeru. Ta istus silindri servale ja raputas oma nahktagi, et end jahutada. „Leo, isegi Maal leidub paiku, mille kohta sa seda ei ütleks. Antarktika jääväljad, Sahaara... Kui erinevad on kodus meie neli aastaaega... See siin...“ Ta ohkas mõtteid kogudes. „Tead... See jääb meile eluks ajaks meelde. Just see, kuidas me praegu siin seisame... või istume. Aga kui keegi küsib, ei oska me muud, kui õlgu kehitada – noh, ehk on mingid värvid vähe harjumatud ning selliseid puid ja rohtu ei ole me kunagi näinud, noh, üldse on kõik kuidagi... veider. Aga kas sa saad aru, et see on alles algus? Kas sa saad aru, mis nüüd juhtuma hakkab?“

Taas kestis minuti vaikus.

Siis vangutas Leo pead. „Ehh, ei oska. Kuule, kas kõigi teiste tunnind toovad ka sellesse kohta siin? Samale planeedile, ma mõtlen? Kui toovad, tähendab see sõda, sest kui see maailm ei ole kah meie oma järgi tehtud, ei ole võimalik samu piire maha märkida.“

Ta kõhkles hetke ja astus siis silindri metallilt tutilisele heinamaale. Ta astus kümme sammu, valvsalt ringi vahtides, käsi kaenla all relvakabuuril, peatus ja pöördus. „See silinder on siin vedelenud... ma ei tea. Igatahes vähemalt aastakümneid.”

Ta vaatas uuesti ringi. Siis kehtas õlgu ja vaatas veelkord ringi, astus ühe põõsa juurde ja tegi püksiluku lahti. „Mitmenda astme lähikontakt?” mühatas ta soristades.

„Huvitav, kas see oli nüüd eestlaslik või maalaslik lähenemine?” venitas Hain mõtlikult. Ta oli end ka Leo lähedusse sättinud. „Ma kujutan ette, et kindlasti see, kes need tähevärava-tünnid tegi, salvestab kõike nende läheduses toimuvat. Esimene sõna, mille inimesed võõraste maailma jõudes kuuldavale toovad, on religiooniga seotud obstsöönus, esimene tegu on urineerimine, mida võib vaadelda lõhnamärgina...”

„Eestlane olen ja eestlaseks jään,” turtsatas Leo riista kuivaks raputades ja püksilukku sulgedes. „Teeme ühe ringi?”

Hain kõhkles paar sekundit ja noogutas siis. „Jah. Aga...” Ta kõhkles. „Kaugele ei lähe. See on see koht, kus filmides-raamatutes pahad välja ilmuvad.”

Leo kontrollis relva. „Ma ei näe siin isegi linde ja putukaid.” Ta valis põõsaste vahel enam-vähem lagedama riba ja hakkas astuma. Hain lentis tema sabas, iga mõne sammu järel peatudes ja ringi vaadates. Ta jõudis Leole järele, kui see oli ühele põlvele laskunud ja uuris jälgi maapinnal.

„Mingeid elukaid siin ikkagi on,” poetas see end püsti ajades.

„Tuttavad?”

„Ei, mul ei ole siin tuttavaid. Ma ei saa isegi seda aru, on tegu sõrgade või käppadega.”

Nad ei olnud sellest rääkinud, kuid vaikival kokkuleppel suundusid nad sinnapoole, kus paar kilomeetrit eemal tundus mingi kungas olevat. Leo juhtis. Kogu tee oli Hain see, kes silmnähtavalt kõhkles ja kartlikult ringi piilus.

Maapind hakkas tõusma, kuid mets läks hoopis tihedamaks. Nad silmasid ka linde ja putukaid, kuid kuigi põõsastes siin-seal keegi sahistas, ei näinud nad ühtki looma. Linnud ja putukad olid võõrad nagu kõik taimeliigidki.

Kungas ei olnud kõrge, see kerkis vaevu üle puulatvade, kuid ometi said nad ringi vaadata. Muidugi otsisid nad kõigepealt välja oma „tünni”.

Sealt oli selgelt näha, et mingit kukkumisjälge selle juures ei ole.

„*We are not alone in the Universe*,” kraaksatas Leo teiselt poolt, kui Hain endiselt nende tulekusuunda uuris. Kui Hain tema juurde jõudis, osutas ta kaugusse, kus puulatvade vahel lõsutas teine samasugune hall tünn. „Ja seal on veel kolmas,” viipas ta horisondile.

„Tead... venitas Hain mõtlikult. „Vähemalt selle lähema juures tuleb ära käia. Kui see avaneb kuhugi Maal, oleme tõsiselt hädas.”

„Sa tahad öelda, et võib-olla on siin neid ruumiauguga tünne sada korda tihedamalt kui Maal...” Leo vangutas pead. „Üks viis teada saada.”

Teine tünn ei avanenud Maale. Ka see oli muide vedelenud omal kohal nii kaua, et puudusid igasugused jäljed, mis oleksid vihjanud, kuidas see sinna sattus. Mehed seisisid õhtupäikeses pisut poolkõrbelisel lainelisel tasandikul. Ainult et päikesevalgus oli silmnähtavalt roheline ja taevas säras veel mingi... pilv.

Nad tõusid lähima põndaku harjale. Sarnane maastik laius igas suunas horisondini ja teisi tünne näha ei olnud. Umbes poole kilomeetri kaugusel sõi vast 40–50 pealine kari mingeid pruunikaid natuke piisoneid meenutavaid loomi ja nende järel hiilis kaks sellist, kes assotsieerusid ebameeldivalt raptoritega. Mehed vaatasid teineteisele otsa ja kiirustasid pöördruumitünni poole tagasi.

Nad peatusid puhkama alles „oma” – see tähendab koju Maale viiva – tünni sissepääsu juures. Oli öö. Taevas ei olnud päris selgeks läinud, kuid ikkagi piilus teinekord pilvede vahelt Maa omast väiksem ja tuhmim kuu. Õnneks – sest ei ole sugugi kindel, et nad oleksid kottpimedas teed leidnud. Jah, Hainil oli väike taskulamp võtmehoidjas ja Leo lasi oma mobiili aku tühjaks, kasutades selle lampi – mõlemad olid äbarikud valgusdiodid tegelikult –, kuid ilma tolle kuu valguseta, nii vilets kui see ka oli, oleks olnud väga raske õiget suunda hoida.

Hain tegi ka sellest tünniotsast oma mobiiliga pilte ja jäi siis hämmastunud aparaati põrnitsema.

„Kuule, siin on levi...”

„Mingid moblamastid olid siit vähem kui kilomeetri kaugusel,” märkis Leo.

Hain mõtles, siis muigas. „Tead, ma saadan kogu siin pildistatud materjali oma serverisse. Ja nüüd on aeg teha esimesed telefonikõned teisest maailmast.”

Leo noogutas aeglaselt. „Seal teises otsas võetakse meid kohe kinni.

Mis nad meiega ikka teevad, aga pildimaterjal ja kõik, mis meil siit kaasas, võetakse niikuinii ära. Neile lihtsalt pole vaja öelda, et andmed on juba läinud.” Siis turtsatas ta. „Kuule, aga meil on ju tuttavaid ajakirjanikke – annaks kohe ka esimese intervjuu teisest maailmast?”

V

Tagantjärele sellele päevale mõeldes ei suutnud Hain jätta õnne tänamata, kui hea mõte see Leol oli. Muidugi võeti neid teisel pool kohe kinni. Muidugi oleks võinud juhtuda, et igasuguste asjapulkade paanika ja otsustamatuse tõttu tuleb neil kurat teab kus kurat teab kui kaua kükitada ja kurat teab mida taluda, aga kui televisioonis näidati kaadreid nende kinnivõtmiseni ja esitati küsimus, et kus siis meie kangelased on...

Muidugi üritati neile veel mingeid vaikima sundivaid pabereid nina alla toppida, aga sellest nad keeldusid. Ja vähemalt Hain käratas toataiele erinevate jõustruktuuride ametnikele: „Te olete kari alamõõdulisi jobusid ja te ei dikteeri mulle ühtki tingimust!”

VI

Palju hiljem – siis, kui oli käes Mineku Aeg – sellele kõige esimesele päevale tagasi mõeldes hämmeldas Haini just see tohutu vastuolu kogu meie mõttemaailma, ettekujutusi ja eksistentsi aluseid muutvate sündmuste ja igapäevaste rutiinide vahel. Nemad Leoga käisid ära. Ilmselt esimestena terves maailmas. Polnud nad midagi erilist, ehkki teisalt ei saa kindlasti väita, et eestlastel sellega kuidagi halvasti oleks läinud, et need just nemad olid.

Miks nemad? Muidugi, tänu eluaegsele huvile teadusliku fantastika vastu oli neil võimalik toimuvaga kohaneda, nii-öelda kastist väljas mõelda vähemalt suurusjärk kiiremini ja tulemuslikumalt kui suvaline ükskõik kui intelligentne inimene, kes aga pole kunagi vaevunud oma ninaotsast kaugemale vaatama. Samas on väidetud, et pole olemas tõelist intelligentsi võimeta aduda argisusest kaugemale jäävaid ideid, kontseptsioone ja mõttekonstruktsioone...

Nad mõlemad teadsid, mispidi relv pihus käib, ja ei olnud just viletsaimas füüsilises vormis. Hain teadis oma vigu – tihti liigne kõhklemine –, kuid seda kompenseeris Leo külmakõhuline uljus.

Nii nad ära käisidki.

Ja tulid tagasi maailma, mis ei saanud enam kunagi sama olla, sest vähem kui veerand tunni jooksul langes Maale 256 sellist pöördruumivärvava tünni. Võõrastel, kes kõike korraldasid, oli ilmselt mingisugune ettekujutus Maa poliitilisest kaardist, sest iga riik sai vähemalt ühe. Hiinlased võtsid isikliku solvanguna, et Tiibet ja Taiwan said oma. Maniakaalse depressiooni mõõtu rahvuslik lein valitses paljudel Okeaania ja Kariibi mere saareriigikestel, kes „oma” ei saanud. Võõrastel tundus ka mingi perversne huumorimeel olevat, sest üks Venemaa omadest kukkus täpselt Tunguusi meteoriidi langemiskohta ja üks USA omadest Area 51-e...

Teisalt aga... inimesed sõid, sittusid ja keppisid täpselt samamoodi edasi. Kurjad õpetajad kirjutasid märkusi kooli hilinenud lastele, kurjad ülemused nõudsid tähtaegadest kinnipidamist. Lapiliisud kirjutasid endiselt parkimistrahve välja ja odava söögikoha peldikus tegi narkar oma viimase süsti. Supermarketi kassades oli endiselt saba, eestlaste keskmine palk ületas ainult mõnitusmiinimumi, lasteaiakohti ei jätkunud ja küttekulude tõus oli paratamatus samamoodi, kui toidukoguse vähene mine nendesamade supermarketite „toidulaadses” solgis...

Võib-olla ongi kummastavaim see, kui vähe tegelikult maailm muutus. Jah, tulnukad on ilmselt olemas. Või vähemalt mingisugune kusagil tegutsev meist mõõtmatult arenenum mõistus. Jah, meil on siin kahesajameetrised torujupid, mille sees pidevalt avatud tähevärvavad. Jah, Maale läheneb asteroid, mis – kui see tõesti tabama juhtub – hävitab kümne aasta pärast tõenäoliselt kogu elu Maal... Jah, loomulikult tegeletakse tünnitaguste maade uurimisega. Loomulikult valmistatakse kolonisasiooniks...

Ja loomulikult oleme sinna sada aeda ümber ehitanud ja mis tähendab, et tahate vaadata?

Mineku Ajani oli siis ju veel aastaid.

VII

Just sel ajal, kui dokkis järgmine eemal oodanud tšartersüstikutest, hakkas raadio Haini kõrvas pirisema: „Ohtlik lähenemine!”

Hain viipas poolele tosinale valvurile, kes koos temaga seal ühel juhitimiskeskuse rõdul seisis, ja astus paari sammuga suure arvutiekraani juurde. „Seisid” ja „astusid” nad seal ainult tänu magnetsaabastele ja

„seismine” tähendas enam-vähem vertikaalset asendit selle pinna suhtes, kus parasjagu jalad asusid. Rõhk sõnal „enam-vähem” – harjumusest kippusid inimesed end seadma lähedalolijatega sama pidi.

Suurema osa ekraanist võttis enda alla radarikujutis, mis oli täis kõikvõimalikku sigrimigrit. Kusagilt nende lähedalt libises mööda vari.

„Mis see oli?” küsis pisut hirmunud hääl. „See oligi?”

Hain vaatas ringi. Üks noorematest valvuritest oli tema kõrvale tulnud. „Ei,” mühatas ta. „See on meie kaitsehävitaja. Me ei lase kedagi nii lähedale.”

„Saad sa sellest midagi aru?” Ta viipas radarikujutisele. „Miks see nii kirju on?”

„Häired. Pärast seda, kui läks lihtsaks asju üles vedada, muutus madal orbiit kasutuskõlbmatuks. See on ka üks põhjus, miks me kolisime kahekümnele tuhandele – siin on veel suhteliselt lage. Sadam ja portaal ei ole manööverdusvõimelised. Liiga suur ja õrn. See kägarduks kokku, kui me üritaks seda vähegi kõvemini nügida.”

„Aga kui mõni teine samasugune tuleb?”

Hain turtsatas. „Mida sulle õpetati? Selle tõenäosus on olematu. Ja kõigil, kes lendavad, on radarid. See on muide üks põhjus, miks pilt kirju on. Radareid, kõike on liiga palju. Idioote on ka liiga palju.”

„Eesti valitsus?”

„Eesti valitsus *ka*. Aga...” Hain kaalus hetke sõnu. „Tead ju küll – piraadid, usuhullud, lihtsalt pullivennad... Siin ei ole ju seadusi. Me ise tahtsime nii. Ja seepärast peame end kaitsma. Kui vaja.” Ta tonksas teise relvi.

„Kui neist kosmoses abi on,” porises poiss mornilt. Ta tundus väga noor olevat ja Hainil käis peast läbi mõte, et kuidas kurat ta sinna üldse sattus... Ta ei suutnud kuidagi ta nime meenutada, kuigi oli teda korduvalt näinud, teoreetiliselt lausa ise palganud... Ei, seda tegi siiski Leo.

„Need on idiootide vastu. Kaliibriga tegelaste vastu on hävitajad. Ja suurema kaliibriga vendade vastu ei aita niikuinii miski.”

„Ainult ära minna.” Poiss noogutas. „Aga seda me ju just teemegi.”

Hain muigas. *Kes oleks vaevalt paar aastat tagasi uskunud, et ma siin niimoodi seisan... jalgealune kuradi hõre.* Tegelikult, järele mõeldes ta teadis – algas kõik muidugi sellest, et ta oli juhulikult esimene, kes *ära käis*.

Kuid sellest poleks piisanud. Oli kolm kohtumist, kolm vestlust, millest igäühe juures tegi ta valikuid. Ja need töid ta sinna, kus ta nüüd oli, tegid temast selle, mis ta oli – ühe Taaravalla võtmekujudest.

VIII

Hain astus kohvikusse, sulges enda järel ukse ja raputas pahaselt pead. Siis raputas ta mantlit – samal põhjusel –, et vabaneda lobjakast, mida sadas nii tihedalt, et juba selle paarikümne meetriga autost kohviku ukseni oli ta kaetud pooleseptimeetrise külma lõga kihiga. Ta vaatas ringi ja jalutas siis ühe tagapool pisut varjatult seisva laua suunas.

„Sa jäid hiljaks,” porises Leo talle üldse mitte kurjalt noogutades.

„Kuulsused ei jää hiljaks, neid peetakse kinni,” noogutas Hain samal toonil vastu ja vaatas teisi laua ümber istujaid. „David,” tervitas ta viimast ja pööras lõpuks pilgu kahele poisile, kellest üks oli varateismeline ja ja teine ehk napilt valimisikka jõudnud. „Erki ja Alex?”

Poisid noogutasid.

„Me kutsusime teid siia, sest Erki elab siin ja mul... ei oleks kerge olnud ta emale seletada, miks ta kusagile sõidab. Eriti pärast viimaseid sündmusi. Seega laadisin Alexi oma ratastega supipotti ja tellisin teidki siia,” selgitas David pisut sõnu otsides. „Haapsallu, Paju kohvikusse.” Ta kehtas pisut abitult ja natuke vabandavalt õlgu. „Talvel põhiliselt kohalike penskarite pesa. Aga siin käib igasugust rahvast, nii et...”

Hain vaatas vaheldumisi tema ja Erki otsa ning näis sõnu otsivat. „Sa elasid vist kunagi ka Haapsalus?”

„Jah. Aga see oli ammu.”

„Ja nüüd ei käi eriti tihti?”

„Ei satu jah,” porises David mornilt. „Muidugi kasutasin juhust oma poega näha.”

Tuli ettekandja.

„Caffè latte’t saab?” küsis Hain. Ta vaatas alles pärast neid sõnu üles ja ei reageerinud paar sekundit järgmisele küsimusele: „Midagi süüa?”

„Mingit kartulisalati moodi asja ju võiks...” Ta langetas ennast kirudes pilgu alles siis, kui nägi naist huuli kõverdat. Ettekandja oli nooruke sale blondiin. *Olgu, ütleme, et olen natuke lühinägelik ja pidin nii pikalt uurima ta rinnasilti, mitte rindu...* Ettekandja nimi oli Linda ja Hain ei olnud päris kindel, kuid tundus, et naise vasakul käel oli ainult kolm sõrme.

„Meil on klassikalist Pealinna salatit,” ütles Linda.

„Palun,” püüdis Hain eriti soojalt ja tagasihoidlikult öelda.

Ettekandja lahkus ja Hain vaatas ringi. Ruum oli sisustatud juugendstiilis ja näis olevat pärit otse eelmise sajandi kolmekümnendatest. Tööpooles oli külastajate hulgas enamuses vanemad naisterahvad ja mõni tolmunud papi, kes näis olevat ainult kohviku jaoks elustatud.

Hain ohkas ja pööras pilgu kaaslastele tagasi. „Olgu, kuulsused ja tulnukad, alustame salanõu pidamist.”

Ta vaatas kõigepealt Erki otsa. „Niisiis, mis seal toimub?”

„Nad käivad nagu kosmoses,” alustas poiss natuke rabeledal toonil ja kiirustades, silmnähtavalt nautides võimalust Hainiga rääkida. „Sinna on ehitatud paar kaarhalli, sellised suured ja hallid. Plekist. Ja seal on valgus ja kuus rida okastraattõkkeid. Prožektorid. Koerad. Lähevad – soomusautoga. Tulevad tagasi otse halli. Veoautod käivad edasi-tagasi, sellised... igasugused. Peal kirjad „Mööbel”. Ja „Sõõrikud”.”

„Sõõrikud!” mühatas Leo.

Erki noogutas ja jätkas juttu tema otsa vaadates. „Ja nad on puhastanud toruesise. Leegiheitjatega. Mingi vastikult haisev gaasipilv on seal ka. Need... skafandrites lasevad soomusauto alati mingi sisiseva asjaga üle.”

„Kas sa oled näinud neid soomusautost väljas käimas? Tähendab, kas nad on ka soomusautos skafandris?” Leo vedas suu viltu. „On see ikka skafander või keemiakaitsetülikond... Vittu, ma peaksin sulle pilte näitama...”

„Olen internetist vaadanud. Kiiver on. Võib ju võidusõitjate ülikond ka olla, aga suur suure klaasiga kiiver on. Ja balloonid seljal.” Erki toon oli pisut solvunud. „Minnes nad läksid õues peale. Tagasi tulid otse halli. Enne õues gaasitati ja siis sõitis masin sisse.”

„Kaua sa õieti vaatasid?” tahtis Hain teada.

„Neli tundi. Teisel päeval kaks. Siis nad leidsid meid üles.”

„Miks?” küsis Leo.

Poiss pilgutatas silmi. „Ei tea. Kas soojusdetektorid... või läksime hooletuks. Võis olla peegeldus binokliklaasidelt. Ma olen lugenud.” Seda viimast lisas ta õigustavalt selle peale, et Leo pead vangutas.

„Olgu, kõik on võimalik,” kehtitas viimane lepitavalt õlgu. „Mis nad teiega tegid?”

„Midagi... Ema tuli õhtul järele. Võeti allkiri, et me enam ei tee. Ja vait

oleme. Ma kirjutasin alla.”

„Seda ära kindlasti häbene,” sekkus seni vaikinud David. „Pole pahan-
dusi vaja. Ja ära enam sinna mine kah.”

Ei ole mingit kahtlust, et isa ja poeg, leidis Hain end mõtlemas. Mõle-
mad olid keskmisest haprama kehaehitusega, natuke nurgelise näo ja
heledate lokkis juustega, mis pigem halvastihoitud lambanahka meenu-
tas. Ja nende natuke nasaalne, kuid üldiselt hästimoduleeritud bariton
pidi ühel päeval eristamatuks muutuma.

„Teised lähevad. Aga vist on sinna mingid detektorid pandud. Enam ei
saa.” Erik näis seda võtvat kui isiklikku läbikukkumist.

„Kas sa pilte tegid?” küsis Hain.

Poiss noogutas. „Aga teise päeva omad nad võtsid ära. Esimese omad
ka. Aga muidugi on mul veel üks koopia.” Ta pani lauale mälupulga.
Hain võttis selle ja pistis kotist võetud läpi USB auku.

„Nii, Alex, sinu kord,” sõnas Hain poolküsivalt läppi nimetatu poole
lükates. Too nohises natuke ja süvenes pilti.

Vahepeal tõi ettekandja Linda Hainile kohvi ja salati. Haini pilk puhkas
igatsevalt ta jalgadel, kui ta leti poole tagasi kõndis. „Maailm on ikka
ilus paik,” ohkas ta.

„Kas ameeriklased tõesti leidsid linna?” küsis Erik.

„Leidsid,” noogutas David. „Diaspari. Muidugi andsid nad oma Mar-
si-programmile samasuguse jalahoobi tagumikku nagu omal ajal Kuu-
lendudele. Ilmselt samal päeval, kui nad avastasid, et nägu sülitama on
hakanud. Ja me ei tea, millal see oli, seega ei tea me, palju silindreid
õieti kosmoses hulbib. Õige number on kolmekümne tuhande ringis.
Linn täiesti terve. Selle tegid nad kohe kindlaks, et see on ehitatud prak-
tiliselt hävimatust materjalist. Nad leidsid ka mingeid säilmeid ja nende
järgi ongi määratud linna oletatav vanus – miljard aastat. Ja mis muu see
saab siis olla, kui Clarke’i Diaspar.

Ainult et vähemalt hiinlased on ka sinnapoole teel.

Kõiges ei saa muidugi kindel olla. Me ei tea, kuidas see saavutatud on
– elementaarosakesed, mis meie kiirendites vaid sekundimurdosa eksis-
teerivad, püsivad seal aatomite koosseisus näiliselt lõpmatult ja sellepä-
rast ongi kõik marslaste ehitatu igas praktilises tähenduses igavene.

Aga saad aru, kui nad ehtasid selliseid linnu, oleksid nad pidanud hak-
kama saama ka planeedi orbiidi muutmisega. Marsi tsivilisatsioon pidi
tekkima ja õitsema kaks miljardit aastat tagasi, kui neil seal veel atmo-

sfäär ja vett oli. Elu Marsil tekkis ilmselt umbes samal ajal kui Maal, kuid ookeanid kuivasid seal kiiremini ja esimesed elukad olid sunnitud kuival hakkama saama juba kolm miljardit aastat tagasi – siis, kui Maa veel põhiliselt kuum ookean oli. Kaks miljardit aastat tagasi oli punase planeedi elukeskkonna õhtu – mered aurasid ära, Marss muutus külmaks ja kuivaks, selle atmosfäärist jäi järele hõre süsihappegaasivine. Võib-olla kestis miljoneid aastaid aeg, mil marslased pead vangutasid ja oma sureva planeediga hüvasti jätsid. Mis nendega siis juhtus? Igatahes mingi osa neist jäi Diasparisse. Saad aru, nad suutsid ehitada pöördruumivärvaid. Neile olid kõik teed lahti. Noh, mingi osa neist jäi Diasparisse ja püsis seal miljard aastat viimase tugipunktina. Diaspar, mis kandis oma asukaid ajajões allavoolu. Kuni neile vist lihtsalt aitas... Sest miljard aastat mõttetut eksistentsi on kindlasti kohutavam mistahes põrgust.

Tead, siin peab olema midagi veel. Midagi, millest me aru ei saa. Silindrid võivad lennata tähtede vahel isegi nii, et lihtsalt lasevad mingi planeedi atmosfääri endast läbi – ongi gaasreaktiivmootor. See on absurd – nad oleksid võinud muuta Marsi orbiiti, nad oleksid võinud... Nad... Sa ei kujuta ette, kui palju vastamata küsimusi siin on!”

„Valmis,” noogutas Alex lõpuks, katkestades selle isa-poja – tegelikult üsna ühepoolse – vestluse.

„Sobib see muustrisse?” mühatas Leo.

Alex vaatas talle pisut kõhklevalt otsa, siis noogutas. Ta oli kohutavalt pikk, kõigist laua ümber istujatest kõige pikem, natuke hajeval olekuga ja tundis end nende endast palju vanemate meeste seltskonnas ebakindlalt.

„Olgu, ma tean, et sa oled geenius,” ohkas Leo. „Mina ei ole. Räägi.”

Alex tegi lõusta. Pole selge, mida ta sellega täpselt öelda tahtis. „Kõiki valitsuste poolt avaldatud fotosid on töödeldud. Võltsitud. Väga raske on tegelikku mustrit kokku panna. Aga kui teada kontrollsummasid, saab tuletada. Vaadake, esimesed fotod on võltsitud saamatult, sest nad ei teadnud neid kontrollsummasid...”

„Lühemalt,” muigas Leo.

Alex libistas kätega üle näo. „Lühemalt on need jah koodid. Need langetavad kokku saatekoodidega, mida nägu väljastas, ja sisaldavad ilmselt infot sihtkoha kohta. Seda infot on umbes megabait ja suuremat osa sellest on võimatu lahti mõtestada...”

„Ehk siis teame me vaid seda, et käib üks suuremat sorti valetamine ja varjamine,” võttis Hain asja kokku. Ta raputas keelavalt pead, kui

Alex tahtis edasi rääkida, ja viipas lauale. Ta võttis niimoodi endale paar minutit mõtlemisaega, kui ülejäänutest kes sõi paar suutäit, kes võttis vaid paar lonksu kohvi või mahla.

„Lühidalt, mitte miski ei liigu,” lausus ta lõpuks lõuga sügades. Nad vahetasid Leoga pilgu. „Kuulge, me peaksime kõik omas suunas edasi tegutsema. Asteroid tuleb. Seda fakti pole keegi ümber lükanud. Me ei tea kindlalt, aga mingeid signaale olla kah vastu võetud. Marsi linnades on tehtud hämmastavaid avastusi. Ja meie istume siin nagu munaskanad. David, kas sa saad aru, et see, mida Erik teeb, on tähtis? Leo õpetab natuke, me saame aidata varustusega. Andmeid on vaja. Ma saan ka Alexit natuke aidata.” Nad vahetasid Leoga veel ühe pilgu. „Lepime kokku, kuidas sidet pidada.”

„Ma tahan kindlasti kaasas olla!” pahvatas Erik.

Taas kord vahetasid Hain ja Leo pilke. „See ei ole mäng,” ütles siis viimane järsult. „Meil on teatud sidemeid. On omad huvigrupid. Ent peamine, millest te peate aru saama – see ei ole mäng.” Ta vaatas poisse pikalt ja tõsiselt, lastes sõnumil settida. „Meil jääb loota, et võõrad ikka teavad, mida nad teevad. Sest vaadake – mis õieti on maailmas muutunud tunnide saabumisest peale? Mitte midagi. Meie käisime ära. Midagi hullu ei juhtunud. Küllap võõrad oskasid arvestada haiguste ja veel tuhande asjaga. Kas me saame riskida, et nad arvestasid ka sellega, et järgmiseks ei tee inimesed paar aastat muud, kui sügavad mune?”

IX

Vana klassivend oli ta ise üles otsinud. Raimond. Kunagi olid nad päris head sõbrad olnud. Kunagi... jah, kuid millalgi juba üle kümne aasta tagasi oli kontakt kadunud. Raimond oli see, kes enam telefonile ei vastanud. Siis, kui ta enda arvates suurärimeheks sai. Ilma irooniata – oma kolmkümmend miljonit eurot aastakäibena pole just täpes...

Igatahes siin ta siis nüüd oli. Lösutas suures nahkses tugitoolis, lühike ja paks. *Seda jõulupõrsa väljanägemist sul küll viimati ei olnud. Ja vanaks ja kiilaks oled ka jäänud*, mõtles Hain. Ta teadis, et üks ole temagi vaid vanemaks läinud, kuid noorpõlvesõbrast palju paremas vormis oli ta ikkagi.

Anna serveeris teed. Annast Hain muidugi teadis, kuigi näinud ta naist ei olnud. Neist kümmekond aastat noorem – seega siis veel 20-ndate lõpus – venelanna. *Kena, kurat, veab saatanal...* Paari tervitussõna järel

oli selge, et kuigi Anna ilmselt saab eesti keelest vabalt aru, ei julge ta eriti suud lahti teha.

Raimond valas kahte klaasi – olles heitnud küsiva pilgu ka naise suunas, kes pead raputas – Larsen XO-d. Ohtralt. *Maitse on tal, tõprakotil, hea.*

„Kuidas sa selle seltskonnaga läbi saad, kes sinna tünni ümber aia ehitas?” Küsimus tuli kohe pärast esimest lonksu, enne kui Hain jõudis end mugavalt teise lennukiemalaevasuurusse tooli seada ja kohvi koorega ära tempida.

Hain kehtitas õlgu. „Halvasti. Asi läks valitsusametnike tasemele. Nad on selle kõvasti kinni toppinud. Kapo on kah näppupidi sees. Nagu sa tead, sorgin ma siit- ja sealtpoolt, aga seni...” Ta jättis lause lõpu õhku ja kehtitas veelkord õlgu.

„Ja midagi ajad sa ka ülikooli ja observatooriumi omadega?”

Hain kaalus sõnu. „Observatooriumi omad on kah pahased. Kõik vassivad. Ameeriklased on ju Marsil ja sealt pole saadud muud, kui sadakond hoolikalt valitud pilti. Ülikooli omad tahaksid ise uurida, aga praegu on see läinud sisuliselt sõjaväe ja julgeoleku kätte. Ülikooli argumendid on kõige tõsisemad, neil on Eesti parimad spetsialistid, aga see ei loe. Need, kes seisavad kaugelenägelikult kogu Eesti rahva huvide eest, istuvad relvadega tünni juures tropiks ees ja panevad tuima.”

„Midagi sa ju siiski teed? Mingeid ressursse sul ju on? Sa oled meedias huvitavate avaldustega esinenud.”

Hain punastas. „Noh, sulle ma võin öelda, et see on suuresti bluff. Jah, ma olen tahtnud asja ajada. Kuradi põnev on ja... Noh, ma lootsin... siiralt lootsin mingiks sellega tegelevaks asjapulgaks saada. Aga... ju ma ei tunne õigeid inimesi. Sise- ja kaitseministeerium lükkasid minu ja teised huvilised lihtsalt kõrvale. Nüüd on neli kuud tünne tulekust, minuga on tehtud mingi paarkümmend intervjuud ja... mul nagu ei olegi enam asja... vana elu läheb edasi.” Ta rääkis seda konjakit uurides. Iseendale ta ei valetanud ja lapsepõlvesõpruse pärast oli ta otsustanud Raimondile kah mitte valetada.

Raimond võttis laualt toosist prillid. Hain kergitas kulme, sest neid nägi ta sõbral esimest korda. Kuid prillid tegid tollest amööbisarnasest asjast tugitoolis tõesti midagi arhetüüpset kapitalisti meenutavat.

„Kas asteroid tuleb?”

Hain turtsatas kõledalt. „Asteroid tuleb. Aga praegu on ikka nii *fifty-*

fifty, kas see on ohtlik või mitte. Kusjuures... oled sa lugenud... näiteks Augustase asju? Ta on ilmselt kõige kaugelenägelikum tegelane. Asteroidi pärast ei ole selliseid jõude käsutavatel marslastel vaja Maad evakueerida. Kui nad oleksid ohverdanud ühe, saad aru, *ühe* tunni, lasknud selle asteroidiga kokku, oleks oht likvideeritud.”

Ta võttis lonksu klaasist ja hakkas rääkima alles pärast Raimondi kannatamatut kõhatust: „Võimalik muidugi on, et need tunnid on nii kallid, et ühe asteroidi pärast... Samas saaks tunni abil asteroidi kurssi muuta ka tunni hävitamata. Kui see muide üldse häviks kokkupõrkel, sest selle materjal on praktiliselt igavene...”

„Tead sa? Või arvad?”

Hain löi käega. „See tuleb vaatlustest ja arvutustest vaieldamatult välja.”

„Olgu. Miks need tunnid siia tulid?”

Taas vaikis Hain ligi minuti, lastes konjakil milliliitri kaupa suus imenduda. „On kaks võimalust: inimtekkeline või -väline. Inimtekkeline tähendaks siis, et ameeriklased olid Marsil tegelikult varem ja panid selle seadme – tõenäoliselt kogemata – tööle. Või siis kahepoolne, selles mõttes, et lüliti oli umbes nagu „Total Recallis” – asi läheb käima, kui intelligentne olevus kuhugi mingi loiva või jäseme topib. Välise puhul on võimalused, et miski sai inimese jaoks läbi või tingisid seda mingid teised asjaolud. Puhta juhuse ni välja. Või valeühenduse ni.”

„Mida sa ise arvad?”

„Ma ei tea,” lausus Hain tõrjuvalt, otsustades taas aus olla. „Muidugi oli suur lollus lihtsalt läbi kõndida. Täpsemalt – suur risk. See eeldas, et keegi on mõelnud õrna bioloogilise struktuuri kaitsele. Inimene on õrn bioloogiline struktuur, kui sa aru ei saanud. Ent need koodid, mida nüüdseks on juba suudetud suuremalt jaolt lahti mõtestada, viitavad otseselt, et nagu tolle omaaegse kultussarja tähevärvad, on tunnid mõeldudki üsna avarates piirides taiplike elukate transportimiseks. „Piirides” nii vaimselt kui füüsiliselt. Ma arvan, et me näeme täna veel liiga väikest osa pildist, et mingeid vähegi tõepäraseid järeldusi teha.”

„Aga mitte miski ei vihja, et inimesed ei tohiks sinna teisele poole elama asuda?” Raimond kummardus pisut ettepoole ja...

... tegelikult ei ole õige öelda, et ma sain alles nüüd aru, pani Hain enda jaoks asja paika. Ta oli valmis olnud selleks, et vana sõber teda kui ikkagi mingis mõttes kuulsust nii-öelda katsuda tahab – uhke teistele

rääkida, et näe, kes mul laupäeval külas käis... Ta oli *lootnud*, et asi on tõsisem. Oligi – majandushuvid.

„Ei,” raputas Hain pead. „Kõik viitab sellele, et need saadeti siia just selleks, et inimesed neid kasutaks. Sihipäraselt. Teistesse ilmadesse minekuks.”

„Kui inimesed sinna lähevad, peavad nad kusagil elama.”

„Ja sina oled ehitusettevõtja.”

„Jah. See on metsik äri. Sellele tahavad kõik küüsi taha. Mitte ainult siin ja siinsed tegijad. Üle maailma on kõik tagajalgadel püsti ja nuusutavad õhku. Kogu türastu rajamine.”

„Infra?”

„Pidi see ikka haige keelepede olema... Aga jah, täiesti tühjale kohale tuleb rajada kogu türastu – teed, kommunikatsioonid, haiglad, koolid, hullumajad... ja see pisike putka südamekujulise sisselõikega uktsel.”

Hain noogutas aeglaselt. „Kuidas mina sind aidata saan?”

„On see tõsi, et üliskooli ja tehnikaülikooli omad on ainus tõsiseltvõetav grupp, kes ministeeriumi sägadel varvastel trambib?”

„Mulle meeldiks nii mõelda.”

„Ja sina oma ulmikutega istud nende juhatusega ühe laua taga?”

„Istume” ja „juhatuse” on selle päästearmee kohta väga uhked sõnad.”

Raimond sättis end ja silmitses teda mõned sekundid altkulmu. „Kuule, suhtu asjasse tõsiselt – mõned siin tahavad sulle raha pakkuda.”

„Mitte ainult sina?”

„Mina olen ihne – nagu sa ei teaks. Ja mina tean, et sa oled laisk ja ebausaldusväärne jutupaunik. Aga ma ei suutnud oma sõpru veenda, et sa oled täiesti kasutu.”

„Täna.” Hain irvitas. *Põrgusse, ise ta tahab.* „Vähemasti on ootused realistlikud. Vaata, seni on kogu see rahvas teinud tööd peamiselt heast tahtest... noh, mingeid toetusi on ikka tulnud, õppejõud on igasuguste fondide rahasid kasutanud... mitte päris sihipäraselt. Sellest võib midagi välja tulla küll, kui siia raha korralikumalt sisse panna...” Ta tõsines. „Aga ma ei saa midagi lubada.”

„Ma tean.” Korraks viirastus, et Raimondil on vähemalt kaks rida hambaid. „Aga me tegutseme mitmel rindel. See peenraha, mis me sinusse investeerime, on kild suuremast mosaiigist. Me vajame infot. Ja me saame tagada, et meie sõnum levib. Et meie inimesed satuksid õigetele kohtadele. Keegi räägib ametnikega, keegi räägib pankuritega,

keegi räägib meediaga. Sina räägid tarkade udupeadega, rivistad neid õigesti, innustad, suunad. Seda tuleb ajada muidugi ettevaatlikult. Oled kaasas?”

Hain noogutas uuesti. „Muidugi olen ma kaasas. Nüüd teeme nii... anna pliiatsit ja paberit.”

Niimoodi sündiski Taaravalla Kinnisvara Arendamise Sihtasutus.

X

Kolmas kohtumine toimus Pariisis, EL-i *tünnikonverentsil*. Hain oleks muidugi suutnud unepealt öelda ka konverentsi A4-l kaks rida võtva prantsuskeelse nime – mis sest, et prantsuse keelt ta ei osanud –, kuid tegi meelega nägu, nagu ei suudaks seda meelde jätta. Ega tema ükski – paljud protesteerisid niimoodi tolle oma olemuselt pseudoteadusliku mula vastu, mis kõike ootamatult kaelasadanud võõrmõjuga seonduvat kohutavalt ettevaatlikult defineerida püüdis.

Ta oli seal Eesti delegatsiooni koosseisus. Ta oli sinna arvatud ainult sellepärast, et ta ei läheks sealsamas samal ajal toimuvale mitteametlikule konverentsile, mida pidasid kõik need, keda ametlikult asja ajavad bürokraadid ei tahtnud tünnide ligi lasta. Too teine konverents oli aga paraku suurem ja uhkem ning kuna seal räägiti palju huvitavamaid asju, jäi ametnikel hambaid kiristades vaadata, kuidas riiklikke seisukohti esitati pooltühjale saalile, sest isegi ametlike delegatsioonide liikmed eelistasid jälgida toda „alternatiivset”.

Seal kohtuski ta Augustas Sepaga. Too veidra nimega mees oli sündinud eelmise sajandi 70-ndatel Rootsis, Boråses, Eesti juurtega peres. Ta oli lõpetanud Lundi ülikooli majandusteaduste magistri kraadiga ja seejärel töötanud aastaid Saksamaal ja Ühendriikides; ta oli millalgi sajandi alguses kaitsnud doktoriväitekirja Stanfordi Ülikoolis. Ta oli mingis mõttes „kõige suurem nimi” neist, kes kohe pärast tünnide kukkumist üritasid seda filosoofia keelde panna, kuidagi modelleerida juhtunu mõju inimtsivilisatsioonile kui tervikule.

Kuna Hain oli seal ikkagi omamoodi kuulsus – selle üle vaieldi, kuid ilmselt nad Leoga olid tõesti esimesed, kes *ära käisid* –, saabus paratamatult moment, kus nad seisid kõrvuti ja naeratasid piltnikele. Hain ei saanudki aru, kas ta suutis paar intelligentset märkust teha või oli Augustas lihtsalt väga tüdinenud seltskonnast, keda vanasti ufo-hulludeks nimetati, igatahes sattusid nad õhtul väiksemas ringis vestlema. „Väike

ring” tähendas antud juhul umbes kolmekümmet inimest ülikooli kohvikus.

Augustas lösutas ainsal enam-vähem mugaval diivanil ja käperdas käeulatusse sattuvaid üliõpilasneide. „Mitte ühelgi juhul ja mitte ühelgi tingimusel ei saa jätkuda inimkonna lineaarne areng. See peaks olema ilmselge. Selle sajandi lõpu Maa ei saa, mõistate!, lihtsalt *ei saa* sarnaneda millegagi, mida me võiksime oodata ja prognoosida lihtsa ekstrapoleerimisega,” pajatas ta oma kuldhammaste välkudes. „„Kasvu piirid” ja kõik sarnased vähegi tõsiseltvõetavad prognoosid räägivad ühte keelt – me läheneme neksusele, singulaarsusele, sündmuste horisondile. Teatud otsused tehti meie eest ära. Meil jääb vaid loota, et need, kes need otsused tegid, ei teinud seda esimest korda ja eesmärgiks oli anda meile võimalus. Et see ei ole mingi rotilõks või kärbspaber, millega hoitakse kontrolli all liiga tüütult sumisema hakanud inimpopulatsiooni. Mu noored sõbrad, ma olen kindel, et nende tünnete sees ei ole midagi müstilist. Midagi sellist, mida me nüüd kohe ei oleks võinud ise saavutada. Kas te Higgsi bosonist olete midagi kuulnud?”

Augustas ei olnud Hainist palju vanem, kuid nägi välja peaaegu et järgmisse generatsiooni kuuluvana. Lisaks oli ta välimuses kombineerunud halvim, mis „Eesti juurte” puhul võimalik – ta meenutas röpasevõitu vene juuti. Aga mõistus oli tal kahtlemata briljantne.

„Vaadake, me tungime üha sügavamale maailma olemusse ja oleme saavutamas minu arvates äärmiselt fundamentaalset läbimurret. Higgsi boson on hädavajalik seisumassi kui sellise tekkimise põhjendamiseks. Jutud, et CERN-i LHC võib kogemata genereerida musta augu, mis Maa neelab, ei ole laest võetud. Me ei anna endale aru, et Plancki konstant on ka oma olemuselt sündmuste horisont. Higgsi boson ühendab elementaarosakeste füüsika braaniteooriaga!” Ta viipas kannatamatult ühe rühma poole. „Jah, ma tean, see ei ole standardmudelis päris nii lihtne!”

Ta ilmselgelt nautis ennast.

„Teie asi, kutid, on see valemite keelde panna, kuid vaadake suuremat pilti – me oleme niikuinii sõnastamas füüsikat, mille väga mitmed aluseadused tuleb ümber teha. Me näeme oma silmadega, et on võimalik luua ruumiauk. Kui me ühendame selle augu tähetuumaga, saame praktiliselt piiramatu energiaallika, kui me ühendame selle mingi raske kehaga, saame vastasmõjuvaba mootori. Küsimus on ainult selles, kuidas marslased ellu jäid – kuidas nad selliste jõududega mängides oma

planeeti õhku ei lasknud? Ja kas meil üldse oleks olnud võimalust ellu jääda, kui me tõepoolest selle kõige avastamise piiril olime?”

Ent tema retoorilist pausi kasutades pistis Hain vahele: „Ehk siis midagi sellist, et kui katseklaasis läks pärm nii hästi kasvama, et jääksoojus juba ohtlikuks muutus, valati virre veinitõrde?”

Augustas mõtles hetke ja muigas: „Jah. Mulle meeldiks mõelda, et merre, aga see ei muuda mõtte olemust. Kuid sa juhtisid tähelepanu millelegi, mis on palju olulisem kui auk ruumis – see on auk meie peas! Piltlikult öeldes muidugi.” Ta peatus näppu püsti hoides ja sosistas paar sõna noorukesele daamile, kes oli end tema kõrvale sättinud. Siis vaatas ta sellise kavala kuke irvitusega ringi ja jätkas: „Kas me oleksime täna siin, kus me oleme, kui esimesed inimesed oleksid Siinai poolsaarele korraliku Berliini müüri rajanud ja vaikselt, ettevaatlikult, arukalt ja ettenägelikult uurima hakanud, mis maa see seal kaugemal on?”

„Keegi oleks üle mere ujunud,” ei pidanud Hain vastu. „Kosmoses hulbib veel oma paarkümmend tuhat tünni.”

Augustas heitis talle lühikese nugaterava pilgu ja viis jutu mujale. Ainult et WC-sse minnes poetas ta möödaminnes Hainile: „Ära mine kuhugi.”

Hain ei läinud. Seltskond sumises poole ööni ja siis suundus veel väiksem osa koos Augustasega tema elamisse. Hain ei saanud kunagi päris hästi aru, kuidas mees selle korraldas ja miks just need inimesed sattusid tollesse korterisse, kus ta Pariisis elas; ta ei saanud sellestki aru, kelle oma see korter õieti oli. Kui kohvik suleti, viipas Augustas talle lihtsalt peaga, ja nii nad läksidki.

Esimesed kaks tundi ei juhtunud õieti midagi. Hain tundis end pisut üleliigse ja valesse kohta sattununa, sest Augustas paistis olevat huvitatud ainult tollest naisolevusest ja suur osa seltskonnast rääkis omavahel prantsuse keelt. Köht oli tal tühi ja vein on Prantsusmaal teatavasti väga hea... Ta kaalus isegi deserteerimist, kui ta vaid oleks võinud kindel olla, et ta Augustasega uuesti ühendust saab.

Ent lõpuks tiris Augustas ta kõrvale. „Põhimõtteliselt, oled sa huvitatud info vahetamisest ja koostööst?”

„Jah, muidugi.”

Mees muigas. „Siis lepime kokku turvalised kanalid. Oled sa ametliku delegatsiooni koosseisus?”

„Jah. Sina ei ole?”

Ta raputas pead. „Ma ei tahtnud end kellegagi siduda. Oled sa kirjutanud alla mõne konfidentsiaalsusleppe?”

„Ei.” Hainile tundus, et ta sai aru: „Sellepärast pole sa tahtnud end siduda? Et olla arvamustes vaba?”

„Jah ja ei. Ühelt poolt ei taha ma muidugi kellelegi lubada, et varjan mingit osa oma teadmistest, teiselt poolt aga olen kindel, et nii suuri vihjeid ei anna taevas niisama. Sa ei saa aru?”

Hain mõtles hetke ja raputas pead. „Keegi dirigeerib protsessi. See keegi... ma oleksin oodanud, et ta mõtleb näiteks välja midagi, mis takistab militaarset aktiivsust tünni läheduses. Miks ta peaks inimeste koostöövormidest just riike eelistama?”

„See keegi ei teinud seda sellepärast, et sel ei ole tähtsust. Auk peas – meie peades käib ikka see Maa ja tulnukate mäng. Tulnukaid ei ole. Miks me ei ole avastanud ühtki jälge mõistuse tegutsemisest kosmoses: pole raadisaateid, Dysoni sfääre, mõtlemaid galaktikaid – sest neid ei ole!”

„Noh, on kolm võimalust...” alustas Hain.

„Mulle meeldib sellest lõpmatuseni rääkida, aga praegu on seal üks noor daam valmis vastu tulema minu erektiivsele huvile tema vaginaalse piirkonna vastu, nii et... Oled sa muide mõelnud, et ilmselt ka Eesti konstitutsiooni järgi ei ole riigil mingit õigust takistada oma kodanikke riigist lahkumast?”

Hain mühatas. „Jah. Aga praktiliselt õnnestub seda ju ikka piirata. Karantiin. Oht. Igasugust möga saab ajada. Ja tünn ei ole ametlik piiripunkt kah.”

„Ei ole.” Nüüd näis Augustas kõhklevat, palju talle rääkida tasub. „Mõtleme teisiti – kui palju sa näed enda ümber hirmu pahade tulnukate rünnaku ees?”

„Null,” nuhatas Hain.

„Ja kõik teavad, et pöördruumitunnelid on võimalikud.” Augustas noogutas. „Uks on avatud. Mõtleme nüüd koos edasi...”

XI

Hain ei saanud kunagi teada, kas Augustas ikkagi sai sel ööl keppi, sest nad vestlesid seal veel terve tunni. Aga tema sai mõtteid. Need kolm kohtumist – kui ta poleks neli kuud varem andnud Haapsalus tol hetkel sisuliselt katteta lubadusi... kui ta poleks kaks kuud tagasi otsustanud

Raimondit – asju õigete nimedega nimetades – lüpsta, võttes vastu tema raha... kui ta poleks Augustasega vesteldes õigel ajal suud lahti teinud...

Tol ööl – tegelikult juba vastu hommikut – läbi Pariisi koju tuikudes – ta oli joonud veini hulga rohkem, kui see hea tuju või maitse pärast tarvilik oleks – näis talle, et ta mõistab kogu maailma ja teab täpselt, mida ta tegema peab. Eks see mõnes mõttes selline promillidest tulenev kirgastumine oli... Hain ei valetanud vähemalt iseendale – jah, tal ei olnud hea tunne lubada neile poistele midagi tühja õhu pealt, jättes neile mulje, nagu ta oleks „kusagil sees”. Raimondile enda arvates kah ju sisuliselt õhku müües ei tundnud ta end pooltki nii halvasti, mõeldes hoopis, et saab täita need eelmised lubadused... Ja Augustaselt saadud tõesti huvitavad seisukohad saab jälle Raimondile maha müüa...

Nagu öeldud, ei valetanud Hain vähemalt iseendale – kohati käitus ta kui tavaline pisipetis.

Aga ta hakkas tegutsema.

XII

Järgmine suur teetähis oli kaks ja pool aastat hiljem, kolm aastat pärast tunnide kukkumist.

Lisaks kõigele muule oli Hain üks neist, kes töötas Augustas Sepa kodulehe tekstide kallal. Tema nime ei olnud seal kusagil – nii olid nad kokku leppinud –, kuid oli avalik saladus, et see natuke blogi meenutav artiklitekogu täieneb vähemalt paarikümne inimese koostöös.

Ja see oli kõige tuntum maailmas. Augustas Sepa arvamus võõrmõju teemadel maksis palju rohkem kui valitsuste ametlikud teated.

„Tsiivilisatsioonide pöördepunkt – kas ajalugu kordub?”

Tänaseks on kuus riiki või riikide liitu tunnistanud, et Marsi-ekspeditsioon hakati kiireimas võimalikus tempos ette valmistama niipea, kui Nägu hakkas silindreid välja tulistama. USA oli esimene, kuid veel kolm jõudsid sihile – EL, Hiina ja Venemaa. Jaapan loobus ja India katse lõppes katastroofiga. Me ei tea, kuidas oleksid asjad kujunenud, kui kohalejõudjate hulgas poleks olnud EL-i – ilmselt ainult see takistas ameeriklasi hiinlaste ja venelaste vastu kaasasolnud tuumarelvi rakendamast.

Kõik ekspeditsioonid laskusid otse Diasparisse ja tagantjärele on ka asjaosalised ise tunnistanud, et varemest Marsil teadsid suurriigid aastakümneid. Selle pikaajalise valetamise mõju inimkultuurile on omaette

teema, niisamuti kui küsimused, kaua nad oleksid suutnud seda saladuses hoida, kui see nende otsustada oleks olnud, ja mil määral oldi valmis selleks, mis juhtuma hakkab, kui tõde päevavalgele tuleb.

Oli vaja ainult õige pisut kaevamist, et leida lagunenud hiidmüüride alt tee tegelikku linna, mis tohutute koobaste süsteemina kilomeetrite ulatuses punase kõrbe all lebab ja ideaalses korras säilinud on. Ekspeditsioonide liikmed on rääkinud, millist hämmastust, isegi õõva tekitas see ilmselgelt igavene, ebaloomulikult heas korras linn. Nendelsamadel esimestel päevadel tegid astronautid katsetega kindlaks, et materjalid, millest linn tehtud, on praktiliselt hävimatud.

Me elame imede ajal. Me pidime ümber tegema oma ettekujutuse aatomifüüsikast, sest Diaspari seinte materjal sisaldas elemente, mida me ei tundnud. Meile seni veel arusaamatul viisil kombineeritud kvantosakesed tekitavad – nii aatomi- kui molekulaartasandil – substantse, millel on meie jaoks müstilisi omadusi.

Me vaidleme siiani mateeria jäävuse seaduse õige sõnastuse üle, sest need marslaste energiaallikad, mida taaskäivitada suutsime, on meie varasemate ettekujutuste järgi igiliikurid.

Me olime sunnitud revideerima oma ettekujutust vastasmõju universaalsusest. Ei ole raske ette näha tohutuid õhusõidukite ummikuid suurlinnade kohal, kui praegu katsejärgus vastasmõjuvabad mootorid meie igapäevaellu jõuavad.

Me ei tea veel kõiki seoseid, kuid need tehnoloogiad on tegelikult kõik ühe baastehnoloogia avaldumisvormid. Nii, nagu praktiliselt kõike meie tsivilisatsioonis hoidis – ja hoiab tegelikult siiani – töös elekter, kasutasid nemad kõikjal 0-stringi, nagu füüsikud seda nimetavad. Nimetus on meie arvates üsna ebaõnnestunud, kuid igatahes on tegemist aegruumi lõhkva moodustisega, teatud mõttes elementaar- musta auguga.

Ma ei hindaks väga kõrgelt arutluskäike, miks täpselt otsustasid marslased just nüüd saata meile tünnid, niisamuti kui spekulatsioon sel teemal, miks keegi meiega dialoogi ei astu. Mõned mõtted olen siiski välja toonud eraldi artiklis.

Olukord Marsil väljus praktiliselt kohe kontrolli alt. Heas mõttes – võimalik, et see oli keegi kolmest hiljem saabunust, võimalik, et keegi ameeriklastest vaid ootas, et saaks info lekitamise kellegi teise kaela ajada, ent igatahes on kindel, et vähem kui ööpäeva jooksul teadsid kõik Maal tünnidega tegelevad inimesed, kuidas nende servadest saab maha

monteerida juhttorusid – jah, neidsamu vastasmõjuvabu draive, millega tünn end kosmoses suunas.

Paari järgmise kuu jooksul maandusid Marsile kolmekümne riigi kosmosesõidukid. See oli alles algus. Marss on sedalaadi tehnikat täis. Veel enam – Marss on täis seda tehnikat valmistavaid aparate, mis ikka veel toimivad. Veel enam – nüüd suudaksime me 0-stringe juba ise ka teha.

Ent palju lihtsam on neid endiselt Marsilt tuua. Ilmselt olid 0-stringid ja kogu nendega seonduv marslaste jaoks sama tavalised, kui meile auto, telefon või personaalarvuti.

Seda võib nimetada rüüstamiseks. See ongi rüüstamine ja mul on häbi selle pärast, mis toimub vanades Marsi linnades. Ent see ei muuda midagi. Seda ei saa peatada. Seda ei ole mõtetki peatada. Eraldi artiklis on arutlused selle üle, et marslased pidid seda ette nägema.”

XIII

„Kuule, Hain, miks me ta ikkagi kaasa võtame?” Pikka kasvu, laia-õlgne ja sportliku olemisega noormees kummardus lähemale toolil istuvalle vanemale kaaslasele, et ta sõnad võõrastesse kõrvadesse ei jõuaks. „Hain, see on ju mõttetu – ta ei räägi korralikult eesti keeltki. Ta on tibi. Iluasi. Milleks?”

„Alex, nüüd on niikuinii hilja.” Hain hõõrus silmi – pigem tüdimusest kui väsimusest.

Alex polnud enam selline piimahabe kui kolm aastat tagasi, nüüd andis ta igat pidi täismehe mõõdu välja. Hain ise oli enam-vähem samasugune... Aga mitte sel hetkel. Sel hetkel nägi ta välja vana ja väsinud.

„Meil ei ole kuhugi taanduda. Lendame välja kümne minuti pärast. Arvutused on tehtud paariminutist akent arvestades. Ja kas sa siis aru ei saa? Ma käisin ju üleele Raimondi endaga lendamas. Noh, Kadi tegi talle ehk rängemat sõitu, kui oleks pidanud, aga pärast seda, kui ta peaaegu oksesse lämbus ja siin kaks tundi rohelisena vedeles, tuli ta õigele järeldusele – tema ei tule. Koht laevas on talle ette nähtud, sest tema selle eest maksis. Järelikult on tal see õigus. Annaga käisime eile... ah muidugi, sina olid ju roolis. Tema pidas ilusti vastu ja noh... ehk on temast mingit kasu.” Haini toon oli vabandav. Ta tajus, et noorem mees teda tähelepanelikult uurib, ja ajas end rohkem sirgu. Ta libistas käed üle pea. Juustes oli tal kindlasti rohkem halli.

Nad mõlemad olid kumjates, raskepäraseid lennuülikondi meenutava-
tes skafandrites ja palja peaga.

„Ei ole ju. Vaata teda.”

Mõlemad tõtsid pilgu ja mõõtsid inimgruppi veidra masinavärgi
juures, mis ninapidi taevasse vaatas. Neljale nendest inimestest topiti
parasjagu skafandreid selga ja ilmselt katsetati ja kontrolliti neid, samal
ajal kui tegelastele ka selgitusi anti. Täpsemalt käitusid kolm neist, kaks
meest ja naine nii, et on seda asjandust ka varem kandnud, ja trall käis
esiplaanil natuke häda näoga kena blondi naisterahva ümber.

„Ta ei ole skafandris elanud...”

„Meist keegi ei ole,” mühatas Hain pilku arvutiekraanile tagasi lange-
tades.

„Jah, aga meie proovisime ikka ühe terve päeva. Kõik asjad proovi-
sime ära. Ja me oleme need igale katselennule selga ajanud. Vana ta õieti
on?”

„Anna? Kolmkümmend üks-kaks... vist.”

„Hm...” Alex peatus. „Ma arvasin, et ta on palju noorem. Üsna pandav
on ta küll.”

„Sa pole teda varem näinud?”

„Ega vist... Ilmselt olen, aga minu jaoks on ta ikkagi natuke liiga
vana.”

„Kuule, mulle ei meeldi samamoodi, et Kadi kaasa tuleb. Ja ma olen ka
öelnud, mispärast. Kõike võib juhtuda. Olgu, mina ei pea Tomile sele-
tama, kui ma ise kaasas olen, aga tappa kaks tema last kolmest... See ON
ohtlik. Kõike võib juhtuda. Sellepärast ma ei tahtnudki, et sa oma õe ka
kaasa võtad. Ma ei tahtnud ka Annat. Raimondiga olin nõus, sest mees
teab, mis mees teeb. Aga tema tervis seda ikkagi ei kannatanud, mis sest,
et me sama aasta mehed oleme. Aga seda sa tead, Tom on ka. Nii et kord
me oleme juba selline tore perekondlik kamp. Lepi sellega.”

„Mis siis, kui ta skafandriga hakkama ei saa?”

„Lootus sureb viimasena.” Hain hõõrus silmi ja vaatas taas välja tolmu-
nud betoonväljakule, kus troonis miski, mis kõige rohkem meenutas kol-
mele tsisternile püsti aetud kaugsõidubussi. Tsisternide alumised otsad
olid ära lõigatud, nii et asjandus seisis nende peal, kui mitte arvestada
võrelisi tugesid, mis natuke laiema toetuspinna andsid ja nii tsisternide,
bussimoodi kere, kui ka kõige otsas trooniva koonusja voolundaja ümber
keeruka raamistiku moodustasid.

„Mul on selline tunne, et see asjandus laguneb kohe laiali... Isegi vaata-mata sellele, et me sellega kümnekond tiiru ümber Maa oleme teinud,” porises Alex. „Jah, ma tean, ajasime kaheksa atti sisse, pidas korralikult; jah, ma tean, riputasime igat pidi, pidas küll; jah, ma tean, isegi mootoreid kruttisime, et kui mõni üles ütleb...”

„Alex, just sellest ma sulle räägingi.” Ta klõbistas veel klahvidel, pomises endale nina alla, ajades näpuga ekraanil järge, ja tõusis siis. „Aeg minna.”

Nad seisatasid tsisternide juures, kust viis tavaline alumiiniumredel üles bussi enda juurde; sinna oli oma kolm meetrit, sest luuk oli bussi allservas, otse tsisternide peal.

„Marx, kuidas on?” küsis Hain ühelt temast endast veel oma kümme-kond aastat vanemalt mehelt, kes paistis maapealse tiimi juht olevat.

„Kõik roheline. Minu poolest võite minna,” noogutas too süngelt. Ta üks suunurk oli tuksatamas, nagu prooviks ta asjale lõbusamat värvingut anda, kuid paistis, et loobus sellest.

„Nii, siis laeva,” ohkas Hain. „Leo, mine ees, alusta stardiprotseduuri-dega, mina olen viimane.”

Eemal mõnede inimestega rääkinud Leo pöördus: „Mis kuradi star-diprotseduurid? Kas sa autos ka nii uhkelt käsutad, et juht sisse, alusta stardiprotseduuridega, teised, istuge? Keera käivitit ja...” Tegelikult oli ta rääkima hakates ka minema hakanud ja kadus viimaste sõnadega luu-gist sisse.

„Ära mölise!” hõikas Hain talle järele ja pöördus teiste poole, üritades vist alateadlikult filmides nähtud kapteneid-ohvitsere matkida; vähemalt ajas ta end sirgu. Ta kõneles selgelt ja rõhutatud tõsidusega. „Te kõik teate seda, aga kordan üle. Stardime täiskiirendusega, umbes 33 meet-rit sekundi ruudu kohta, ehk umbes kolmekordse ülekoormusega. Seda tuleb taluda vaid viis minutit, siis on meie kiirus kümnekond kilomeetrit sekundis, oleme pooleteise tuhande kilomeetri kõrgusel ja hakkame ki-irendust maha keerama. Reisil hoiame kiirendust umbes poolel sellest, ehk umbes ühe koma kuue peal, siis jaksame veel üldiselt ringi liikuda, eks ole. Ehk siis kiirenduse muutmine ilma erilise põhjuseta ajaks lennu-plaanid segi. Kaalutust ette nähtud ei ole, aga te kõik – isegi Anna – olete seda proovinud. Seda oksehaisu ei ole me päris välja sealt saanudki. Te teate, et häda korral saab lennata ka ühe mootoriga, see annab 1,1 g-d. Need lähevad muidugi kuumaks, kui täisvõimsusel lasta, ja peale eba-

mugavuse on see ka põhjus, miks me suurema kiirendusega ei lähe. Kui peame ühe mootoriga maanduma, blokeerime muidugi kuumuskaitset, kuid arusaadavalt pole me katsetanud, kaua see töötada võiks, enne kui läbi põleb ja me nagu küps õun alla tuleme... See vist ei puutu hetkel asjasse...”

„Ei puutu küll.” Teine umbes kolmekümnene mees haaras redelist ja hakkas üles ronima. „Sa tahtsid kindlasti midagi põhjanevat ja ajaloolist öelda. Aga ei tulnud välja. Harju sellega.”

Hain vangutas pead, porises omaette ja muigas siis. „Olgu, näeme nädala pärast... loodetavasti.”

Tegelikult polnud ta loeng katkestanud hüvastijätte seal tunglevate minejate ja mahajääjate vahel, need olid vaid vaiksemad olnud. Nüüd rehmas too Marx talle ka veel korra õlale ja pöördus: „Kõik laevast eemale! Meil on neli minutit!”

Minejaid oli kuus, jääjaid parkümmend. Nüüd kõndisid nad eemale; eemale aeti ka läheduses seisnud autod.

Asjandus oli seest üsna täis topitud ja kuigi Hain proovis seda värske pilguga vaadata, kui oli viimasena sisenenud, luugi sulgenud, üle kontrollinud ja asutas teiste järel üles ronima, ei osanud ta leida paremat analoogiat vanast kogumiskaevust, kuhu häkkerid on omale ühiselamu asutanud. Ümarnurkse ruudu kujulise ristlõikega, umbes kolmemeetrise läbimõõduga šaht oli oma kümmekond meetrit kõrge ja üsna koli täis, ülemises otsas aga oli mõlemas seinas üksteise kohal kolm... *riiulit*, otsustas ta. Esimesel pilgul ju üsna avarad, vaba kõrgust madratsist laeni oma terve meeter, laiust vähe üle meetri... *ainult et ei tohi unustada, et muud kohta selles asjanduses ei olegi, nii et kogu reisi aeg tuleb seal veeta.*

Hain ronis üles ja noogutas alumistel lamavatele Alexile ja Kadile. Tema oma oli „teine korrus”, ühel riiulil oli Anna juba paigas. Üleval, nii-öelda piloodikohtadel – normaalolukorras sai seda asjandust arvuti abil juhtida tegelikult igast kohast, aga ainult üleval oli avarii-käsitsijuhimine – lamasid mõlemad veidi üle kolmekümnesed mehed. Üks neist oli Leo ja teine... Hain sattus alati raskustesse, kui ta püüdis ette kujutada, kuidas ta Jaagu hüüdnime kirjutama peaks – hüüti teda Džäkiks, nii et kas inglisepäraselt 'Jack' või eesti-, see tähendab häälduspäraselt? Et Džäk oleks nagu õigem, aga klaviatuurilt on kuradi vilets alati ž-i otsida...

Mis lollid mõtted küll pähe tulevad, porises ta omaette, kontrollides kõigepealt enda ja siis Anna seadmeid ja ühendusi nende „pagasi” – või veel lugupidamatult „arheoloogilisel” – korrusel. Olgu, tema oli 44, kuid Anna oli Leo ja Jaaguga ühealine... Või tuleb see sellest, et Anna näeb välja nagu daam nende kahe tolguse kõrval? Alex oli selle aja peale 21 saanud ja ta õde Kadi oli vist 4 aastat vanem. Kui paljud meist lendavad peamiselt selle pärast, et me oleme projektis algusest peale sees?

„Viisteist sekundit stardini!” ütles Leo.

„Kurat, kuhu jäi üks minut!” karjus Alex altpoolt. „Ma ehk tahan nina nuusata ja...”

„Hukkamist edasi ei lükata!” õiendas Jaak ülevalt vastu. „Marx, kas ümbrus on puhas?”

„...uhas! Guud lakk! Over,” krägises raadio.

„Krdi pervrt om’ nasaga!” vuristas Leo. „Kolm, kaks, üks, oh per-seeeeeee...”

Tegelikult ei olnud mingit müra ega vibratsiooni. Nad kõik vajusid sügavale madratisesse, kui nende kaal sujuvalt kasvas, ja viimase „e” juures sinna 3,3 juurde jõudis. Kõigi nende silme ees näitasid ekraanid ümbrust, mis vajus kiiresti allapoole. Alles mõne sekundi pärast algas mühin ja vibratsioon, kui möödavuhiseva õhu kiirus juba väga suureks läks. Kümme sekundit pärast starti kõlas nagu hüiglasliku purje plaksatus ja masin hüppas veidi. Mühin läks üle kõrgetooniliseks vileks ja vibratsioon muutus teravaks tärinaks.

Hain heitis pilgu kõrvale Anna suunas. Naine oli väga kahvatu ja tema huuled olid kriipsuks kokku pigistatud.

„Me ületasime helibarjääri,” proovis ta rahustuseks selgitada. Kolmekordse raskuse tõttu tuli tal välja pigem krooksumine.

„Ma tean, sa ütlesid seda eile ka.” Ka naise hääl oli pigem kähin ja ta üritas naeratada. *Kuradi Raimondil ikka veab*, mõtles Hain kes teab mitmendat korda tahtmatult. Väikest kasvu ja hapra kondiga peaaegu täiskasvanud tütre ema andis nii riietega kui riieteta peaaegu et modelli mõõdu välja. Aktsent oli Annal vaevumärgatav ja vana vene haritlaspere järglasena oli ta silmaring selline, et pani Haini tihti piinlikkust tundma. Samas aga tundus naisel puuduvat oma arvamus ja võime vihastada, seega oli ta ideaalne kaaslane – *ütleme otse* – vastiku iseloomuga Raimondile, kes eriti teistega ei arvestanud ja kohtles enamikku inimesi kui

alamõdulisi tüütusi. *Kuid see naine tuli kaasa. Ja seda on määratult palju. Midagi peab temas olema.*

Hain vangutas pead. Neil vedas ka näiteks sellega, et Leo oli kunagi unistanud lenduriks saada ja lennukooliski õppinud. Kahjuks aga oli ta nägemine nii halb, et komisjonil jäi vaid kurvalt pead vangutada. Muide, sellel reisel kandis ta kontaktläätsti. Jaak oli mehaanik, kes oli täiesti arvestatava osa sellest lendavast kaadervärgist isiklikult kokku keevitanud. Alex ja Kadi olid arvutihullud. Ja ta ise...

Stardis möödunud aja taimer oli vaevalt 60 juures, kui möödavihiseva atmosfääri kriise praktiliselt olematuks kahanes. Vibratsioon lakkas. Nojah, nad liikusid juba kaks kilomeetrit sekundis ja olid kuuekümmet kilomeetri kõrgusel. Maa nende all oli veel hiiglaslik ja lame, horisont hakkas alles vaevumärgatavalt allapoole vajuma. Nad kaldusid väga aeglaselt itta.

Pilvkate oli juba palju allapoole jäänud. Pilveräbalane kaart nende all tõmbus kokku, selle servad vajusid järjest kiiremini alla ja Maa omandas selgelt kera kuju. Laev kaldus veel, nüüd oli Maa nende kõrval. Hain tundis piinlikkust, taibates, et oli teistele enne jama ajanud. Nad keerasid oma nina õigesse suunda praktiliselt kohe pärast atmosfäärist välja jõudmist.

„Nii, hakkame kiirendust maha keerama,“ kostis Leo hääl. „Mootorite temperatuur kuuekümmet kraadi ligi, nii et kõik normis. Kell on 16:05 ja 20 sekundit... Hm... Turvavööde lamp on nüüd kustunud, kuid soovitame teil oma kohal istudes rihm suletuks jätta. Meenutame, et meie lend on suitsuvaba. Stjuardessi unustasime maha ja peldik asub ahtris. Kapten ja meeskond soovib teile meeldivat lendu... 43 tunni pärast oleme Marsil.“

Igaüks kasutas lennuaega omamoodi – seda 43-tunnist sunnitud lamamist voodil, olles ühtlasi poolteist korda raskem. Ja internetti loomulikult ei olnud. Ainult filmid, raamatud, muusika ja mängud. Kuigi Hain kasutas aega ka näiteks selleks, et Augustase artikleid täiendada.

XIV

„Tere tulemast Marsile!“ kraaksatas Jaak. See ei kõlanud üldse nii pidulikult, nagu ta oleks tahtnud, ja selgesti oli kuulda, kuidas ta närveerib.

Hainil kumises kõrvus üks igivana lugu: *Ja ma tean, kord lendame Marsile, ma tean...* Ta teadis, et too veider Vennaskonna lugu peaks olema mingi venelaste igiammuse loo töötlus, kuid ta ei mäletanud, et

oleks kunagi originaali kuulnud. *See lugu pidi juba loomise ajal kõlama kui monument suurele läbikukkumisele, see on loodud ajal, mil miljonid Gulagis surid... ja see, et üks eestlane pärast totalitarismi kokkuvarisemist need laulud vabatahtlikult üles korjab, näitab ainult seda, et ta on süüdimatu.*

Kõik oli ebareaalne. Isegi luitunudkollane kõrb akende taga – raske oli näiteks uskuda, et seal hingata ei saa.

„Olgu, kutid, skafandrid kinni,” mõrises Leo. „Laseme õhu välja ja enne ei survesta, kui startima hakkame. Häda korral saab peldikus riideid vahetada... Teate küll.”

„Mis kuradi kutid, kui kaks viiest, keda sa kõnetad, on naissoost,” kävas Jaak. „Ja kes meist ei tea, mis teha tuleb?”

Paariks sekundiks saabus vaikus. Hain luges mõttes kümneni. *Mees on närvis. Ja elab seda nüüd niimoodi välja. Ja kes ikka satuvad hääbuva väikerahva esimesele Marsi-retkele? Ikka ainult Isiksused ja Visionäärid... Häda nendega.* Jaak oli lahtise pea ja kuldsete kätega robotika-insener, võidusõitja ja mida kõike veel – saanud mingeid medaleid triatlonidel; ilmselt oli ta ka kena, niipalju kui Hain otsustada suutis... *Tõeline aarialane. Aga närviline ja... temaga ma luurele küll ei läheks.*

Anna kiljatas ja oleks peaaegu kukkunud. Ta jõudis naise veel tema voodile tagasi lükata.

„Marsi raskuskiirendus on alla poole maisest. 0,378, kui ma õigesti mäletan,” seletas ta võimalikult lahkelt ja lõbusal toonil. „Kui ka mitte miski muu, siis see tuletab meelde, et me mitte Maal ei ole... Persse...” Seda viimast ütles ta selle peale, kui nüüd omakorda veidra hüppe sooritas. Igatahes said Alexi ja Kadi nende allatulekut jälgides kõhutäie naerda.

„Kuulge, reisijad...” tahtis Leo neid kiirustada, keeras end üle oma voodi serva vaatama ja haaras poole liigutuse pealt kiiresti ja kramplikult redelist kinni. „Jama...” pomises ta. „See mõjub koordineerimisele.”

„Ähh.” Jaak ise laskus alla nii, nagu ta poleks eluaeg muud teinud, ja vaatas neid üleolevalt. „Ärge jamage. Õelge, kui valmis olete. Leo, sa jääd valvesse?”

„Nii me kokku leppisime jah.” Hääle järgi tundus, nagu näriks mees midagi mõrdat. „Minge tehke oma väike samm Maarjamaale.”

Nad kohmitsesid muidugi veel oma kümme minutit, enne kui Hain

püüdis järjest kõigi pilgud ja noogutas siis Jaagule, kes kannatamatu ilmega kätt lülitil hoidis.

„Tähelepanu, käivitan pumba!” röögatas see.

Algas popsuv sisin. Jaak jõllitas demonstratiivselt oma digitaalset displeid, sellal kui teised vanamoodsa kobaka manomeetri osutit vahtisid. Nad olid selle pärast Hainiga tülitsenud. Jaagu arvates oli tegu mõttetu lisaraskusega, mis pealegi ohtlikuks võis saada, kui keegi sinna otsa kukub või miski sinna pihta lendab ja klaasikillud laiali paiskuvad. Hain oli mūhatanud ja arvanud, et kui keegi juba seal niimoodi ringi lendama hakkab, et kahe meetri kõrgusele ja redelipulkade alla üsna peitu seatud asjanduse puruks muljub, on neil kindlasti palju muid muresid. „Ja see näitab alati rõhku. Saad aru, alati! See ei vaja elektrit, sidet, mitte midagi. See lihtsalt näitab rõhku, sõltumata millestki muust, ja see kannatab üsna jõhkrat loopimist. See näitab rõhku ka siis, kui kõik muu enam ei tööta, saad aru?” Jaak ei saanud. „Kui miski muu enam ei tööta, ei ole seal tõenäoliselt enam kedagi seda rõhku vaatamas ja näiduga ei ole niikuinii enam midagi peale hakata.”

Popsumine oli muutunud kuuldamatuks, sedamööda kuidas rõhk langes, ja lõpuks lūkkas Hain luugi lahti. Viimane maine õhk põgenes. Nad vaatasid üksteisele otsa ja siis oli see jälle Hain, kes esimesena liikuma hakkas. Mees astus redeli juurde ja laskus pealtnäha kõhklemata ja kiirustamata alla.

„Türa!” kostis siis raadio kaudu ta hääl. „Ma olen Marsil! Me oleme Marsil! Keegi varbast ei hammustanud, nii et tulge alla ja läheme vaatame, kas leiame midagi sellist, milleks me siia tulime.”

Ent kõigepealt nad seisid ja vaatasid ringi. Isegi Jaak, kuigi ta oli paar-kümmend sammu eemale läinud. Öeldakse, et inimesel kulub kuni veerand tundi, et vaimus kuhugi jõuda, mis sest, et keha juba päral on. Seal nad nüüd siis seisid, sellesama käepärastest juppidest kokkukeevitatud inetu ja ebakindla aparaadi kõrval, mida nad kõik viimase aasta jõudumööda teha olid aidanud.

Kas tõesti ainult aasta? Hain lasi teraval jämedal liival läbi sõrmede joosta; kükitades soonis skafander põlvede ja kõhu juurest, kuid istuda ta millegipärast ei tihanud. Jah, *mõtted* olid juba varem, alates sellest, kui Augustas selgitas, mida „tünnitehnoloogia” väga ilmselt veel peab võimaldama.

Kui hindamatu see Augustas ikkagi oli! Info liikus, ikka poetas keegi kusagil mingi vihje ja nii said nad plaane teha kuid, teinekord aastaid varem, kui üks või teine asi ametlikult teatavaks sai. Nii oli neil edumaa. Mitte niivõrd teiste rahvaste ees – jah, toimus meeleeheitlik võidujooks, kuid piltlikult öeldes oli terve rajaserv karikaid täis, vaevu vaid jooksma ja korjama. Neil tuli tegutseda enne, kui armsad hõimlased ärkavad ja alustavad eesti rahvusmängu – kaigaste kodarasse loopimist...

Alex oli tõusnud madalale kaljupõndakule umbes viiekümne meetri kaugusel laskunud laevast ja puuris midagi.

„Kuule, kas sa pead sellega aega raiskama,“ lausa sisises Jaak sinna poole vaadates.

„Las olla,“ püüdis Hain jälle oma häält väga leebeks sundida. „Niikui nii vahite niisama ringi.“

Alex oli lõpetanud puurimise oma akudel töötava löökdrelliga, ta torakas auku varda, kruvis kinni tõmbankru, keeras varda otsa teise pikema ja sättis selle tippu rõhtlatile riputatud lipu.

„Kas me laulame hünni ka?“ Jaak ütles seda rahulikult, kuid lausa nõretades ironiast.

„Kui minu teha oleks, siis muudaksin ma hünni ära,“ lausus Hain hajameelselt. „Selle melanhoolse ja morbiidse soiu asemel võtaksin Propelleri „Üks sõna“. Teate seda? Ma ei hakka laulma, minu suust kõlab kõik laul eemaletõukavalt. Igal juhul, jah, *ainult kurat võib maksta need võlad, mis Maarjamaal maksmata jäänd!*“

„Sul ehk on see võimalus,“ ütles Anna.

Kostis vaikset turtsumist ja sellega paistis pidulik hetk läbi olema.

Seda enam, et Leo kraaksatas raadio kaudu: „Keegi tuleb! NNO-s, umbes viis kilomeetrit. Gravihõljuk, kiirus oma kakssada... kui mitte rohkem. Selle kiirusega on nad kahe minutiga siin.“

„Okei siis,“ noogutas Hain. „Kadi jääb tankirusikaga siiasamasse kalju taha, sina, Anna, võta kuuliprits ja mine siit natuke kagusse, ilmselt leiad seal kivide taga koha. Jaak, Alex – automaadid ja raketikonteinerid ja üks ühele, teine teisele poole! Mina lähen neile vastu, et neid võimalikult kaugel kinni pidada.“

Hainile ei meeldinud üldse seal lagedal. Kuid keegi pidi end näitama. End tulijate teele sättima. Too aparaat liikus veidrat, peaaegu olematut tolmupilve üles keerutades üsna nobedalt nende suunas, hoidudes vaevalt poole meetri kõrgusele maapinnast. Masin võttis siiski juba aeg-

sasti kiiruse maha, pidurdas sadakond meetrit enne Hainini jõudmist, libises viimase jupi vaevalt jalakäija kiirusega ja laskus lõpuks matsatades maha. Matsatust ei kuulnud ta muidugi mitte läbi õhu, vaid kõhuga. Ilmselt oli tulijate tõukurväli üsna reguleerimata ja kui nad selle välja lülitasid, kukkus masin poole meetri kõrguselt lihtsalt alla. Mitte küll päris kõhule, vaid pisikestele ratastele, kuid see võis ikkagi seesolijatele üsna põrutav olla.

Pealtnäha ei juhtunud midagi. Siis lükati luuk lahti ja üks mitte eriti pikk kuju libistas end välja.

Hain eristas idamaiseid näojooni läbi teise kergelt tumendatud kiivriklaasi. Tulnukas sirutas käe iPodiga. Hain luges sealt numbreid, noogutas ja keeras oma raadiot.

Mingi plädin. *Ongi hiinlased...*

„English is OK,” sõnas ta küsivalt.

„U a ju?”

Hetke pärast ta taipas. „Estonians.”

„Velkam tu Marss. Vi a...”

Hain pidi tunnistama, et ei saanud järgnevatest nimedest ja muudest selgitustest mitte midagi aru. Tema inglise keel oli jubeda eesti aktsendiga, kuid – nagu ta korduvatest kogemustest teadis – vähemalt arusaadav, nende hiinlaste oma aga meenutas mõnd naljafilmi.

Ent õnneks tahtsid nad mõlemad äri teha: „Klistals? Klistals? Vat du iu äv?”

Värsket toitu oli neil kaasas oma kolm tonni...

XV

Kaks tundi hiljem olid laeva pakitud üks asjandus, mis iga natukese aja tagant sülitas välja kanamunasaaruse kristalli. Siis, kui sellele elektrit anda. Ja igasuguseid muid elemente. Näiteks tavalisi kive; munade väliskest tuli täpselt sissesöödetud kivide värvi...

„Tontlik asjandus,” judistas Kadi õlgu. Asjandus oli tavalise pesumasinaga mõõtu ja kaalus mõnisada kilogrammi. See püsis üldiselt vakka, kuid inimesed ei saanud kuidagi lahti tundest, et see neid põrnitseb.

„Kas sa teadsid juba algusest peale, et me ei hakka midagi otsima, vaid teeme hiinlastega äri?” küsis Jaak mornilt.

„Ma ei teadnud, et me *hiinlastega* äri teeme,” ohkas Hain.

„Kuid sa arvestasid sellega – toit ja kõik muu? Milleks me kaarte uuri-

sime, milleks kaevamiseks valmistusime, milleks...”

„Plaan B,” mühatas Hain. „Muidugi ma teadsin, et siia on mingi veider asustus tekkinud. Muidugi ma teadsin, mida nad kõige rohkem vajavad – korralikku toitu.” Ta vaatas ringi. „Leo, kus sa oled?”

„Väljas.” Rääkisid nad ju raadio teel, nii et kõik kuulsid kogu aeg kõiki.

„Mis sa seal teed?”

„Kusen. Tead ju mind küll. Alex istub valves.”

„Kaua sul veel läheb?” küsis Hain luugi juurde suundudes.

„Mitte eriti. Lihtsalt tahtsin kah korra jala maha panna.”

Hain nägi, kuidas Leo istub umbes kahekümne meetri kaugusel madala voore harjal ja laseb liiva läbi sõrmede.

„Tahaks korraks kinda ära võtta ja seda päriselt katsuda,” sõnas ta laeva poole vaadates; ju ta oli näinud luuki avanemas.

„Seal on praktiliselt vaakum ja miinus 50. Kui sa päriselt oleksid kusta proovinud, oleks imenud nagu... ja pärast oleksid saanud otsa ära murda.”

„Jääge vait, perverdid,” sekkus Kadi.

„Meil on veel kaks päeva aega ringi vaadata?” küsis Jaak ettevaatlikult.

Leo tõusis ja hakkas laeva poole tagasi tulema. „Marss on pisike elutu kivi. Mida sa siin vaatad?”

„Pisike!” osatas Jaak. „Marsi pindala on ligikaudu võrdne Maa maismaa pindalaga.”

„Jah, aga siin ringi vaadates saad sa aru, miks marslased omal ajal ära läksid. Mitte ainult et nad leidsid midagi pööraselt suuremat, nii et neil ei olnud oma planeeti enam tarvis – see oli kõige levinum hüpotees –, vaid kui nad asja üle järele mõtlesid, taipasid nad, et mõned kohad on olemas vaid selleks, et keegi saaks sealt pärit olla. Pratchett. Küllap oli Marss algusest peale vaene ja üksluine ning sel päeval, mil nad taipasid, et nende maailm on õhtusse jõudnud, et kuidagi väga napilt oli neil õnnestunud kuivavast mudast välja rabeleda ja mõtlema hakata... Siis on ainus, mida nad teha saavad, endale ruttu tiivad kasvatada ja uttu tõmmata, enne kui see hale kera nende all ära sureb.”

Selle peale valitses pisut aega mõtlik vaikus.

„Uau,” ütles lõpuks Kadi. „Midagi sellist sinu suust... Vabandust. Marss on sinustki poeedi teinud.”

„Läksime?” küsis Leo enda järel luuki kinni tõmmates ja korralikult sulgema asudes.

„Roni üles. 22B,” noogutas Hain.

Leo oli alles pooltel teel, kui ventiilid visisema hakkasid ja kõik tundsid, kuidas pingul skafander lõtvuma hakkab.

„Mis kurat toimub?” nõudis Jaak pisut kiledal häälel. „Misasi on 22B? Miks me õhu tagasi laseme? Meil on kolm ööpäeva arvatatud stardiakna alguseni ja õhku ei pidanud ju raisata olema? Mida te teete?”

„Kõik oma kohtadele,” urises Hain. „22B on alternatiivne stardipara-meetrite komplekt. Jaak, sa peaksid seda mäletama – me ju arvutasime neid igale ajale. Nagu te kõik teate, oli kolm-neli päeva mõistliku riski piir. Õhku tõesti ei ole raisata, me ei osanud ennustada, kaua me skafandrites vastu peame, ja nii edasi. Me rääkisime sellest korduvalt – me peame leidma *midagi*, mis selle retke ära tasuks, ja me oleme siin nii kaua, kui vaja, või nii kaua, kui jaksame. Me ei öelnud seda kunagi otse välja, kuid ma siiralt lootsin, et te saate aru. Noh, meil läks hästi. Stardime.”

„Sa mõtled seda päriselt või?” Alex oli ülevalt alla oma kohale las-kunud ja esimesena kiivri maha saanud. Ta kordas küsimust, sest Hain askeldas parasjagu oma kiivrit peast võtta ja ei olnud kindel, kas ta raadio kaudu või normaalsel viisil küsimust kuulis. „Me saime nii aru, et kui meil aega üle on, võime Marsil natuke ringi vaadata, linna uurida...”

„Sõbrad, me saime siit selle, mida vaja. Avameelselt öeldes ei ole minul isiklikult ega Marsilennu MTÜ-l seda laeva rohkem vaja. Kui see elutu kivikera teid huvitab, võite siia kasvõi järgmine nädal tagasi tulla. Aga mina ei taha riskida. Kas te aru ei saa? Meie esmane eesmärk on täidetud ja ma ei taha enam millegagi riskida. Võivad tulla teised kaupa tegema ja kui me ei taha kaupa teha... ma ei tea. Igasuguseid lugusid räägitakse, Marss on suur ja politseid siin pole. Start! Leo, kas sa laadisid 22B?”

„Laadisin. Stardini... noh? Minut?” ta heitis pilgu üle serva, sest kõik peale tema ja Alexi olid veel all marslaste muneja ümber.

Näost punetav Jaak jõudis tema kõrvale, kuid rihmade kinnitamise asemel hakkas ta rusikas kätega vehkides rääkima: „Kuulge, ei saa nii! Ma ei ole nõus. Lase õhk välja ja käime vähemalt ühe tiiru linnas!”

Kõik teised vaikisid, end kiiruga riiulitele kinnitades.

„Start,” ütles Leo ja vajutas hoovale. Jaak hakkas vandudes rihmu kobama.

Marsilt lendutõus läks kiiremini ja kergemalt kui Maalt, sest planeet oli selgelt väiksem.

„22B, murd 20,” hüüdis Hain umbes pool minutit pärast starti. „Drift!”

Kiirendus jätkus, aga ei olnud enam lineaarne. Arvuti muutis kogu aeg sujuvalt nende suunda, nii et välise jälgija jaoks – kui selliseid leidis – ei olnud laev enam ennustataval kursil.

„Kuule, kaua see veel kestab?” pressis Kadi läbi hammaste. „Lennuplaanis ei ole selle kohta enam midagi. Kuhu me läheme? Otse uuele planeedile?”

„Kannatage veel veerand tundi,” kähises Hain vastu. „Ma ei taha riskida.”

„Pervert...”

Oranžikas kera oli ahtri taga ja vähenes silmnähtavalt.

„Mootorite temperatuur kriitiline!” hoiatas Leo nii kümmekond minutit hiljem.

„Kuuskümmend kraadi sul kriitiline jah,” osatas Hain. „Eks sa keera kiirendus maha. Lülita korraks tagumine radar sisse.”

Mõnda aega jälgisid kõik seda sigrimigrit.

„Ja mis sellest driftist nüüd kasu oli, kui me radariga oma asukoha välja andsime?” tahtis Jaak teada.

„Leo, veel kaks minutit drifti!” Nööget Haini hääles oli võimatu mitte kuulda.

Maale tagasipöördumiseks pidi nagu tulekukski kuluma ligi kaks ööpäeva.

Maal läks sel ajal teistel projektiga seotud tegelastel lõbusaks...

XVI

„Niisiis, härra Raimond Lämm, me esitame teie vastu hagi. Pankadele on juba antud korraldus peatada teie maksed.”

„Mis alusel?” Lühike ja nahkset tugitooli täpselt täitev väheke põrsast – või pigem suurt siga – meenutav mees ei paistnud asja üldse nii tõsiselt võtvat, kui morn, millegagi pensionil mahalaskmiskomandot meenutav seltskond teisel pool lauda.

„Te olete rikkunud patente...” Luidjas, pisut rääbakat ronka meenutav mees sobras kiiresti paberites ja vuristas ette rea numbreid. „Ja lisaks pole ehitatud lennumasin nõuetekohaselt registreeritud – see ei ole mingi

kerglennuk –, peale selle rikkusite registreerimata lennumasina registree-
rimata lennuga õhuruumi seadusi ja... kas te üldse muide teate, et meie
Lennuametil on kokkulepe NATO keskusega? Kõigist rohkem kui 30
kilomeetri kõrgusel toimuvatest lendudest tuleb ka neid informeerida.
Eesti kuulub teatavasti NATO-sse. Ja lisaks...”

„On sel ka mingi iva või võtsite need patendinumbrid laest? Ja on seda
jama veel palju? See ju on jama.”

„Seda otsustab kohus.”

„Mis toimub umbes kolmveerandi aasta pärast. Seni istub teie politsei
mul lennuväljal ja tahab laeva arestida, nagu ma aru sain?”

„Nii see paraku on.”

„Ja millist võimu te esindate, et võtate endale õiguse pankadega minu
maksetest rääkida? Ma ei näe ühtegi korraldust, mis annaks seadusliku
alust seda teha.”

„Pangad on väga huvitatud sellisest infost. Kuna teie maksevõime on
kahtluse all, kaitsevad nad endi huve.”

„Te olete nii toredad,” naeratas mees kirjutuslaua taga. „Mida te tege-
likult tahate?”

„Me arutasime seda asja mitmetes instantsides ja arvatavasti on võima-
lik juriidilised küsimused siluda, kui Marsilennu MTÜ allutada riiklikule
kontrollile. Sellele võib anda riigitulundusametuse staatuse ja seda hak-
kab juhtima sõltumatu nõukogu.”

„Sõltumatu? Kellest? Minust?”

„Riigitulundusametuse nõukogu koosseisu kinnitab parlament.”

„Poliitikud.” See sõna kõlas Raimondi suust kui sõimusõna. „Ja mis
mina selle eest saan?”

„Esialgu koha nõukogus. Kuid arusaadavalt ei saa me dikteerida nõu-
kogu järgmisi koosseise. Ja kõigi süüdistuste tagasivõtmist. Täpsemalt
kanduvad need üle riigitulundusametusele ja küllap tühistatakse kunagi
tulevikus kohtuvälise menetluse korras.”

Mees laua taga vangutas pead. „Mis saab seni projektiga seotud ini-
mestest?”

„Neile tehakse ettepanek jätkata. Kui me nendega loomulikult kokku-
lepele saame.”

Pisut aega kestis vaikus. „Kuulge, sellistel tingimustel puudub mul pro-
jekti vastu edasine huvi. Me võime MTÜ üleandmise lepingu sõlmida,
kui pangad teatavad mulle, et mu krediidi ja maksetega on kõik suure-

pärases korras ja... mul on siin paber, et Tagalaane Tehnopargi territoorium on minu... ütleme, Holdingule, ütleme... kahekümneks aastaks tingimusteta kasutamiseks antud... ja loomulikult tahan ma siis üleandmise dokumentidesse klauslit, et Marsilend antakse üle, nagu on, ehk mina ei vastuta tagantjärele millegi eest.”

„Härra Lämm, te ei saa täiendavate tingimuste esitamiselega meie aega raisata. Tehing peab kahe päeva jooksul sõlmitud olema...”

„Siis on teil ju kiire.”

Edasine lehmakauplemine ei ole huvitav.

XVII

„Perse, türa, kurat! Kuidas tahaks end pesta!” ägas Alex.

„Kuule, daamide juuresolekul...” tegi Anna märkuse.

„Ähh, Kadi on kõigege harjunud... Anna andeks, Anna, ega sa ei solvunud? See oli nali.” Noormees proovis ülemise nari poole piiluda.

Anna vaatas üle serva alla. „Ma laseks sulle pähe, kui siin nii kitsas ja umbne ei oleks. Me kõik vajaksime hädasti pesemist. Aga Maa on kohe siin. Uh, kui hea, et nädala asemel vaid neli päeva tuli!”

„Ei tule vaid neli päeva, kuigi pesta te muidugi saate. Leo, mida su monitor näitab?” küsis Hain.

„Küsib juhiseid. Et kas jätkata mingi... ma ei saa aru.”

„Sisestan...”

„Hm, küsib mingit passukat – miks?”

„Ma annan selle kohe.”

„Uus lennuplaan. Kuule, see on juba nagu spioonifilmis,” naeris Alex; kõik nad nägid ju toimuvat oma monitoridelt.

„Kuule, sa võiksid selle lõpetada,” tuli Jaagult pahane turtsatus. „See ei ole mitte see, milles me kokku leppisime. Me pidime alati teadma, mis toimub, mingit varjamist ja staatusi ja valetamist ei ole. Sa rikud selgelt kõiki kokkuleppeid.”

„Sõbrad,” ohkas Hain. „Lennu suhtes ei ole ma midagi valetanud või varjanud. Ehk siis lend, milles me alguses kokku leppisime, on see miinimum, mis tagab ohutu päralejõudmise. Me oleme Maaga kaks korda sidet pidanud. Teiega kokku lepitud kontrollkoodid on õiged ja toimivad, aga minule andis täiendavat infot, millist koodi parasjagu kasutati. Ehk siis üritatakse mingite juriidiliste nüketega meile kotti pähe tõmmata. Ja seetõttu ei lähegi me kohe koju, vaid meie orbitaaljaama.”

„Meil on orbitaaljaam?” tahtsid õige mitu inimest korraga teada.

„Noh, mõnikord suudavad mõned mehed koos töötada. Isegi eestlased. Mis sa arvad, mida see ülikooli punkt kogu viimase kuu sinna orbiidile vedas?”

„Tünni tükke? Seda tahad öelda?” Leo hääles oli uskumatust. All vahetasid Alex ja Kadi pilgu – *ka tema ei teadnud...*

„Kuidas nad seda said?” tahtis Kadi teada. „Nende raha on väga loetud.”

„Miskisugune Taaravalla Kinnisvara Arendamise Sihtasutus maksis orbiidivedude eest,” poetas Hain venitamisi.

„Ja Taaravalla Kinnisvara kuulub juhuslikult teist otsa pidi mu armsale abikaasale,” pani Anna ka enda jaoks asjad kokku.

„Saab neid usaldada?” küsis Alex.

„Nad on väga huvitatud kaasas olemisest. Ja kord juba orbiidil ja toimiva portaaliga – kes neid sealt enam kätte saab?”

„Sa tahtsid öelda – kes *meid* sealt enam kätte saab?” täpsustas Alex. „Kuid... see kõik on nii kahtlane...”

„Võtsid sõnad suust,” pistis Jaak vahele.

„Eks me siis alustame pidurdamist ja orbiidi korrigeerimist... justnimelt orbiidi, sest me ei lasku ju,” ütles Leo vahele. Tegelikult nägid ju kõik oma monitoridel, et arvutatud lennuparameetrite järgi tuli muuta mootorite kiirendusvektori suunda ja suurust, ning et see aeg hakkas kätte jõudma. Häda oli ju selles, et kui arvutatud lennuplaani suhteliselt kitsas, mõnesekundilises arvutatud ajaaknas täitma ei hakata, muutub see mõtetuks.

Laev pöördus. Hain klõpsis nuppe ja hakkas siis rääkima: „Kapsapirikas, kutsub Hirmõudus. Kapsapirikas, kutsub Hirmõudus. Kapsapirikas...”

„Oled jah hirmõudus,” kräuksatas vastus. „Ma ei saanudki seni aru, kui sobiv see nimi on. Nüüd sind kuulates... Kuidas teil läks?”

„*It's a boy.*”

„*Fine!* Tegelikult ma juba näen teid. Peatame pöörlemise dokkimise ajaks. Side lõpp!”

„Kes see oli?” küsis Leo.

„Ruts, kui ma hääle ära tundsin,” vastas hoopis Alex.

„Ruslan jah,” vastas Hain. „Nüüd on meil paar päeva Taaravalla otsimiseks. Umbes kolme päeva pärast taipavad vördjad Maa peal, et midagi

on viltu, ja siis hakkab sitta lendama. Selleks ajaks võiks meil uus planeet tagataskus olla.”

XVIII

„Noh, mis sa senistest arvad?” maandus Hain teisel pool kitsast lauda, mille taga Anna monitori vahtis.

„Tahad sa päriselt teada? Number 71 on päris huvitav. Ja 173 ja 281. Kuidas nad neid üldse otsivad? Näe, jälle üks tuli...”

Nad vaatasid paar sekundit parameetreid ja väärutasid siis kumbki pisut erinevalt pead.

„Otsib tegelikult arvuti,” seletas Hain. „Noh, võetakse mingi suhtelistelt juhuslik numbrikombinatsioon ja vaadatakse ringi. Seda tehakse, kuni satutakse tähtede keskele. Siis muudetakse ettevaatlikult koordinaate, et aru saada, mis pidi vaatepunkt liikuma hakkab. Siis tehakse suuremad hüpped ja kogu aeg tähevälja mõõtes saab arvutada ümbritsevate tähtede asukohad ja niimoodi, vea-eksitusmeetodil, vaadatakse need järjest üle, otsides hapnikuaatmosfääriga planeete. Mingeid andmeid ei ole, kõik hoiavad seda salajas, aga olenevalt sellest, kui hea tehnika sul on, vupsatab ikka mõni sobiv välja. Meie oleme leidnud paarsada.”

„Kas neid tõesti nii kiiresti leitakse? Siis peaks ju miljoneid, miljardeid sobivaid planeete teada olema. Niikuinii on jänkid oma superarvutid sellega tööle pannud.”

Hain ei suutnud taas sisimas pead vangutamata jätta. Ühelt poolt oli selliste asjade äraarvamine ju elementaarne, kuid Annal oli eriline oskus rikkumata terve mõistusega kõige olulisem ära tabada.

„Jah, aga õnneks on neid liiga palju, et neile kõigile käpp peale panna. Või siis oma tähekaltsuga neid neitsilikke maailmu rüvetada. Ja õnneks suudame isegi meie seda protsessi korrata. Kuid milleks? Vaata, tegelikult pead sa saama kokku vaid niipalju inimesi ja raha, et teha valmis laev ja orbitaaljaam. Olgu, täna tuli väga palju ise välja mõelda, kuid kuigi mingil mustal rämpsul kusagil Aafrikas ei jää muud üle, kui koon püsti taeva poole uluda, on tsiviliseeritud maailmas hulga eraisikuidki, kes suudaksid endale planeedi välja vaadata. Tulevikus läheb see veel odavamaks.”

„Näe jälle üks! Ma kusagilt lugesin, et oli läinud mitu nädalat, enne kui jänkid esimese, selle Fiftisekondsteiti välja raalisid?”

„Nad vaatasid ringi ühega. Meil on 24 kristalli töös, kolmes kaheksases tiimis. Kuus tükkis liiguvad võimalikult koos ja vahetavad omavahel andmeid – siis tekib pilt palju kiiremini – ja kaks vaatavad tagantjärele täpsemalt üle planeete, mille atmosfääris spektraalanalüüs hapniku näitas. Kuule, see 349 on senistest kõige parem.”

„Sa arvad ka nii? Meil on tegelikult nüüd kolm-neli... viis-kuus... noh, olgu, see 349 on esimene kõige tõsiseltvõetavam...” venitas Alex, kes nende juttu umbes 3-4 meetri kaugusel poolviltu seinal kuulanud oli. Ta tõusis ja ringutas, seistes Annast ja Hainist arvates oma kolmekümnekraadise nurga all.

„Uhh, kuidas see segadusse ajab,” vaatas Anna kõrvale.

„Kas sa välja oled vaadanud?” loivas teiselt poolt lähemale üks habetunud noormees. Alguses, kui ta end oma arvuti tagant sirgu ajas, oli ka tema seinal viltu, kuid Anna ja kohvimasinani jõudes seisis nii-öelda õiget pidi. „See muudkui keerleb ja keerleb...”

„Vastik Ruslan. Ma imestasin ainult, et tähti ei ole näha. Aga ma tean, Maa on liiga hele ja meil siin sees tuled põlevad. Aga ikka kuidagi... ei usu, mis silm näeb. Ja nii õudne on allapoole vaadata. Tunne, nagu kukuks kohe läbi põranda sinna lõputusse tühjusse.”

„Kas tead, mis pidi olema ühist kitsal sillal kõrghoonete vahel ja sellel, kui saja-aastane mutt sul suhu võtab?” venitas Jaagu hääle eemalt konstruktsioonide tagant. „Kõik on suurepärane, kuni sa alla ei vaata.”

Selle peale valitses viis sekundit vaikus.

„Miks need eelmised ei kõlvanud?” küsis Leo, kes tolles rõngakujulises ruumis kümne meetri kõrgusel nende peade kohal tagurpidi istus.

„Kuidagi nirud...” arvas Alex.

Hain, kes ekraane vahetades kuidagi lausa tardunud oli, haaras korraka mikrofoni. „Olgu, kolmas tiim, katkestage otsing ja vaatame täpsemalt üle 349,” kaikus ta hääle kaja järgi otsustades kõigis ruumides. Õige mitmelt poolt kostis vastuseks midagi, mis kõige rohkem ehk seostuks hirmsa hädaga õigel ajal peldikusse jõudmisele. Kõik inimesed seal tehiskaaslasel ju teadsid, et see võib tähendada nende otsingute õnnelikku lõppu, ja mõni elavama loomuga rahvas oleks sedalaadi uudist tervitanud rõõmsa hõiskamisega. Eestlased, nagu öeldud, said hakkama millegagi, mida kõige viisakamalt saab kirjeldada kui rahulolevat ägisevat mõrinat.

XIX

„Nii, ma tahaksin selle otsuse ära teha,” vaatas Hain inimesi, kes seisisid ja istusid tema ümber, seinal ja pea kohal. „Kas kellelgi on vastuväiteid? Tõsiseid vastuväiteid, ma mõtlen?” Ta vaatas ringi ja jätkas kähku, enne kui paar inimest, kes suu lahti olid teinud, midagi öelda jõudsid: „Emotsionaalsed argumendid ei sobi. Ma mõtlen sisuliselt. Kas on midagi, millest me oleme mööda vaadanud? Rõhutan veelkord, et praegu otsivad kaks tiimi edasi.”

Kümme sekundit vaikust. „Niisiis, nime me praegu veel ei pane. Ruts, las su inimesed hakkavad portaaliga tööle. Sorri, sõbrad, üks väike muudatus plaanides – proovime kohe kuue kristalliga portaali kokku saada. Nagu te näete, on meil vedanud ja hälbevektor on väga madal. Tööle!”

Ruts tõusis. „Olgu, kutid, läheme tõstame kristallid ümber. Umbes poole tunni pärast paneme jaama seisma, selleks ajaks jooge kohvi ära ja käige sital kah.”

„Mille kuradi pärast on vaja kuue kristalliga portaali kokku panna?” Jaak seisis ikka endisel kohal ja vahtis mossis näoga Haini suunas. Mõned inimesed, kes olid juba pöördunud, et oma toimetuste juurde minna, seisatasid.

„Jaak, me oleme neid plaane mõttes mitmeid kordi läbi käinud,” ohkas Hain tüdinult. „Me leidsime üsna hea planeedi, kõik väärtused on väga hästi normi piires. Ma võtan riski üks samm vahele jätta. Kas sulle ei meeldi miski selle planeedi juures?”

„Ei, planeet on mõeldav...”

„Siis palun tee oma tööd! Muide, meil on paari asja arutada, tule istu siia.”

Hain ootas, kuni Jaak tema vasta tugitooli oli laskunud ja ülejäänud inimesed laiali hajunud.

„Kuule, Jaak, mis sul häda on?” küsis ta lõpuks.

„Me leppisime ju kokku, et me kõik teame, mis toimub. Sa muudad suvaliselt plaane ja ära tule mulle rääkima, et sa ei ole seda varem läbi mõelnud.”

„Jah, ma muudan plaane, jah, ma olen selle varem läbi mõelnud. Me arutasime seda kõike ma ei tea kui palju õhtuid. Me ei jõua iial kõiki võimalusi kirja panna. Sa ilmselt juba kuulsid, mis Raimsigale tehti. See

oli alles algus. Kas sa ikka veel ei saa aru, miks me teeme asju nii, nagu teeme?” Ta vaikis hetke. „Kelle mees sa oled?”

Jaak niheles solvunult. „Iseenda. Mulle ei meeldi, kui kokkulepetest kinni ei peeta...”

„Jaak, jäta järele!” Haini toon oli ähvardav. „Sa oled minu tiimis ja kõiges kaasas, kuni sa oskad õigel ajal tegutseda ja mitte kobiseda. Kui sa küsid, miks ma mõnda asja nii teen, nagu ma parasjagu teen, vastan ma ausalt või ütlen, et seda ma praegu ei seleta. Sa teadsid algusest peale, et me teoreetiliselt valmistusime Marsilt kohe lahkuma. Satelliidi projekt ei puutunud meie lendu, kuid me oleme harjutanud orbiidil dokkimist ja kõike muud.

Sa oled ise ka Kapsapirukal käinud,” muutis Hain oma hääle lahkeks, kuid tungivaks. „Jah, ma ei ole sulle rääkinud laiematest plaanidest, jah, ma ei näinud vajadust rääkida kõigest, mida ma musta stsenaariumi korral olen valmis mõelnud, jah, ma tahan, et sa saaksid aru, millal on rääkimise aeg ja millal tegutsemise aeg. Praegu on tegutsemise aeg. Oled sa minuga?”

„Olen küll,” poetas Jaak süngelt.

„Siis võta Leo ja hakake laeva stardiks ette valmistama. Vaikselt. Leo ma juba saatsin sinna, aga ei öelnud, miks. Ma saadan Alexi ja Kadi ka vaikselt laeva juurde, ütle neile, et olgu valmis. Kui portaal tõesti on stabiilne... Sa ju tead – kõige parem on, kui igaks juhuks on teisel pool inimene, kes portaali kokku paneb. Kuuese ringi saab kinnitada laeva välisraamile ja kui me sellega läbi oleme, jääb raam lihtsalt orbiidile, seal saab seda edasi tükkaaval monteerima hakata. Läheme ja vaatame planeedi üle. Oled kaasas?”

Jaak maigutas ja mõõtis tema vastas istuvat vanemat meest seletamatu muigega. „Sind küll,” urises ta siis, mühatas ja asus teele sinnapoole, kus nende laev tehiskaaslasega ühenduses oli.

„Ma ei saanud kõigest aru. Kas ta võib ohtlikuks muutuda?” küsis kogu selle aja oma endisel kohal – ja kuuldekauguses – püsinud Anna vaikselt.

Hain vaatas talle mõned sekundid justkui unest ärganud ilmega otsa. „Ma ei tea,” ütles ta lõpuks vastu tahtmist. „Aga palun hoia tal silm peal.”

XX

„Härra Lämm, meil on mõned paberid puudu.” Deformeerunud korgitseri meenutav kiilanev krõbi üritas end vähegi loomulikult mahutada suurde nahksesse tugitooli.

„Ma andsin teile kõik paberid,” vastas Raimond tüdinud toonil kerge muigega.

„Olete te selles kindel? Näiteks kus on töölepingud või üldse mingid lepingud *planetoplaani*” – ta peaaegu komistas seda harjumatut sõna välja öeldes – „Hirmõudus meeskonnaga?”

„Mul ei ole neist kellegagi lepingut.”

„Siis mis alusel nad laeva kasutavad? Millised dokumendid reguleerivad nende tegevust? Kui neid ei ole, nõuame me laeva koos kõige juurdekuuluvaga silmapilk välja. Ja meil on õigus nad lihtsalt ukse taha tõsta? Laev tuleb sel juhul silmapilk üle anda, vastasel korral on tegemist sanktsioneerimata kasutamisega ja meil on õigus see arestida.”

„Päris nii see ei ole. Vaadake lepingut Tarapita Geoinfo Konsultatsiooni osahinguga. Selles on sätestatud, et me aitame neil võimalusel teostada uurimistööd ja me võime selle lepingu alusel anda nende käsutusse tehnikat. Sama lepingu lisa 8 alusel on Hirmõudus neile kasutada antud.”

Korgitser tuulas natuke aeg paberites. Siis ta luges ja ahmis peaaegu õhku. „Siin on kirjas, et eksperimentaalne sõiduk X37/5L antakse nende käsutusse määramata ajaks ja kui Marsilennu MTÜ seda tagasi tahab, tuleb tal sellest pool aastat ette teatada? X37/5L?”

„See on Hirmõuduse tehniline tähis.”

„Siin ei ole juttu rendist ega tingimustest...”

„Neid ei ole.”

„Tahate öelda, et te andsite oma töö lihtsalt kellelegi üle... Lihtsalt... Garantiid?... Siin pole ju midagi.”

„Inimesi tuleb usaldada.”

„Need, kes sellega lendama läksid... Hain Helemeel...”

„Ma ei tea, kellega neil lepingud on.”

„Hain Helemeelele kuulub firma Teeme Ise Tuhat Asja. See firma on maksnud sotsiaalmaksu summasid ka mõnede meeskonnaliikmete eest. Kellele kuulub Tarapita Geoinfo?”

„Te teate juba rohkem kui mina. Vaadake ettevõtteregestrist.”

„Härra Lämm, te ei ole üldse koostööaldis ja ma arvan, et te olete meid petnud.”

„Ma ei ole üldse koostööaldis ja te saite täpselt seda, mida küsisite.”

„Me võime kogu seda protsessi korrata ja seekord te nii kergelt ei pääse. Audit...”

„Ja mis alusel te seda pederastiat alustate? Mul ei ole kogu selle Marsi värgiga enam mingit seost, te võtsite selle endale.”

„Ikkagi on võimalik teie firmale piisavalt kahju teha...”

„Millisele firmale? LSD Ehitus ei kuulu enam mulle, ma ei ole selle juhatuseski.”

„Kellele see siis kuulub?”

„Ma võiksin öelda samuti, et mine uuri välja. Aga olgu, selle omandas üks meie vähemusosanik, Karlsstad Buggnadens AB, ja kui sa üritad neile sama sõnnikuga sisse sõita, saad rahvusvahelise skandaali koos Eesti usaldusväärse langusega. Ma arvan, et meil ei ole enam millestki rääkida.”

„See ei jää nii...”

„Oh, haise ära siit!”

XXI

„Nii, ma panen luugi kinni. Kes veel jalga tahab lasta...”

„Oh, Hain, lõpeta lollused ja kobi oma kohale! Siin ei ole stardilõendust, nii et võime minna, kui sa oma koperdamise lõpetad!” nähvas Jaak ülalt vastu.

„Lugupidamatu jõmpsikas...” urises Hain, kui oli luugi kinni saanud ja ülesronimist alustanud.

„Ma võtan seda komplimendina. Leo, kuidas teine ots on?”

„Ütlevad, et kõigub nii paarkümmend kilomeetrit siia-sinna.”

„Mis sagedusega... juba leidsin,” hõikas Alex altpoolt. „Ära pähe astu!” See oli mööduvale Hainile. „See võib tähendada kuni paarkümmend kilomeetrit sekundis... ots on ikka oma tuhat kilti planeedist, ma loodan?”

„Me kõik loodame.” Hain kirus vaikselt rihmu sättides. „Ruts, kuidas sinuga on?”

„Minu pärast võite minna, enesetapjate klubi! Laske jalga!”

„Kuhu *neil* kiire hakkas,” tahtis Kadi teada.

„Nad oksendavad seal kaalutuses,” arvas Leo.

„Ei, lihtsalt kusehäda on!” kisas Ruts vastu. „Vabastan haaratsid. Kolm, kaks, üks, nüüd!”

„Üks oksendab ja teine kuseb...” kostis kusagilt kaugelt läbi raadio.

„Ja naljad on teil ka haiged,” lisas Jaak.

„Meil või teil? Portaali stabiilne.”

Portaal oli tegelikult lihtsalt sajamillisest karprauast kokkukeevitatud viieteistmeetrine võrejas autorehvi kujuga moodustis, ainult selle erinevusega, et nii-öelda rehvi põhjast, keskelt vaatas tsentri poole kaksteist oga, mille otsad moodustasid mõned meetrid suurema mõttelise ringi kui „rehvi” siseserv. Ogade otsas olid Marsilt toodud kristallid ja neist moodustus tolle tühja võre-„rehvi” sees tulerõngas, mis tugevasti valgust moonutas. Rehvi sees, seal, kus pidi olema velg, märatses pimedus, mis kuidagi silma väsitas. Teinekord kilgendas seal midagi sinist.

„On see ikka korras?” küsis Anna väriseva häälega.

„Sond läks teisele poole ja jäi terveks.”

„See kõigub niimoodi... ega see meid lõhki ei rebi?”

„Molekulide sisejõud on mitu suurusjärku suuremad kui ruumimoonutused. Aga see muljub küll. Ja öeldakse, et palju ei tasu käia. Et igasugused vead kuhjuvad...” Hain proovis seda rahulikult seletada, aga ka tema jutt muutus hakituks.

„Kas see sina on planeet?” küsis Leo.

„Ilmselt,” noogutas Hain, teades väga hästi, et noogutust Leo ei näe. „Tähti ei paista, nende valgus on liiga nõrk. Tähendab, kaamera näeb nagu diskoteegi valguskera.”

„Pidid sa seda ütleva,” porises Leo. „Ega me serva vastu ei lähe? See pidi ära lõhkuma.”

„Kui sa raami puruks ei sõida. Selleks see raudrõngas seal ongi.”

„Teisel pool ei ole.”

„Meil on kaasas. Kui midagi juhtub ja me seda kokku ei saa... jah, *siis* peab sul küll *väga* täpne käsi olema.”

„Te oskate nii hästi lohutada,” võttis Anna teema kokku.

Ja siis olid nad läbi.

„Pohmakaga teeb mu sisemus palju hullemaid volkse,” kommenteeris Leo.

Mõnda aega silmitsesid nad uut planeeti, mis nende all üsna paigal oli.

„Suhteline kiirus pole ohtlik,” teatas Jaak.

„Portaal peab,” kuulutas Hain. „Parkige meid orbiidile. Või las Leo pargib, me teised hakkame väljumiseks valmistuma. Välja arvatud Anna. Sina jääd igaks juhuks abitiimiks siia sisse.”

XXII

Kaks tundi hiljem vaatasid nad Hirmõuduse pardalt enda kõrval hõljuvat raudrõngast, milles virvendas kollakas valgus – prožektorite helk, mis teisel pool portaalile olid suunatud.

„Lükake esimene konteiner läbi!” ütles Hain raadiosse.

Umbes minuti pärast sõitis veiklevast tohuvabohust välja hallikas konteiner, üks standardsetest moodulitest, millest kogu nende tehiskaaslane koosnes.

Umbes kümme minutit hiljem oli neid kuus tükki ja viimases olid ka mõned inimesed.

Tee uude maailma oli avatud.

„Lähme vaatame planeedi üle!” teatas Hain. „Olete veel meiega?”

Paar sekundit vaikust.

„Kurat, no sinu tempos püsida,” puhkes Jaak naerma. „Läksime!”

„Kuhu te, idikad, lähete!” õiendas keegi raadio kaudu, kui laev täiskii-
rendusel portaalist eemaldus.

„Luure! Teie keevitage!” irvitas Leo vastu.

„Värdjad...” kohmas keegi veel.

„Kuhu?” küsis Leo.

Hain tõi enda ja teiste ekraanile kaardi ja pani ühe koha vilkuma. „Siin, pooluse lähedal tundub olevat üks suurem järv. Maandume selle lähedale. Ja võta kiirus aegsasti maha, vaatame ringi.”

„Kas me ei pea kuidagi õige nurga all minema?” küsis Anna vaikselt.

„Ei,” raputas Hain pead (nemad olid ju kõrvuti ja Anna nägi seda.)

„See on vajalik keemiliste raketidega – lasta liikumisenergia atmosfääril ära süüa. Meie mootorid ei aja ju midagi tagant välja ja ei paista, et nende tööaeg kuidagi piiratud oleks, kui teatud jääksoojus välja arvata. Me võime rahulikult nii viiekümne kilomeetri kõrgusel saba peal seistes ringi vaadata. Vastupidi, see laev ei kannataks üle paari kildi sekis atmosfääri sisenemist. Aga lennata võime lõpmatuseni, eks ole.”

Planeet oli kosmosest vaadates täpselt Maa sarnane. Siin-seal helkis vesi ja pilvede vahelt piilus pruuni ja rohelist.

„Kui pikk siin päev on?” tahtis Anna teada.

„Ei tea.”

„Kuidas, ei tea?”

„Uksel ei olnud silti,” pistis Alex alt vahele.

„Keegi ei ole veel mõõtnud. Ainult niipalju, kui pildi pealt aru saime, et mitte midagi ekstreemset.”

„Ja te ei tea ka aasta pikkust?”

„Ei.”

„Ja mis see hirmus hele asi seal taevas on, Kuu kõrval?”

„See ei ole Kuu. Ja me ei tea, mis see hele asi on,” ohkas Hain.

„Seda siiski teame,” pistis Kadi vahele. „Siin hämmastavalt lähedal, kõigest 0,16 valgusaastat on teine, Siiriuse tüüpi täht. Arvatavasti on tegu kaksiktähega, aga nende omavaheline tiirlemisperiood peab olema kümnetes, kui mitte sadades tuhandetes aastates, eks ole. Igatahes piisavalt kaugel, et mitte planeedisüsteemi ära käckida. Leidsime viis planeeti, üks on üsna päikese lähedal, kolm kaugemal. Kaks neist olid päris suured, kolmas pisem. Tähendab, ütleme, Veenus ja Marss on puudu... Või Marss on tegelikult midagi Marsi ja Jupiteri vahepealset ja...”

„Kas see... tähekaksik on heledam kui Kuu?”

„Keegi ei ole mõõtnud... Veel. Aga no silmnähtavalt ei ole ju heledam.”

„Suhteline kiirus kaks kilomeetrit sekundis, laskume pool kilomeetrit sekundis,” teatas Leo. „Vaadake parem alla.”

„Leo, võta kümnekond kraadi paremale,” soovitas Hain.

„Mida sa seal nägid?” tahtis Jaak teada.

„Järvest nii pool kilomeetrit on kaldanõlv. Suhteliselt järsk. Pealt lage. Eeldatavasti sarnaneb see meie rannikupangale, ehk siis sile ja kõva. Kui me kurssi hoiame, satume õigesse kohta. Teie seal üleval, võtke nii sadakond meetrit servast, et kindel oleks.”

„Ja üsna keskele?”

„Jah.”

Masin laskus tasase ohkega ja võpatas maapinda puudutades. Ligi minuti valitses vaikus, kui nad arvuti näite ja aknatagust vaadet uurisid.

Hain oli esimesena all. „Teeme nii – Leo ja Anna on jälle need, kes laeva jäävad. Teie panete kiivrid pähe. Mina tahan teada, kas õhk on hingatav.”

„Mina tahan ka...” piiksus Anna solvunult. „Ma tean, te mõõtsite, et

peaks hingatav olema, ja mitte kusagil ei ole maistest ohtlikumaid baktereid leitud...”

„Ja ma arvan, et seekord peaks Kadi siia jääma,” arvas Alex.

„Küll see vennalik hoolitsus võib vastik olla...”

„Jutus on iva. Kadi, kiiver pähe ja Jaagu kohale, muidu saad vennakselt viitsa.”

Ja siis visises ventiilist õhk ja Hain lükkas luugi lahti. Ta oli ka esimene, kes astus teise – juba teise! – taevakeha pinnale esimese eestlasena, ja seda vähem kui nädala jooksul.

Ja tal ei olnud kiivrit peas. Tõsi, see oli tal kaenlas. Ja tal oli püstol teises käes. Marsil polnud midagi elusat, siin aga... Keegi ei teadnud. Esimest korda mõtles ta, et kas see, mida ta teeb, on ikka mõistlik. *Maanduda ilma mingi õhuluureta... Isegi ameeriklased olla enne esimest maandumist paar nädalat orbiidil tiirelnud... Jah, aga tiinnid on juba kaks aastat Maal ja midagi ei ole juhtunud...*

Oli üsna palav. Muidugi olid nad seda teadnud, sest mõningaid asju olid nad mõõtnud juba otsimise ajal Maal orbiidilt. Õhutemperatuur oli 35 kraadi ja ta juba higistas skafandris.

„Rohi on võõras... kõik on võõras,” arvas Anna. Hain ei olnud tähele pannud, millal ta alla ronis ja tema lähedale põlvili laskus. Ta teadvustas ka, et Alex ja Jaak suunduvad järsaku serva poole.

„See on kare ja seda on vähe,” ütles Anna. „Kas me võtame seda kaasa ka?”

„Tegelikult on meil hunnik näidistekaste ja muud sellist kaasas. Marsi jaoks, aga seal ei läinud vaja. Ma targu ei visanud maha.”

„Ja meie laeval olid kohe eriti sobivad kohad, kuhu portaalikristalle kinnitada,” kostis Jaagu hääl kiivrist. Nojah, raadiod olid neid ju kõigil kogu aeg sees... „Ütle nüüd, et sa kaalusid algusest peale, et neid võib võõras maailmas vaja minna?”

Hain turtsatas. „See oli roosa stsenaarium. Saad aru, ma ei saanud oodata, et meil nii hästi läheb.”

„Kas me riskime alla mereni minna?” küsis Alex.

„See on järv,” õiendas Jaak.

„Aga see ulatub silmapiirini.”

„Esimest korda kuulen sellist mere definitsiooni.”

„OK, aga sa ei tea, kas see on soolane või mitte.”

Hain ja Anna jõudsid teistele järele pangaserval.

„Sellest võib meile küll mõnisa uus kodu saada,” arvas Anna, ja korruga teadvustas Hain tema aktsendi, teadvustas, kui armsalt see kõlab, ja... ta vaatas uuesti ringi.

Vaatas kohe päris uue pilguga ringi.

Valgus oli hele ja tugev, vast ainult õige kergelt kollakam kui Maal. Taevas oli sini-sinine ja palju valkjama kui selge, ühegi pilveribata taevas Maal tavaliselt on... aga see võis ka juhuslik olla, igatahes oli see täiesti tore ja ilus taevas.

Nende ees veeretab lõbusasti kilgendav veekogu oma laineid liivasele kaldale ja kõikjal mujal, niipalju kui silm seletas, laiusid rohelised künkad. Kõrget metsa ei paistnud sealkandis olevat ja ka pinnataimestik oli hõre. Ühtki lindu või looma ei olnud nad seni näinud. Lilli ei hakanud üldse silma ja kogu loodus meenutas pigem Vahemere saari. Ent see kõik kokku oli kuidagi... kuidagi...

Jah – armas.

„Olgu,” rebis Hain end kümme minutit hiljem lummusest lahti. Ta hääli kõlas karedalt: „Laeva ja koju. See on parem, palju parem, kui me oodata oleksime osanud. Muidugi tuleb veel uurida, aga... Ma arvan, et me võime ära otsustada. Tere tulemast Taaravallasse!”

XXIII

Kuid kulus veel oma kaks aastat, enne kui Hain seisis oma poolekilomeetrisele troonil – nagu nad seda teinekord irvitamisi kutsusid – ja vaatas, kuidas eestlased välja rändavad. Siis, kui ta veel palju hiljem sellele ajale tagasi mõtles, mäletas ta kahte tundi – uhkust ja kurbust. Uhkust, et see kõik ikkagi toimub, kurbust, et väljarändajaid on nii vähe. Ainult kakskümmend tuhat inimest olid soovinud kolida uuele planeedile.

Tuli Leo. Sellisel venival kõnnakul, mida mitte kuidagi Maal järele teha ei anna – kõikudes nagu kõrkjärs tormis ja lõpetades samme järsu nõksuga. (Sa tirid magnetsaapa metallilt lahti ja asetad jala kuhugi ettepoole; sul ei ole kaalu, ainult mass, mida tuleb õiges suunas liikumas hoida; ette tõstetud jalga tuleb hoida käiguteest parajal kaugusel, sest kui see liiga lähedale satub, tõmbab magnet selle metallile kinni. Sa saad võtta pikad sammud, mis lõppevad jõnksuga, kui magnetsaabas käigu-teega nakkub.)

„Ma võtan üle. Sul on vist õhtul intervjuu?”

Hain noogutas. „Jah, ma lähen järgmise süstikuga alla. Sõidab see ikka Lyckholmi?”

„Jah. Muide, nüüd on asi tõsine – orbiidilendude keelamisega, eks ole. Ei ole rahvusvaheline.”

„Me ju ei käi teiste riikide territooriumil... Kas meie juristid ei saa hakka?”

„Nad ütlevad, et hea, et niigi kaua on saanud. Raha – need, kellel on rahvusvahelise lennujaama õigus, ei taha konkurente.”

„Ma tean. Aga Tallinna oma on kümme korda kallim ja totaalselt umbes. Pärnu ja Tartu omad? Ainult saarte omad, aga...” Ta lõi käega.

„Ma tean ka. Haapsalu räägib oma lennuvälja taastamisest ja sellele rahvusvahelise lennujaama õiguste saamisest.”

„See võtab ju...”

„Aga ega see sega teistele käkki keeramast.” Leo patsutas talle õlale ja lükkas ühtlasi õiges suunas minema.

Süstik oli suur ja hõre ja loomulikult tehtud Hiinas. Veel kolm... ei, isegi veel aasta tagasi oleks selline riistapuu olnud totaalselt mõttetutu ja võimatu – kuna kaal enam ei lugenud, oli süstik kokku keevitatud raskest rauast, eesmärgiks odavus. Arvestades seda, kuidas sellised asjandused ehitatud olid, juhtus õnnetusi hämmastavalt vähe. Kuid nagu Augustas – seega teatud mõttes Hain ise – kirjutas, oli see mõtlemises kinni. Jah, kaalupiirangud olid mõttetuks muutunud, aga loomulikult võtsid lennufirmad reisijatelt ikka pagasi eest raha. Ainult lennukite mootorid olid asendatud m-draividega või enamasti lühemalt lihtsalt MD-dega – selle sõnaga tähistati üldiselt neid tulnukate tehnoloogia abil valmistama õpitud vastasmõjuvabasid mootoreid. Jah, lennureisid olid muutunud odavaks... lennukompaniidele. Jah, kõigi tavaliste lennuväljade kohale olid tekkinud ummikud, sest tõele au andes olid ka lennukipiletid odavnenu ja pidid ilmselgelt veel odavnema. Kordades. Kuid kuna inertis toimib mitmes suunas, oli tekkinud uus nišš, mida õigussaurus ei olnud veel suutnud tasalülitada – orbiidi, kosmose vahet sõelumine väikelennuväljadelt uut tüüpi, enamasti „katselisena” registreeritud lennumasinatega, mis tõepoolest ei väljunud vabalennutsoonidest, riigipiiri ületamisest rääkimata – need suundusid vertikaalselt üles. Ning olgem õiglasel ka lennukompaniide vastu – kibe konkurents toimus just selles sektoris, sest

kelle omad siis olid need tšartersüstikud?

Lyckholmi lennuväli oma 660-meetrise murukattega lennurajaga oli varem kõigest sisuliselt põllulapp, kuhu sai maanduda kerglennukiga. Tavalisest reisilennukist tunduvalt suurem tossav süstik mõjus selles miljões üsna kohatult. Süstik ei *tossanud* selle sõna täpses tähenduses – see lihtsalt ei olnud väga voolujooneline ja kiirel laskumisel läbi atmosfääri kuumenesid osad detailid punaka hõõguseni.

Kui süstiku ukсед avanesid, võis kõige lähemal seismas näha suurt musta Volvo džipi. Hain tegi lõusta ja tõmbas auto parempoolse esiukse lahti.

„Hei, Raims,“ ütles ta demonstratiivselt tühjale tagaistmele ja pöördus alles siis üllatust teeseldes juhi poole. „Ohoo, sa ei olegi endale autojuhti palganud?“

„Ära mölise. Roni peale.“

Hain tegi seda. „Kes su siia lubas? Kas nad pahasti ei vaata, et sa viimaseidki reegliräbalaid ei järgi?“

Raimond ainult mühatas. „Ehitavad,“ osutas ta aktiivsele siblimisele hoonete pool. „Siin polnud varem ju midagi, nüüd võtavad suurelt ette. Kas nad ei saa aru, et see lõppeb kohe?“

„Sinu firma ehitab? Ja sa ei ütle?“

„Ei ole minu firma. Noh, kaudselt seotud. Pole minu asi öelda. Kas sul skafandris ebamugav ei ole?“

Nüüd oli Haini kord mühatada. „On. Aga sa ei taha teada, mis aroomid levima hakkavad, kui ma selle ära võtan. Nii et las ma kannatan Tallin-nani. Millal sa viimati kontrollisid, et ega su kärul lutikaid ei ole?“

„Enne sõitu. Kui nad Batmani ei ole palganud... Räägi.“

„Raha.“

„Kulub ikka ära. Palju sul on?“

„Värdjas. Vähemalt töökodasid on juba vaja. Autoremonti, arvutiremonti, kodumasinat remont, tööriistaremonti. Laenutusi. Kogu infra.“

Raimond vaikis pisut aega. „Mina olen ennast juba lõhki laenanud. Millal see midagi tagasi hakkab tooma?“

„Turism. See on esimene. Seal ei kasva midagi. Veel. On hakanud kasvama, sa tead. Aga seda siin müüa...“

„Jah, aga kuni meil ei ole lubatud kontrollimata toiduaineid sisse tuua ja mitte üks tervishoiutalitus terves maailmas ei ole andnud ainsatki luba

millelegi, mis on kasvatatud väljaspool Maad... sa tead.”

„Aafrika, India, pool maailma on täis mujal kasvatatud toiduaineid.”

„Aga Euroopa ja Ameerika ei ole. Siin on kontroll liiga kõva. Kusjuures nad ei maksa isegi eksporditoetust Maalt välja viidavale söögile. Erilised tõprad.”

„Formaalselt ei vii sa seda ju *mingisse riiki...*”

Raimond ohkas. „Jah, seadusetus on ka kahe teraga mõök.”

„Nii et rahaga on sitasti.”

Raimond vaikis. Hain otsis selle ajaga auto niipalju läbi, kui ta küündis seda tegema istmelt lahkumata. Ta leidis veepudeli, šokolaadi ja mõned küpsised. „Kuidas teiste projektidega on?” küsis ta siis, kui nad juba Orult läbi olid.

„Õnneks veel sitemini kui meie omaga,” mühatas Raimond. „Kuule, sa olid ju ainult mõned nädalad ära ja internet toimib nii Taaravallas kui orbiidil. Kuidas su kuuliaugud on?”

„Paranevad. Kaalutus on haavadele hea. Tõsiselt.”

„Ma pean seda meeles, kui nad mind laskma hakkavad.”

„Hakkavad. Selle otsuse tegid sa juba siis, kui me kirjutasime Taaravalla Deklaratsiooni.”

Raimond tegi kõhuvalu häält. Ent ta suunurk hakkas tõmblema. Ta vaatas kaaslase poole ja korraga puhkesid nad naerma.

„Oo jaa, Taaravalla Deklaratsioon... Kui sitaks mõnsa seda kirjutada oli! Kas tead, ma olen lapsest peale midagi sellist teha tahtnud.”

Haini naerust oli saanud vaikne pugistamine. „Mina ka. Kui me siis maandusime ja sa olid just konkurendid ja poliitikud lohku tõmmanud ja... See oli ilus.”

„Jah, te tulite karjaga, Jaak jõi end veerand tunniga taburetiks ja veetis kogu ülejäänud õhtu peldikus rooberdades, teie Leoga läksite kaklema ja...”

„Me ei läinud kaklema, Leol sõitis katus ära, mina läksin teda rahustama...”

„Kaklus nõuab kahte osapoolt. Igatahes te jõite kõik mu konjaki ära ja...”

„Aga me kirjutasime selle valmis.”

Ka Raimond tõsines tasapisi. „Jah, me kirjutasime selle valmis. Veel hullem, me avaldasime selle.”

XXIV

Taaravalla deklaratsioon

Eestimaa inimesed!

Erakapitalil põhinev sõltumatu huvigrupp, keda formaalselt liidab Taaravalla Kinnisvara Arendamise Sihtasutus (edaspidi TS), on leidnud suurepärase planeedi, kuhu eestlastel on võimalik koloonia asutada. Me nimetasime selle planeedi Taaravallaks.

Taaravalla raadius on pisut vähem kui 8000 kilomeetrit ja selle pindala on seega ligikaudu poolteist korda suurem Maa omast. Kuna planeedi tihedus on pisut väiksem, on raskuskiirendus pinnal vaid õige pisut suurem, nimelt $10,6 \text{ m/s}^2$. Maismaa ja veekogude suhe on umbes sama, mis Maal – ca 1/3 maad ja 2/3 vett. Rannajoon on liigendatum kui Maal. Planeedi täht kuulub meie päikesega samasse G2 spektriklassi, ehkki on vaevumärgatavalt väiksem ja jahedam; Taaravalla on tähele lähemal. Taaravalla aasta kestab umbes üksteist kuud, aastaajad vahetuvad. Taaravallal on üks Marsi-suurune kaaslane, mis tiirleb ligikaudu miljoni kilomeetri kaugusel, olles seega näivalt kettadiameetrilt küll väiksem meie Kuust, kuid kuna ka kaaslasel on atmosfäär ja elu, on see Kuust palju eredam ja huvitavam vaatepilt. Taaravalla päikesel on kauge kaaslane (ca 10000 AÜ-d), see on spektriklassist A1, ehk siis Siiriuse tüüpi, ja see on nii hele, et pool aastat ei ole ööd üldse pimedad, vaid häilivad kirjeldamatult ilusas helesinises valguses. Täpsemat infot ja pilte vaata kodulehelt.

On ainult üks probleem – Taaravalla keskmine temperatuur on tunduvalt kõrgem Maa omast, nimelt 39°C (Maa 15°C vastu). Praktikas tähendab see, et meile sobiva kliimaga on vaid pooluste ümbrus ja kõrgmäed. Kuid seda ala on umbkaudu Euraasia mandri jagu, nii et kurta ei ole siin küll millegi üle, pealegi oleme arvestanud, et tõenäoliselt hakkab inimtegevuse tulemusena keskmine temperatuur langema. On ka üks väga ligikaudu Eesti-suurune Eestiga võrreldavalt ebameeldiva ja külma kliimaga ala kõrgeimas mäestikus, nii et masohhistid võivad alati sinna kodu meenutama minna ;-)

Eestlased! Kolm aastat tagasi langesid Maale tünnid. Umbes sel ajal algas ka Marsi kadunud tsivilisatsiooni tehnika taasavastamine. Kolm aastat on meile olnud avatud uks päris oma planeedile. Veel enam, seal

on omakorda avatud uksed järgmistesse maailmadesse! Samad võimalused on ka teistel rahvastel ja veel mitte kordagi ei ole erinevate tünnete kaudu liikunud uurijad mitte kusagil kokku puutunud. Ei ole mõtet loetleda, millised võimalused siin avanevad.

Ent mida inimesed teinud on? Vähegi arvestatavad kolooniad on asutanud vaid tohutult ülerahvastatud riigid ja isegi Hiina koloonia on kõigest umbes 1,2 miljonit inimest – täpes nende rahvaarvuga võrreldes. Eesti koloonia on jõudnud kuhja vaikselt tolmu koguvate paberiteni.

Ent kui tünnete analooge õpiti orbiidil kokku panema, on viimase aasta jooksul asutatud vähemalt 300 uut kolooniat. Kõik need on eraalgatused. Selliste sõltumatute kosmoseportaalide kaudu on juba täna uusi maailmu külastanud kordi rohkem inimesi kui läbi Maale langenud, tegelikult palju mugavamate tünnete, mille juures bürokraadid tropluse pidu peavad.

Ka meie tegime selle ära. Meil on orbiidil oma tünn, mille kaudu saab uuele toredale planeedile. Me tegime selle ära vaatamata sellele, et kari armsaid rahvuskaaslastest perseauke meid kõikvõimalike vahenditega takistada proovis – lihtsast laimust ja irisemisest idiootlike kohtuhagideni välja.

Kallid hõimlased!

Asustamine ja elukorraldus Taaravallas lähtub järgmistest põhimõtetest:

1. Taaravaldada võivad püsivalt elama asuda kõik, kes:
 - 1.1 on kas etnilised eestlased, ja/või
 - 1.2 austavad meie väärtusi ja lubavad, et nende lapsed kasvavad keskkonnas, kus mitte kunagi tulevikus ei saa tehtama mingit vahet selle alusel, kes nende vanemad Maal olid.
 - 1.3 Taaravaldada võivad piiranguteta külastada kõik. Külastusel ei ole ajalist piiri, kuid majanduslik tegevus või lihtsalt millegi omamine seal eeldab lepingut TSga.

Kõigi TSi puudutavate lepingute standardtekstid on meie kodulehel.

2. Taaravallas saab olema ainult üks ametlik keel, eesti keel.
3. Taaravalla on iseseisev poliitiline üksus, mis ei allu mistahes Eesti ega mõnele teisele Maa institutsioonile. Taaravalla on nõus osalema Välisasunduste määruse raamides ÜRO töös.

4. Taaravalla riigikord on tulevikus esindusdemokraatia. Küllalt tõenäoliselt võtame üle tänapäeva Eesti Vabariigi konstitutsiooni (asjakohaselt täiendatuna loomulikult). Esialgu aga kehtivad asustamisperioodi erandid:

4.1 Vähemalt viis ja mitte rohkem kui kakskümmend viis Maa aastat jääb TSile õigus kehtestada reegleid ja panna veto mistahes demokraatlikult valitud kogu otsustele. Me oleme veendunud, et stabiilse arengu huvides on see hädavajalik.

4.2 Kõik füüsilised ja juriidilised isikud võivad Taaravallas asustamisperioodil toimida vaid TSiga sõlmitud lepingute alusel.

Te näete, et me ei sea mingeid piiravaid või saatanlikke tingimusi. Meie huvides on üles ehitada elujõuline, toimiv ja õdus maailm, millest saab meiega ühineda soovivate eestlaste jaoks meeldiv ja tulevikuga kodu, kus on palju rohkem vabadust, otsustusõigust ja kindlusetunnet kui tänases Eestis.

Käesolevaga kuulutame Taaravalla asustamiseks avatuks.

XXV

Kui nad Pärnu maanteele jõudsid, hakkas õhus keerlema lund.

„Ma panen varsti kiivri ka tagasi pähe,” urises Hain.

„Jahe?” küsis Raimond hetkelises arusaamatuses, heites pilgu kliimaseadme displeile.

„Ei...” Hain turtsatas. „Lihtsalt... Tule Taaravallasse, siis saad aru.” Ta maigutas korraks, ilmselt kaaludes, kas jätkata, kuid pani suu kinni.

Tallinna piiril peatas neid politsei.

„Te ületasite piirkiirust.”

Raimond väärutas huuli. „Jah, hooga tulin. Tobe tundus pidurdada.”

„Kiiruse piirangu märk on siit kakssada meetrit tagapool. Trahvi tuleb ikka maksta.” Ta kummardus autosse vaatama ja ta pilk peatus mõneks sekundiks Hainil. „Tulge palun meie autosse,” ütles ta siis Raimondile.

„Palju sa said?” küsis Hain, kui ta tagasi tuli.

„Maksimumi,” mühatas Raimond ükskõikselt.

XXVI

Põllega mees astus baarileti tagant välja ja deklameeris:

*„Kunagi jaksasid laulda
tuhandes valusas keeles*

*koduseid laulusid kanda
südamel, mõttes ja meeles
Kunagi oskasid olla
rõõmus ja vaba siin maal
suvel, kevadel, talvel
igas kohas ja aal
Kunagi teadsid veel tõde
et siin on su kodu ja paik
et tulek on minekust parem
ja võõrsil on süda vait
Kunagi lahkusid linnud
lind on lind on lind
sina oled siit pärit
ja see maa vajab sind.”*

Ta kummardas. „Tere tulemast meie klubisse. Täna on meie külaliskesks...”

Hain ei kuulanud teda. Enamasti püüdis see vestlussaade näha välja otseülekandena ja tegelikult lindistati see päeval, tunde varem. Seekord aga kanti seda tõesti päriselt sealt stuudiost üle.

See saade algas alati sellise asjakohase ümbertehtud luuletusega. Ega tegija halb ei olnud, aga Hainil lõi silme ees mustaks – ta teadis originaali. See rääkis hoopis millestki muust. Juhuslikult teadis ta, millest, ja tolle saatejuhil polnud sellest aimugi. Eestimaa oli nimelt nii väike, et originaali kirjutanud poetess oli Leo armuke.

Hain lasi end toolil lösakile ja nägi erilisel vaeva, et mitte – tegelikult täiesti põhjuseta – vihastada. Ta sundis näoilme üleolevaks ja tüdinuks. *Autosugestioon on võimas asi*. Sõna anti teisele lauale ja paari minuti pärast jõudis Hain selleni, et tal oli tõesti ükskõik.

Vana tuttav David ei rääkinud teisalt ka sugugi rumalat juttu: „Kõigepealt, enamik inimesi ei suuda ette kujutada, kui suur universum tegelikult on. Olgem ausad, see on ainult *oletus*, et kõik leitud planeedid asuvad meie universumis. Tegelikult teame kindlalt ainult seda, et umbes paarkümmend planeeti ei asu kindlasti meie Galaktikas – taevas on eee... *näha* hiigelsuuri objekte. Näiteks galaktikaid. Nagu Andromeda, aga kümneid kordi lähemal. Mis aga kõige rohkem kõhklema paneb – me ei saa eee... tünnidest aru...”

„Nüüd ütlesid sina ka „tünn”,” pistis seal lauas vestlust juhtiv kiilas-

päine kirjandustegelane õnnelikult vahele.

„See on kõige levinum termin, ehki mitteametlik,” märkis David pisut vabandavalt. „Tünnid ei ole kosmoses eee... sisse lülitatud. See metallkangas – mis muidugi on mingi metallisulam, keraamika ja meile tundmatute materjalide tehisintellekti juhitud segu – moodustab nii-öelda korgi. Pöördruumitunnel moodustub alles pärast maandumist. Te muidugi teate, et tunneli läbimõõt kõigub? Tehnoloogial on lisaks omad piirangud. Me ei tea nende ulatust. Portaali ei ole stabiilne. Seda kinnitavad veel enam katsed orbiidil nende isetehtud tünnidega – on juba tünne, mis ei olegi enam kasutuskõlblikud. Lisaks teeb nende eee... *metsikute* tünnide puhul murelikuks fakt, et tegelikult mitte üks neist ei ole leidnud nii Maa-lähedasi maailmu kui meile eee... *saadetud* tünnide eee... tagused.”

„Kuid need on inimestele elamiseks täiesti sobivad?”

„Jah. Eee... kuid kõigil neil on mingi viga. Mingid nüansid. Vaadake, kõik nende eee... *originaalsete* tünnide kaudu ligipääsetavad maailmad on laias laastus Maa analoogid. Nii kliimalt, floora ja fauna poolest, kui ka praktiliselt kõiges muus.

Tõsi, päris hästi on õpitud toda portaali suvalises täheväljas tähelt tähele hüpitama, kuni midagi enam-vähem sobivat ette tuleb. Rõhk on sõnal „enam-vähem” – tavaliselt otsitakse läbi kümneid tuhandeid tähesüsteeme, enne kui kuhugi pidama jäädakse.”

„Miks see nii on? Kas poleks mõistlik otsingut jätkata, kuni...?” Vestlusjuht jättis viimase sõna küsimusena õhku ja lisas hetke pärast, kui David midagi ei öelnud: „Kui palju neid maailmu üldse olla võib? Mul on meelde jäänud, et meie Galaktikas on sada miljardit tähte. Kui oletada suurtes piirides, et kõigest iga sajatuhandenda tähe juures on asutuskõlblik planeet, teeb see miljon planeeti. Inimesed on seni ilmselt põgusalt uurinud kümnet tuhandet. Seegi saab olla ainult sajandik meie Galaktika maailmadest. Kas sellepärast ei olegi veel kusagil kokku saadud? Ja me ei ole – minu teada! – leidnud veel kusagilt intelligentseid olevusi?”

„Ei ole,” sõnas David kiiresti. Liiga kiiresti. „Kuigi on ilmne, et meie eest on hoolitsetud. Mis aga ei tohiks välistada mõistlikku ettevaatust. Seepärast kõik riigid uurivadki kõigepealt neid meile saadetud portaalide kaudu avanenud maailmu, enne kui mingeid kaugeleulatuvaid otsuseid teevad.”

„Kuid Hiina ja India kolooniad?”

„Hiina rahvaarv läheneb pooleteisele miljardile...” David jäi poole sõna pealt vait ja tegi teist juttu: „Me teame juba täna, et kuigi portaali saab tekitada teoreetiliselt ükskõik kuhu, on matemaatiliselt üsna lihtne näidata, et inimeste transpordiks sobiva portaali stabiilsus on otseselt seotud potentsiaali diferentsiaaliga...”

„Sellepärast avanevad tunnid Maal otse teistele planeetidele ja kosmo-
setunnid kosmosesse?” noogutas vestlusjuht pisut kobavalt.

„Eee... Vaba vaatepunkt võib lipendada miljoneid kilomeetreid siia-
sinna. See kõlbab ainult planeedi otsimiseks. See tuleb teisest otsast teise
samasugusega ankurdata. Isetehtud tünnid on ankurduse efektiivsus
üheksa suurusjärku – miljard korda – ja originaaltünnid viisteist – mil-
jon korda rohkem.”

„Kuid tegelikult piisab portaali tekitamiseks kolmest kristallist?”

„Jah, kuid see on enesetapp. Vähemalt kuus peab olema. Mida rohkem,
seda parem. Paljud neist, sealhulgas ka Taaravalla portaal, on kasuta-
tavad umbes 30% ajast. Kaubavahetuseks kogu aeg, kuid kaod võivad
suureks minna.”

„Kas see on sama põhjus, miks tunnid aeg-ajalt sulguvad?”

„Jah. Alguses see muidugi ehmatas. Niisamuti kui nende läbimõõdu
pulseerimine... Ja see süveneb. Keegi ei tea, kaua tee avatud on. Erapor-
taalidega, nagu öeldud, on juba teada juhused, mil see oli kasutatav vaid
mõned tunnid.”

„Ja sinna teisele poole jäi inimesi? Jäid nii-öelda lõksu oma uude maa-
ilma?”

„Just. Kuigi see võib-olla oligi eesmärk. Augustas Sepp” – ta vaatas
seda nime öeldes Haini poole – „on analüüsinud senist praktikat eee...
metsikul koloniseerimisel. Enamasti on tegu religioossete, ideoloogi-
liste või etniliste vähemustega, kes tunnevad mingit surutist. Need ei
ole kunagi haaranud ka selliseid rühmi tervikuna, vastava tunnuse alu-
sel potentsiaalselt liigituvatest inimestest emigreerub kõigest kolm kuni
kolmkümmend protsenti. Ei ole täheldatud gruppide kui fanaatiliste ter-
vikute lahkumist. Vähi lahkuv eee... *mõistuse piiresse mahtuv* rühmitus
on olnud 267 inimest ja suurim 1,2 miljonit... noh, see on Hiina ametlik
koloonia...”

„Ja siinkohal olekski õige hetk anda sõna ühe sellise erilise pisirühmi-
tuse juhile, kes ei lase siin Eestis meie elul liiga üksluiseks minna.” Laia

viiepega andis ta sõnajärje nende lauda üle.

„Ja kui Kolumbuse meremehi oleks vastuvõtul tervitatud, et näe, paar tosinat mingit skorbuudihaiget kaltsukubu olevat kusagil kaugel mingi mõttetu saare leidnud...” Hain üritas seda öelda lahke muigega. „Ameerika ja Austraalia koloniseeriti tingimustes, kus kõigepealt tuli nädalaid või kuid äärmiselt kitsastes tingimustes merel loksuda, ja seejärel oli avalik saladus, et esimese aasta jooksul sureb üheksa kümnendikku päralejõudnutest. Välja arvatud mõned tõesti kriminaalseks lolluseks kvalifitseeruvad intsidendid alguses, ei ole tünnidest läbi käies veel keegi surma saanud. Ja Taaravaldal minnek on umbes sama mugav kui lend Kanaari saartele – nii tingimustelt kui ajalisel. See on lihtsalt hämmastav, kui laisaks ja mugavaks on inimesed läinud.”

Nende lauas pidi vestlust juhtima üks noor ajakirjanik. Too oli selgelt mures initsiatiivi kaotamise pärast ja ilmselt sellepärast pöördus ta hoopis kolmanda lauasisuju poole. Noormees puterdas paar tervitusvormelit ja küsis: „Kas Eestis võiks olla usulistel põhjustel väljarändajaid? Ega kirik ole mõelnud oma planeedile?”

Vaimulik ei olnud Hainist palju vanem, kuid millegipärast mõtles ta temast kui „vanamehest”. *Ma ei ole ka enam noor...* tuletas ta endale meelde.

Nüüd naeratas too leebelt ja alustas kah mõne mittemidagiütleva lausega, kui hea meel tal on seal olla. „... mis puutub küsimusse, siis kindlasti ei ole me kavatsenud oma planeeti otsida. Kuigi Eesti on teadaolevalt üks usuleigemaid maid, ei tunne me siin end ka kuidagi ahistatuna. Eestlane on väga salliv, võin ma julgelt öelda. See on muidugi iga inimese sisetunde küsimus, kuid põhjuseta väljarändamine on mitmes mõttes kahjulik ja mõttetu akt.”

„Ja meie lauas istub üks neist, kes on väga palju teinud ühe sellise – vabandust – mõttetu akti organiseerimiseks. Küsin otse – miks sa seda teed?”

Nüüd küsis... „See kõik oleneb vaatenurgast. Me oleme harjunud ennast looduse krooniks, kõige targemaks, nii-öelda viimaseks tõeinstantsiks pidama. Meile näidati viis aastat tagasi väga selgelt, et me seda ei ole. Nii nagu kõige esimesed inimesed, elame maailmas, mida me ei mõista, küll aga saame selles toimetada, et meie elu parem ja huvitavam oleks. Milleks on vaja suuremat hulka neid tobedaid keelde, millega me siin

oma elu risustame? Olgu, siin kitsalt ja suletult elades on vaja reegleid. Kas neid reegleid ei ole liiga palju? Kas keegi *naudib* neid? Mis on valesti selles, et avada tee sinna, kus kehtivad teised, hulga vabamad reeglid?” Ta tõstis käe. „Loomulikult need, kes naudivad, võivad siia jääda. Keegi ei keela. Vaadake, ma oskan ka ajada seda jura, et seadusandlus on demokraatliku ühiskonna konsensus, teatud derivaat eetilistest süsteemist blää-blää-blää. Ma ei taha selle üle vaielda. See lihtsalt ei huvita mind. Ma olen nõus võtma teatud riskid, et elada tingimustes, kus mul on väga palju arenguruumi. See ruum ei ole *kellegi arvel*. Mul on mõttekaaslasi.”

„Kakskümmend tuhat. Vähem kui kolm protsenti eestlastest. Ehk siis vähem Augustas Sepa mainitud alumisest piirist. Märgiksin veel, et nii palju on ühiskonnas alati aktiivset opositsiooni. Kas ühiskonna ülesehitamine opositsioonist ei või põhimõtteliselt raskeks osutuda? Kas ma saan õigesti aru, et seni pole Taaravalla astunud mingeid samme koostööks Eesti valitsusega?” Ta vaatas hetkeks kaamerasse. „Mis on üsna veider, sest Taaravalla Kinnisvara Arendamise Sihtasutuse näol on tegemist Eestist toimiva, juba definitsiooni järgi Eesti seadustele allutatud juriidilise isikuga.”

„Jah,” noogutas Hain. „Taaravalla ei kuulu – kordan: ei kuulu; eriti juhmadele kordan veel kord: ei kuulu – Eesti Vabariigi jurisdiktsiooni alla. Punkt. See on eraettevõte. Ja lugege deklaratsiooni. Taaravalla Sihtasutus ühendab huvigruppi *formaalselt*. Täpselt sama nimega firma eksisteerib ka Arubal ja palju tegevust, näiteks süstikute rent, on kanaliseeritud sinna. Taaravalla portaali avamise ja järgneva koloniseerimisega seotud tegevus ei ole kunagi olnud seotud Eesti õigusruumiga. Jätaks aga juriidilise kõntsa spetsialistidele?”

Tõde on, et algusest peale on eestlased mänginud meie rahvusmängu – kaigaste kodarasse loopimist. Väga vähe on olnud sisulist diskussiooni selle üle, miks see hea või halb on, peamiselt on tegeldud meie takistamiseks võimaluste ja nükete otsimisega. Nii nagu „ametliku”, selle Turba tünni puhul ei ole kunagi asetatud küsimust nii, et kuulge, seal saab elada, kes tahab minna?, ei ole eriti keegi küsinud, kas me lihtsalt ei kaota aega, ei maga maha meile kätte mängitud võimalust siin kudedes ja asjassepuutumatuses paberites näpuga järke ajades. Oletame näiteks, et tünnid pole üldse mõistuse looming, et need on mingid taimed, mis

tahavad eoseid võimalikult kaugele levitada ja selleks söödavad nad end mõistusega olenditele ette, nii nagu lilled mesilastele õienektarit pakuvad? Mõned tõusevad õhku ja levivad tuhandetele planeetidele, teised vahivad samas kohas tõlbi näoga edasi.”

Hain kirus end mõttes, see analoogia tuli natuke vildakas ja lisaks sõitis see vestlusjuhil nii kõrgelt üle pea, et ajukäardusesse ei takerdunud midagi.

„Kuid ühelt poolt te väidate, et Taaravalla on avatud kõigile huvilistele, teisalt esitate juba esimeses deklaratsiooni lauses etnilise piirangu, mida võib vaadelda rahvusliku diskrimineerimisena, lausa rassistliku aktina?”

On aeg rünnakule asuda. „Meid ei huvita, milliseid silte mõningad väikehinged sinna kleepida üritavad. Vaadelgu, kuidas tahavad. Taaravalla on eesti koloonia. Sellepärast, et inimesed, kes selle löid, tahavad nii. Ja me ei sunni sinna tulema kedagi, kellele see ei meeldi.”

„Olgu siis, ehkki minule tundub arusaamatu ja väga võõras, et eesti asja aetakse mingite *off-shore*’i-firmade kaudu ja keeldutakse koostööst, sisuliselt loobudes niimoodi ka igasugusest legaalsest kaitsesest ja abist. Rohkem paneb mind, ilmselt ka paljusid teisi muretsema asjaolu, et kui võrd ühelgi Eesti Vabariigi ametlikul institutsioonil pole võimalik seal tegutseda, siis kas mitte isikutel ja asutustel, kes teiega teie tingimustel koos töötavad, ei teki hiljem Eestis raskusi?”

„Täiesti kunstlikud raskused, mis tulevad ainult kadedusest ja alatust sigatsemissoovist.” Hain pani oma häälede terast. „Ei sina ega suurem osa inimesi ei anna endale aru, et selline probleemiasetus on üdini vale. Ühelt poolt ei erine ajutine töötamine Taaravallas millegi poolest „paberiteta” töötamisest kusagil välismaal, mida paljud, eriti noored niikuinii harrastavad. Taaravalla puhul on lihtsalt tekkinud mingi ažiotaaz. Teisalt, asi pole üldse selles.” Edasi rääkis ta leebemalt ja kaamerasse vaadates.

„Palun andke endale aru – nii siin stuudios olijad kui ka kõik teie, kes te seda saadet jälgima juhtute –, et me ei ole asutanud Taaravaldale mitte selleks, et seal oleks tore natuke tööl käia, natuke reegleid rikkuda ja üldse võtta seda kui meelelahutust. See on uus maailm. Terve suur planeet. Sellest saab neile eestlastele, kellest veel millekski asja on, uus kodu. Mitte selline kõle ja armetu tükike, nagu meil praegu on. Terve uus maailm, kus on ruumi kõigeks. Me saame aru inimeste kõhklustest. Uks

jääb mõlemas suunas lahti, aga ma olen kindel, et rõhuv enamik Taaravaldas asujaid ei tule sealt enam kunagi tagasi. Vaadake ennast, vaadake ümberringi – mida on tänasel Eestil pakkuda Taaravalla imelise maailma vastu? Kulub sajandeid, enne kui seal kitsaks läheb, aga siis on võimalik edasi liikuda. Ma usun, et seal kasvavad inimesed, kes tahavad seda teha. Samuti kui ilmselgelt on palju neid, kes siin edasi seenetavad.”

„Teil on väga negatiivne ja irooniline suhtumine meie kodumaasse,” sekkus vaimulik. „Te näete siinses elus ainult halba. Inimese hing on tema kohaga siin maailmas seotud mitmeid nähtamatuid niite pidi. Kultuur, mis toetab meie elu ja õnne ühes kohas, ei pruugi seda teha teises. Tulemuseks on juurtetus, vaimline allakäik ja häving. Kui üldse minna, tuleb seda teha organiseeritult, nii et kõik meie elu avaldused saavad uues keskkonnas jätkuda, et meie elu on täiuslik ja tasakaalus.”

„Te ju ei saa hakkama!” pistis Hain vahele.

„Uuringud viitavad, et suur osa rahvuskaaslast jagab seda seisukohta,” noogutas vestlusjuht vaimuliku poole. „Umbes kolmandik on valmis kujutlema oma tulevikku väljaspool Maad. Samuti seatakse tingimuseks infrastruktuuri olemasolu.”

Hain ohkas demonstratiivselt. „Keegi ei ole kunagi väitnudki, et eestlased võiksid *in corpore* kuhugi kolida. Selleks oleme liiga jobud. Pealegi ei tule niikuinii midagi välja, kui te sisuliselt tahate ehitada teist, ainult mitte suuremat, vaid pisemat ja veel raamidesse surutumat Eestit!

Ametlik koloniseerimiskava tekkis ju alles pärast Taaravalla deklaratsiooni avaldamist ja selles on näha ilmselgeid kiirustamise märke. Selle põhiküsimus tundub olevat, kui palju ja kui ränki seadusi veel annab kaasa suruda. Ainult sellega ongi tegeldud – tänaseks on juba koos 12 000 lehekülge prahti, kus leiutatakse aina uusi viise, kuidas ümberasujate elu maapealseks põrguks teha. Võin ette kujutada, kuidas keegi õnnest ruiates seda kirjutab, aga liig on liig – 50 lehekülge on ainuüksi selle kohta, kuidas kedagi ei tohi seksuaalse orientatsiooni pärast diskrimineerida. Meie läheneme asjale lihtsamalt. Meil on sügavalt savi, mida keegi kepib: ämbrit, kitse või samasoolist. Aga me ei kavatse ka kedagi kriminaalina kohelda, kui ta sellisele ütleb, et ta on ämbrikeppija, kitsekeppija või pederast.”

Sel hetkel andis saatejuht bändile märku mängima hakata ja rohkem nende laud sõna ei saanud.

XXVII

Hain kõhkles telemaja ees trepil ja lasi endale vihma pähe sadada. Oli paar plusskraadi ja päeval sadanud lörtsist oli jälle vihm saanud. Ta vaatas ringi ja katsus meenutada, kuhu ta oli oma auto jätnud. *Milline see üldse oli?* Tal ei olnud juba umbes aasta oma autot, ta oli sellest loobunud, kui avastas, et on suurema osa ajast niikuinii *väljaspool Eestit*. Ta muigas, mõeldes, kuidas oli viimaste aastatega muutunud nende kahe sõna sisu.

Olgu, see sinine Ford Focus. Miskitpidi mingile Raimondi firmale kuuluv liisikas.

Hain ohkas. Tal oli üks asi korda ajada.

Pimedus, ikka seesama nõrutav uduvihm ja krigisev graniitkruus äärelinna eramu ukse viival teel.

„Mis sa siin teed?” Ukse avanud naine silmitses väljas seisvat Haini varjamatu vaenulikkusega.

„Ma tahaksin sinuga rääkida ja lastele tere öelda. On nad kodus?”

„On küll. Aga ega nad sind näha taha.” Naine ütles seda kiretult. Ta oli väikest kasvu, õbluke ja linnulikult kitsa näoga. Kunagi oli ta ehk päris kena olnud, kuid kuigi ta võis olla Hainiga ühealine, paar aastat üle neljakümne, oli ta olekult kuidagi nii tädilik, et allaseitsmekümnestes ta vaevalt naisena huvi äratas – umbes sealt edasi on meestel kriteeriumid hoopis teised.

„Nende asi. Kas ma võin sisse tulla.” Ta lausus seda kui otsustatud formaalsust, mitte küsimust. Naine kuidagi närbus ja astus hetke pärast automaatselt kõrvale.

Mees libistas kingad jalast, riputas mantli naela ja astus sügava automatismiga elutuppa. Ta vaatas seal ringi ja laskus ühte tugitooli.

„Sa ei öelnud, milleks sa tulid?” Justkui tuha all hõõgub ja vaid aegajalt väljavuhvatav tuli lõi naise kibedus taas lõkkele.

„Kutsu lapsed siia. Ütle, et nad ei pea mind taluma rohkem kui paar minutit.”

Naine kadus ja ilmus minuti pärast. Ta jäi seina äärde seisma ja tema kõrvale asusid umbes kahekümnesed poiss ja tüdruk. Seal niimoodi kolmekesi tõsiselt kõrvuti seistes meenutasid nad seltsimehelikku kohut proletaarsete revolutsiooni päevilt.

„Tere,” lausus mees neid mõõtes.

Vaikus.

„Olgu, aeg jookseb.” Ta muigas sarkastiliselt ja võttis põuest kolm ümbrikut. „See on sulle, Maila, ja see on sulle, Madis.” Tüdruk võttis ümbriku, kuid poiss ei teinud ühtki liigutust ja vahtis trotslikult eemale nurka. Viis sekundit hiljem lasi mees selle Madise jalge ette kukkuda.

„See on sulle, Külli,” andis ta viimase ümbriku naisele. „Nendes on panga- ja väärtpaberikontode kaardid koos kõigi vajalike ligipääsukoodidega. Ma soovitan nendega võimalikult ruttu tegeleda, sest esiteks tahaksin ma teie probleemile võimalikult kiiresti joone alla tõmmata. Need on tark tühjendada, ja niimoodi, et tehingud ei ole jälitavad, sest mõningate vaidluste tõttu võimudega eksisteerib väike, kuid täiesti olemasolev tõenäosus, et kõik minuga seotud kontod arestitakse. Olete vabad,” noogutas ta lastele, mõõtes neid pisut väsinud pilgul, milles vaid väga otsides võis näha lootust ja palvet.

Kõik kolm jäid segadusseasetuna tammuma. Lõpuks poiss kummardas, tõstis vaibalt ümbriku, rebis lahti, uuris selle sisemust, toppis kõik paberid ja kaardid tagasi ning viskas lauale. „Ma ei taha su raha.”

„Siis käi kuradile. Las Maila või Külli võtavad selle.”

„Mis sellest majast saab?” küsis Külli lõpuks.

„Hüpoteek on kogu aeg mu ema nimel olnud, te teate seda. Lepingud on nii seatud, et kuni te normaalselt dividende maksate, ei puuduta seda keegi, ja pärast ema surma jääb see lastele. Seni on olnud nii, et seda raha ei ole keegi nõudnud ja vastutasuks pole teie minult midagi saanud. Nüüd see lõppeb – hakkate maksma. Ümbrikutes oleva väärtus vastab tänastes hindades umbes 40 aasta dividendidele, nii et igal juhul peaksite võidus olema, mu ema on aga elu lõpuni kindlustatud.”

„Sa viskad selle kõik meile kaela,” urises Madis, hakates uuesti ümbrikus leiduvat üle vaatama. Ka naised avasid ümbrikud.

„Siin ei ole midagi vaielda. Maja on minu ehitatud ja ma andsin selle teile. Oma ema eest ma hoolitsen. Neetud, ta jätab ju oma korteri ja kõik muu ka ükskord teile – kahjuks ainsad lapselapsed, nagu te tal olete.”

„Ja sina – kuidas sinu korteri ja autode ja kõige muuga... mis sellest saab?” tahtis Külli teada.

„See kõik on müüdüd ja suures osas siin ümbrikutes.”

„Kõik? Kuid mööbel, raamatud, isiklikud asjad?”

„Mööbel... mõned asjad andsin emale, enamik läks koos korteriga. Mu

raamatud ja isiklikud asjad on juba Taaravallas. See on ju täpes kõigi muude vedude kõrval.”

„Kuid su firma? Sul peaks ju variisikute ja peidetud kontode kaudu õige palju olema? Mis sa selle kõigea teed?” Naise toon oli kraadivõrra tõusnud.

„Mingi osa sellest kõigest on teie ümbrikutes. Mingi osa eest olen tekitanud endale Taaravaldas elamise. Jah, ma olen kasutanud variisikuid ja igasugu muid trikke, sest ma pole teile kunagi kavatsenud anda rohkem, kui ma õiglaseks pean. Nii oli lahutuse ajal ja nii on ka nüüd. See on meie viimane arveteklaarimine.” Mehe toon oli nüüdki neutraalne ja mõõdetud, sellesse oli pandud kannatlikkust ja näpuotsaga heatahtlikkust.

„Sa oled meid kogu aeg petnud,” alustas poiss. „Su armukesed elasid küll hästi...”

„Ma ei kavatse sinuga seda arutada,” lõikas mees endisel toonil. „Minu elu on minu asi. Te olete elanud keskmisest palju paremini, millestki puudust tundmata. Te saate niipalju haridust, kui olete suutelised vastu võtma. Ma ei leia, et teil oleks õigust millegi üle kurta. Me oleme sellest korduvalt rääkinud. Minu uks on olnud sinule lahti, kuid minu reeglite järgi. Sa oled täiskasvanu. Kui sa oled otsustanud mind vihata, on see sinu asi. Vihka. Mul on sellest siiralt kahju, kuid ma jään endiselt armumusele, et ma ei ole seda ära teeninud. Sa ei ole vaevaks võtnud mind kuulatagi.

Sa oled rippunud ema küljes ja laulnud tema laulu, nõudes mult vaid head elu, käitudes minuga samuti kui su ema – ise mitte midagi vastu andes. Nüüd pakun ma sulle rohkem, kui sa eales kohtu kaudu saaksid, arvestamata seda, et ma võiksin ka niisama minema jalutada ja teile kõigile keskmist näppu näidata. Te räägite ainult rahast ja pealegi süüdistate mind. Nüüd laske mul rääkida. Mul on teist kõigest siiralt kõrini. Ma olen üritanud sinuga sõbraks jääda, Külli, ja ma olen üritanud sedasama teiega, Maila ja Madis. Ma olen aastate vältel vastu saanud ainult süüdistusi ja musta tänamatust. Minu viga loomulikult, et ma teid selliseks olen kasvatanud. Aga ühel hetkel tuleb ebaõnnestunud projekt lõpetada, et minimeerida kahjud.”

Hain tõusis ja sammus ukse poole.

„See on lihtsalt tüüpiline, kuidas sa lahkud!” sähvas Külli talle järele. „Alati ära minna ja probleemid teistele jätta. Milleks sulle meid üldse

tarvis oli, kui sa kogu aeg armukesti pidasid?”

Hain peatus korraks uksele, toetas käe vastu piita ja kõhkles hetke. Mühatas seejärel ja pöördus. Ta hääli oli endiselt mõõdetud ja neutraalne, kuid igasugune soojus sellest oli kadunud.

„Kui sa just tahad seda laste eest arutada – ma olin sulle truu umbes 5 aastat. Natuke enne abielu ja isegi pisut pärast Maila sündi. Mulle tundus, vähemalt alguses, et mul ei ole ühtki teist naist vaja, mulle piisab sinust. Pärast Madise sündi kulus sul väga kaua, enne kui me uuesti seksima hakkasime. Ma sain hakkama. Pärast Maila sündi... Sa ei olnud huvitatud ja mingi hetk miski minus murdus.”

Hain libistas peod üle näo ja jätkas väga vaikselt. „Ma olen ka elus inimene ja ma ei leidnud mingit põhjust, miks minu elust peaks üks ülimalt meeldiv tahk kaduma, sest mulle armas inimene ei soovi sellega enam tegeleda. Ma olin väga diskreetne ja lootsin pikki aastaid, et see, mis meil oli, tuleb tagasi. Ei tulnud. Olen alati arvanud, et see on piiritult egoistlik ja rumal, mida sa tegid. Sa ei tahtnud mul lubada olla sulle abikaasa kõiges muus peale seksi, mida sa enam ei soovinud, ükskõik mis selle põhjus siis ka oli. Saades aru, et sul ei ole võimu otsuse üle – et selle koha, mida sa mu elus enam täita ei soovinud, võtavad üle teised –, hakkasid sa mind vihkama ja lammutama kõike, millest koosnes meie elu. Kõige kibedam selle juures on, et sa oled õpetanud lapsed mind vihkama.”

Ta mõõtis toasolijaid. „Suurte summade pihkupistmisesel on ikka oma efekt – te pole mind kunagi üle kahe lause rääkida lasknud, ikka alati olete kisama pistnud. Tänan teid selle eest. Ma isegi armastan teid, kui teil jätkub taipu veel natuke vait olla ja lasta mul niimoodi ära minna.”

Sekund hiljem oli ukseauk tühi ja veel mõned hiljem krigises kruus, kui hallis mantlis mees sügisõhtu niiskesse hämarusse kadus.

XXVIII

„Mis sul on, sa oled nii lüpstud olemisega?” Naine oli üsna pikk ja sale. Kunagi oli ta ilmselt väga ilus olnud, aga ta juuksed olid sorakil, hambad silmnähtavalt parandamata ja ta oli purjus.

„Ka sina näed suurepärase välja, Elli,” mühatas Hain pisut ärritatult ja pöördus peegli poole. Nojah, silmad olid kergelt punased. Sest kogu autosõidu... *Tõele au andes... oli see nüüd päris nutt, aga silmad olid veekalkvel küll, jah.* Ellile ta valetama ei hakanud. „Käisin oma eks-pere

juurest läbi. See ei olnud just hingetüendavaim kogemus.”

„Said vähemalt omad asjad korda aetud? Tule edasi. Lapsed juba räägivad, et Leo läheb ja sina tuled. Et mul on see väga hästi korraldatud. Kuigi aru ma ei saa, miks sa mõne oma armukese juures ei ööbi.”

„Tead... ma ei taha neid eriti. Nad hakkavad vanaks ja koledaks jääma. Mulle tundus, et täna ma tahan juua. Selles oled sa parim.”

„Aga mis me siis teeme, kui sul tuleb tahtmine kedagi keppida?”

„Siis sa paned mu ilusti magama.”

„Ei saa. Mul on kõik lapsed ja vanemad kodus. Söönud oled?” Seda viimast küsis ta jälle tõsiselt.

„Ei. Võiks küll.” Hain ulatas oma koti, kuhu ta enne poest läbi käies oli kuhjanud brändit, mahlu, maiustusi ja puuvilju.

Elli inspekteeris kotti, siis astus esikust elutuppa, mille kaudu pääses ka edasi kööki. „Kaarnaparov, häid asju toodi!” hüüdis ta vastavat osa kotist lauale tühjendades ja Haini edasi köögi poole viibates.

Mees nägi end köögilaua taha sättides, kuidas kusagilt teiselt poolt tormasid kohale kolm kooliealist tüdrukut. *Kaua Leo nüüd siin juba elabki?* Tüdrukud ei olnud ükski Leo oma ja kõigil neil oli eri isa, niipalju Hain muidugi teadis. Ja et tegelikult kasvatavad lapsi selle kahest kokku tehtud vist oma kuue-seitsmetoalise kesklinna korterimonstrumi omaette nurgas elavad Elli isa ja ema.

Ukse kell.

Elli, kes Haini vastas teisel pool lauda istudes õlut jõi, kergitas kulme ja vedas end siis püsti.

„Ja kust sina siis tuled?” kuulis Hain teda esikus küsimas.

„Visati välja. Vajan poliitilist varjupaika,” teatas mornilt üks tuttav hääl, kui uks oli sulgunud.

„Tere, Alex,” noogutas Hain, kui noormees kööki jõudis. „Visati välja? Tere tulemast klubisse.”

Alex lõi käega. Vaatas siis ringi ja istus. „Tohib?” sirutas ta käe Haini toodud brändi suunas.

Temal läks nii:

XXIX

„Sa lugesid mulle kord üht ärkamisaja luuletust, mäletad?”

*Me eksleme maal mis ehk ükskord saab kuuluma meile
kui valust ja rõõmust saab päevade ühtlane põim*

*Kui õnnestub ainsakski suveks meil sulada tühte
siin maal saab siis elama ilus ja igatsev hõim*

Kuid seda suve ei tulnud. Ja sa ei oota seda ära." Tüdruk raputas oma pikki punakaid juukseid ja libistas käe üle klaasi, mille välisküljel jooksid rahutuid mustreid vihmajoad.

„Meil on olnud need suved, Mai." Alex vangutas pead ja silitas halvasti aetud lõuga kandilises ja iluta näos, mis suvejume unustanuna troonis ta peaaegu kahemeetrist kogu. Ta seisatas vast meetri kaugusel tüdrukust, söandamata teda puudutada, ja piidles kohmetult teise teravat, pika ninaga profiili. „Ja see luuletus ei ole ärkamisajast, see on sada aastat hiljem kirjutatud... Kuule, mis sa norid. Sa tead väga hästi, kelle luuletus see on!"

„Sinu selle joodikust turvamehe veel joodikum kepikott!" Tüdruku hääl oli terav.

„Mai..." ohkas poiss. „Ära õelutse. Ta on kirjutanud midagi, mis sinulegi hinge läheb. Ja see, mida sulle pakun, ei ole see maa siin. See on maa seal kaugel tähtede taga. See maa saab ükskord kuuluma meile ja see võiks olla meie hõim, mis seda kord täitma saab."

„Alex, meie kodu on siin! See on allaandmine – minna ära. Meie rahvas on aastatuhandeid siin elanud." tüdruku hääl katkes.

Poiss, kelle pilk ikka veel uuris tumedaid varje, mida kauged autotuled ta aknatagusesse pimedusse pööratud näole joonistasid, tõdes abitult maigutades, et ta silmad on märjad. Ta hammustas huulde, kuid jätkas hetke pärast siiski: „See aeg on läbi, Mai. Nii, nagu kunagi aastatuhandeid tagasi meie esivanemad tulid, on meil aeg edasi minna. Siin ei ole mingit lootust. Ehk oleks sellest midagi tulnud, kui oleksime teisest maailmasõjast puutumata jäänud..." Ta jäi vait ja mūhatas: „Gaad, mis jama ma ajan! Aga nüüd on kõik sellest rääkima hakanud. Meid võiks olla... meil võiks olla... ähh. Muuseumitrupp, pelutav näide väljasuremisest, kõige kiiremini hääbuv rahvas maailmas." Ta hääl murdus.

„See ei ole ju õige! Igauks loeb numbritest välja seda, mis talle meeldib. Sulle meeldib ennast piitsutada... või ma ei teagi enam. Kuid minejaid on praeguse seisuga vaid parkümmend tuhat! Minejatest palju-palju rohkem on neid, kes jäävad. Kes ei loobu! Kes ei jäta oma kodu ega oma maad." Tüdruk pörutas jalaga ja pööras oma suured poripruunid silmad poisi poole.

„Meid on piisavalt, et alustada," pobises see oma. „Me ei ole ju esime-

sed, kes on läinud. Jätnud igaveseks Maa. Dämn, kui meie esivanemad tulid, oli neid võib-olla vaid mõni tuhat!”

Tüdruk pöördus aknast ära, astus sammu poisini, lõi talle käed kaela ümber ja peitis pea ta kaenlaauku – täpselt nii kõrgele ta ulatas, kui nad mõlemad kõrvuti seisisid.

„Me oleme sellest rääkinud. Niipea kui see jõle Hain oma Taaravalla jutuga tuli... Ma tahan elada ja surra siin maal. Igäihel meist on õigus elada ja surra isade maal. Mind ootab siin elu. Palun jää minuga siia seda elu elama!”

Poiss silitas ta pead ja raputas kurvalt enda oma.

„Minu jaoks ei ole see elu...”

XXX

„Ma otsin klaasid,” noogutas Elli. „Õnnetud mehed tahavad juua.”

Klaase tõi ta kolm – ta ise läks kah õllet üle tõhusamale kraamile. „Mitu korda sul veel on järel?” küsis ta Hainilt.

Too oli lõpetanud loomaliha-juurviljahautise, otsinud ise kapist endale kausi ja kuhjas sinna parasjagu kirsikompotti jäätisele otsa. „Ma ei tea,” porises ta korra Alexi poole vaadates. „Ma arvan, et kui ma nüüd lähen, ei tule ma enne paari aastat.”

„Palju tal on järel?” küsis Elli Alexilt.

Too oli parasjagu hautise juures. „Keegi ei tea täpselt. See ei ole mürgitus, see ei ole radiatsioon, aga midagi lõhub see inimeses ära,” pudistas poiss suutäite vahele. „Nad on loomadega proovinud. Umbes pärast sajandat korda annavad otsad. Kui saaks suure tunni kuidagi maha...” Ta vangutas pead.

„Aga see nõuaks ikkagi kokkuleppeid valitsusega,” mühatas Hain. „Kas või maa ostmist. Ja kõiki komplikatsioone. Kuni juurdepääsuteede servituudini. Ja kuidas sa tunni teisele poole saad?”

„Ma olen kindel, et annab kasvatada,” venitas Alex pisut kõhklemisi.

„Nagu nad draive servast näpistavad?” küsis Elli.

„Jah. Laias laastus. Nagu ikka – ameeriklased katsetavad ja räägivad. Katsetavad ettevaatlikult. Venelased katsetavad julgelt ja saavad surma. Hiinlased katsetavad ogarusi ja salastavad surnute arvu. Ja mõni teeb midagi kujuteldamatult umblolli.” Ta lõi käega, tõusis ja tõstis teise ele- vandiporsu hautist. „Kas me sööme su vaoseks?” küsis ta Ellilt pisut vabandavalt.

Too naeratas, neid kuidagi pilkliku hellusega silmitsedes. „See tähendab ainult, et keegi tuleb poodi saia tooma saata. Aga tüdrukud söövad seda niikuinii parema meelega. Isale võiks natuke jätta, tema kah mees ja tahab päris toitu. Sa mõtled, et mõned on tünnidest ilma jäänud?”

„Kindel on ainult Kõrgõzstani oma,” kehtis Alex õlgu. „See pöördus iseendasse ja kadus. Need jobud ju...” Ta vaatas Haini poole ja tegi teist juttu. „Ja Goa oma on lukus. Ei tea. Ei ole kindel.”

„Ja hiinlased proovisid üht alla tuua?” ärgitas Elli.

„Jah. Ilusa suure kraatri said. Aga see vist isegi töötab.” Alex vaatas uuesti Haini poole. „Kuule, sa ei ole mulle kunagi seletanud, kuidas sa näiteks teadsid, et saurused Vanni äärde ei tule?”

Hain haugatas naerda. „Õunte pealt.”

Alex vaatas Elli poole. „Saad aru, me ju hõljusime seal oma poolteist päeva – noh, vahetult pärast esimest maandumist, kuni orbiidil portaali kokku pandi. Tegime planeedile kaks tiiru peale, vaatasime ikka päris suure ala üle. Hain ütles lihtsalt, et unustame saurused, need ei ole probleem. Kust sa teadsid?”

Hain vaikis pisut aega, siis haugatas ta uuesti naerda. Ta tõusis ja astus akna juurde. Seal paistis kesklinna kõrghoonetekobar ja otse üle tänava väike park oma vettinud raagus puudega. Ta hakkas rääkima, otsaesine vastu klaasi.

„Ma ei oska seda seletada. Intuitsioon. Neid ei olnud ühtki pooluste lähedal. Mõtlesin, et riskime. Et meil peab midagi tulistada olema. Muidu hakkame üksteist.” Ta pöördus. „Ma ei hooa veel suuremat skeemi, aga see on olemas. Kuidas ühtedele oli asteroid, teistele SETI signaalid ja lõpuks enamikule ergastava kaikahoobina mööda neidsamu-seid tünnid ise. Et ikka kõigile täiega päralt jõuaks. Ent siin me oleme – teatud lähenduses ei ole muud muutunud.”

Ta hakkas juba kergelt purju jääma ja pidi paar sekundit mõtteid koon-dama. „Tegelikult on enamik Maa inimesi täpselt samasugused... lootusetult samasuguste mõtetega, kui viis aastat tagasi. Muutunud on vaid, et tekkinud on ukсед, mille kaudu saab teistesse maailmadesse. Kui hämmastavalt, ebameeldivalt palju on neid, kes need heameelega kinni lööks!”

XXXI

„Niisiis.” Hain kõigutas end kandadelt varvastele ja jälle tagasi. Ta silmitses umbes kahe sajapäist gruppi enda ees auditoriumis ja jõudis otsusele, et entusiasmi ülesnäitamine mõjub igal juhul võltsilt. Asi polnud brändis, kuigi nad olid seda hävitanud üsna aukartustäratava koguse; pea ei valutanud, ehk natuke tuikas meelega. Kahest kohast läbi lastud jalg oli natuke kange, kuid seegi polnud probleem. Ta ei tahtnud sellele mõelda, kuid ta juba teadis – ta lihtsalt ei tahtnud seal olla. Korraga sai ta aru, kui väsinud ta on viimaste aastate tööst. *Muudkui räägi ja räägi ja räägi... ja enamasti neile, kes sind üldse ei kuula, vaid oma joru ajavad.* „Te kõik teate, et edasi-tagasi käimine ei mõju hästi,” alustas ta kobamisi.

Mingi koolitusfirma tšikk, keda ta nägi esimest korda ja kes oli maha pidanud sissejuhatava loengu, oli tagasi tõmbunud ja istunud. *Umbes kolmekümnene, mitte meigitud, vaid krohvitud. Grillitud ja tuunitud. Täiesti pandav, aga no meelde see nägu küll ei jää...*

Siis algas küsimustele vastamine ja seda tolle topise hooleks jätta ei saanud. Mitmel põhjusel. „Inimesed, see võtab kuus tundi. Kui tõrkeid ei teki. Haruharva ikka midagi juhtub ja siis on aeg pikem. Lendamine pole juba oma olemuselt kunagi ohutu, aga meil on vaja elusaid koloniste, nii et küllap me ikka ohutusele ka mõtleme. Minek on iseenesest lihtsam ja kergem, kui kümme aastat tagasi teisele mandrile lendamine. Konteineritesse, kõik stardiprotseduurid ja kontrollid, siis tunniga orbiidile. Tunnike seal tolgendamist, põkkumine, siis läbi portaali ja teisel pool kõik vastupidises järjekorras. *Hiljemalt* kuue tunni pärast seisate Taaravalla sadama ees ja mõtlete, mida edasi teha. Te teate, et viimasel aastal on turism Taaravaldal plahvatuslikult kasvanud. Te teate, et maised taimed on seal andnud esimese saagi. Keegi ei väidagi, et portaali või tunni läbimine on täiesti ohutu. Kogemusi ju ei ole, nii et midagi kindlat öelda ei saa. Ent üks asi on õuduslood ebastabiilse portaali läbimisest, stabiilsest võib aga ehk igavesti nii kord aastas läbi käia, ilma et see kuidagi mõõdetavalt mõjuks. Ma ise olen praeguseks kahe aasta jooksul kuus korda käinud. Elus. Võib-olla mitte just parim reklaam.”

Saalist kostsid mõned turtsatud. Üks naine ajas resoluutselt käe püsti. Ta tõusis ja esitas oma küsimuse mingit märguannet ära ootamata: „Kas ma sain lepingust õigesti aru, et sotsiaalmaksu te ei maksa? Et kompanii

vastutab kõigi võimalike kulude eest haigestumise või vigastuse korral, samuti oli siin teiepoolne kindlustus. See tähendab, et reaalselt teil haigekassa katet ei ole ja pensionifondi ei laeku selle aja eest ka sentigi. Kuidas see seadustega kooskõlas on?”

„Milliste seadustega?” Hain naeratas.

„Eesti Vabariigi seadustega.”

„Ja miks peaks olema?” Hain muutus aina lahkemaks.

„Kuidas saab Eestis tegutsev firma ignoreerida Eesti Vabariigi seadusi?”

„Lugege lepingut. Lühike vastus – töö ei toimu Eestis ja palka ei maksta Eestis. Ega keegi ometi ei keela teil tagantjärele tulu deklareerida ja sellelt kõik maksud maksta.”

„Me oleme Eesti Vabariigi kodanikud, meile kehtivad meie seadused, meil on selle riigi kaitse, me hakkame ühel päeval saama pensioni. Väiksemat, sest mis te ise arvate, kui paljud need maksud ära maksavad? Teie ei investeerinud meie ühisesse kassasse, meie tulevikku. Taaravallast tagasipöördunud avastavad, et neil ei ole haigekassa kaitset, neil ei ole töötuskindlustust, nad nagu oleksid kogu selle aja välismaal puhanud.”

„Jah.” Hain naeratas veelgi südamlikumalt. „Need, kes tagasi tulevad. Veelkord, lugege lepingut. Osa inimesi, muide, töötab Taaravallas mitmesuguste firmade kaudu ja need on standardsed Eesti Vabariigi töölepingud. Teie tulite siia õiendama pikaajaliste lepingute üle, vaevumata ühtki läbige lugema. Ma usun, et enamik siinviibijad siiski teab, et on võimalik valida erinevate kindlustusliikide vahel.”

„Kuule, see ei ole üldse meie inimene,” sosistas seni vaikselt Hain selja taga presiidiumilaua ääres arvutiga töötanud Alex.

„Ma tean,” poetas Hain kõrvale vaatamata ja muutumatu ilmega, kattes vaid suu käega, nagu ta oleks kõhatanud.

„Aga see on ennekuulmatu. Inimesed, vaadake, mis teiega tehakse! Teid petetakse...” tõstis naine häält. Ta oli umbes neljakümnene, natuke ümar ja... *ei näe selle järele välja, et temast kusagil mingit kasu võiks olla. Kontoriametnik, mingi partei või huvirühma aktivist*, võttis Hain asja enda jaoks kokku.

„Vabandust, kuid inimesed, kes tulevad Taaravaldale tööle, ei ole lollid. Nad lugesid lepingut ja said sellest õigesti aru. Seda võib vaadelda kui *off-shore*’i-tööd, kuid need on olemuselt koloniseerimislepingud. Ini-

mestele, kes tulevad sinna elama. Ja neile kehtivad garantiid, kui vähegi vaevuda lepingut lugema.”

„Need lepingud on juriidiline nonsenss, neid saab kohtusse kaevata ja seda on juba tehtud. Need lepingud on õigustühised...”

„Millisesse kohtusse need on kaevatud ja millise õiguse ees on need tühised?”

„Eesti Vabariik!... Euroopa Liit!...” eristas Hain sellest nüüd juba raskesti arusaadavaks muutunud kaagutamisest.

„Tegemist on provokaatoriga!” Hainil oli kogu aeg raadiomikrofon küljes olnud, kuid saali võimendussüsteem oli tema häält vaid õige kergetelt võimendanud, pigem lasknud aimata, et tal selline on. Nüüd mürises ta hääl nagu kõu. „See, mis siin saalis toimub, ei ole salajane, kuid meil ei ole vaja oma aega raisata mõttetule sõnasõjale. Tule Taaravalda või vähemalt jäta rahule need, kes tulevad, kui sinust endast asja ei ole.”

Kaagutamine jätkus. Mõned saalist hüüdsid, et ta vait jääks, mõned toetasid. Asi kippus kontrolli alt väljuma.

„Saalis on vähemalt neli reporterit ja üldse umbes viisteist inimest, kellel siia asja ei peaks olema,” teadustas Alex vaikselt.

„Ja see on kõik?” küsis Hain pisut pettunult.

„Kaitsepolitsei ainult filmib kaugelt. Küllap nad saavad kõigi andmed lihtsamalt.”

Hain ei suutnud millegipärast naeru tagasi hoida. Ka Alex hakkas naerma – kes teab, miks. Sellel oli ootamatu tulemus – lärm saalis katkes.

„Inimesed,” alustas Hain, kui oli end mõne sekundiga uuesti kokku võtnud. „Asi on läinud niikaugele, et paljud mu kaaslased vaatasid mind veidralt, kui ma tahtsin täna siia ise kohale tulla. Ent ma olen viimastel aastatel väga palju kokku puutunud ajakirjanike, poliitikute, ärimeeste ja kas või politseiga. Ma tean, kuidas see rahvas mõtleb. Ma saan ka teist aru – mõnedele on vaja teatud küünarnukitunnet. See ei ole halvasti mõeldud. Internet ja muud kanalid ei sobi kõigile. Ikkagi on mu sõnum lühike. Ja see on teile, kes te tõsiselt kaalute emigreerumist – lugege avalikult saada olevaid materjale, tulge kohale, vaadake ja tehke oma otsus. Üks lisaõit ei ole väga ohtlik. Asjalikud küsimused on teretulnud, selleks ma siin olengi. Aga ajakirjanikud – pressikonverentsideks on teine aeg. Ja sellised mõttetud kädistajad, nagu too daam seal – sinusuguste jaoks mul aega ei ole. Järgmine küsimus palun.”

XXXII

„Miks sa seina täis oled sodinud?” küsis Hain, püüdes nahkses tugi-
toolis mugavamast asendist leida. „Kurat, need monstrumid maksid sul
kindlasti auto hinna? Kuidas need on osatud nii ebamugavaks teha?”

„Ära mölise.” Raimond sirutas käe kuhugi kirjutuslaua alusesse kappi
ja võttis välja liitriise pudeli Larsen XO-d. *Tema ka ei muutu*, leidis Hain
end mõtlemas. *Olgu, Anna mõjub talle hästi, minuarust on ta tunduvalt
elurõõmsam, kui oma kunagise tulehargiga koos elades.* „Nad hakka-
sid seda spetsiaalselt minu tarbeks suure pudelis sisse tooma. Et olevat
minema hakanud. Aga sein...”

Kabinet oli suur, oma 40 ruutmeetrit, ja selle seinad olid lihtsalt val-
geks värvitud; tegelikult jätsid need koos tumeda punaka puitmööbli
ja mustast nahast toolidega väärrika mulje. Mõnes kohas rippusid sei-
nal pildid, kuid üks sein oli nüüd tumeda kriidiga täis soditud, tulpades
olid numbrid, mingid tähekombinatsioonid ja taga veel mingi enamasti
7–8kohaline number.

„See on mu altkäemaksutabel. Nagu näed, olen jõudnud 300ni. Nime-
sid ma välja ei kirjutanud, aga taga on summa, mida pakuti.”

„Siin on aukartustäratav hulk miljoneid kirjas,” vilistas Hain seina
uurides. „Mida nad tahavad? Osalust?”

„Ei ole vaja mitu korda arvata. Isegi see vana kõõmakott Verner, kes
Marsilennu välja šantažeeris, julges tulla ümbrikut libistama.”

„Ja mis sa talle ütlesid?”

„Ma ütlesin, et temale kehtib sõbrahind, talle on kõigil teenustel üks
null lisaks. Läks pobisedes minema.”

„Mida nad teha saavad? On sul skeem õhukindel?”

„Kellegi elu, vara ega au pole väljaspool ohtu, kui seadusandlik kogu
koos istub, tead ju küll. Ja sa, värskelt rehabiliteeritud pederast, tuled ja
ülbitsed kõigepealt telekas ja siis saadad kaks tundi tervet saalitait rah-
vast järjekindlalt persse.”

„Kust sa tead?”

„See on juba uudistes. Kas sa viisakamalt ei saa? Ise pidid poliitika
olema. See oli nagu sipelgapessa kusemine.”

„Kui nad juba meie portaali... internetiportaali kinni panid? Ja millega
sina siin tegeled, kasutu tropp?”

Nad ei rääkinud vihaselt ega tõstnud häält. Võib öelda, et mingis mõt-

tes ei olnud nad kunagi kaotanud suhtlemises vabadust, mida annab elu-
aegne sõprus – sa võid öelda, nagu mõtled.

„Ma ei saa nende elukutseliste sitakeerajate vastu. Koduleht on taas
üleväl.”

„Jah. Kust sa üldse selle aadressi said? Misasi on '.tm'?”

„'.tm' on vaba ja sitaks sõltumatu Turkmeeni vabariigi maatähis.
Domeeni registreerimine maksab kaks kaamelit, sellest enamik läheb
mingile juudist liigkasuvõtjale kusagil Poolas ja burkades näljarotid seal
kõrbes endas saavad pool kapja.”

„Kaks kaamelit?”

„50 eurot.”

„Kaamel maksab 25 eurot?”

„Hain, mu lihtsameelne sõber, mul pole halli aimugi, mis kaamel mak-
sab. Minu orientatsioon on *straight hetero*.”

„Persse! Seda on väga kohane viimase jutu peale... Võtad sa selle raha
ikka kõik ilusti vastu?”

Raimondi suu tõmbus ussiks. „Sa ei saa ka millestki aru. Ma ei taha
kontrolli kaotada. Me ei saa lubada endale kontrolli kaotamist.”

„Aga küllap sa mingi skeemi välja mõtled? Paljudega meil lepingud
on?”

„Umbes kolmkümmend on tegijaid.” Raimond lõi käega. „Pangad
sõitsid sisse. Rootsi partnerid sõitsid sisse. Mul käis isegi mingi NATO
tegelane mingeid täiesti segaseid asju rääkimas. Ajakirjanikud tahavad
midagi küsida. Kuidas sul turvateenistusega on? Et jälle ei läheks nii
nagu üliõpilastega.”

XXXIII

See lugu üliõpilastega, millele Raimond vihjas, ei olnud mitte see, kus
ta haavata sai. Kuuliaugud sai ta Taaravallas, üliõpilastega aga läks nii:

See oli mai lõpus, umbes pool aastat tagasi, kui Hain eelmine kord
mõneks ajaks Eestisse oli tulnud. Taevas oli kõrge ja sinine, sirelid õit-
sesid, hein viskas kasvada ja mõned eestlased isegi naeratasid põhjuse-
ta. Tallinna Ülikool korraldas mingisuguse rahvusvahelise sümposiumi
„ekstraterraalse päritoluga metastabiilsete braanitunnelite” (selline oli
üks tunnide eufemisme) teemal ja – osaliselt Haini taganttorkimisel –
ilmus sinna ka Augustas Sepp.

Hain käis tal ise lennujaamas vastas. Lennuliiklus oli kõvasti tihenenedu,

isegi Tallinna laskus lennukeid päeva teisel poolel lausa ketis. Kuhugi ei olnud kadunud terrorioht ja seega ka turvateenistus, nii et tavalised lennujaamad kogu maailmas olid üle koormatud, igal pool laiutasid päratud sabad.

Hain ei olnud üksi, tal oli igaks juhuks üks Leo „poistest” kaasas, ja lisaks oli ta ise ka relvastatud. Ka Augustas ei olnud üksi, tal oli kaasas üks kahekümnendates naisolevus, kelle funktsioon jäigi segaseks – too oli terane ja jagas asja, nii et andis referendi mõõdu välja küll, ehkki Haini arvates oli asi pigem selles, et nad ühte hotellituppa majutusid. Kasutasid nad Raimondi mingi firma džiiipi; autod olid seni veel peaaegu kõik vanad head bensiiniõgardid.

Too esimese õhtu vastuvõtt oli mõeldud mitteformaalne. Et tollesse majaossa aga niikuinii ei pääsenud metallidetektorit läbimata, arvas Hain, et piisab, kui ta vaid mõne sõbra kaasa kutsub. Ta sai Jaagu ja Kadi. See kombinatsioon ei meeldinud talle. Ta tuju muutus aina okkalisemaks juba siis, kui nad jalutasid hotellist ülikoolihoonesse. Seda oli ehk pool kilomeetrit ja teatud alatut rõõmu, mille eest ta iseennast kogu aeg mõttes hurjutas, tegi vaid Augustase vaese kaaslanna külmetamine – päike lõõskas veel päris kõrgel pilvitus taevas, temperatuur aga oli vaevalt kümmekond kraadi ja puhus tugev põhjatuul. Selline tavaline vastik Eesti ilm, millega sale ja väikest kasvu pisut lõunamaa verd naisterahvas küll arvestada ei osanud.

Jaaku ta ei sallinud, kuigi püüdis objektiivne olla. Mees kippus virisema ja oma joru ajama, peale selle oli tal hulga rohkem austust seaduste ja kommete vastu, kui Hain arvas vaja olevat nende praeguses tegevuses ja ka elus üldisemalt. *Ta ei ole meid veel reetnud ega isegi pidurdanud olulistest kohtades*, kutsus Hain end korrale, kuid ega see ei aidanud.

Kadit oli raskem seletada. Täpsemalt, seda oli piinlik seletada. Hain tundis Kadit peaaegu et sünnimisest saadik – nägi teda esimest korda siis, kui tüdruk oli vast kahepäevane. Kadi oli pikka kasvu, heleda peaga ja igatpidi üsna kena. Hain võis isegi iseenda ees ausaks jäädes öelda, et tal pole sõbra tütre suhtes kunagi mingeid kavatsusi olnud, kuid ikkagi keris mingi veider armukadedus või omanikutunne end hingepõhjas musta ussina lahti.

Nad ei pääsenud tähelepanust – kolm neist eestlastest, kes Marsil käisid ja Taaravalla värava püsti panid, koos Augustas Sepaga, kuulsaima tünnifilosoofiga, kes pealegi Eesti juurtega – mis sest, et mees eesti keeles

ainult tere ja aitäh oskas öelda. Igatahes karjuti Augustaselt kõne välja. Aga seda polnud vaja palju karjuda, too rääkis heameelega igal võimalusel.

Ta lausa lükati poodiumile ja üks korraldajatest, kes muidu ka leidis iga natukese aja tagant põhjust midagi läbi võimenduse üle saali lobiseda, alustas: „Te kõik tunnete *Dr. Phil.*” – ta tõepoolest ütles ’drr-fill’! – „Augustas Seppa. Ta on saavutanud laialdase ülemaailmse tunnustuse oma filosoofia-alaste töödega, mis peamiselt üritavad modelleerida Marsi tsivilisatsiooni mõju meie kultuurile. Lugupeetud doktor on sündinud...”

Augustase ühel küljel seisis ta kaaslanna ja teisel pool Kadi, kes talle seda juttu tõlkis, kuni mees lõpuks ise mikrofoni sai. Rääkis ta muidugi inglise keeles, kuid sellest seltskonnast tegid kõik vähemalt nägu, et nad tõlget ei vaja:

„Jah, kallid sõbrad, neli ja pool aastat tagasi algas inimkonna jaoks Uus Ajastu, mis äratundmatuseni erineb kogu eelnenud ajaloost – ja nüüd olen ka mina andnud oma tagasihoidliku panuse eksalteeritud definitsioonidele, lootes, et see päris sõna-sõnalt mõnd olemasolevat ei korda.” Ta peatus, andes aega mõneks turtsatuseks ja käteplaksuks, ning jätkas kohe: „Te kõik teate, et me pidime ümber sõnastama materiaaia jäävuse seaduse, sidudes selle aegruumiga, sest marslaste energiaallikad, mille suutsime taaskäivitada, on meie varasemate ettekujutuste järgi igiliikurid. Paistab, et maailm, nagu meie seda tunneme, ongi vaid õhkõrn säbru mingi põhilisema aluskoe pinnal. Me ei saa sellest aru, ent kuigi meie katsed selles vallas on olnud mõistlikult ettevaatlikud, suudame varsti arvatavasti genereerida tähtede võimsusega võrreldavaid energiahulki.

Ent see uus maailm ei ole piiranguteta! Pärast esimese eufooria hajumist – või kui soovite, pärast esimesi suuremaid õnnetusi – õppisime, et kuigi pidime füüsikaõpikud ringi tegema, kehtivad kõik jäävusseadused laiemas kontekstis ikkagi. Nüüd ei ole see enam teooria, et suurte energiakoguste vabastamine Maal võib meid kiiresti tappa! Võib-olla tapabki – kas olete mõelnud, et võib-olla tehti meile tarandiku värv lahti siis, kui me juba olime oma pesa teisest otsast põlema pannud?”

Ta lasi sel ideel paar sekundit settida ja hüppas kohe uuele teemale: „Räägime teadusest. Võiks öelda, et igasugune teadustöö selle sõna alges tähenduses on tänaseks kõikjal Maal lakanud, ja siia punkti panna. Kuigi sisuliselt õige, oleks selline väide selgitusteta nii võõras, et enamik teist

lihtsalt kehitaks õlgu, suutmata seda omaks võtta. Näiliselt toimub ju pöörane areng. Iga päev kuuleme uutest saavutustest, tehnoloogiast, leiutistest, iga päev käivitatakse mõni uus tehas, võetakse kasutusele imeline materjal või saavutatakse enneolematuid tulemusi, olgu see siis mingi kiiruse või meediaülekande loomulikkuse osas. Ent ükskõik millise viimaste aastate saavutustest te ette võtate, pole sel lähemal vaatlusel midagi tegemist maalaste teadusarenguga – tegemist on marslaste tehnoloogiaste kasutuselevõtu ja kohandamisega! Millal viimati arenes kriipsu võrragi edasi DNA analüüs? Nanorobotid? Arvutikiipide tehnoloogia? Oh muidugi, eks need arenevad inertsist veel mõnda aega, kuid keegi ei pööra neile tähelepanu. Milleks tegeleda uute vähivastaste ravimitega, kui tohutut kiiret edu on võimalik saavutada olemasolevate ravivõtete üliodavaks muutmisega? Milleks näha vaeva masinate mehaanika parandamisega, kui põhiliseks probleemiks on tõusnud autokere disainimine selliselt, et m-draiv seda pilbasteks lõhkudes omapäi minema ei lenda? Milleks matta raha suurema tihedusega protsessorite väljatöötamisele, kui hämmastavaid tulemusi võib saavutada vaid marslaste materjale jahutuses kasutades?

See, mis tänaseks on saavutatud – ja ma tõestan hiljem, et tänu alanud rahvastiku äravoolule tünnide kaudu jääb püsima väga pikaks ajaks, kui isegi mitte ei taandarene –, on see, millest unistati SF-i sünni ajal, möödunud sajandi keskpaigas. Meil on vanade kellapatareide mõõdus 12 voldi allikad, mis suudavad anda vaid juhtmete läbilaskevõimega piiratud voolu saajandeid; meil on pesumasina suurused seadmed, mis suudavad varustada elektrienergiaga väiksemat linna vähemalt miljonite aastate jooksul; meil on autod, täpsemalt lennumasinad, mis hõljuvad garaažis ja arendavad vaid materjalide vastupidavusega piiratud kiirendust (või inimese talumisvõimega, kui välimise antigravitatsioonivektori sisse ei ole taibatud teha teist, kompenseerivat kontuuri); meil on materjalid, millega saaks ehitada kosmosesse küündivaid konstruktsioone, terveid linnu katvaid läbipaistvaid kupleid ja purunematut turvavarustust. Ja kuidas me neid kasutame? Ma ütlen teile – m-patarei taga istub elektri algusaegadest pärit soojapuhur, sest m-klaasiga aknad ei lase küll läbi mikrokaloritki soojust, kuid raamide vahel vilistab tuul, sest tihenditele enam raha ei raisata.” Ta pidas jälle paar sekundit pausi.

„Kuid aitab sellest, te kõik tahate kokteilide juurde tagasi. Ajama tarka juttu sellele kenale leedile või noormehele, kes teie kõrval juhtub seisma.

Ma räägin sellest kõigest lähipäevadel pikemalt... kui mul lastakse. Mis mind tõsiselt muretsema paneb – me ei ole ise muutunud. Me oleme ikka needsamad. Me käime endiselt, kott peas, ja keeldume mõistmast, mis meiega toimub. Minu jaoks on teatud asjad ilmselged – näiteks et inimkond oli Maal jõudnud tippu või sellest isegi pisut üle. Edasine areng oli võimatu, meid oleks ees oodanud vaid häving. Just sel momendil anti meile kätte tehnoloogia, midagi, millest me veel kaugeltki aru ei saa, kuid vähemalt suudame kasutusele võtta. Üritage aduda, mida see tähendab, et tsivilisatsioon, kelle elus kogu see aegruumiga sõna otseses mõttes nõiduslikult ümber käiv tehnoloogia oli sama tavaline, kui meile autod või arvutid, läks kuhugi ära. Kuhu nad läksid ja mis neist on saanud? Miks nad jätsid kõik oma mänguasjad meile? Kõige helgem on mõte, et nad lootsid ühel päeval saada väikest venda. Kõik muud mõtted on palju hirmutavamad.”

Ta kummardas ja ronis poodiumilt alla, vehkides teel nende lauda igas suunas kätega, kuni aplaus kestis.

Ka see kõne ärritas Haini. *Need on minu mõtted! Oh, muidugi mitte täiesti.* Nad „tegid Augustas Seppa” suure meeskonnaga, kuid nii mõneski kohas ei olnud mitte ainult mõtted, vaid lausa sõnastus Haini oma. Augustas oli staar, sellal kui tema oli... *tähtsusetu varutiimi ääremängija.* Muidugi ei olnud see nii. Augustas austas ja tunnustas teda, kuid ometi kraapis hinge, kuidas too mees sai kogu au ja tema – vähemasti sel hetkel tundus talle – kogu vihkamise.

Ta podises seal oma sapis keeda – Jaak oli Kadi millalgi tantsima viinud – ega saanud kunagi teada, millest asi üldse lahti läks. Küllap ütles Augustas talumatult halvasti ühele neist, kes trügisid talle oma jaburaid ideid pihtima. Igatahes valas too talle kokteili pähe. Augustas hüppas püsti ja virutas valajale kõrvakiilu. Too tuikus eemale ja tema kaaslane, kes omakorda rabelema hakkas, tabas hoopis Augustase kaaslannat. Võib-olla ei tabanud ka, võib-olla oli üldse tegu vaid ebaõnnestunud rahustamiskatsega, aga igatahes lasi naine lahti heleda hirmunud kisa.

Järgneva mõistmiseks joonistagem veelkord kogu olukord välja – Augustas oli keskmisest lühemat kasvu tüsedusele kaldunud mehejunn, nood kaks lihtsalt tavalist kasvu ja kogu, pigem kõhnapoolsed. Tegelikult olid nad tulnud 7–8 inimesega, kes sealsamas ümber seisid või istusid. Ilmselt ei tulnud nad kaklema. Peegel, mis eales ei valeta, näitas Hainile viiekümnele lähenevat tüsedat mehemürakat. Ka tema polnud kakleja,

kuid nüüd leidis ta frustratsioon suuna, pealegi oli Augustas tema kaitse all ja mõnes mõttes oli ta läbi kukkunud. Ja löödi naist – vähemalt nii ta hetkel arvas. Veel on järgneva mõistmiseks oluline, et Hain oli nooremana päris palju võitluskunstidega tegeleenud.

Ta nõksas nagu vedrust püsti ja ründas mõtlemata. See, kes pärast Augustaselt saadud kõrvakiilu end alles kogus, lendas selili ja libises hea mitu meetrit parketil, nagu oleks ta auto ette jäänud (kerge peapõrutus ja lõualuumurd). Hain sattus teisele väga lähedale, andis talle vasaku käega maksaka ja virutas parema käe küünarnukiga pähe (kaks murdunud ribi ja koljuluumõra). Taas kord – võimalik, et teised trügisid lähemale vaid kaklejaid lahutama, igatahes käis ümberringi täielik tohuvabohu, sest paljudel oli tekkinud tahtmine erinevatel motiividel sekka lüüa.

Alati saab veel hullemaks minna – Hain vedas Augustase ja tolle kaaslanna minema, turvamehed ukstel aga tahtsid teda kinni pidada. Paraku oli Hain selleks hetkeks umbes sama järelemõtlik ja dialoogialdis kui nõelatasaanud grislikaru...

Hain põgenes – Taaravald. Raimondil kulus viis kuud, et süüdistused tema vastu maha võetaks. See oli võimalik, sest pool saali tunnistas, et ta sekkus Augustase kaaslanna hädakisa peale. Nagu Raimond hiljem mainis, oli kõige raskem tõlgendada *selgitusena* ukstel seisnud turvameestele tekitatud kehavigastusi.

XXXIV

„Turvateenistusega tegeleb Leo,” venitas Hain konjakit limpsides. *Ehh, kui heaks see olemise teeb... aga ma ei tohi purju jääda – nii palju on täna veel teha.* „Praegu on inimest 50 palgal, esialgu saame hakkama. Vabatahtlikke on ligi 300.”

„Sa ei ole isegi mulle öelnud, kas seal looduses on midagi ohtlikku?”

„Seal on saurused ja ookeanis haid. On ka putukaid, linde ja roomajaid, kes võivad ohtlikud olla.”

„Jääkarusid ja kannibale pole veel leidnud? Kuule, kas sa ikka tead, mida teed? Meil on vedanud, et mitte ühtki turisti ei ole ära söödud? Ei ole hea äriplaan. Kurat, sa pidid ju vaatama...”

„Ma valisin Taaravalla nimelt selle mõttega, et planeet ka liiga paradiislik ei oleks.”

„Mida?!? Hea vähemalt teada, et öelad kuulujutud meie kohta vastavad tõele.”

„Raims, ma üritasin ju sulle seletada. Kui planeet on liiga hea, valguvad kõik laiali ja meid ei ole enam tarvis. Me ei jõua igauhe järel joosta ja need, kel on meist veel rohkem raha, söidavad meist ühe päeval üle. Tulemuseks on hunnik lillelapsi kusagil metsas ja poolfeodaalsed linnad. Kui asunikud peavad ühte hoidma ja üksteist aitama, saame me ühiskonna.”

Raimond vaikis kümme sekundit ja küsis siis mornilt: „Ja kui ohtlikud need saurused on?”

„Saurusi ei ole seal, kuhu me asunduse rajasime. Saad aru, sel planeedil on just alanud jääaeg. Ma ikka uurisin neid asju. Kogu asustatav ala on põhjapooluse ümbruses. Ma arvestasin, et maised taimed ja üldse kogu eluskooslus võtab kiiresti üle alad, mis on selle planeedi mõistes ääremaa. Ma arvestasin õigesti. Vann, nagu seda merd seal kutsuma on hakatud, on maailmamerega ühenduses, kuid ainult ühe kitsa väina kaudu. Suured pelaagilised haid ei tule kunagi sellest läbi. Vannis on omad ohud, aga seni on meil vedanud. On mingid kalad, üks liik on isegi meetrine ja hammastega, aga inimesi need siiani rünnanud ei ole.”

„Saurused,” tuletas Raimond meelde.

Hain tõusis. „Raims, vana sõber, astume korraks siia rõdule. Jäta mobiil maha.”

„Seal võidakse meid rohkem pealt kuulata,” jäi Raimond istuma. „Võidakse siin ka, kuigi ma lasen pidevalt kontrollida. Mida sa mulle rääkida tahad?”

Hain kõhkles hetke ja istus tagasi. „On üks asi, millest seni kõva häälega räägitud ei ole. Me vajame tünni. Kaht tegelikult.”

„Miks mul on tunne, et sa hiilid temast kõrvale?”

„Need on sama asja kaks eri külge. Kas sa tead, millise tootmise hiinlased Marsi juurde püsti on pannud?”

„Räägitakse imelugusid küll.”

„Saada keegi vaatama. Mul on tunne, et varsti õpitakse tünne juhtima. Praegu on nende orbiidid seatud nii, et need kukuvad paari sajandi jooksul Marsile tagasi. Kõrgõzstani tünni juhtum näitab, et need saavad kuidagi muutuda. Ma olen veendunud, täpselt nagu teatud targemad mehed, et...”

„Augustas?”

„Tema ka. Et tünne on võimalik üksteisest läbi lasta. Samuti olen veendunud, et tünnid *kukkusid* tookord Maale ohutuskaalutlustel. Et mitte

tekitada häireid Maa pöörlemises ja orbiidis. Ma olen veendunud, et tünni õnnestub tööle panna hiigelsuure mootorina, mis aastakümnete ja sajandite jooksul muudab planeedi orbiiti.”

Raimond tõstis sõrme ja mõtles paar hetke. „Sa teadsid seda juba siis, kui Taaravalla deklaratsiooni kirjutasime? Seda tähendasid need sõnad, et inimtegevuse tulemusena hakkab planeet jahenema?”

„Ma ei tea seda praegugi, see on oletus.”

„Sel hetkel, kui saadakse aru, mida tünnid tegelikult suudavad, läheb lahti selline jaht...”

„Selles osas tuleb sul mõtlemine päris hästi välja. Praegu käib meeletu võidujooks. On nii palju asju, mida me ei tea, me ei jõua igale poole. Kuid olulisi asju ei tohi maha magada.”

„Miks sa ise sellega ei tegele?”

„Keegi peab Taaravallas ühiskonna üles ehitama.”

„Ma peaksin kah kord seda vaatama tulema.”

„Mida kauem mul õnnestub seda edasi lükata, seda parem. Sest kui sa ühel päeval maigu suhu saad...” Hain vangutas pead.

„Mõtled sa seda tõsiselt?”

Hain noogutas aeglaselt. „Luba, ma räägin. Ma olen nüüd kokku juba üle aasta Taaravallas elanud. Ma ei taha siia enam tagasi tulla. Kevadel ei olnud see nii hull, aga praegu...” Ta viipas aknatagusele, kus valitses juba sombune pimedus. „Me sõnastasime deklaratsioonis veel nii mõnedki asjad meelega ebamääraselt. Taaravalla pöörlemistelg on orbiidi tasandi suhtes praktiliselt vertikaalne. Aastaajad vahelduvad vaid tänu sellele, et planeedi orbiit on Maa omast tunduvalt ekstsentrilisem.”

„Räägi inimkeeles.”

„Suvel on Taaravalla päikesele lähemal kui talvel. Öölamp, mida muide on hakatud Siiruseks kutsuma, on orbiidi tasandist ülalpool, mis tähendab seda, et see paistab pooluse lähedal tegelikult kogu aeg, ainult päeval ei ole näha. Ent see kõik pole oluline. Taaravallas on mitmesugust kliimat, kuid peaaegu kogu Vanni-äärsel alal on see sarnane Kanaari saarte omaga. Talvel on sooja 18–20 kraadi ümber, suvel 28–30. Vann ise on kogu aeg 25–26. Alguses häirib ainult, et päike on kogu aeg madalal horisondi kohal, nii et sul on varahommiku või hilisõhtu tunne.”

Ta kogus hetke mõtteid. „Isegi see pole oluline. Siin on kitsas, maa maksab. Siin on poodides sildid, mis kellast sulle alkoholi tohib müüa. Kuidas tuleb mingi perseauk mulle ütleva, mida keegi tohib mulle müüa

ja mida ei tohi? Kelleks nad mind peavad? Eile maksid trahvi. Taaravallas astun ma hommikul uksest välja, sirutan varbad rohu sisse – jah, maise rohu sisse, see kasvab seal nii, mis mähiseb. Jooksen kolmkümmend meetrit ja sukeldun sooja vette. Ma süün hommikust õues, keskrohelisi künkaid, sillerdava järve ääres lõputu heleda taeva all. Ma olen nagu puhkusel lõunas, aga asi on veel parem – mitte üht venelast ega neegrit ei ole. Mitte ühtki politseinikku, kohtutäiturit, advokaati ega poliitikut! Paradiis!”

Ta vaikis taas mõned sekundid.

„Anna tahab tulla,” poetas siis Raimond süngelt.

„Kas ta ikka lasta oskab?” küsis Hain.

„Saurusi?”

„Meil on ka esimesed kriminaalid,” osutas Hain oma jalale.

Raimond läks veel süngemaks. „Ma ei saa teda keelata. Hoolitse palun tema eest hästi.”

„Heameeleaga. Panen õhtul magama ja...”

„Värdjas. Muide, on sul seal kedagi keppida?”

Nüüd oli Haini kord süngestuda. „Noh... on.” Ta nohises. „Teatud eas kipuvad nad vormist välja minema ja see ei ole mitte ilus hing, mille sa öösel kaissu tahad võtta.”

Seejärel silmitsesid nad mõnda aega mornilt lauaplaati.

Lõpuks Raimond ohkas. „Aga me võitleme edasi.”

„Me võitleme edasi,” noogutas Hain tõustes.

XXXV

Nüüd on lõpuks aeg ära rääkida ka see lugu, kuidas Hain haavata sai:

„Tõeline perse! Milline monstrum!” Leo ajas pea kuklasse ja põrnitses enda kohal kõrguvat masinat. „Kust sa selle said? Milleks?”

„Kõik halvad raamatud algavad nii,” porises Hain temast mööda kõndides. „Pidavat olema sitt kirjanduslik võte – et enne seiklust seisavad tüübid käru juures ja keegi loll küsib, et noh, mis see ka suudab. Ja siis seletab Tark Mees lahkelt viimase pulgani, kui hea masin see on.” Ta kadus tumedasse luugiavasse.

Leo seisis ikka veel avatud angaariuksel, ta astus hoopis kümmekond sammu tagasi, et õigesti perspektiivi hoomata. Angaar oli tavaline maine plekikolakas ja seisis madala lameda põndaku tipus. Igas suunas laius samasugune natuke künklik maastik, mis meenutas Eesti kõrgustikke,

neid madalamaid, Pandiveret või Sakalat, isegi mitte Haanjat. Ainult metsa ei olnud. Selgelt olid näha pisut sügavama rohelise ribad seal, kuhu keegi oli midagi maist külvanud. Ja neid oli vaid lähemal, kaugemal kasvasid hele-hallikasrohelised kohalikud taimed, siin-seal tupsudena kahvaturoheliste lehtede ja helepruunide okstega madal, mõnes üksikus kohas siiski lausa 3–4 meetrine võsa.

Paar kilomeetrit lõunas kilgendas Vann ja kaugel põhjas võis aimata, et maastik hakkab tõusma. Kusagil sealpool oli ka sünge Polaarmäestik, mida nüüd, südatalvel kattis paks lumi. Sinna oli oma kaks tuhat kilomeetrit. Põhjas polnud mingit asustust näha, kuid lõunas venis mõlemale poole piki rannikut hajus kõikvõimaliku inimtekkelise kola vöö, enamasti üsna inetud plekist karbid, mis täiesti süsteemitult paarisajameetrite vahedega maastikule raputatud. Kaugemal oli ka üks tihedam kobar, tosinkond merekonteinerite virna, kõrvuti laotud kuni paarkümmend ja korruseid nii 3–4. Aimus ka normaalsemaid ehitisi, millest suurem osa oli veel pooleli. Ei olnud küll näha, aga Leo teadis, et selle kobara taga on mõnekümnehektariline aluskaljupaljand, mida kasutati maandumisväljakuna. Teid ei olnud.

Angaaris seisvast tavalisest autobussist kaks-kolm korda suurema masina sisemusest kostis kolinat, vandumist, siis kumises miski ja tohutu metallkoletis kerkis meetri kõrgusele garaaži põrandast. Paari sekundi pärast vaatas Hain küsivalt luugist välja ja nähes, et teine mees ei kavatsengi tulla, hüppas ka ise maha tagasi, astus ta kõrvale ja pöördus samuti mehhanismi põrnitsema.

„See on hindude universaalkaitsekere number 3,” vaevus ta lõpuks vastama paar minutit varem esitatud küsimusele. „Ehk ei ole nii hea kui ameeriklastel, aga on suurusjärgu odavam.”

„Kuidas sa selle siia said?”

„Kuues tükis, mille me siin kokku panime. Sisu eraldi. Samuti kui meie süstik. Ja ise tuli kah palju ehitada, see ikkagi toorik.”

„Nad teevad neid Marsil? On see m-soomus?”

„Mitte Diaspari klassist, aga praktiliselt läbistamatu. Saad aru, see riist võtaks sadakond endist tanki vasaku... roomikuga... nojah. Ühesõnaga, kogu vana relvastus on mõttetuks muutunud.”

„Kui venelased need kätte saavad...” pobises Leo. „Uh, tundub, et viimane aeg oli jalga lasta.”

Hain kõndis paar sammu eemale ja mõötis pilguga angaariust. Vajutas

siis nuppe kaugjuhtimispuldil ja kriginal-käginal hakkasid hiigelsuured, terve ühe seina moodustavad ukсед veel laiemalt avanema.

„Tahtsin selle A’Tuiniks nimetada, aga iga viies veoauto on juba selle nimega,“ teatas ta uuesti kolaka sisemusse kadudes. „Esiteks pole see eriti kilpkonna moodi ja...“

„Natuke ju on,“ hõikas ikka veel väljas seisev Leo. „Keegi idiot on talle maailma selga joonistanud.“

Hain ilmus uuesti luugiavasse ja silmitses Leod pahaselt. Too oli alles eile tulnud – ta vastutas maise poole turvalisuse eest – ja Hain ei olnud teda terve aasta näinud. Mees oli oma heledad juuksed pikaks kasvatanud, need ulatusid tal õlgadeni ja olid loomulikus lokis. Ta ei kandnud enam prille, oli millalgi lasknud laseriga silmad korda teha. Aga ta oli kahvatu ja ilmselgelt pohmas – esimene õhtu oli läinud „aklimatiseerumisele“.

„Roni sisse. Aga ma maksin hindudele selle eest ainult viiskümmend dollarit.“

„Enda asjad viisid sa enne õhikutõusmist sisse, sadist?“ Leo vinnas suure raske koti põrandalt ja ägas seda luugini upitades.

„Sorri,“ ühmas Hain, kummardus, haaras kotisangast ja tõstis selle peaaegu koos Leoga sisse. „Mul on natuke riideid ja moonala alati siin. Tahad proovida?“ viipas ta juhtkangide poole.

Kõigepealt tuhnis Leo natuke seespool ringi. Päril valmis paistis seal olevat vaid juhtimisosa, mootoriruum ja tualettruum.

„Läheb sul seda garaaži veel millekski tarvis?“ ühmas ta, kui sellega lõpetanud oli. „Siis sõida parem ise linnast välja. Palju pahaseid kodanikke võib tekkida, kui ma...“

„Olgu. Sa pane ukсед kinni.“ Hain pistis talle puldi pihku ja istus ühele kahest juhiistmest.

Kui Leo väljunud oli, hakkas too ülemõõduline akendeta buss-tank hämmastavalt sujuvalt liikuma, hõljus majaesisele platsile, peatus ja pöördus 90 kraadi. Masin hakkas vaikselt libisema platsi vaevumärgatava kallaku suunas, pidurdas, liikus platsi keskele tagasi ja hakkas uuesti libisema. Tuli tagasi, jäi pidama ja laskus kõhuga vastu maad. Leo, kes seda kõike kaugemale hoides oli jälginud, vajutas uste sulgemise nupule, vaatas, et need tõepoolest sulguma hakkavad, jalutas siis ise ka masina juurde, sisenes ja istus Haini kõrvale.

„Mingi nime peab sellele asjandusele ikkagi panema,“ venitas ta.

„Muidu muudkui masin ja tank. A’Tuin on masskasutusel, Kilpkonn on tobe, Tank veel tobedam. Kas see peabki niimoodi kelgutama?”

„Ankurdus on... ma ei tea. Lükkan sisse, lööb kaitsme välja. Garaaži siledal põrandal töötas. Aladimensioneeritud või kurat teab. Põleb ilmselt maha, kui jõuga sisse lükkan. Ei taha proovida kah, sest võib juhtuda, et kaitsmed on õigesti dimensioneeritud. Ilma saab hakkama. Tuleb kas käsitsi paigal hoida või maha laskuda.”

„Mis siin veel... hm, aladimensioneeritud võib olla?”

„Jäta. Kust mina tean. India töö. „Põhja konn”?”

„Misasi?” kibrutas Leo kulme. „Aaa...” taipas ta siis. „See Kreutsu muinasjutt. Mine perse.”

„Paku parem.” Hain surus juhust üles ja maastik akende taga vajus allapoole.

„Ainult ekraanide kaudu juhidki?”

„See on tank. „Caesar”?”

„Kuidas tegi keegi tanki, mille ankurdus maha põleb? „Peoloom”?”

„Käi kuradile. Ma ei suuda neid isegi väga süüdistada – viie aasta pärast osatakse siin kõike õigesti teha. Mul on täielikud joonised, ehk mõtleme ise midagi välja. „Lafayette”?”

„Miks siis juba mitte „Irma La Douche”?”

„Siis oleks ehk „Lendlits” hulga ausam kui suvaline naisenimi. Ja liiga pikk. Ja midagi mehisemat.”

„,Taraan”? Ähh, kui mehisemat tahad, siis „Türaan”?”

Mõlemad irvitasid. Masin oli sellal kerkinud kõrgemale üksikutest natuke äraeksinud moega pilvetupsudest, mis siin-seal taevast „ilmesitasid”. Nüüd lükkas Hain lennukite mootoriregulaatoreid meenutava hoova ette ja kiirendus surus neid toolidesse. Nad ületasid rannajoone ja nende all laius üksikute saarekobaratega meri.

„Kuhu me esimeseks läheme?” küsis Leo mõne aja pärast heatujuliselt, olles endale ühe õlle otsinud.

„Inspekteerime Sarve Edgari elamist.” Hain kõhkles hetke arvuti klaviatuuri juures, ent lõi siis käega ja osutas ühele kohale puldil vedelevale valgele kilele trükitud kaardil. „Kevin Sarv tegelikult. Kolm korda võid arvata, miks teda Edgariks kutsutakse. Nelikümmend aastat vana, endine politseinik. Elab oma perega Marmorsõnniku mäel. See on 8 kiltsi kõrge ja kuna seal on vett, on see elatav, kuigi asub üsna madalal laiuskraadil. Praegu talvel pidi temperatuur olema 30 ümber. Suvepäevadel võib ka

üle 50 tõusta. *Die hard*, ellujääja. Noortel oli parem sõna – survikas. Hirnu puruks, milline sõnavärdjas. Häda on selles, et seal ei ole ilmselt asjad korras.”

„Ma tean,” Leo toon oli korraga kuiv ja asjalik. „Neli surmajuhtumit kümne kuu jooksul, mis ta seal on kükitanud. Kaks nooremast meest ja kaks naist. Kuidas meil volitustega on?”

Hain mühatas. „Nagu sa ei teaks. Ühelt poolt on meil mistahes volitused seoses Taaravalla julgeolekuga. Ma isegi vaevusin võtma Nõukoja ettekirjutuse. Teisalt on tal standardleping minimaalsete garantiidega ja tegelikult on meil ainult need volitused, mida me suudame talle peale suruda. Ta muidugi teab, et kui meiega midagi juhtub, lendab kogu su kamp talle peale. Ainult et kui ta arvab, et ta on nii hästi kaevunud, et Sihtasutus võib leida, et neil on palju muud teha, kui teda jahtida, siis oleme meie surnud ja meil ei ole sellest kergem, et ta ikkagi eksis. Ma katsun vestelda ja mitte liiga selgelt ülekuulamist korraldada. Ta ei tea, palju meid on ja mida see tank suudab. Siin on päris hea automaatika ja kaugjuhtimine, nii et...” Ta vajutas üht nuppu. „Kiisu, kas sa kuuled meid?”

„Ise sa oled kiisu,” vastas mõne sekundi pärast solvunud naisehää. „Ega ma sul mingi takso ei ole. Kas olete juba kohal?”

„Ei, tahtsin ainult kaugjuhtimist kontrollida.”

„Olete rihmadega kinni?”

Mehed vaatasid teineteisele otsa ja hakkasid kiiresti askeldama.

„Nüüd oleme.”

„Oota, ma panen õlle ära...” alustas Leo, aga ei jõudnud, enne tegi masin sujuva pöörde, keeras end korra pikitelje ümber täisringi ja pöördus siis endisele kursile tagasi.

„Tundub toimivat,” ütles naisehää.

Leo oli paha näoga, mis sest, et pööre oli nii sooritatud, et tsentrifugaaljõud neid kogu aeg toolis hoidis ja seega tilkagi õlut kaotsi ei läinud.

„Olgu, ma ütlen, kui sind jälle vaja läheb.”

„Ja mis siis, kui side katkeb?” tahtis Leo teada. „Tüübid olla katsetanud mingeid segajaid.”

„Siis on pahasti,” venitas Hain tülpinult. „Aga ma ei usu, et Sarvel sellist tehnikat on. Side on muide neljakordselt dubleeritud, neist kaks kanalit on suundsaatjatega üle satelliitide, nii et risk on minimaalne.”

„Satelliitide omad hakkavad kiirel liikumisel hakkima.”

Hain ei vastanud. Ta kirjutas midagi klaviatuuril ja uuris tekkivaid numbriridu. „Mina katsun teda kinni hoida, et sa saaksid mõne kaamera üles panna. Võib olla, et ta ei lase meil teistega kokku saada. Või vähe-malt nelja silma all vestelda. Vaatame.”

„Millal me jõuame?”

„Oma tund lennata.”

„Ma vaatan siis seni varustuse üle.” Leo loksutas kurvalt oma õlut ja pani selle siis hoidjasse ära.

Nad olid merest üle jõudnud, nüüd laius nende all ühtlane tasandik, mis kaugemal lõuna suunas silmnähtavalt rohelisemaks ja üldse igat pidi elusamaks muutus. Ka pilved tihenesid, oli näha, et kaugel allpool sajab vihma. Eespool nende teel tihenesid pilved ühtlaseks katteks, millest vaid mõned mäetipud välja ulatusid.

XXXVI

„Kas me hakkame kohale jõudma?” Leo tuli juhtimisruumi, mis tundus ehmatavalt ettepoole kaldu olevat.

„Jah. Mõni minut veel. Ma ei pannud tähele, me kogusime kiirust üle kahe kilomeetri sekundis. Ma ei julge selle kiirusega allapoole minna,” lausus Hain pisut vabandavalt. „Meie siht on see natuke lamedam org. Kevin Sarve saar. Muide, üks noor kutt küsis mult tõsimeeli, kas „Edgar” on ametlik termin teatud vastikute jupijumalate kohta või et tuleb see Erinimekirjadest.”

„Et *erilist tähelepanu nõudvate kodanike avalik register* võiks lühenda olla Edgar?” taipas Leo ja puhkes naerma.

„Jah. Ühelt poolt on siin seltskond, kellele on loomulik kasutada edgarit sõimusõnana, teisalt on eestlasi, kellele see midagi ei ütle. Kulub küm-mekond aastat ja lapsed kasutavad kuradi asemel edgarit, üldse aima-mata, et nende esivanemad kannatasid kunagi ühe sellenimelise sitapea läbi.” Ei olnud aru saada, kui tõsiselt ta seda kõike mõtleb.

„Sa närveerid,” ohkas Leo tooli laskudes ja rihmu kinnitades. Siis koputas ta ühele ekraanile. „Ilmselt mitte asjata. Kohe käib...”

Hain vaatas ekraanidele, jõllitas neid sekundi otsustusvõimetult ja lak-sas siis käega klahvidele. Eespool ekraanidel oli näha sähvatust.

„Stopp!” hüüdis Leo.

„Ta lasi meid raketiga!” Hain oli siiski oma liigutuse peatanud. Ta sättis

end mugavamalt istmele ja kontrollis rihmu. „Jah, pani ikka enne plahvatama. Hoiatus. Vastame?”

„Milleks?” Leo näperdas üht pulti. „Usud, et ta raatsis tõelise õhutõrjeraketi lasta? Meile kulutada? See oli ikka rohkem ilutulestik. Hoiatus. Ainult.”

Hain vahtis teda paar sekundit ja noogutas siis. „Muidugi. Kust ta lasi?”

Leo kehtas õlgu. „Sa nägid sama palju kui mina. Kuidas lindistust tagasi kerida?”

Hain näitas. „Aga meil ei ole selleks praegu aega.”

Leo heitis talle kiire pilgu. „Ma ikkagi vaatan. Kui ta on nii loll... ja kui tal on pärisrakette ja need on samas kohas...”

„Olgu, muidugi,” hingas Hain sügavalt välja.

Leo muigas kergelt teda jälgides.

„Kes kurat te olete?” ärkas raadio ellu. „Mida te tahate? See on minu elamine ja ma ei soovi külalisi.”

„Me oleme Hain ja Leo,” vajutas Hain raadio nupu alla. Rääkimine sobis talle paremini. „Ehk oled meist kuulnud – Leo juhib Taaravalla julgeolekut ja mina enam-vähem kõike ülejäänut. Me tahame vaadata, kuidas sa elad. Kui sa soovid täielikku sõltumatust, otsi mõni teine planeet.”

Viis sekundit valitses vaikus. „Ei, okei, eks tulge,” poriseti pahaselt. „Mingid tükivad kogu aeg siia. Otsigu omale mõni teine koht elamiseks. Ja piknikulisi ma ka ei taha.”

„Loe kümneni,” ütles Leo kiiresti, enne kui Hain vastata jõudis. Viimane heitis kaaslasele kiire pilgu ja ilmselt järgis nõuannet; ta võttis sõrme raadionupult ja naaldus toolis tagasi.

Pool minutit lennati vaikides. Kiirus langes alla helikiiruse ja asendus paistis eespool selgesti kätte.

„Maanduge tähistatud väljale majamüürist kirdes,” krääksatas jälle raadio.

„Otse tema raketiseadmete ette,” kommenteeris Leo. „Vähemalt too tuli tal sealt maja tagant kaljude otsast. Plats on majadest kaugel ja ilmselt ka muude relvade lähedas laskesektoris.”

Hain noogutas ja vajutas raadio nupu alla. „Me proovime. Aga ole hea, hoiata oma inimesi, et me võime mööda põrutada. Saad aru, me oleme selle tankiga esimest korda väljas ja siia on nii palju rasket relvastust

sisse topitud, et osa tundlikumaid vidinaid ei taha töötada. Kas neutrontorpeedode tehisintellekt või kaosegeneraatorid ajavad tüürmootorid lolliks. Võimalik, et me kukume kuhugi alla, sest täppisgravitatsioon kah ei tööta.”

Ta lasi nupu lahti. „Kas ma näen õigesti, et majast paremal on mingid kaljud? Mingi kiviklibune nõlv, kus midagi ei ole? Paneme meid sinna kõhuli maha.”

„Neutrontorpeedod, kaosegeneraator – mõtlesid sa ise need sõnad välja? See nõlv paistab puhas olema, seal oleme ilmselt enamiku tema relvade otsenähtavusest väljas.”

Hain lasi majast kõrges kaares üle ja hakkas nende masinat lookeid ja kaari tehes tagasi tooma. „Sa olid kaua ära. Oleme ühtteist tõesti üles tiirlema pannud – lihtsalt selleks, et ma ei julgenud nii ohtlikke asju maas hoida. Aga need on mänguasjad ameeriklaste omadega võrreldes. Või ükskõik kelle suurema. Sama suur vahe kui meie raketidel ja sellel tossutorul, millega ta meid ähvardas. Asjandus, mis tekitab neutrontähedete tihedusele vastavat ainet, ja asjandus, mis interaktsioonid segaseks ajab. Kuidas sina neid nimetaksid?”

Leo mühatas. „Aa, sa räägid Mulgustajast ja Visplist. Noh, parem ikka, kui mitte midagi. Näha ei ole seal kaljude läheduses küll midagi. Infra-punal kah ei eristu.”

„Neid on Maa orbiidil juba päris palju. Ma siiralt loodan, et meil neid kunagi vaja ei lähe. Ja neid on kindlasti võimalik miniaturiseerida. Hoi a kinni!”

Tohutu jurakas praktiliselt kukkus kividele.

XXXVII

Kevin Sarv ootas neid oma majapidamise väravas. Õigemini merekonteineri avatud uksele. Terve tema grupi elamine koosnes arvata 30 suurest standardsest konteinerist, mis olid kahe korrusega enam-vähem ruudukujuliseks müüriks laotud. Sellisena oli see Linnast – nagu maandumisväljaku lähedusse tekkinud asulat nimetati – kaugel asuvate inimeste tüüpiline elupaik. Suurus ja korruste arv varieerusid ja miskiitpidi polnud need meeliülendavad ega ilusad, küll aga praktilised – esiteks moodustus konteineritest turvatunnet sisendav metallsein ja teiseks, seal-samas konteinerites nad koos kogu oma kolaga elasidki.

Hain ja Leo üritasid natuke äpud välja näha. Leo tuikus.

„Kahekesi tulitegi?” küsis peremees neid arvustavalt ja lahkuseta silmitsedes. Tal rippus vabalt käes AKM.

„Juku – meie piloot, noh – sai maandumisel viga. Ütleb, et selg on haige ja ei taha toolist tõusta, lisaks läksid mingid asjad all mootori juures paigast ära ja Valdur hakkas remontima,” lõi Hain käega. „Olgu, Leo võid kuhugi istuma panna, mina tahaksin siin ringi vaadata. Teen hunniku pilte ka, toimiku jaoks. Siis läheb ülevaatusena kirja. Leo tahab pärast su tegelaste surma asjaolud üle küsida.”

„On sellega midagi valesti?”

„Ei. Rutiinne kontroll. Kui välja arvata, et sa ei tohi tulijaid niisama tulistada.”

„See on hoiatuseks. Hm, mida sa siis näha tahad?”

Hain otsis taskust lehe. „Raadio, sanitaarsõlm, akud, varud, elamistingimused – neid viimaseid on kaksikümmend kaks punkti, temperatuurist ja valgustusest kõõginõude olemasoluni.”

„Miks ma seda sulle näitama peaksin? Mis siis saab, kui mul mõnda asja ei ole?”

„No sa võid avalduse kirjutada, et sind Taaravalla infra süsteemist välja arvatakse. Jääb ainult laste koolikohustus ja inimeste õigus vabalt lahkuda. Ja rakette lasta ikkagi ei tohi. Kui sa aga väga tahad, tähistame su mäe kui ohtliku ala ja tõesti ei tule siia enam keegi, ka häda korral mitte. Ainult et edaspidi me ei reageeri ka sinu hädakutsungitele ja linnade külastamiseks pead maksma lennujaama- ja teemaksu. Samuti ei tunnista enam sinu krediiti ja sulle ei laiene ükski kindlustus. Ühesõnaga, sa oled paaria. Ja muide, me ei reageeri ka siis, kui keegi sind rakettidega laseb. Kirjutad avalduse? See võtab vaid viis minutit.”

Kevin seisis kümme sekundit süngelt paigal ja pöördus siis. „Eks sa tule uuri siis, mida tahad. Enamik asju peaks olema olema.”

„Oota, sa siis ikka ei kirjuta avaldust?” Hain ei liikunud kohalt. „Mul ei ole mingit tahtmist mingeid porisevate asunike haisvaid sarasid uurida. Ma tahaksin oma töö viie minutiga tehtud saada ja siit su kuradi peldikust uttu tõmmata. Mis sa arvad, et mul on lõbus sinuga jännata? Kirjutad ehk avalduse?”

„Olgu-olgu, ei kirjuta. Kas tõesti hakatakse teemaksu küsima? Kuidas te seda kontrollite?” Kevin jäi kuidagi kühmu ning ta põlglik ja ründav olek kadus.

„Otseselt ei kontrolligi, aga kõik, kes töötavad lennujaamades või lin-

nas, laias laastus tunnevad inimesi. Kui tuleb keegi, kes reegleid ei järgi ja kellele järelikut ei saa loota, muutuvad nad kurjaks. Lisaks on hulk tüüpe, kes kah ei ole avaldust kirjutanud, ent seda enam loevad õnnistuseks, et on keegi, keda võib vabalt lüpsata ja keppida, ilma et keegi ta kaitseks välja astuks.”

„Kuid Ääremaalaste Liit?”

„Sa tuled mulle rääkima Ääremaalaste Liidust! Veidrik.”

„Poliitilised liikumised ei ole keelatud. Ääremaalaste Liit arvab, et ohutusnõuded on ületähtsustatud ja tegemist on kaudse maksustamisega, peale selle läheb kontroll vastuollu deklaratsiooniga ja lepingu punktidega, mis käsitlevad eraelu puutumatus.”

„See sinu Ääremaalaste Liit ühendab tänaseks täpselt üheksat inimest. Olgu, peret. Kusjuures kolm teie endist liiget on Maale tagasi läinud ja kolm surnud. Kas sind ei tee see statistika nukraks? Ei pane mõtlema?”

Kevin vaikus pool minutit. „Lihtsalt vaata, mis sul vaja on, eks ole,” näugus ta lõpuks jõuetult.

Mehed astusid õue. See oli suhteliselt puhas, kuid mitte üht inimest näha ei olnud. Tavaliselt just sellistes kaugemates kohtades jooksid kõik kokku külalisi vaatama.

XXXVIII

„Kuidas sul läks?” küsis Hain, kui nad laeva tagasi suundusid, Leo ikka püüdlilikult tuikudes.

„Kahed-kolmed,” mühatas viimane. „Asjad ei ole korras, no ei ole korras. Kui ma oleksin Maal... äh, seal ei saaks midagi sellist juhtudagi. Inimesed kardavad. Üks naine tõi mulle juua. Mu küsimuste peale raputas ainult pead ja vaatas imelikult. Ma ei näinud kaamerat ega mikrofone, aga neid kohti, kuhu neid peita saaks...” Ta lõi käega. „Väike edgar sihuke. Sain kolm kaamerat panna, aga ma ei tea, kas need midagi näitavad ja kas ta ikkagi ei jälgi kõiki ruume. Poetasin ka paar kivimikrofoni maha. Näis.”

Mõlema mehe taskud hakkasid korraga piiksuma. Nad vaatasid teineteisele otsa ja hakkasid jooksma.

„Ta on kusagil kümnekonna meetri kaugusel põõsastes,” teadustas Leo oma PDAd uurides; ta oli unustanud tuikumise. Nad tormasid kahe samuga rajalt kõrvale ja viskusid kaljunukkide vahele.

„Me peame laeva saama!” ägas Hain.

„Jää siia kaljude taha ja kata mind. Kiisu, tõsta masin õhku, ma lähen alt läbi ja teiselt poolt sisse.” Seda viimast ütles ta raadiosse.

Hain noogutas ja kontrollis oma relva. Leo sööstis paari kiire sammuga edasi, veeretask end õhku kerkinud juraka alt läbi ja ronis kaugjuhtimisega avatud luugist sisse.

„Tule välja! Me teame, et sa siin oled!” kostis kõigest paari sekundi pärast ta võimendatud hääl.

„Ma ei saa,” vastas naisehää. „Kui Kevin mind näeb, laseb ta teid õhku. Ta ütles. Ta leiab kohe, et ma kadunud olen. Palun, võtke mind kaasa, põgeneme kiiresti.”

„Mis sa arvad?” küsis Hain vaikselt raadio kaudu Leolt.

Leo mõtles paar sekundit ja pomises siis raadiosse: „Ekraanidelt pole midagi näha. Riskime – ma avan luugi, sa too ta sisse. Ma jään juhikohale. Olge valmis põrutusteks – kui midagi on, panen kõrgemale tõusmata täiskiirendusel edasi.”

Ta ootas ära Haini nõustuva mühatuse, avas nendepoolse luugi ja sõnas võimenduse kaudu: „Jookse ruttu luugist sisse, Hain tuleb järele!”

Põõsastest ilmus umbes 15–16-aastane tüdruk, kes laeva poole sööstis ja siis end väledalt luugist sisse vinnas. Hainil kulus selleks palju rohkem aega. Ta vajutas luugi sulgemisnupule, lükkas tüdruku vastu seina ja oli ta läbi kobanud enne, kui luuk korralikult sulguda jõudis. Tüdruk oli kõhn, tumeda peaga ja kuidagi väga lapseliku olekuga. Ta kandis õhukest T-särki ja lühikesi pükse, nii et eriti midagi tal peidus olla ei saanud.

„Kas Kevin hoiab teid vangis? Kas ta ähvardab teid?” küsis mees kiiresti.

„Jah, ja ta tappis Pireti ja Kaie, sest need ei tahtnud temaga magada, ja Andrese, sest see oli Pireti kutt ja Margus tahtis põgeneda ja võttis lennuki ja...”

„Ta tuleb,” kostis eestpoolt Leo hääl.

Hain vandus, lükkas tüdruku parema puudumisel tualettruumi ja napsas: „Püsi siin. Me ei anna sind välja, aga ole vait ja ära liiguta.”

Luuk hakkas uuesti avanema. Ja seal seisis Kevin, relv hooletult käes, kõrval umbes temavanune naine.

„Kuulge, meie hulluke tuli vist siia? Heili! Su ema on siin, tahab sind koju viia. Su õde ja väikevend ootavad. Nad on kindlasti väga mures ja on kohutav, kui sa neist lahkud!”

Hain haaras relva. Seda liigutust nähes hakkas Kevin enda oma tõstma ja nii nad enam-vähem korraga, sihtimata tulistasidki. Hain lasi lihtsalt mööda ja Kevin valang tabas Haini jalgu.

Röögatas tankikuulipilduja. Need kuulid virutasid Kevin nagu takukoonla eemale kividele ja muutsid ta poole sekundiga veristeks räbalateks.

„Faaaak, sa oleksid võinud öelda, idikas,” karjus Leo. „Pervert oma mängupüstoliga! Oled terve?”

„Ei ole,” ägas Hain, ajades end siiski uksepiida najal püsti. „Kas keegi toetab teda?” küsis ta soolasambaks tardunud naiselt. „On veel mingit ohtu? On see läbi? Olete vabad? Ma pean inimestega rääkima – tahate siia jääda või tulete ära linna? Kuuled sa mind üldse?”

Viimane küsimus ei olnud sugugi ülearune, sest tulistamine oli kõrvad lukku löönud.

„H... Heili?” piiksus naine.

Ilmus Leo. Ta heitis Hainile ühe pilgu ja tiris WC ukse hoolimatult lahti. „Sa võid välja tulla.”

Tüdruk astus kõhklevalt välja, vaatas Haini ja siis Kevin purukskistud laipa. Ta kattis kätega suu, ent rippus hetk hiljem ema kaelas ja mõlemad ulusid nutta.

Niimoodi kulus oma minut.

„Kui... kui lihtne see lõpuks oli...” vaatas naine lõpuks üle oma tütre pea nende suunas. „Me... me... me peame teised ka välja laskma. Kas te saate meid kohe kaasa võtta? Me... meist keegi ei taha siia jääda. Ma... vähemalt mina... meie ei taha siia kunagi tagasi tulla.”

Siis vajus Hain šokist ja verekaotusest kokku.

XXXIX

Hain pilutas silmi. Ta oli maganud. Nüüd, kui ta ärkas, istus tema voodi ees kaks naist. Too Heili ja tema ema.

„Me... me ei tahtnud sind äratada. Tulime aitäh ütlema ja... me küll katsusime vaikselt...” naisel paistis piinlik olevat. Nüüd, normaalse ja rahulikuna, mitte hullumiseni hirmununa Kevin relvatoru ees paistis ta noorem ja oli üsna oma tütre moodi, eriti kui nad mõlemad kandsid õhukesi heledaid kleite. Ta oli üsna armas. Vast ehk sutsu suurte silmade ja veidi olematu lõuaga, kui just vigu otsida...

Hain taipas, et küllap nad olid alles hetk tagasi tulnud. „Ma magan iga-

vusest. Segamine on ainult positiivne,” ajas ta end naeratades patjadel ülespoole. „Vabandust, ma ei tea su nimegi?”

„Maret. Tema on Heili.”

Hain noogutas ühele ja siis teisele. „Seda Kevin ütles.”

Selle nime mainimise juures libises üle mõlema naise näo vari.

„Mida te nüüd teha mõtlete?” küsis Hain kohe, püüdes seda mitte liiga kiiresti teha.

„Me ei teagi... Leping on vist kehtetu... Tuleb vist Maale tagasi minna. Aga meil ei ole seal enam midagi. Müüsimine ju kõik, kui siia tulime.”

„Kuulge, kui te ei taha, ei pea. Keegi ei aja teid ära.” Hain mõtles hetke. „Leo niikuinii küsis, ent siiski – kuidas te üldse siia sattusite? Kuidas teil niimoodi läks? Mis teil seal õieti juhtus?”

Ema ja tütar vaatasid teineteisele otsa. Siis hakkas Maret uuesti rääkima: „Me... Kevin organiseeris kõike ja otsustas kõike ja me lasime. Alles siin läks asi... veidraks.” Mareti pilk püsis sülle asetatud kätel. „Kui Andres... suri. Siis me saime aru, et...” Ta neelatas. „Ma ei tahaks...”

„Olgu pealegi,” ühmas Hain. „Lepingud saab alati uued teha. Ja teie konteinerid võime sealt ära linna tuua. Tööd on siin ikka. Igaüks otsustab ise, kas tahab Maale tagasi või leiab siin midagi. Ära ei aja teid keegi.”

Nad vestlesid veel oma veerand tundi ja tasapisi paistsid mõlemad naised rõõmsamaks muutuvat. „Kui asjad lähemale saaks, võiks elada küll,” arvas Maret lõpuks. „Ma korjaksin maasikad ka ära. Need hakkasid juba kandma. Ma oskan head maasikakooki teha. Kui sind siit välja lastakse, siis sa pead tulema – lepime kokku, ma teen sulle vähemalt ühe hea maasikakooki.”

„Pakkumine vastu võetud,” mühatas Hain lõbustatult. *Kuigi miks kurat ei juhtu päriselus nii, et ta mu hoopis voodisse kutsub?*

XL

Tallinnas sadas lörtsi. Pärnu poole välja sõites läks lumesadu nii tihedaks, et Raimond pidi kiiruse maha võtma.

Seekord oli ta auto täis – kõige kogukam Hain oli esiistmel, taga istusid Anna, Alex ja Kadi.

„Nii et sa ei taha niipea tagasi tulla?” küsis Raimond Hainilt. Pigem kviteeris ilmselget fakti, pilk valges segadikus teed otsimas.

„Vastus on su silme ees,” mühatas Hain. „Vastik ja külm. Rõlge... Siin on nii paljud asjad lihtsalt halvad. Igaühe oma asi, aga minu arvates on

see rumaluse kõrgeim, täiuseni arenenud vorm, kui on olemas parem paik ja sinna keeldutakse asumast lihtsalt sellepärast, et sa hetkel juhtud siin olema.”

„Traditsioonid, väärtused. Eestlased on siin...” alustas Raimond.

„Jäta. Sa ju ei usu sellesse. See on tühi möla. Täiesti tähenduseta. Võtame seda asja nii – viis aastat tagasi avanesid ukSED. Mis on viie aastaga juhtunud? Olgu, natuke on uuritud tünnitaguseid maid. Olgu, on õpitud kasutama marslaste tehnikat. Olgu, natuke on paranenud arstiabi. Kõvasti on edasi arenenud ka relvastus, kuid sellega pole kõigi õnneks tavainimesel siiani otseselt kokku puutunud. Aga kas on vähenenud tööpuudus? Ei. Kas on paranenud haridus? Ei. Kas on paranenud sotsiaalsed garantiid? Elujärg? Kas energia on odavamaks läinud, kuigi inimkond võiks täna kõik elektrijaamad sulgeda ja elekter võiks maksta vaid energiavõrgu rendi hinda? Millal viiakse kõik autod üle m-draividele? Aga meie räägime endiselt mingitest põllumajandustoetustest, Vene transiidist, Kreeka riigivõlast ja Hiina kaupade pealetungist. Endiselt on Toompeal võimul jobud ja Tallinnas rahvavaenlastest sitapead. Endiselt saavad haiglaõed naeruväärset palka ja kultuuritoetused on kümme korda väiksemad kui eesti kultuuri püsijäämiseks vaja. Kas ma pean jätkama?”

Kuid ta oli end soojaks rääkinud ja jätkas vastust ära ootamata: „Olgu, Vahemere kuurordid on mures. Õigusega. Egiptusesse läheb kahe aasta pärast sama palju turiste kui kahe sajandi eest – mõnikümmend püramiidivaimustuses kõlupead. Olgu, Marsi juurde on mingi veider asustus tekkinud. Kuid saad aru, rõhuv enamik inimesi elab samamoodi kui viis aastat tagasi. Turba tünni kaudu on isegi ekskursionid hakatud korraldama. Ekskursionid, mu eesel!” Ta turtsus jõuetus vihas.

„Vaata,” lõikas Raimond ta sõnavoolu läbi. Maantee oli elavamaks muutunud. Nendega sama teed venisid lõputud platvormautod merekonteineritega. Kuna oli ka vastutulijaid, polnud neist peaaegu võimalik mööda saada. „Varsti võib ummik tulla. Politseil on tekkinud mingi kirglik vajadus puistamisi korraldada. Naljavennad. Muidugi võtavad paljud kaasa igasuguseid keelatud asju, aga ega neid niimoodi ei leita.”

„Relvad, kunstiteosed... ime, et nad tollipunkti ei ole teinud,” pomises Hain.

„On plaanis. Paljudes riikides on. Nad lihtsalt ei ole veel jõudnud. Noh, see on mõttetu, sest juba on tekkinud laevad, millele maanduvad spetsiaalsed kullersüstikud. Kõike on võimalik minema viia. Ja kuni nad ei

ole kehtestanud tapvaid väljaveotariife või sunnismaisust... See ka ei aita. Nad on tegelikult lihtsalt peata,” Raimond noogutas omaette. „Asjapulgad on segaduses ja mures. Kuni lahkujaid on nii vähe, eelistavad nad probleemi mitte märgata.”

„Kas neil on mingi reaalne võimalus väljaränd kasvõi ajutiselt peatada?”

„Muidugi. Noh, ühest küljest tähendab see vaid kulude kasvu, aga paljud ei tule, kui minek eeldab kõigepealt lendamist näiteks Tuneesiasse, mis on meile kõige lähem vaba ja ohutu koht orbiidile tõusuks. Ja et asjad tulevad hiljem järele – need tuleb meritsi sinnasamasse saata. Muidugi võib tekitada mingeid tobedaid seadusi, mis läkitavad sulle kirve selga. Mõnes riigis on tehtud ettepanek sanktsioneerimata Maalt lahkumise eest kodakondsus ära võtta. Mis tähendab, et Taaravallas hakkavad salaja passima kapokad, kes üritavad kõik sealsed elanikud identifitseerida ja koju ära kituda.” Ta haugatas kõledalt naerda.

„Mitte et neid seal praegu poleks,” pomises Hain.

„Tead või arvad?”

„Tean. Nimeliselt. Nad teavad ka, et ma likvideerin nad, kui nad probleeme põhjustavad.”

Raimond noogutas aeglaselt pead. „Ikkagi peaksid sa siin käima. Nii palju oleks vaja rääkida ja arutada. Sina ei tea enam varsti Maal, mina Taaravallas toimuvast. Anna võtab nüüd hotellinduse. See on oluline. Eluline.”

„Jah. Telkidega vendi võid saata nii palju kui tahad. Osa põlde on andnud juba neljanda saagi. Viljasaak kahekordistub iga nelja kuuga, aga kõike muud on ikka vähe.”

„Sa rääkisid...” Raimond krimpsutas nägu. „Millega need inimesed sul seal tegelevad?”

„Rääkisin jah. Kui ma veel forsseerin põllumajandust, on meil kahe aasta pärast ületootmine. Ka Taaravallas ei ole talunikke vaja rohkem kui 2–3 prossa elanikkonnast. Tulevikus. Praegu songib maad iga viies. Tekita parem Eesti talunikest mingi võrgustik, mille kaudu saaks hakata meieprodukte müüma, kui pidurid luba ei annagi.”

„Seni aga tahad sa süüa.”

Hain noogutas mornilt. „Erilisi asju tuleb ikka tuua. Vaata, ma panin isegi viinaköögi püsti. Tõin ju sulle ka. Ma tean, sa kasutad seda ainult puhastusvahendina, jood aga endiselt Larsenit. Nii on ka paljude muude

asjadega. Tootmist oleks tarvis. Aga kõike korraga ei jõua.”

Nad hakkasid lähenema lennuväljale. Järjest rohkem seisis teede ääres igasuguseid sõidukeid.

„Ummikud?” küsis Hain rahulolematult.

Raimond krimpsutas nägu. „Ummikud jah. Saad aru, sisemin väidab, et Taaravald ei tohi minna, kuna nad ei ole valmis seda toetama. Kusjuures toetamine tähendab... ma ei teagi, igatahes ainult bürokraatlikku jama. See on lihtsalt jabur – mult küsitakse, miks ma organiseerin Suure Ürituse ja ei ole selleks korralikult luba taotlenud.”

„Nii et nad ikkagi taipasid, et kaksikümne tuhat inimest rändab välja?”

„Jah. Kusjuures nende osa piirduks paari liikuva peldiku ja sabanumbrite jagamisega. Kui nad suudavad piisavalt pika saba tekitada... Näe, hüljatud sõidukid hakkavad peale.” Ta osutas taas ainult peaga teeäärele, kus vilkuritega veduk üht juba esimesel pilgus suhteliselt väärtusetut veerandsajandist Opelit kasti hiivas.

„Ikkagi on vaikne,” arvas Alex tagant oma kümme minutit hiljem. „Djakarta, Beirut, La Paz – seal meenutas see sõja- või maavärinajärgset evakuatsiooni. Paarkümmend päeva tõelist hullumaja koos jõustruktuuride sekkumise ja tulevahetusega. Ja seal tuli neil koristada tuhandeid hüljatud sõidukeid.”

„Ja koormate viisi laipu,” lisis Raimond. „Eestlusel on omad head küljed.”

„Või oleme ettenägelikumad?” pakkus Kadi.

„Õnn uimerdluses,” turtsatas Hain kõledalt. „Olgu, Taaravalla tünn on stabiilsem kah, kui enamik.”

Jälle valitses paar minutit vaikus. „Kuulge, tehke mulle see asi lõpuks selgeks,” küsis Raimond. „Miks see pulseerib ja alati kasutatav ei ole?”

Hain mühatas – kes teab mitmes kord – ja osutas tagasi vaatamata sõrmega üle õla Alexi poole.

Viimane hakkas rääkima: „Keegi ei tea. On ainult statistika – originaaltünnid lähevad teinekord kinni ja isetehtutel tuleb hoolega jälgida kaitsestriimi – kui kadu on üle mõne miljondiku, ei tasu inimesi enam läbi saata. Kaupu veel võib, aga... üllatusi võib esineda. See sõltub Maa orbitaalliikumisest, aastaajast, ehk liikumisest päikese ümber, ja siis veel mingitest lainetest, millest kellelgi halli aimugi ei ole.”

Raimond mõtles taas paar minutit ja mõrises lõpuks: „Nii et me män-

gime millegagi, millest me tegelikult mitte sittägi aru ei saa.”

„Jah!” Hain pahvatas kõledalt naerma enne, kui Alex midagi öelda jõudis. „Aga kas seda ei või öelda üldse kogu elu kohta?”

Rasked masinad olid viimase lennuväljani viiva teejupi usna põhjalikult ära lõhkunud. „Õllesummeri viimane õhtu,” porises Alex seda kõike vaadates, kui nad tasapisi järjekorrast mööda süstikule lähemale manööverdasid. Seal vahtiv politsei neid ei peatanud, mis sest, et Raimond jõhkralt üle põllusiilu lõikas; nende turvateenistus muidugi teadis neid oodata. Tegelikult peatas neid korraks ainult süstiku kaitsemeeskond; jah – lennukompaniidel olid omad kaitsemeeskonnad.

XLI

Taaravalla ööpäev oli lühem kui maine, nii et see oli puhas juhus, et päike hakkas just loojuma, kui nad lõpuks Linnas kõigi oma asjatoimetustega ühele poole said.

Põhimõtteliselt olid nad ju kõik seal juba käinud. Isegi Anna – eriti Anna; tõsi, vaid ühe põgusa maandumise. Kuid see oli kõige esimene. Muidugi neid tunti seal. Ja Anna paistis kõige rohkem liigutatud ja segaduses olevat, et neile ja eriti talle hõisati ja näppu visati, kui nad süstikust välja kõndisid.

Talle seal seletusi andes püüdis Hain ette kujutada, kuidas kogu paik naise silmade läbi paistab – inetud ajutised ehitised, veider tehnika, võõrad kummalised relvastatud inimesed... Ta ise ajas sealsamas oma skafandri maha ja viskas nende käulasse hunniku otsa. Alex ja Kadi tegid sedasama.

Teid ei olnud. Kolooniates kasutati praktiliselt ainult gravihõljukeid. *Kui välja arvata need poolemeelsed, kes eeslitele üle on läinud...* Tohutu tühi laineline maastik, kus alles levis – levis pöörase kiirusega, kuid siiski alles levis – maine taimestik. Konteinerelamud, telgid, ajutised sarad.

Konteinerikobar, kus Hain elas, ei erinenud oluliselt teistest; olgu, ehk oli natuke fantaasiarikkamalt kokku kuhjatud. Ühes nurgas, kuhu paigutusid ka Alex ja Kadi, elas enam-vähem püsivalt punt üliõpilasi. Suurem osa neist oli muide sellest rühmast, kes juba Kapsapiruka aegadest nii-öelda kaasas oli, ja paljud neist ei teadnud enam ise ka täpselt, olid nad veel üliõpilased või juba *endised* üliõpilased. Teises nurgas elas Maret oma kahe lapsega.

„Anna, siin elab ajutiselt või püsivamalt oma paarkümmend inimest,“ seletas Hain. „Nendest suurema osa staatus, tegemised ja tulevikuplaanid on... pehmelt öeldes nüansirikkad. Ma ei jaksa seda kõike sulle ära rääkida, kuid teeme nii, et sa suhtud kõigesse üheaegselt ettevaatlikult ja avatud meelega.”

Anna mõtles hetke, kurd silmade vahel ja noogutas siis. „Olgu. Relva tasub igaks juhuks kaasas kanda?”

Hain oleks peaaegu istuli kukkunud, enne kui aru sai, et Anna ta kulul nalja tegi...

Helesinine taevas tumenes aegamööda. Idataevas säras maisest väiksem, kuid palju heledam kuusirp, umbkaudu kirdes ja vast kraadi 30 horisondist kallas Õölamp oma kirkast sina. Tasapisi ilmusid välja tähed.

„Ujuma,“ teatas Hain vastu Annale eraldatud konteineri seina kolkides. Vann loksus umbes 30 meetri kaugusel lävest.

„Siin on nii soe,“ pistis see pea välja.

„Kraadi 20 kõigest,“ irvitas mees vastu. „Südatalv. Vesi on 25. Käime ujumas ja siis sööma.”

Alex ja Kadi ronisid parajasti veest välja, kui Hain peatus kaldal Annat ootama.

„Raimond pani ta hotelli direktriks,“ küsis Alex end kuivatades. „Veab ta välja?”

Hain noogutas kiiresti, sest Anna hakkas maja poolt tulema.

„Igal juhul me täna proovime, palju talle kohalikku puskarit sisse läheb,“ viskas ta sõpradele, nagu oleks ainult sellest juttu olnud.

XLII

Hain ärkas järgmisel hommikul sellest, et üks päikesekiir piilus talle aknale ette tõmmatud rulo vahelt silma. Oli vaikne ja väga soe. Õhk peaaegu ei liikunudki, kuulda oli mesilaste suminat ja üksikuid linnutril-lereid. Hain lamas tükk aega vaikselt, siis nuuksatas. *Miks mulle viirastus vanatädi talu?* Sest jah, korraks oli talle viirastunud üks hoopis teine koht, üks ammu aja uttu kadunud paik. See vaikus, soojus ja linnulaul... Kardina vahelt piiluv päikesekiir ja mesilased. Ja värske saia lõhn, nüüd tundis ta seda ka...

Ta ajas end istuli ja pühkis kätega nägu. *Olgu, see on pigem hea märk, et mulle meenuvad need kohutavalt kaugele jäänud õnnelikud ajad... Ta astus akna juurde. Lapsepõlve suved... Nad on kõik ammu surnud, ainult*

mina ja ema oleme järel. Aken oli suur ja võttis enda alla peaaegu terve toa otsaseina, ainult vaksalaiune vineeririba oli külgedel ja üleval, all ulatus see põlvini. Hain keris ruloo üles. Nüüd eraldas teda õuest vaid putukavõrk. Olid ka rasked terasluugid, mis võisid katta kogu seina. Muidugi, see oli ju nõndanimetatud 20' merekonteiner – pikkust kuus meetrit ja kõrgus-laius 2,4 meetrit. Hain vaatas ringi. Ülejäänud kolm seina ja lagi olid valgeks värvitud teras. Põrand oli kohalikust puidust. Sa ei tea kunagi, mida selles konteineris on veetud – kõik välja ja põhjalik puhastus liivapritsiaga, enne kui elamise teed. Voodi, laud kahe 30" ekraaniga, mugav kontoritool, riulid ja nagid.

Kong...

Ta muigas. Viiekümnes sünnipäev pole enam kaugel ja mul ei ole mitte kunagi olnud päris oma kodu. See siin on esimene... Ta keris rätiku ümber puusade ja kõndis välja – hommikusele suplusele.

Kui ta lõpuks riietunult – õhukesed lühikesed püksid, varukateta T-särk ja sandaalid – alla verandale jõudis, leidis ta Anna mõtlikult kalendri ees seismas, vaheldumisi seda ja oma mobiili silmitsemas ning nina alla pomisemas.

„Mis uurid?” viskas Hain talle heatujuliselt ja kõndis kööki kohvi otsima. Köök oli muidugi järjekordne konteiner, veranda aga vast sajaruutmeetrine ala sealsamas maja merepoolses küljes, katuseks postide ja maja vahele tõmmatud määrdunudvalge presendipalakas. Selle põrand oli otse pinnasele laotud sügavat rebukollas tooni kiviplaatidest. Kahest küljest piiras seda tumedamast, kergelt kuldpruunist kivist vöökörgune müür, mille harjale oli istutatud lilli. Esiküljes sulas sillutis ühte mõlemalt poolt maja kaarduvate radade ja otse rannaliivani viiva samast materjalist kolme sammu laiuse teega.

„Ta üritab oma märgvara uuele ajaarvamisele programmeerida,” teatas hoopis eemal laua taga ilmselt hommikusöögi lõpetanud ja niisama vedelev Alex. „Ta moblaga läks lihtsalt, lasin sellele õige api peale. Aga sel on ka hulga rohkem mälu ja proset kui tal endal.”

Anna viskas tema poole vaid kannatamatult käega. „Taaravalla aasta on 336 koma millegagi Maa päeva ja 351 kohalikku. Kohalik ööpäev on seega 23 tundi.”

„Kakskümmend kaks tundi, viiskümmend kaheksa minutit ja kakskümmend üheksa koma kolmsada nelikümmend viis sekundit,” täpsustas Hain kohvi valades.

„Komakohti on veel, täpikoppija,” kuulutas Kadi oma venna kõrvalt.

Hain pöördus kohviga, kõhkles hetke ja suundus siis nende lauda, noogutades teel teise laua poole, kus istusid Maret, Heili ja veel paar inimest nende „kommuunist”, Heiki ja Ulla. Laudu oli neli ja need olid rohmakad ristotstega monstrumid, mille peamine positiivne omadus oli tugevus.

Toolid ja pingid esindasid inimfantaasia laia skaalat, alates laudade stiilis tollisest plangust rohmakate, tugevate ja mugavatega, kuni igasuguste plastikust või peenikestest metalltorudest kakkideni.

„Miks maine kalender ei sobinud?” küsis Anna. „Kuidagi ebakindlaks muudab, kui... Aeg on alati paigas olnud.”

„See seal kõrval on maine kalender,” teatas Ruslan, suurt kasvu tumedat verd vast nii kahekümneviiene mehekolakas. Ta oli olnud esimeses konteineris, mis Hirmõuduse järel Taaravalla orbiidile lükati, ta oli aidanud kokku keevitada ajutist portaali ja ta oli esimene, kes astus planeedile Haini meeskonna järel, kui nad rajasid esimese tugipunkti. Ta ei olnud Taaravallast enam kunagi lahkunud. „Ega keegi ei keela... maised ajanäitajad jäävad. Kõik arvutid. Side ju toimib, ikka on vaja teada, mis aeg kodus on.”

„Miks see kahekümne kolme tunnine ööpäev ei sobi? See on ju peaaegu täpne?” ei jäänud Anna rahule.

Tuult peaaegu ei olnudki ja meri kilgendas õrnas säbrus. Hain kõndis muule toidukraamile järele ja ei vaevunud vastama, lootes, et keegi teine seda teeb. *Anna Annaks, aga kurat – kõik uued küsivad täpselt samu asju.*

„Peaaegu ei ole päris. Kas minutid ja sekundid jääksid siis paika?” jätkas Ruslan.

„Noh... ei.”

„Ehk siis on sul ööpäevas 22 täielikku tundi ja siis mingi värdjas lõpus? Ja siis tuleb ikka jagada 60-ga ja siis veel 60-ga?”

„Nii on alati tehtud.”

Ruslan, Kadi ja Alex vahetasid pilke ja irvitasid. „Kui mina kohtaks tulnukaid, kel on selline ajaarvamine, kriipsutaksin nad mõistuslike olevuste nimekirjast maha,” teatas viimane. „See oli üks asi, millega ma algusest peale kõigile pähe istusin. Põhiühikuks jääb sekund. See on nii põhiline SI-süsteemi ühik, et sellest ei pääse me niikuinii üle ega ümber. Kohalik ööpäev on siis 82709,345 sekundit. Me mõtlesime välja kaks

võimalust, mis täidavad üht raudset tingimust – et kümnest erinevaid numbreid kasutatakse vaid üks kord – et esiteks võivad olla kümnendminutid (sada sekundit) ja kümnendtunnid (10000 sekundit), ja ööpäeva on siis 8 täistundi ja 27-koma-janiiedasi minutit, mis on juba nimeks saanud pervertveerandik. Ja teiseks, et ööpäev jaguneb kümneks tunniks ja tund sajab minutiks ja minut on 82,71 sekundit. Noh, Hain oli tegelikult see, kes hääletas plasmapõletiga esimese võimaluse poolt ja nii see kasutusele võeti.” Ta piilus asjaosalise poole, kuid Hain keskendus toidule.

„Aasta on niisiis 351 päeva...” jätkas Alex ikka veel Haini poole vaadates. „Jah, Hain, ma tean – 350,6658456031.”

„Öeldagu veel, et pea ei ole prügikast,” turtsus Kadi.

„Spetsiaalselt Haini jaoks vaatasin,” heitis Alex särades ja jätkas: „Ka kalendri osas otsustasime perverssused lõpetada. Aasta algab talvisel pööripäeval. Kuu järgi ei saa siin midagi võtta, ma ei jätnud selle tiirlemisperioodi isegi meelde... Kadi, vait! Kuid saab olema kümme, kestus 35 päeva ehk 7 nädalat – nädala tahtsid kõik alles jätta. Mis tähendab, et meil koguneb iga kolme aastaga kaks lisapäeva. Kuna tundus normaalne, et nädal jookseb igavesti ringiratast ja on alati samadel kalendripäevadel, tuleb vaheldumisi kolmandal või neljandal aastal liignädal. Millalgi sajandite lõikes tuleb ka korrigeerida, aga... Kadi, vait! Ja juba on kõigil idee, et loomulikult on lisanädal alati vaba.”

„Miks sa selle... sekundi poolt nii kõvasti olid?” küsis Anna. „Ma mäletan, et rääkisid sellest Raimsiiga ka. Et kõik süsteemivälised ühikud saavad kinga. Ma ei saanud küll täpselt aru... Te olite nii salapärased.”

Hain mühatas. „See pole tegelikult mingi saladus. Mingi pidepunkt peab olema. Täna on Maa ja kolooniad. Paarisaja aasta pärast on võib-olla... *loodetavasti* teise ja kes teab mitmenda põlvkonna kolooniad. Võib-olla moodustub selline puukujuline struktuur, mille keskmes on Maa; täpsemalt Päikesesüsteem. Võib-olla tekib tuhandeid keskusi kurat teab kuhu. Kui igaüks kasutab omi ühikuid, on paratamatus, et kuhjuma hakkavad vead – sa ei tea iial, millise planeedi sekund see nüüd on.”

Kõik seedisid seda mõnda aega, siis tegi Heiki teisest lauast suu lahti. „Olgu, meetritest sekundis tundkilomeetrite asemel saan ma veel aru, aga Kelvini kraadid...”

Üliõpilased vaidlesid vastu ja Hain kasutas seda aega söömiseks.

Heiki ja Ulla olid tegelikult vend ja õde. Mõlemad üle 30-ne, ülekaalulised ja alaharitud. Hain kippus kogu aeg ära unustama, millisest depres-

siivsest väikelinnast nad olid. Heiki oli tulnud kahenädalasele puhkusele umbes kolmveerand aastat tagasi. Jäi selgusetuks, kuidas tal niipalju pealehakkamist oli, sest turismifirmade lobi maalil valitsuse vaikival nõusolekul Taaravaldast minekust pildi kui enesetapu kuritegelikust vormist. Ja tal oli isegi kaaslanna. Sama selgusetuks jäi, mis nende vahel juhtus või palju nad teineteist üldse tundsid – Heiki oli selle koha pealt kidakeelne –, igatahes rääkis Heiki end Laagrisse igatöömeheks ja jäi Taaravaldast. Kodus tal tööd niikuinii ei olnud ja ta palus õel hoolitseda selle vähese eest, mis temast maha jäi. Õde hoolitseski – andis vanaisa maja selle korruse, kus nad sündinud ja kasvanud olid, oma tädi laste käsutusse ja oli ühel päeval ise kah kohal. *Muidugi on neist kasu*. Kuigi nad teisalt panid Haini pead vangutama...

Hain tõusis. „Olgu, aitab filosoofiast. Anna, ma näitan sulle su tööposti kätte. Nagu me kokku leppisime, on Alex ja Kadi sulle esimestel päevadel abiks. Lendame. Heiki, sina sõidad?”

Maret tõusis ja tuli tema juurde. „Tuled sa päeval koju sööma?”

Hain krimpsutas nägu. Mitte naise sõnade peale, kuigi ta teadlikult sellise mulje jättis. *Ta läheb iga päevaga kenamaks*. Jah, ja see oli Haini jaoks probleem – *sest kui ma selle naisega midagi alustan, ei saa ma temast enam kunagi lahti...* Sest maasikakook ja kõik muu näis ühes suunas tüürivat, ainult et see oli suund, mis Hainile ei meeldinud – naine oli isegi öelnud, et ta tahaks küll Haini kaasaks saada, ainult et tal oli sellest oma ettekujutus – et mees peaks olema täiesti vaba ja talle pühendumata ja kooselule peaks eelnema selline sobitumisperiod – ta ei kasutanud sõnu „kihlus” ja „abielu” ainult sellepärast, et ta teadis, kui naeruväärseks Hain neid peab. Ega sellistest asjadest üldiselt hoolinud Taaravallas keegi; lepingud rääkisid ainult kooselust ja lastest ning ühegi riigi jurisdiktsioon sinna ju ei ulatunud.

See oli ühel natuke tormisel ööl, kui Heili oli kurat teab kus ja majaelanikud igaüks ise nurgas. Nemad kahekesi timmisid kohalikku puskarit – marjamahladega lahjendatult loomulikult – ja läksid pärast päikese-loomangut ujuma. Ujumisriieteta. Ja laine virutas Maretit alailma ta kätte vahele...

Paraku lõppes see õhtu pika jutuajamisega, mille Hain pisut kibedalt kokku võttis: „Rääkisid pehmeks.” *Mis kuradi hingeline lähedus, kui ma tahan keppi saada...* Ta oli naise ees vähemalt aus. Jõhkvalt aus, ja ta ilustas ainult natuke: „Kuule, viimased kakskümmend aastat on mul

naised vahetunud sel teel, et tulijad tõrjuvad eelmised välja. Ma ei ole kunagi üksi olnud, ma pole kunagi kedagi otsinud või püüdnud. Kui ühega on hea, jäävad teised tahaplaanile. Kui see üks enam minu vastu huvi ei tunne, võtavad selle koha üle teised. Nii lihtne see ongi. Ei, mul on mõned sellised ikka kõvasti üle kümne aasta pildil püsinud. Aga midagi sellist, et ma vahepeal käsitööga tegelen, ei tule. Sinuga võiksin ma olla sellepärast, et teised mind enam ei huvita.”

See ei sobinud naisele. Ent täiesti ilmselt ei olnud ta lootust kaotanud. Ja lühikestes pükstes, rindade alla kokku seotud särgis, lahtiste juustega ja Taaravalla kohta päris tugeva päevitusega – ultraviolettkiirgus oli seal tänu tihedamale atmosfäärile palju nõrgem – oli ta vaieldamatult ahvatlev.

„Jah,” vastas Hain ta küsimusele. „Arvesta palun suurema seltskonnaga. Võimalik, et me võtame mõned kaasa.”

„Tormi tuleb. Saari ei ole näha.” Naine tõstis oma saleda käe päikesevarjukuks. Ta oskas seda teha kuidagi eriti nõtkelt ja plikalikult.

Hain heitis pilgu merele. „Tõepoolest, horisont on lähemale nihkunud.”

„See on teie ilmaennustamise eesel või?” küsis Anna sama suunda uuri des. „Kas satelliidid ei näita tsükloneid?”

„Nad alles mõistatavad nende üle,” ütles Heiki. Ta oli samuti nende kõrvale tulnud. „Tsüklonid tekivad Lagedal Veel, Coriolise jõud toob need siia Vanni kohale hulkuma, kuni need tühjaks saavad. Sellepärast on ka Vann Maailmaookeaniga võrreldes mage. Tead, seda vett võib juua.”

Hain vaatas kiiresti ringi. *Uau, mis sellele vennale külge on jäänud! Ta vaatas veelkord ja muigas: Sajakahekümnekilone Heiki, habe ajamata, röpasevõitu lühikestes pükstes ja maikas, ja siis Anna, viiekümnekilone, teksades ja valges pluusis, kingadega – hea, et madalatega – puhas, meigitud, soenguga – pole suuremat kontrasti... Huvitav, kaua kulub, enne kui ta aklimatiseerub?*

„Olgu, hakkame liikuma. Arvesta mingi pool tundi pärast keskpäeva.”

Seda viimast ütles ta Maretile ja avastas siis viimase kah Heikit ja Annat mõõtnas. Eriti Annat.

Marslased, miks te tünnidesse latinoseebi filtrit ei ehitanud...

XLIII

„Miks ma arvasin ära, millest kontor koosneb,” venitas Anna ringi vaadates. „Hea, et kotedžid ise...”

„Vaata tähelepanelikumalt,” mõrises Hain. Nad – Anna, Hain, Alex, Kadi ja Heiki – seisid auto kõrval umbes kümnemeetrise luite harjal ja vaatasid alla lahesopile kus asus nende Laagri – turismikeskuse – peahoone ja piki randa venis väikeste üheperesuvilate rida.

„Ohh...” Anna noogutas. „Merekonteinerid. Maksavad nad tõesti siis nii vähe? Eriti võrreldes muuga?”

„Uus maksab umbes viis tuhat eurot, kasutatu võib Maal kätte saada tonniga. Seni pole meil midagi tagasi vedada ja ehitada tuleb niikuinii. Saad aru, näiteks kõik see, millest koosneb üks sihuke pisike armas onn, reisib siia sisuliselt selle sama konteineri sees – mööbel, katus, aknad, veevärk. Laotad laiali, keerad õigesti kokku... Olgu, loomulikult on konteineritais toole ja teine kraanikausse, aga sa ju saad aru, mida ma öelda tahan. Alguses me tõime ju puidu ka sisse. Klaasi toome siamaale.”

Nad asutasid end alla hotelli või peahoone poole kõndima; Heiki kõhkles hetke, lõi siis käega, istus autosse, kergitas selle maast lahti ja libises neile järele.

„Miks see nii kindluse moodi välja näeb?” tahtis Anna teada.

„Alguses ehitasime kõik nii, et konteineritest moodustuks müür,” seletas Hain. „Me ei teadnud ju, mis üllatusi võib Taaravallal olla. Nüüd on selgunud, et ainult tormid on palju metsikumad kui Maal – õhk on tihedam ja planeet suurem.”

„Saurused?”

„Me ei saa sellest päris hästi aru, kuid kohalikus mõistes polaarkõnule suuremad elukad ei tule. Samas maine elu levib siin maksimaalse mõeldava kiirusega. Ja vaata – lahesuudmele on igaks juhuks võrk ette tõmmatud. Mureenid pole...”

„Mureenid?”

„Noh, need pole mureenid, kuid nii neid kutsutakse. Need meetrised ja hammastega. Need pole veel kordagi inimest rünnanud. On linde, putukaid...” Hain viipas ümberringi. „Mida sa näed? Lõputuid haljendavaid künkaid. Kõige suuremad kiskjad on siin kassisuured. Karvutud sisalikud tegelikult. Kassid kardavad neid, aga koerad murravad maha. Kui mõni neist millegipärast kassi jälitama hakkab, jookseb see mõne koera

juurde. Me oleme siia toonud oma tuhat liiki loomi ja taimi. Kõik, mis me toome, on suurem, kiirem ja agressiivsem kui kohalik. Huvitavaks läheb asi siis, kui maine elu vihmametsadeni jõuab.”

„Vihmametsadeni? Olete seal käinud?”

„Muidugi. Raie juba käib, nüüd tuleb puit sealt. Kuum – lähemates võib veel tööd teha, aga ekvaatori juures on ju temperatuur püsivalt üle viiekümne. Juura-ajastu ühesõnaga. Majasuurused saurused, veoauto-suurused kilpkonnad ja poolemeetrised prussakad. Viiekümnemeetrised puud. On ka kõrbi, kus temperatuur tõuseb päeval üle kaheksakümne kraadi.”

„Kas seal lõunapooluse lähedastel saartel ei ole siinsega sarnased tingimused?”

„Ei. Seal on ainult mandritelt kuidagi sinna sattunud liigid. Ja muide, need on poolusest palju kaugemal kui meie siin. Lõunapoolus ise on tühi ookean. Kas sa seda kaarti oled näinud, kus keegi vedas Taaravallale Maa selleaegse gloobuse, kus Atlandi ookean alles moodustuma hakkas? Proportsioonidega natuke mängides oli tulemus hämmastav: Alpid Polaarmäestikuks ja Vahemerest–Põhja-Atlandist moodustub midagi kaudselt Vanni meenutavat. Kuni selleni välja, et Lõuna-Atlant lõppeks Kärestikuga – väin, mille kaudu Vann ülejäänud maailmamerega ühenduses on.”

„Kas...” Anna kõhkles. „Tead küll, kõik need hirmud. Ma lugesin, et olete kaevanud ja uurinud ja viimased sajad tuhanded aastad on põhjapooluse ümber olnud püsiv kõrgrõhkkond, tänu millele on siin kuiv ja külm. Ehh... kuiv ja külm!”

„Aga kui sa lugesid, siis sa tead, mida tähendab korralik südasaevine torm?” küsis Kadi.

Anna raputas pead. „Muidugi. Aga ilmselt ei suuda ma seda ette kujutada – kümnepalline orkaan, ööpäevaga sajab maha pool meetrit neljakümnepallist vett...” Ta raputas uuesti pead, vaadates tasakesi lõbusalt kilgendavat merd, helevalget liivaranda ja soojas rahus unelevat lainelist rohu- ja põõsatasandikku. „Olgu, läheme vaatame inimesed üle. Palju neid õieti on?”

„Eee, ma ei ole lugenud. Heiki teab paremini.”

„Palju puhkajaid on?”

„Eee...” Hain tundis end ilmselgelt halvasti. „Paar süstikutäit ikka on.”

„Palju neid onne siin kaldal on?”

„Ähh... ei tea...”

„Ja siis sa imestad, et sul äri ei lähe?” mõõtis Anna teda skeptiliselt.

„Tegelikult juhin seda mina,” segas Kadi vahele. „Aga ma ka ei ole selles hea. Neid numbreid ma muidugi tean, aga nii tore oli vaadata, kuidas Hain praeb.”

XLIV

Hain rullis kaardi laual kokku ja mõõtis laua ääres istujaid.

„Stopp!” Ta hääli oli terav ja sellest kumas läbi tüdimus. „Esiteks on lõuna aeg ja ma saan aru, et te olete näljased. Teiseks... noh, vaadake oma kehakeelt – selle saaks panna õpikusse pealkirjaga „Kui koosolek on ummikusse jooksnud”.” Ta mõtles paar sekundit, kuni inimesed üksteist pilkudega mõõtsid ja näoilmeid-asendeid kohendasid.

„Ma tahan, et te tuleksite minuga kaasa. Me jätkame seda nõupidamist natuke teises kohas.” Ta võttis telefoni. „Heiki, mine too Türaan meie kodu juurde. Kümme minutit!” Ta valis uue numbri. „Maret, me läheme seltskonnaga piknikule.” Ta loendas ruumisviibijaid. „Ennustus oli õige, napilt alla kahekümne inimese. Nii et palun paki kogu lõuna ilusti sisse. Loomulikult on mul hea meel, kui sa ka kaasa tuled... Ei, ma ei mõelnud ainult kokaks. Tänan.” Ta lõpetas kõne ja vaatas uuesti inimesi. „Katsume nüüd kõik kuidagi minu maja juurde saada. Keegi võiks mind ka peale võtta, sest mu auto sõitis just – nagu te kuulsite – teises suunas.”

XLV

Haini lõbustas, kuidas inimesed, eriti need, kes oli tulnud vaid mõned päevad tagasi, suhtusid lendautodesse. Olgu, neid oli ka Maal. Olgu siin olid nad veel luksus – m-draive ei jätkunud. Ent neil ei olnud ainsatki ratastel sõitvat autot. Täpsemalt – kõigil autodel muidugi olid rattad. Need olid vanad suuremad autod – Volvod, Audid, Mercedesed, kõikvõimalikud mahtunivarsaalid ja ka Ameerika tänavaristlejad –, mis MD-dele ümber ehitatud. Ainult pidurid olid neil originaalid ja maast ei tõusnud need rohkem kui vaksajagu. Need suutsid vabalt lennata, kui kaitsmed maha võtta, ent kõige raskem oli harjuda, et tõeliseks hädapidurduseks tuleb end kõvasti vastu Emakest maad suruda ja asjad kipuvad lõppema fataalselt, kui miski – näiteks seesama maa – väga järsult vastu tuleb. Ent teed olid neil vaid jalutamise, lapsevankrite ja jalgrataste jaoks.

Hain juhtis, kui nad tema Hunniku juurest startisid. Nii seda tema elamist tavaliselt tuntigi – Haini Hunnik. Ümberasujate keelepruuk oli

praktiline ja kohati lugupidamatu, nii et kuigi mõnel paigal ja asjal oli ka viisakam nimi, eksisteerisid kohad nagu Koltzi Sitalaut, Tiina Rämpskuhi ja Neeme Peldik.

Sõit oli suhteliselt lühike, nad tegid vaid umbes kümnekilomeetrise kaare ja maandusid ühe madala künka tipul, mis omakorda kerkis muidu silmapaistmatult lamedal saarekesel, mida hea ilmaga Haini aknast näha oleks võinud. Too künkatipp oli pealt lage, kaetud ainult Taaravalla karmi rohuga, ja keegi oli sinna püstitanud tosinast teibast varjualuse – presentkatus varjas päikese eest ka paari rohmakat pinki ja lauda, mis olid kohalikust puidust kiiruga välja saetud.

Taraanis oli õhk konditsioneeritud, nüüd, väljas näitas termomeeter 27, õhk oli väga niiske ja seal keset lagedat merd lõõtsus hootine rabelev tuul.

„Tuleb tormi,” noogutas Hain ringi vaadates, sellal kui tema majulised Mareti juhtimisel toite lauale laotasid. Ühe laua oli ta siiski oma kaardile reserveerinud; ta asetask selle nurkadele pudelid, et tuul seda minema ei viiks. „Sööge-jooge kõigepealt,” kuulutas ta valjul häälel. „See on improviseatsioon, kuigi mul on ligikaudu sarnane kogemus. Ehk siis – ma ei kavatsenud teid kohe hommikul siia tuua.” Ta muigas vabandavalt. „Aga ärge laske end sellest segada. Miks ma teid siia tõin?” Ta viipas ümbrusele ja kõndis hoopis endale toitu taldrikusse tõstma.

Kulus paarkümmend sekundit, mille jooksul mõned vaatasid ringi ja mõned teda, kes arusaamatuses, kes isegi kergelt solvunult. Mõni nägi välja nii, et taipab.

„Olgu, perspektiivi mõttes,” ütles lõpuks üks umbes kolmekümnene naine. „On tore koht küll. Kes selle piknikupaiga juba teha on jõudnud?”

„Ei tea,” vastas Hain. „Ma arvan, et geoluure. Või bioloogid. Ka mina olin natuke hämmastunud, kui selle piltlikult öeldes oma akna alt leidsin. Ei hakanud uurima, pole tähtsust. Marslaste oma ei ole, see puit ei pea lagedal siiski üle paari sajandi vastu.”

Taaravalla taevas oli tavaliselt pisut piimjalt sinine, sellist heledat puhast värvi. Maal on täiesti selge taevas enamasti sügavam, kirkamat sinist tooni, heledamaks läheb see siis, kui õhus on udu, ja siis muutub see kohe pastelseks, et mitte öelda sombuseks. Taaravalla tormihõngune taevas oli kuidagi ähvardavalt kõrge. Muidugi oli seal silmapiir kaugel, kuid ega inimene seda otseselt ei taju, ent koos tihedama atmo-

sfääriga jättis see mulje lõputusest. Ka Vann oli heledat, peaaegu valkjat sinist karva. Kaldaid polnud enam näha, vaid lähemad samasugused saarekesed hõljusid rohekastumedate kuhilatena selles lõputus sinas. Ja kaugemal avamerel läks vesi tumedamaks ja vahuharjaliseks, aegamööda roomas sealt lähemale hallikas pilvemass.

Tuul hakkas hoopis vaibuma, oma ruutmeetrine kaart oleks laual püsinud pudelitetagi. Ja tundus, et on paar kraadi soojemaks läinud.

„Ma üritan veelkord maakasutuse printsiibid üle seletada,” hakkas Hain suutäite vahel rääkima ja teatud mõttes lõhkus selle karge, isegi meditatiivse õhkkonna, milles nad seni olid kes söönud ja kes niisama ringi vahtinud. „Teie sööge edasi. Kohalikku õlut on ka. Tundke end vabalt. Aga vaadake ringi.” Ta võttis paar ampsu ja sättis end suhteliselt keskele. Ta jätkas söömist ühele postile toetudes ja rääkis samal ajal: „Kõik, kes tahavad siin midagi kasvatama hakata, saavad kümme korda kümme lapi. Sada ruutkilomeetrit ja kui keegi ajukäabus soovib, siis kümme tuhat hektarit. Ainus tingimus – seda tuleb tervikuna hooldada, kuigi me ei luba üle kümne prossa üles harida. Üldiselt kehtib see printsiip kõikjal, isegi linna tiheasustuseks kuulutatud alal – üle kümne prossa ei tohi täis ehitada. Õhku või maa alla – palju tahad. Piki rannikut antakse igale soovijale sajameetrine riba, selle klausliga, et meie kallasrada on 30 meetrit. Pluss igale poole jääb kakskümmend prossa riigireservi.”

„Ehk siis kuulub sulle tegelikult kümnendik maast, ülejäänu eest pead lihtsalt hoolitsema?” tahtis teada üks ebamäärases eas mees.

„Jah ja ei. Hoolitsema ju praktiliselt ei pea, kohustusi on vähe. Lugesid üldse või plõksud niisama? Sa võid seda maad kasutada, aga see peab jääma avatuks, läbipääsetavaks ja nii edasi. Ja annab sulle garantii, et keegi teine sinna askeldama ei tule. Linnas on ainult kaalumisel, et ehk on mõistlik parkimise osas lubada teatud piiranguid.” Hain pani taldriku selleks mõeldud mustade nõude kasti. „Kas te kujutate ette, kui naljakalt rõõmus on siin leida midagi sellist nagu see varikatus? See on terve plaan! Me tahame siin vältida „Eramaa” silte, ent teiselt poolt anda sulle kindlusetunde, et keegi ei tule su õue möllama. Ja et sinu naabrusesse ei kerki tondilossid.”

„Mis teiselt poolt tähendab, et sa venitad kõik kommunikatsioonid kuradi pikaks,” märkis üks üle viiekümnene asjaliku olemisega naine.

„Jah. Aga tulevikus on niikuinii kõigil eraldiasuvatel elamistel oma energiajaam. Linnades jah, aga on ju ainult vesi ja elekter. Vesi küll

kahte pidi. Side pole oluline ja selle saab ka elektriablistse lasta. Teid meil ei ole ega tule.”

„Aga kui ma ei taha põldu harida, näiteks tahame sõpradega kõik oma kümme korda kümme kätte saada ja kuhugi keskele tühe maja ehitada?” küsis üks noorem mees. „Ja mis teha nendega, kes linnaalal oma hektarit ei taha, vaid eelistavad klassikalises korteris elada?”

„Need rajoonid siin,” viipas Hain kaardile. „Ilmselt püstitame ka mõned kõrghooned, sellised tarukorteritega. Sinusugustele...” Ta mängis üle, nagu oleks ta mingi omadussõna alla neelanud. Kostis paar turtstust.

Hain jätkas: „Nagu näete, on siin eri sektorid. Põllumajandussektoris me ei taha neid, kes kavatsevadki keskele telki jääda. Aga selleks on vabasektor. Ja lõpuks võid siit tuhat kilomeetrit mistahes suunas minna ja võib juhtuda, et sa ei näe kedagi järgmised kolmkümmend aastat.”

Äkiline tuulehoog kiskus lahti kaardinurga.

„Inimesed, kes söönud on, aidake mul see koli masinasse tagasi viia!” hõikas Maret. „Kohe kukub taevast kaela.”

Läks tööpoolest silmnähtavalt hämaramaks ja nii selgelt oli näha eemal merel langev raske vihmakardin. Lõunast pealetungivad pilveräbalad katsid päikese. Pool taevast oli veel selge ja kirdetaevas tundus Siirius vihaselt särama lõõvat.

Siis see algas. Üksikud rasked piisad, mis tolmu üles lõid ja kraatri keskele tumeda pleki jätsid. Tuul otsis, millest kinni hakata. Inimesed kiirustasid bussi varjule, kuid kuus neist otsustasid varikatuse kasuks. Pilved kihutasid nüüd otse peale ja korraga oleks nagu kraan avatud, nagu kosk langes taevast tühe soe vihm. Varikatuse alla jäänud seltskond põgenes nende bussi suunas ja jõudis kohale sõna otseses mõttes tilkuvana. Sest varikatusest polnud kasu, see vihm ei sadanud nagu normaalne vihm ülevalt alla – tuul oli nii tugev, et see sadas pigem lõunast põhja.

XLVI

„Mingi asjandus sõitis just randa,” teatas Heiki eest juhikohalt.

Oli möödunud umbes tund. Vihm oli hõredamaks jäänud ja taevast hakkas taas selginema. Päikest veel näha ei olnud, kuid heledam laik andis teinekord selle asukoha välja. Vihm oli hõrenenud tavaliseks selliseks, mis su ikkagi lagedal paari minutiga üdini märjaks kastab – kuid see polnud enam kosk, kõigest dušš.

Ja muidugi olid nad seal istudes omi asju edasi arutanud. Mugav seal neil kõigil ei olnud. Taraan ei olnud Haini ja Leo seiklusest arvates suurt rohkem valmis saanud, ikka oli selle sisemus suhteliselt viisakad juhi-kohad ees ja samuti korralik sansõlm tagapool, kõik muu aga oli pigem kastide, juhtmete ja igasuguste erinevas valmimisastmes jupstükkide segadik.

Hain vaatas kujutist ekraanil ja üritas siis seda suurendada. Kaldal oli tume sale sujuvate joontega silinder.

„Kui suur see on?” küsis Alex, kes tema kõrvale oli tulnud.

„Meetrit viiskümmend,” kehtis Hain õlgu, heites küsiva pilgu Heikile. Viimane kehtis samuti õlgu ja noogutas.

„Olgu,” ohkas Hain. „Heiki, ukсед kinni, vii meid sinna. Alex, Kadi...” Ta vaatas ringi, raputas pead ja piirdus viimase kahega. „Vaadake relvad üle.” Ta ise võttis raadio ja rääkis „Kiisule”, mida nad leidnud olid.

Lained olid suure musta allveelaeva meenutava asjanduse nii kaugele heitnud, et nüüd, kui tormi jõud raugema hakkas, istus see kindlalt kinni. Kummatigi oli liivarand seal nii laugjas, et asjandus oli üleni keset vahutavat vett ja kaldale tormavad lained kustusid alles sadakond meetrit maa pool.

„Lendan sinna?” küsis Heiki.

Hain kõhkles. „Ei...” Ta mõtles ligi minuti, sellal kui nad oma poolekilomeetrist vahet hoides tasapisi merele libisesid. „Inimesed on peal,” porises Hain lõpuks. „Maandu kaldale, ma lähen vaatan lähemalt. Ole valmis... tead ise küll.” Ta vaatas ringi. Vaatas veelkord. Mõtles veel oma minuti ja ignoreeris kõiki, kes talle nõu üritasid anda.

„Kadi, tule minuga,” ohkas ta lõpuks. „Alexit on siia vaja. Ja...” Nüüd neelas ta tõesti jätkuva alla. „Mina võtan plasmapõleti ja ma arvan, et parem on, kui sul relvi näha ei ole. Hoiame kümnemeetrist vahemaad.”

Alguses kõndisid nad koos.

„Ega sa pahane ei ole, et ma sinu niimoodi ohtu sean?” küsis Hain ettevaatlikult.

„Ei,” Kadi raputas pead. „Ma võiksin solvuda pigem selle peale, kuidas sa mind titena kohtled. Tegelikult kõiki teisi ka. See ei ole viisakas.”

Hain vaikis kümme sekundit. „Sa mõtled seda, et ma ei vaevunud vastama? Noh...”

„Olgu, nõuanded olid rumalad, kuid sa solvad inimesi asjata, kui neid sellise näoga ignoreerid.”

Hain ohkas. „Kõige hullem – ma ei pannud seda tähelegi. Oleks Leo siin...”

„Kuule, nüüd ma tõesti solvun,” teatas Kadi. „Teised inimesed teavad ja oskavad ka midagi. Ma ei tulista halvemini. Ma jooksin kiiremini. Ma olen igasugustes olukordades olnud ja sa tead seda!”

„Ma mõtlesin pigem seda, et mis näoga ma Tomile otsa vaatan,” püüdis Hain olukorda parandada.

„Ah see...” tõmbas Kadi silmnähtavalt tagasi. „Aga ikkagi. Ma olen täiskasvanud inimene ja vastutan enda eest. Või peab sulle ka tuupi tegema, enne kui sa sellega lepid?”

Hain turtsatas ja ei vaevunud vastama. Viipas ainult peaga, et Kadi ette läheks. Naine läkski. Ta kõhkles hetke veepiiril ja astus siis edasi. Ettenägelikult oli ta jalga pannud kerged matkasaapad. Tal oli ka soomusvest seljas, ja selle seljale oli kinnitatud püstol. Lained kastsid ta varsti märjaks. Hain tundis teda jälgides jälle mingit tuttavat ebamäärast valutorget. Sellisena, kehale liibunud õhukestes riietes, soomusvestis ja relvastatuna nägi see noor naine välja nagu koomiksiste kangelanna, üht-aegu nii ilus ja nii naiselik, kuid samas ohtlik...

Ja neid mõtteid lubas ta endale sellepärast, et lähenedes sai aina selgemaks, mis asi see seal meres oli – hiigelsuur puutüvi. Hain jäi seisma umbes kahekümne meetri kaugusel, hoides oma plasmapõletit pea kohal, et lained seda märjaks ei teeks, ja asjanduseni jõudnud Kadi ronis selle otsa.

Naine vaatas seal ringi ja võttis siis raadio. „Puutüvi. Must kõva puit. Kust see tuli?”

„Seda võime aegade lõpuni mõistatada,” vastas Hain. „On seal midagi huvitavat?”

„Mingi hiigelsuur elukas...”

Hain nägi, kuidas Kadi taganeb, käsi relva kobamas. *Ma ei jõua...* Ta kiirustas küljele, et naine tulejoonele ei jääks.

Kadi tardus. „Tule vaata,” ütles ta siis raadiosse.

Hain nägi, et relva ta siiski ära ei pannud. „Heiki, tule korja meid peale,” ütles ta omakorda ja asus puutüve poole sumama.

Ülesronimine läks kergesti, puit oli lõhesid täis. Elukas paistis suurest puuõõnest ja oli ilmselgelt uppunud. Vaikselt liigutavat näis ta ainult selle tõttu, et musttuhat krabimoodi tikutoosisuurust elukat ta kallal maiustas.

„Huvitav, oli see ta pesa või?” Kadi nihkus ettevaatlikult lähemale.

„Ja ta ei tahtnud kodunt lahkuda, kui see paadiks muutus?”

„Ähh. Kui suur see õieti on? On seal ainult üks? Ma tahan lähemalt vaadata...”

„Ei lähe,” lõikas Hain kuivalt. „Kaotad tasakaalu või libiseb miski, oled seal mitme tonni roiskunud liha keskel.”

„Äh, ma olen ettevaatlik. Ja sina oled siin.”

„Ei.” Selle üle Hain vaielda ei kavatsenud. „Kui Taraan siin kohal hõljub ja sul julgestusköis küljes on, palun. Kui sind siis ka ära süüakse, läheb see meile kirja elussöödaga õngitsemisena. Aga niisama sinna ronima ei lähe. Et näiteks katseliselt kindlaks teha, kas need krabid söövad elusat inimliha, kui see nende keskel rabelema hakkab.”

Kadi mõõtis teda oma viis sekundit pahaselt, siis aga turtsatas: „Kas tead, sa näed praegu välja nagu lastelastega puhkusele sõitnud Terminaatori-vanaisa.” Ta lasi sel hetke settida ja haaras siis Haini käe. „Ega sa ei solvunud? Selle vanaisa peale? Ma tean küll, kui vana sa oled, ja Tom näeb teinekord hoopis rohkem papi välja.”

Hain muigas ja andis talle laksu tagumiku pihta. „Ja sina tahad, et ma sind täiskasvanuna kohtleksin, häbematu plika?”

Kadi lõi teda mängeldes mõlema käega rindu, lõkerdas naerda ja näitas talle keelt. „Aga see on päriselt armas, kuidas sa meie eest hoolitsed.”

Hain kuulis esiteks teravalt seda 'meiet' ja – ütleme – see aitas tal taas õiget perspektiivi aduda. Ning just siis laskus Taraan avatud luugiga nende kõrvale ja luugist jälgis neid üksisilmi Maret.

Uhh-ohh, mõtles mees Kadi järel masinasse ronides.

XLVII

Kui nad õhtul oma kodu ees maandusid – seltskond läks oma sinnajäetud autodega laiali ja Heiki ei vaevunud Taraani ära viima –, avastasid nad verandale jõudes, et nende kommuun on kahe liikme võrra kasvanud. Seal istusid Elli ja Leo ja üritasid nende puskarivaru ära juua.

Leol läks nii:

„Millega sa hakkama said!?!”

Lüheldane kiilanev paksuke lausa hüples kohapeal ja röökis seda näkku tema ees seisvale sama kasvu Leole, kes stoilise rahuga relvi seifi pani.

„Miks sa ei vasta? Mille kuradi pärast terve linna võmmid sind otsivad?”

„Ma tahtsin vaid oma last näha,“ ohkas mees lõpuks seifust kinni lüües.

„Ja siis?“ nõudis paksuke sõjakalt.

„Kuna mul on keelatud ta elukohale lähenedagi, kutsus ta politsei. Kuna mul ei olnud tahtmist nendega kaasa minna, olin sunnitud nende tegutsemisvabadust pisut piirama.”

„Kuidas – nende tegutsemisvabadust piirama? Mida sa nendega tegid?“ Paksuke ei karjunud enam, tema toonis oli huvi.

„Panin nad käeraudadega trepi külge kinni.”

„Nad olid ju relvastatud?”

„Ma võtsin neilt relvad ära. Raadiod ka. Need on kõik siin seifis nüüd.”

„Sa tood need siia!!!” röögatas teine uuesti atavistlikku vihahoogu satudes. „Kohe kubiseb siin võmmidest. Millele sa lootsid? Mida sa kavatsete? Ma ei saa sind kaitsta! Ei kavatsegi!”

„Ma tean. Ma lahkun. Olen kolme tunni pärast Lätis ja lähen kesköise süstikuga Planist üles. Lähen ära Taaravald. Saa aru, ma tahtsin lihtsalt oma tüdarta näha. Palju õnne aukõrgenduse puhul.”

Paksukese viha oli kadunud sama äkki, kui see tekkis, ta vaikis kümme sekundit.

„Nii et su eksabikaasa kutsus politsei?” poetas ta lõpuks nukralt.

Noogutus.

„Ta tuli sulle kallale?”

Uus noogutus.

„Sa löid ta nokki ja tütar ainult nuttis?”

Noogutus.

„Siis tuli politsei, sa haarasid relva ja panid pollarid raudu?”

Noogutus.

„Andsid neilegi kolki, sest nad ei tahtnud relvi ära anda?”

Noogutus.

Paks mees ohkas ja vahtis ilmse vastikusgrimassiga ammu remontivajavaid seinu ja lagunevat laminaatmööblit.

„Ma ei saa sulle anda rohkem kui veerand tundi, Leo.”

Veel üks noogutus. „Aitäh, vana sõber. Võtad üle?”

„Võtan. Mis mul üle jääb. Kuni... kuni me ehk ühel päeval kohtume. Õnn kaasa!”

XLVIII

„Ja kuidas sinul läks?” küsis Hain Ellilt.

Viimane kehtis õlgu. „Mul ei lähegi kuidagi. Minust ei ole seal niikuinii mingit kasu. Ainult halb eeskuju.” Ta tõstis klaasi ja hakkas deklameerima:

*„Halli pilvise taeva all
on mu linn ja mu keha
Raske minna on edasi
Tahaks mõndagi teha
Pihkudes vihmapiisarad
Suvenaeratus huulil
Kõik on kusagil olemas
selles lõputus juulis
Aeg on kaotamas tähendust
Kõik on ikkagi sama
Kes küll õpetaks mind
vähem armastama.”*

Ta lõpetas, puhkes nutma ja vajus kokku.

Suurem osa seltskonnast paistis põrutatud olevat ja ei teadnud, kuidas reageerida, kuid Hain ainult ohkas, läks ja tõstis ta sülle. „Alex, aita natuke. Paneme ta number seitsmesse. Leo, tuled ise või tuleme teise ringiga sinule järele?”

XLIX

Tõtt-öelda oli siis Mineku Aeg alles alanud. Haini toa seintel polnud mingeid pilte või kaunistusi, seal rippus vaid kaarte ja jooniseid. Oli ka kaks tahvlit, üks sellise suurema igati tavalise kontoritahvli mõõdus ja siis üks pisem. Sellel pisemal oli üks number, mida ta igal õhtul muutis – inimeste arv Taaravallas. Ja see number oli alles napilt üle kümne tuhande kasvanud.

Hain logis arvutisse ja sisestas paroolid. Ta kontrollis, mis kellaaeg on USA-s, ja tõmbas püsti krüpteeritud kanali. Augustas oli liinil.

Kodulehe täiendused... Tal oli hulk artikleid lugemata. Augustas kurtis sedasama ja hoopiski mitte teda mõeldes. Hain olevat veel tubli, aga suurepärased kaastöötajad kipuvad muudkui uutesse kolooniatesse kaduma ja neil on seal palju muud teha, kui Maa pärast muretseda. Ta oli sõnas-

tamas uut fenomeni – et võõrandumiseks piisab vaid mõnest kuust. Et kolooniates kasvab põlvkond, kes ei ole võimeline Maaga suhtlema, sest kõigepealt ei oska nad mingit muud keelt peale emakeele. Sest kuidas on võimalik tekitada mingitki huvi keeleõppe vastu keskkonnas, kus õpitud on võimalik kasutada vaid teoreetiliselt? Kus tavalise inimese elus ei tule ette juhust, mil tal võõrast keelt tegelikult vaja läheb?

Isegi Hain tajus, et tal on taas hunnik deduktsioone vahelt puudu. Mis juhtub inglise keele juhtiva rolliga teaduskeelena? Kuidas kolooniad Maaga kontakti kaotavad? Jah, tünnide langemisest möödunud viie aastaga polnud maailma globaalpoliitikas näiliselt midagi muutunud. Jah, enamiku inimeste elu käis enam-vähem samamoodi kui varem, kuid Augustase ennustused olid tasapisi täituma hakanud. Maale – esialgu küll orbiidile – hakkas kogunema tohtu hunnik ürgvõimsaid relvi või muidu potentsiaalselt ohtlikke asju, mida tolad võisid relvadena kasutada. Uute kolooniate asutamine oli kasvanud kolmele päevale ja ilmselt pidi kasv vähemalt mõnda aega eksponentsiaalselt jätkuma. Juba oli siin-seal tunda paanika märke – ühed karjusid, et ära siit õudselt Maalt, mida kopitanud poliitikute all saab oodata vaid üleüldine katastroof. Teised karjusid kodumaa-armastusest, argumendid piinlikumalt alasti kui kunagi varem: sa pead siia jääma ja seda maad armastama, sest meie arvame, et see on sinu püha kohus ja katsu sa!... Ja nagu õli tulle valades joonistas Augustas graafikuid ja küsis mesimagusalt oma firmaküsimust, et kas viimane, kes lahkub, tühjendab külmiku ja kustutab tuled? Kuid Maa ei olnud siis kaotanud veel protsentigi rahvastikust...

Augustas palus selles kinnises, vaid kaastöötajatele mõeldud saidiosas mitte kommenteerida üht uut suunda Marsi-uuringutes – et küllalt tõenäoliselt ei saanud elu seal kunagi intelligentseks areneda. Et järelikult olid need nõndanimetatud marslased mujalt tulnud tsivilisatsioon ja kõige äärmuslikumal juhul ehitati Nägu, Diaspar ja üldse kogu „kadunud tsivilisatsioon” vaid maalastele leidmiseks. Et see diskussioon veab nad paratamatult suunda, mida ta veel ei ole valmis põhjalikult käsitlema – et kes need marslased õieti olid, kuhu nad läksid ja kus praegu on...

See kõik seostus ühe teise kokkuleppega. Sest mida oli kolooniatel Maale pakkuda, eriti kui sisuliselt valitses nende toodangule embargo? Turismi käsitleti pigem reklaamina, pikemas perspektiivis oli see ummiktee. Mille eest osta tuhandeid vajalikke asju, sest väikese inimeste hulgaga lihtsalt ei jõua kõike ise teha? Mida vajavad kolooniad kõige

rohkem ja mida Maa valitsused neile kõige vähem müüa tahavad?

Jah, see oli valdkond, kus eestlastel oli oma nišš ja nad olid selles head. Sest mille eest osteti – või täpsemalt vahetati bartertehinguna – orbiidile tiirlema Mulgustaja ja Vispel?

L

Leo kõigutas end klassiruumi ees seistes kandadelt varvastele ja tagasi, vangutas pead ja uuris kogunenud seltskonda pahural pilgul.

„Milline kari ahve! Oh, miks mind sellega karistatakse...”

Ta naeratas laialt. „Vabandust, kutid. Ja eriti daamid. Aga ma olen elu-aeg tahtnud seda öelda. Nüüd ma muutun kohe asjalikuks ja luban, et ilma põhjusega teid enam ei solva.”

Uuesti varvastele ja kandadele. „Te olete siin kõik selleks, et sooritada relvaeksam. Nii vähe, kui meil reegleid on, oleme selle ühe kehtestanud mitte selleks, et võtta kelleltki väga loomulik õigus omada relva, vaid selleks, et te end ei vigastaks. Kõigil on õigus omada kolmanda, lahingklassi relva, aga me ei luba sellega kedagi linna ja kindlustus ei kehti neile, kel see teadupärast on ja kes eksamit ei ole sooritanud. Saage aru – liiga palju on õnnetusi.”

Ta võttis laualt vana esimese maailmasõja aegse vintpüssi ja laste värvilise SF-stiilis veepüssi ristsugutist meenutava riistapuu.

„See on Pikker M3. Modifikatsioon on paarkümmend ja tuleb juurde, vastavalt sellele, kuidas tüübid seda asja täiustavad. Ja see on avaliku saladusena eestlaste parim ekspordartikkel. Kuna kõik kahtlased ja praakeksemplarid oleme olnud sunnitud endale jätma, ongi terve Taaravalla neid täis ja need on õnnelikult tõrjunud välja kõik haledad esivanemad, alates AKMist. Miks see on nii ilus värviline, nagu lastele tehtud?”

„Disainer oli värvipime?” pakuti klassist.

„See oli retooriline küsimus, nagu Hain ütles,” teatas Leo muretult. „Ei. See on värviline sellepärast, et esimesel pilgul oleks selge, mida tohib puudutada ja mida mitte. Punased osad lähevad nii kuumaks, et võivad pimedas helendada. Oranži-mustatriibulised liiguvad, nii et kui te sõrmed vahele panete või oma näo ette jätate, tuleb teid lappida. Tegelikult tuleks relva hoida ainult neist rohelistest. Põhimõtteliselt on ikkagi tegemist projektiilrelvaga; kes aru ei saanud – vana hea kuulipüssiga. Ainult et kuulid valatakse siinsamas valmis ja minema lennutatakse need

M-kollideri impulsiga. Viimane tähendab tüht Marsi tehnoloogiat – korjatakse energiat ja see antakse objektile edasi viisil, mida enne Marsi asjade leidmist võimatuks peeti. Ma ei saa sellest aru ja teie ka ei saa, nii et ärge oma pead sellega vaevake. Aga kui keegi tõesti tahab, on see teistes õpikutes ja ei ole meie teema.”

Varvastelt kandadele. „Põhiline sitt, mida kokku keeratakse – üks: kas väänatakse siin paar pulka kõveraks või tõmmatakse lüliti lihtviisiliselt teibiga kinni, et relv oleks kogu aeg kõige kõvemas režiimis. Sellega on meil seni seitse inimest surma saanud, Ivar Kallaver tappis seejuures lisaks oma naise ja kaks last, Juhan Tokle aga kaks kõrvalseisjat ja keeldus aru saamast, mida ta valesti tegi; mu kutid turvast lasid ta lihtsalt maha. Ehk siis see ongi põhiargument – kui te, idikad, ennast puruks lasete, poleks sellest nagu midagi, TS aga ei kavatse lubada, et kõrvalseisjad viga saavad.

Kaks: tõmmatakse kaitsmeplokk välja ja pannakse kaks traati asemele. Need kaks traati on isegi relvaga komplektis, et äärmise häda korral saadaks paar lasku kätte. Me ei ole iseenda vaenlased – on olukordi, kus relv peab – saate aru, peab! – töötama. Ainult et kui see on pidevalt nii-öelda hädarežiimis, lendab see varem või hiljem õhku. Muidugi tuleb sel juhul vähemalt veel ka ülekuumuse valgusdioode ignoreerida, aga kretiinidele ei ole miski võimatu.”

Ta vaatas klassiruumi moodi saalis ringi; tegelikult see oligi kohaliku kooli klass.

„Olgu, näitasid meile koha kätte, Leo,” urises too ennegi suu lahti teinud suur mees tagumisest reast. „Saime aru, kus point on. Mis nüüd edasi?”

„Nüüd on nii, et need, kes tahavad kuivemalt pääseda, lähevad laske-tiiru, kus tädi Irma loeb teile teooriat ja laseb relva kokku panna ja lahti võtta. Vist tuleb mõned lasud ka teha. Ja need, kes ei karda jalgu märjaks teha, tulevad minuga džunglisse praktilisele õppusele. Sest, persse, ärme teeme nägusid – te kõik olete sellest riistast lasknud. Niikuinii on see teil kõigil kodus kapis.”

„Kas tädi Irma on see õppealajuhataja, nii umbes kuuskümmend aastat vana, kes karskusseltsi juhatab?” küsis üks kõhn rotinäoga mees esimesest pingist ettevaatlikult.

„Jah,” noogutas Leo.

„Mina tulen metsa,” teadustas suur mees tagant.

Ümberringi kostis nõustuvat mörinat.

„Paistab, et tädi Irma pääseb täna kiiresti õhtule,” puhkes keegi naerma.

LI

Suur bussimoodi asjandus hakkas ringeldes laskuma. See ei olnud Taraan, vaid selle sama klassi suguvend.

„Me oleme lääne pool Karurahnu või Medokit, nagu seda paika esimese siin surma saanud tüübi järgi mõnikord nimetatakse,” selgitas Leo alla vaadates. „Ja ainsad karud on need grislisisalikud, mis mõnikord tõesti siiani on tulnud. Näete neid triipe lagendikel? Need ei ole mitte hiline purjuspeaga künd, need on sarvvinakute jäljed. Siinseid elukaid olete te kõik piltidel ja videos näinud, aga metsatöölisele ja lõunapoolsematele kaevandustele on nad irriteeriv reaalsus. Linn ja üldse meie asulad on siit tuhat kilomeetrit põhja pool. Igatahes tahaksime siit natuke puitu võtta ja et metsatöölise efektiivsust tõsta ja püksid kuivad hoida, teeme me ümbritsevad metsad suurematest kurjamitest puhtaks. Igaüks teab, kuhu neid lasta tuleb?”

„Täisvõimsusel pole vahet,” pomises rotinägu.

„RRRRR,” tegi Leo. „Virko, ma just seletasin, et kui lasta „päikesega” lähemale kui 30 meetrit, võib ise kildudega pihta saada või lööklainest pikali lennata. Pikker on Marsi-eelse aja mõttes kahuri võimsusega relv. Kümnegrammine parametallist kuul annab lõhkedes umbes kilogrammi TNT-d. Mitmetonnine elukas lendab tõesti guljašina laiali. Aga kui see tungib kiviprakku ja plahvatab seal, võivad killud rohkem kui saja meetri pealt surmavad olla. Üritage esimeseks nulli või poolpäikesega. Poolnull jääb enamasti tõesti väheseks ja punkt on tüütuks muutunud kassi laskmiseks.”

„Oled sa seda teinud?” küsis keegi tagapoolt. „Jäneste jaoks on poolpunkt, muidu pole sul midagi potti panna.”

„Toits, päriselt proovisid?” küsis Leo.

Kõneleja, seesama suurt kasvu mees, kes enne klassiruumis taga oli istunud, noogutas. „Üks jooksis ära, puged konteineri alla ja ei andnud enam kätte. Andsin lähmaka. Punktiga. Hm, ainult kõrvad lendasid laperdades välja, ülejäänud järele ei tasunud minna.”

Ümberringi kostis naeru.

„Mina usun seda. Krauklis sealt Ülalinnast olla pannud päikesega oma

elukonteineri alla. Õnneks polnud seal kedagi sees. Konteiner lendas naabrite juurde. Ülejäärgiste. Hea, et asustus hõre on.”

„Kusjuures ma tean seda lugu,” pistis Leo vahele. „Juhtumisi on see tõsi ja kah üks põhjus, miks te mind kuulama peate. Selle mööndusega, et konteiner lendas ehk oma kümme-kond meetrit, aga järgmise naabrini on tal vähemalt sada. See Krauklis on muide seesama mees, kes oma mikrolaineahju tuunis. Et mida kuradit, peab terve minuti pitsa soojenemist ootama. Kuuest sekundist peaks piisama.”

„Kust sa seda lugu tead?” imestas keegi.

„Kust ikka,” ohkas Leo. „Tuletõrje paberitest. Saate aru, kuue sekundi ahju asemel sai ta null koma kuue sekundi ahju, ehk siis söestus pitsa sekundiga. Teise lõpul hakkas ilusa sinise leegiga põlema. Siis oli ta loomulikult blokeeritud kaitsmed, nii et kui ta ukse avas, kõrbes ära käsi ja süttis vastassein. Õnneks – ma kordan, õnneks! – lõhkes ka veetoru, kastis kõik üle ja ahi läks lühisesse. Vett oli aga liiga vähe, et takistada seda konteinerit – tema kööki – seest tühjaks põlemast.”

Sõiduk maandus.

Mehed läksid metsa.

Võtsid vaikselt umbes kümnemeetrise vahe, tõmbasid kaitseriietuse lukud kinni ja lasid kiivrid silmadele. Väiksed turbiinid õlgadel puhusid jahedat õhku paksu soomusvesti alla ja näole, nii et väga palav neil ei olnud, vaatamata sellele, et metsas oli üle 30 kraadi sooja. Infrapuna-muundurid ja radarid joonistasid neile kiivriklasile lisaks omad kujutised, nii et nad nägid elusolendeid palju kaugemalt kui palja silmaga.

Nad tulistasid üldiselt kõike, mis oli piisavalt suur ja piisavalt lähedal.

Taaravalla kuumade džunglite asukad ei tunnistanud inimesi. Ainult et inimesed ei tunnistanud neid kah. Ja inimeste relvad tegid selle võitluse ebaausaks. Lasud purustasid isegi metsa nende ees. Nende taha jäi verine kaos.

LII

„Miks põhjas seast suuremaid loomi ei ole?” küsis Toits, kui nad juba tagasi lendasid, higised kaitseturvised maha aetud ja külma õlle pudelid näpus. „Miks nad meile külla ei tule?”

Leo valas kõigepealt käes oleva pudeli kurku tühjaks ja vastas alles teise avamise ajal. „Miks metsad lõppevad, ma ei tea. Loomad ei tule sellepärast, et neil ei ole midagi süüa. Me tõime sisse maised taimed ja

kahe aastaga on need siin, meie jaoks kuumas ja mõõdukalt niiskes kliimas kohutavalt hästi kasvama läinud. Nende endi puu on kõva nagu kivi, enamik taimi nagu traadid. Me oleme toonud kaasa oma ökosüsteemi ja see levib praegu nagu kulutuli. Ma ei tea, mis saab sel päeval, kui puud piisavalt suureks kasvavad. Aga selleks oleme meie.”

„Ma kardan, et ma tean, milles on asi,” mühatas Virko. „Ma olen seda natuke uurinud. See on muidugi vaid hüpotees, kuid *kulutuli* oli õige sõna – olete ju lõket teinud? Kuidas see siin põleb? Hapniku rõhk on palju suurem ja võimalik, et metsad põlevad siin lihtsalt maha. Džungel saab Taaravallal eksisteerida vaid põhjalikult läbivettinuna. Ma kardan, et esimesed metsatulekahjud – ja me peame sihid sisse lõikama. Laiad. Sajameetrised. Kui seegi aitab.”

Mehed mõtisklesid natuke aega selle üle.

„Olgu, see on selle päeva mure,” kehtitas Toits lõpuks õlgu. „Kas eksam on sooritatud?”

Leo mühatas. „Keegi surma ei saanud, nii et on.” Ta ootas, kuni hõiskamine – täpsemalt mörin ja mõmin, mida eestlased teevad siis, kui kõik teised hõiskaksid – vaibus, ja jätkas. „Noh, ei ole ilus teid eksami sooritamise sildi all mitu korda peetida. Me kaalusime seda, aga eestlased võiksid Taaravallas mitte üksteisele taskusse kusta. Teisalt aga oleks selliseid jahte vaja hulga tihemini korraldada. Turvateenistus lihtsalt ei jõua. Selleks on Omakaitse, kuhu te kõik olete teretunud. Teil on põhjendus kord nädalas naise juurest uttu tõmmata ja end metsas välja elada. Transport, õlu ja laskemoon on meie poolt. Ja veel mitu tundi pärast jahti vastab Kiisu, et ei, nad ei ole veel tagasi.”

Veel naeru ja mörinat.

„Kui sa lubad mõned neist – surnuna muidugi – kaasa võtta,” ütles Virko. „Ma tahaksin neid uurida.”

„Kas sina oled see, kes elas kuu aega Pärasoole kuristikus?” küsis Toits ootamatult.

„Mina.”

„Stopp,” segas Leo vahele. „Mis asi on Pärasoole kuristik?”

„See on... noh, üks sooldunud sooderiba, mis jookseb paralleelselt Kärstiku väinaga. Selle keskosa on muide ookeanitasemest allpool. See on omalaadne lüüs, mis oli kerkinud merest umbes sada tuhat aastat tagasi ja sellest ajast on Taaravallas toimunud midagi analoogset jääaegadega. Läheb pikaks seletada, aga see lüüs läks lõplikult kinni alles

viis tuhat aastat tagasi. Nii et kui vaja ja me ikka tahame siin elada, tuleb tagada, et lüüs kinni oleks.”

„Pisiasjad,” arvas Leo.

„Kui sa nii ütled...”

„Virko, vaata.” Leo muigas. „Mida sa nägid Maal, Eestis? Ja nüüd vaata ennast ja teisi. Aasta. Aastaga on õllekõhuga kontorirottidest ja igerikest ekraanijõllitajatest saanud mehed, kes kütivad saurusi ja... uuriavad planeedi saladusi Pärasooles. Kas me tõmbasime ära ainult viimased, kel sädet oli?”

„Noh... ei.”

„Just. Olgu, ma tean. Krauklis ja teised. Veel on pikk tee minna. Aga siin on mehed, kes tulevad, relvad käes, kui neid vaja on, ja isegi teavad, kust otsast pauk tuleb. Mul hakkab tekkima selline veider tunne, et ma olen eestlaste üle uhke.”

LIII

Sellel ööl sündis Taaravallas kolm last. Uudised sündidest levisid sekunditega – internetiajastu ikkagi.

Esimese lapse isa Alar, õnnelik väikese poja üle, kõndis Linnas kodust pisut kaugemale, Vanni kaldale ja pörutas oma Pikrist Siiriuse pihta. Kohale lennanud turvateenistus, saades aru, milles asi, ainult naeris. Teise lapse isa Veiko kõndis samuti Vanni kaldale ja andis saluuti. Kolmanda lapse isa Tarmo puhul võib juba rääkida traditsioonist.

Kolmas laps sel ööl! Ja sajad mehed väljusid oma majadest – sest lasud olid nad niikuinii üles ajanud – ja tühjendasid oma relvad taeva poole. Tulid tagasi koju ja vaatasid oma naisi küsiv-arvustava pilguga – *noh?* Ja sündivuse järsk tõus kolmveerandi Maa aasta pärast näitas, et see paugutamine ei läinud tühja.

Ka kõik Haini majulised olid väljas. Nad tühjendasid oma relvad, löid kokku, naersid ja lobisesid pisut... ja siis valgusid maja suunas tagasi. Ja paistis mingi kombineerumine toimuma... Olgu, Leo ja Elliga oli selge, olgu, Heiki ja Ulla puhul oli tähendus – loodetavasti – teine, kuid ka suurem hulk ülejäänutest... Hain jälgis seda naeratades, kuni oli peaaegu ükski jäänud. Siis kohtus ta pilk Mareti omaga. Ja ta naeratus kustus. Ta krimputas vabandavalt nägu, viipas ja hakkas Linna poole astuma.

„Kuule, sa ei pea minema,” ütles Maret pehmelt.

LIV

„Kurat, kui ilus hommik!” viskas Hain ujumast tulles Ellile, kes verandal lauda kattis.

„... maat-maat-maat”, vastas kaja harjunult,“ heitis see talle naeratades vastu.*

Hain peatus, andis talle laksu vastu tagumikku, põikas kõrvale hargivahesse suunatud jalahoobi eest ja, haaranud kõrvallaualt värske kukli, suundus riietuma. „Tegelikult on kurb, et kasvab põlvkond, kellele see vana anekdoot enam midagi ei ütle,” kuulis naine veel ta häält kaugeneemas.

„Poisike,” turtsus ta lõbustatult.

„Hain?” küsis just trepist alla laskunud Anna mere poole kõndides ja juba käigult oma õhukest hommikumantlit lahti sõlmides.

„Kes siis? Eriti, kui noorem rahvas uttu tõmbas.”

„Jah, kurb.” Anna ei peatunud, kuid ta oli veel kuuldekauguses. „Kas me tõesti oleme nii jubedad?”

„Oleme. Oota, ma tulen ka.” Elli võttis pingiotsale heidetud rätiku ja kiirustas teisele järele.

Anna peatus veepiiril, viskas oma riided ja rätiku maha ning katsus varbaga vett; +25 nagu ikka. „Kui ma ei teaks, et sa käid alati kellegagi koos ujumas, arvaksin, et oled lesbi ja minusse armunud. Mitte, et mul midagi selle vastu oleks.”

„Ma olengi. Aga tegelikult on mu nägemine nii vilets, et ma kardan kalda ära kaotada, kui sa sellest veel seni aru pole saanud.”

„Kumba sa siis oled? Mõlemat?”

„Ja mille vastu sul midagi ei ole?”

Nad naersid ja sukeldusid lainetesse. Või mis lained – selline põlvkõrgune loks.

„Aga miks nad ikkagi läksid?” küsis Anna. „Kitsaks läks? Või ikkagi meie?”

„Seda ja teist.” Elli oleks õlgu kehitanud, aga konna ujudes pole see eriti ilmekas. „Kunagi jäid üliõpilased siia – mugav. Aga Hain on... See

* Vihjatud on algselt venekeelsele anekdoodile, mida enamasti räägitakse porutšik Rževski või Vassili Tšapajevi kohta. Anekdoot kõlabki sisuliselt nii, nagu need kaks viimast lauset („X astus hommikul kasarmu uksele...”), ja ehk pole raske ära arvata, et kaja kordab ühe ülimalt levinud venekeelse roppuse viimast silpi.

on ju valitsusasutus. See õhkkond – jõuk ootas vaid ettekäännet, et uttu tõmmata. Hain, vana jääb, oleks küllap eelistanud neid plikasid, aga käime meie kah.”

„Mis rõõmu tal neist pärast Maretit leidmist!” Anna naeris. Siis tõsines. „Kuigi mulle tundub, et neil ei lähe kuigi hästi? Millal see algas? Vist umbes seda-aegu, kui meiegi tulime – mingi pool aastat tagasi?”

„Jah. Vist. Ei saagi minna. Seda ma ütlen sulle täpselt. Hain on palju ära ja... noh, sa ilmselt tead – sõprade naised jätab ta üldiselt rahule, aga ülejäänud emane maailm on tema jaoks vaba jahi tsoon.”

„Vist jah. Ja Maret ei suuda sellega leppida. Selle mehe kõrval...”

„Kus valdjate jalg iial astub, seal maa on uuesti noor ja lõputu meeletu pidu käib tuleval kuningasool.”

Anna naeris. „Sinuga on nii tore rääkida, su pea töötab hoopis teistmoodi. Muide, sa oskad vene keelt vabalt?” Seda viimast ütles ta selles keeles.

„Oskan,” läks ka Elli vene keelele üle. „Aga seda nad siin tõesti ei salli. Sa kipud Ruslaniga vene keeles rääkima. Ära tee seda teiste kuuld. Rääkige, kui kahekesi kusagil nahistate. Mitte avalikult.”

„Mis? Me...”

„Ära sa tule. Muidugi kõik teavad.”

„Ja Hain?...”

„Hain ei ütle midagi. Mõlema asja kohta, eks ole. Tema on pigem mures, et siin unustavad inimesed keeled.”

Nad ujusid veel natuke ja pöörasid siis tagasi.

„Või läksid nad sellepärast, et kutid hakkasid... tead küll?” küsis Anna ettevaatlikult.

„Ja mis nüüd muutus?”

Nad naersid.

„Töö on meil ju ikka üks,” noogutas Elli. Nad olid vees välja roninud ja asusid kuivatama.

„Jah, ja küll ma tahaks teada, millega nad tegelevad,” lisas Anna, mõttes vahepeal verandale sööma kogunenud seltskonda.

Hain kallistas lühidalt Maretit, noogutas teistele, istus oma masinasse ja suundus otse merele. Selle üle, et autodega otse üle vee lõigati, ei imestanud keegi. Juba oli ka alanud diskussioon kiirusepiirangute osas – kokkupõrkeoht oli seni minimaalne, kuid paar tola olid end puruks sõitnud. Seni vaid iseend. Karistusseadustik Taaravallas oli lihtne – kui

sa teadlikult reegleid rikkudes põhjustad kellegi surma, lüüakse ka sind maha. Ja paaril juhul oli seda kasutatud.

Haini auto hakkas avamerel undama ja kumisema. Kiirus aina kasvas, vibratsioon muutis juba juhtimise raskeks. Need saarekesed ta maja ees meres olid ammu kaugusse kadunud, kui ta masina üles suunas. Tsentrifugaaljõud surus ta tooli, kogu konstruktsioon kägises protesteerivalt. Pilved vupsatasid mööda ja vajusid allapoole. Atmosfääri pöörane surve vähenes tasapisi, jäi vaid kõrgetooniline vaibuv vilin. Taevas tõmbus mustaks ja Taaravalla hakkas kera kuju võtma.

Sest Haini auto oli vaid väljastpoolt tavaline poolisetehtud džiiip, õigem oleks seda planetoplaaniks nimetada.

„Alex, kus sa oled?”

„Teel üles. Kadi ja Erik on ka siin. Kuidas Leol läheb?”

„Kohe küsin.” Hain vajutas nuppe. „Leo, kuidas sul läheb? Kaugel oled?”

„Seda pead sa mõnelt noorelt kutilt küsima... Nad ütlevad, et kaksikümend miljonit kilomeetrit Maast, pisut... mis sõna see oli? ... ekliptika tasandist kõrgemal. Praegu on radar tühi, nii et konkurente ei paista olema. Ja sina?”

„Kihutan Taaravallast eemale. Arvata poole tunni pärast juba võiks. Ja sina?”

„Mul ei kulu oluliselt kauem. See riistapuu lubab ligi sada g-d... Jah, ma tean, kutid seletasid, mis juhtub, kui kaitsekontuur üles ütleb.” Ta kõhistas omas otsas naerda. „On kõik vaikne ja rahulik?”

„Jah. Vedudes on auk. Muidugi, ma ise tekitasin selle.”

Leo vaikis pisut. „Olgu, ma loodan, et me midagi ei unustanud. Tõstame siis fookuse ringi?”

„Oota, kuni Alex kohale jõuab. Ma ei taha... tead küll.”

„Tean. Ütle, kui valmis oled.”

Hain avas auto istmetevahelisel konsoolil sellise paneeli, mis pealtnäha ära ei käinud. Seal alt tuli välja seade, mis kõige rohkem meenutas ajamasinat filmist „Tagasi tulevikku”. Ta vajutas nuppe seal ja valgusdioodid hakkasid põlema.

Kulus veel oma veerand tundi ja siis muutus Porgandipirukas, portaali Taaravalla-poolne ots juba palja silmaga nähtavaks.

„Alex, kuidas sinuga on?”

„Mina olen valmis,” elustus raadio. „Kutid veavad veel viimaseid ühen-

dusi paika ja siis peab ootama, kuni nad eemale saavad. Oled valmis?”

„Olen.”

„Ütle Leole, et ta fookuse ümber tõstaks.”

Hain tegi seda, ootas minuti ja hakkas siis pause pidades raadiosse kordama: „Leo, kuuled sa mind... Leo, kuuled sa mind...”

Ta jõudis seda oma kümnekond korda teha, enne kui tuli vastus: „Laud änd kloor!”

Hain naeris kergendatult – pöördruumitunnel eksisteeris nüüd Kapsa- ja Porgandipiruka asemel Porgandipiruka ja Leo laeva vahel. Ja Porgandipirukas oli end tähena laiali ajanud.

„Ma olen siin ainult tropiks – rääkige omavahel,” kostis Leo hääl. „Ma teen teile ainult nalja, kui üritan neid tundmatuid sõnu korrata...”

„Tasandi normaal teljevektorist kaheksa milliradiaani!”

„Primaarne sünkronisatsioon!”

„Suhteline kiirus kaks koma nelisada kuusteist meetrit sekundis.”

„Detekteeritav ruumikõverus. Moodustub pööris.”

„Kraatri sügavus kasvab... See on lõpmatus!”

„Pirukas peab!” See oli Alexi hääl.

Ja siis nägi Hain, kuidas portaal hakkas värelema, kuidas selle sees moodustasid tähed keerise, seejärel hägustus kõik värelevaks mulliks ja siis korraga kihutas tollest kilgendavast tähepurust välja tünn.

Suhteline kiirus oli päris suur, silinder kadus kümnekonna sekundiga silmist. Kuid radarile jäi see alles ja viis minutit hiljem oli Hain sellel järel. Ja veerand tunni pärast surus ta oma lendauto vastu tünni serva – see seisis paigal spetsiaalse ankurdusväljaga.

„Alex, tõmba kangi. Tõstame siinpoolse fookuse ringi!”

Asjandus ta keskkonsoolil nägi nüüd välja nagu valgusmuusika või pigem üledisainitud abi-pidurituli millelegi väga suurele.

Tünn kolises ja oigas. Hain haaras tahtmatult istmest, kuigi oli korralikult rihmadega kinni. Ta avas ukse – õhu oli ta ammu välja lasknud ja loomulikult oli ta skafandris – ja tõstes kolmnurkse punastest valgusdiodidest hõõguva asjanduse nagu reliikvia kätele, hõljus seljale kinnitatud vastasmõjuvaba rakettranitsa abil silindri otsaringi keskkoha.

„Sünkroniseerib... Kurat! Tõesti sünkroniseerib.”

Pind tema all hakkas tagasi tõmbuma. Hain ägises.

„Mis viga?” küsisid Alex ja Leo peaaegu korraga.

„Ei...” pomises Hain. „See on lihtsalt päris õudne...” Ta ikkagi ei suutnud tasakesi halisemata jätta – must tühjus ja tähti ei ole näha, sest ta on silindri päikesepoolsel küljel; lõputu kukkumise tunne – kaalutus; ja siis hakkab silinder avanema, vajub keereldes ja pööreldes sissepoole – nagu tekiks seal keeris, mis su igaveseks sisse imeb...

Lõpuks jäi kõik paigale. Kusagilt silindri sügavusest – Haini kujutlus ei pääsenud arvamusest, et kaevu põhjast, mille kohal ta ime läbi hõljub – veikles valgus. Ta võttis end kokku ja tulistas välja sideraketi – piimapudeli suuruse roboti.

„Jõudis kohale, võid tulla,” kostis minuti pärast raadios Leo hääl.

Ta vajutas rakettranitsa juhtkange ja kaks minutit hiljem Leod ja tema laeva meeskonda tervitades oli tal tunne, et on peaaegu sünnikodus – kogu reisi mastaape arvestades tundus see paarkümmend miljonit kilomeetrit Maani täpes.

„Püüame järgmise? Meile siia?” küsis Leo.

Hain ei läinud nende laeva sisse, et mitte asjata lüüsi läbides õhku kulu tada. Leo ja suurem osa tema meeskonnast olid samuti väljas ja skafandrites ning kontrollisid hiigelsuurt torudest rõngast, millega nad tunnile nii-öelda koti pähe olid tõmmanud. Nende trajektoor oli nii seatud, et varsti pidid nad järgmise juurde triivima; see rõngas väga suurt kiirendust ju ei kannatanud.

„Jah.”

„Ja siis veel kolmanda? Kah sulle?”

„Jah.”

„Kas sa kollektioneerid neid?”

Hain turtsatas. „Miks neil ei ole siiani nime ja hinnalipikut küljes? Marsilt tuleb neid jätkuvalt kolm tükki päevas.”

„Ja need ei ole kuhugi häälestatud? Need on... programmeerimata? Viljastamata?”

Hain turtsatas veelkord: „Augustase tüüpi poetiline keel. Aga oma iva selles on.”

„Tünni ei saa avada orbiidilt planeedile ja kahe tähesüsteemi vahele ei saa teha kaht pöördruumitunnelit?” üritas Leo aru saada. „Tünnid läksid siis lihtsalt lukku ja isetehtud portaalide kaudu jagunes märgatav osa läbisaadetust teise otsa tünnide vahel? Et ussiauk läheb sõlme?”

„Midagi niisugust jah.”

„Ja kuna tunni ei ole võimalik hävitada nagu isetehtud portaaliraami, valitseb tegelik oht, et see üle lüüakse?”

„Jah.”

„Siis mis sa nendega teed?”

„Kuni minu käes on minu otsa häälestus, saan ma kanalit vähemalt kinni hoida. Ja mingi punt hindusid olla kuuldavasti peilunud välja mingi Maa-lähedase tähesüsteemi ja loovat sinna referentspunkti. Kui me ei räägi *lose-lose*-strateegiast – mis on eestlaste puhul muidugi alati ka võimalik – on mul jälle üks suur trump nendega kauplemisel.”

Leo mõtles natuke aega. „Poisid, kaugel järgmine on?”

„Pool tundi lennata,” viipas üks umbes Leo-vanune mees muiates radarile. Hain ei saanud aru, kas seal kõrval juhtruumis suure klaasi taga on õhk või mitte, sest ka seal istuti skafandrites. Võimalik, et nende kriitiliste manöövrите ajaks olid kõik inimesed skafandrisse topitud ja õhk igalt poolt välja lastud või balloonidesse tagasi pumbatud – et kui miski järele annab, ei rebi õhuvool midagi kaasa. Päris elamismoodul hõljus ilmselt kusagil kilomeetreid eemal.

„Olgu, ma lähen tagasi,” noogutas Hain. „Ma tahaksin jääda, aga kui kohe minna, pidi mõju väiksem olema.”

„Miks sa üldse ise tulid? Oleksid võinud kellegi saata?”

„Leo, ma ei saa...” Hain löi käega. „Püüame järgmised kinni ja paneme Pirukad jälle tööle.”

„Ja mina hakkam siin seltskonnaga välja mõtlema, kuidas sellele meie omale selgeks teha, et Eesti on maandumiseks sobiv paik. Hm, kuidas ma seda teen, kui ma ei suuda väga veenev olla? Olgu, täpsemalt olen ma siin pigem teistel jalus. Jagad sa sellest päriselt? Või on sul Alex?”

Hain turtsatas. „See on oma olemuselt lihtne – nagu assembleris programmeerimine. Suhteliselt tüütu ka. Ja eksida ei tohi.”

„Noh... on räägitud. Miks nad mingit... viisakamat liidest ei teinud?”

„Leo, see on kindlasti olemas. Aga meid õpetatakse. Praegu on klotsid kätte antud.” Hain viipas ja lendas Taaravalla lähiruumi tagasi. „Ma hakkam enda oma ka alles kodustama. Teise võtab Alex.”

„Olgu, kahe tunni vahele tunnel, lisaks jäävad ju alles Pirukad ja lõpuks võtab tunnide õigesse kohta manööverdamine kuid... Milleks sulle sinna teine?” küsis Leo. Nad rääkisid ju kogu aeg raadio kaudu.

Hain naeris. „Ära pahanda, kõike ei ütle ma isegi sulle.”

LV

„Kus nad kõik on?” Jaak vaatas pahuralt ringi. „Ja pimedaks siin ka ei lähe...”

Päike oli loojunud, kuid lõunataevas säras tulihele kolmveerandine kuu ja Siirius või Öölamp üsna selle kohal kõrgemal lisas oma terava sinise kuma. Koos löid need laotuse nii särama, et silm suutis eristada vaid paari heledamat tähte.

„Leidsid, mille üle kurta!” pahvatas Elli naerma. „Ja kes seda veel teadma peaks kui...”

„Ah, jäta.” Mees pistis pahuralt nina klaasi ja sobras teise käega laual erinevate küpsetiste seas. „Sadamas tehti ainult korra „jee”. Just sellise tooniga” – ja rääkis ta seda kõike ju tüdinult ja piredalt, ilma igasuguse entusiasmiga – „ja rohkem pole keegi huvi tundnud. Ja mina arvasin, et mul on siin sõpru. Noh, sina... Aitäh sellegi eest.”

„Viimasel võimalusel on au,” sõnas Elli. „Ja kus su see reporteritibi on?”

„Leidis mingid tuttavad...” Jaak ohkas. „Muidugi on siin ilus. Ma olen tänulik.”

„Tead, ma sain aru jah, et sa jäid nagu natuke õhku. Aga kui sa olid siin viimati kaks aastat tagasi, siis ei saa ju eeldada, et Hain su tuba alles hoiaks.”

„Ega ma otseselt ei eeldanudki... Anna on selle siin korralikult käima saanud?”

„Näed ise. Kogu kompleks suudab juba tuhandeid vastu võtta.” Jaagule oligi antud üks mereäärne majake. Selle südame moodustas muidugi konteiner, kus oli köök ja kõik sanitaarseadmed, ja tolle ümber oli ehitatud praktiliselt lahtised magamistoad ja üldse kõik muu. Hetkel istusid nad konteineri peale tehtud sellest tunduvalt suuremal lahtisel rõdul või terrassil, millel katuseks ja tagaseinaks vaid present.

„Kohalik toit on nii müstiliselt odav, maine on aga paras kirves.”

„Kõik, mis me siin teeme, on odav. Nagu sa ei teaks. Ja sedamööda, kuidas kolooniad arenevad, läheb ka kõik muu odavaks. Eriti meeldib see mulle alkoholi osas.”

„Sinu pealt vaadates on see juba liiga odav.”

Elli ei vaevunud seegi kord südamesse võtma. „Kuule, miks sa õieti tulid? Sa käid ringi ja esitad vastikuid küsimusi. Vastused on internetis

ühe kliki kaugusel. Või sättisid sa end lihtsalt reporteritibile seltsiks? Eksperdik? Ja nüüd selgub, et ta teab sinust rohkem? Oma viga.”

„Kas sind pandi meile selleks sappa, et me omapead ei satuks kuhugi, kuhu vaja pole?”

„Ja mis kohad need olla võiksid? Lennata te ju ei oska.”

„Sina ka ei oska. Selleks oli Erik. Ennasttäis noor tolgus.”

„Ei oska jah. Aga mitu minutit te elus oleksite püsinud, kui teid omapäi džunglisse lahti oleks lastud? Ja sa ei vastanud mu küsimusele.”

„Oleksime Liinidel ringi vaadanud.”

„Vaadake. Aga võtke keegi omakaitsest kaasa, muidu nad seemendavad selle su reporteritibi ära. Mitte et see suurem õnnetus oleks. Kui ta ühe lapse sünnitaks, poleks ta elu vähemalt täiesti mõttetu.”

„On see tõesti nii ohtlikuks läinud.”

Tundus, et Elli hakkab vaikselt kannatust kaotama. „Ei, lollike! Ma käin seal alailma. Mõned mu tuttavad on sinna pidama jäänud. Igast poeedit ei saa põlluharijat. Taaravallas on kõik teistmoodi. Kui siia hakkaks tekkima ohtlik kant, tuleks neil meestel meelde see jorin, et tõrvikud, mõõgad ja töotus nõuab nüüd iga naist ja meest. Nad peksaksid selle silmapilk laiali.” Elli valas endale ise paraja portsu kohalikku nisuviina. „Mõnikord on mul tunne, et siin... hüütakse haudadest üles see vaim, mis kunagi raudrüütlitele alla jäi. Ja Vabadussõjas korraks ärkas. Ja Sinimägedel. Need mehed siin... need on teistsugused mehed.”

Jaak kehitas õlgu. „Planeete on teisi. Eestil on nüüd veel kolm.”

„India üksi on kuussada!” puhkes Elli naerma. „Sa elasid pikalt Riigiplaneedil – miks sa sealt ära tulid?”

„Riigiplaneet!” haugatas Jaak. Ta peatus. „Seda sa tahad teada?”

Elli vangutas pead. „Jah. Muidugi. Kui sul on rääkida midagi sellist, mida me juba ei tea. Muidugi meid huvitab, mis kõigi tünide taga toimub. Mitu järgmist maailma te olete juba läbi uurinud?”

Jaak maigutas paar korda. „Sellega on see paha lugu, et mida ma kindlalt tean, selle kohta olen andnud allkirja, et ei räägi, ja muu on...”

„Kas ma näen välja nagu kapo provokaator?”

Jaak mühatas, piidles teda kümmekond sekundit ja hakkas siis rääkima: „Noh, Planeet Eesti on sõlmmaailm. Praktiliselt kõik Esimese Laine tünide tagused maailmad on. Seal on natuke ringi lennatud. Eestlased ei ole muidugi suutnud tervet maailma kaardistada, aga seal peaks olema vähemalt viisteist tuhat tünni. Umbes viis kuuendikku neist on lahti.

Nende taga olevates maailmades enamasti teisi tünne ei ole. Kõik on samamoodi kui teistel.”

„Aga mõnedel on? Kui kaugel te olete käinud?”

„Seda ma kindlalt ei tea. Sõjaväelased ja luure. Räägitakse, et paar tüüpi olla otsad ka andnud – noh, isegi Marsi tunnist läbikäimine tekitab veidraid kiiritustõvele sarnanevaid sümptome. Seega ei ole palju uuritud. Paarisadat vist.”

„Ja?”

Jaak kehtas õlgu. „Mul on igasuguseid andmeid, aga need...” Ta näis sõnu otsivat.

Elli mõõtis teda paar sekundit ja lõi siis käega. „Olgu, homme vaatame edasi. Mulle tuleb Anna järele – tal saab ka tööpäev läbi. Kerid magama või? Kui ei taha, siis näed ise – siin käib iga kahekümne sammu tagant pidu.”

Tõepoolest, tuledekett jooksis piki rannikut mõlemas suunas ja arvata igas kolmandas-neljandas tõesti toimus kui just mitte pidu, siis vähemalt lõbus koosistumine. Vaikse kohinaga saabus auto. Elli viipas Jaagule ja kõndis trepist alla.

„Jätsidki ta üksi?” küsis Anna poolnaljatamisi, kui nad juba teel olid.

„Hain ei öelnud, et teda keppida ka tuleb,” viskas Elli samamoodi vastu. „Otsigu ise, kui tahab. Ma ei jõudnud küsida – kuidas sul nendega läks, enne kui ma nad ära korjasin?”

Anna kehtas õlgu. „Tavaline. Nad nagu ei saa aru. „Kuidas teil siin poliitiliste liikumistega on?” – „Taaravallas ei ole neid.” – „Kas need on lepingus keelatud?” – Esimesed kuus korda on naljakas, siis hakkab tüütama, et, *kemi*, tehke kodutöö ära. Ja Jaak küsis ainult Kadi kohta.”

„Mis ta tuleb siis, kui nad kusagil oma katseid teevad... Nad pole tagasi?”

„Ei. Alex ja teised on ja on närvis. Kergelt. Aga Kadi ja Hain on kusa-gil ära. Millegipärast see ei meeldi Alexile. Isegi ta uus kutt... – mis ta nimi oligi, need vahetuvad kiiremini, kui ma meeles pidada jõuan? – on rahulikum.”

„Arvad, et Hain Kadit?...”

Anna mõtles hetke, turtsatas korra naerda, ent tõsines kohe: „Ei. Ta ju tunneb nende isa ja Kadi on tema jaoks natuke nagu püha olevus. See pigem tähendab, et nad teevad midagi tõsiselt ohtlikku.”

LVI

„Nii, kus me praegu oleme?” küsis Hain liialdatud dotseerival õppejõutoonil.

Kadi vaatas teda hetke viltuse pilguga ja mängis kaasa – üritas teha kniksu – see ei tulnud autoistmel eriti ilmekalt välja – pani käed kombekalt kokku ja alustas püüdlikul lapsehäälel: „Me oleme Markuse lõunapooluse...”

„Markuse, mitte Uku?” katkestas mees teda kulme kergitades.

„Markus tuleb sõnadest 'Marsi moodi Kuu' ja on enam-vähem sama levinud kui Uku, kusjuures seda viimast hääldatakse enamasti U-Kuu. Enamasti hüütakse seda ju lihtsalt Kuuks. Mis on täpne, ehkki vaid üldnimetusena.” Nende lausete ajal läks ta toon normaalseks tagasi. „Või käib meie rahvusromantikutele pinda, et kodukootud panteoni asemel tungivad uksest sisse roomlased? Kes see disabiilik üldse Taaravalla välja mõtles? Takuajudega äpardid!”

„Nagu sa ei teaks, häbematu plika. Me vaatasime tookord internetist järele ja ma sain ka teada, et Taara pole mingi õige vanade eestlaste jumal, vaid mingi Kreuksvaldi väärmoodustis... või kes nad seal olid. Aga Uku vist isegi on mingi maausu jumalus. Ja sa võiksid mind niipalju tunda, et minu pärast võivad kõik jumalad rivikorras perse minna.” Ta ei olnud siiski ei pahane ega ärritatud. „Miks me siin oleme?” Ta üritas uuesti toda dotseerivat tooni, kuid mitte eriti tõsiselt.

Kadi aga mängis täiega üle: „Me oleme siin sellepärast, et terve Markuse – Marsi moodi Kuu – ja ma kasutan seda määratlust meelega! – kohta on see ainus koht, kus eksisteerib midagi, mida võib teatud tähenduses elukeskkonnaks nimetada. Selle asjanduse päikeseööpäev on kuusteist päeva ja... mingid tunnid ja minutid, mis tähendab, et päeva ja öö temperatuuride vahe on väga suur, palju suurem kui Marsil, mis sest, et atmosfäär on siin tunduvalt tihedam. Kas nimetan numbrid?”

„Jäta vahele. Alumine Mõlk?”

„... on kahesajakilomeetrine asteroidikraater U-Kuu lõunapooluse lähedal. Selle põhi on umbes kümme kilomeetrit planeedi keskmisest madalamal ja see põhi on ainus koht, kus esineb arvestatavalt õhku ja vett. Ja nagu asteroidist sellele paljukannatanud paigale vähe oleks, saatsid sa tünni täpselt selle põhja.”

„Miks ma seda tegin?”

„Patoloogilisest rumalusest? Ma ei tea. Miks me siin oleme?”

Hain ohkas. „Sest ma tahan kindel olla, et eestlastele on tee tulevikku lahti. Ja sellepärast olen selline paha ja paranoiline ja sean meid ohtu. Mäletad, ma hoiatasin sind korduvalt, et see, mida ma teha kavatsen, on ohtlik. Oled sa minuga?” Ta kõneles ühtaegu poolnaljatamisi ja surmtõsiselt.

„Siin ma olen. Jõua pointini.”

„Kedagi peab usaldama. Luba, et ma muutun pateetiliseks – ma usaldan sind.” Ta vajutas arvuti klahve nende vahel keskkonsoolil. „Nii, juhtarvuti on täiesti lahti. Ruudu õigustes. On oluline, et... kui tõesti midagi juhtub... noh, sul võib seda vaja minna. Õpi pähe see parool. Sa nägid?”

„Sa kirjutasid päris kaua.” Kadi silmitses teda teatud ettevaatusega.

„Ma andsin sulle aastate eest Elli luulekogu. Sulle hakkasid sealt mõned väga meeldima.”

„Noh... jah.”

„Parool on 64 sümbolit: „Homme ma tulen siis jooime end sigadex nikume 4 & naerame ribadex”. 'Neli' on numbriga, 'ja' asemel on märk ja 'ks' on kirjutatud iksiga. Kirjavahemärke ei ole.”

„Noh, ok, saan masinat juhtida...”

„Siin on ka palju muud. Augustase failid ja mõningad teooriad ja arvutused... mida, ütleme, pole vaja teada. Neid ei tea peale minu mitte keegi. Tähendab, Augustas ja... noh, on kümneid inimesi, kes selle taga seisavad, aga teatud Taaravaldal puudutavaid arvutusi ja mõttekäike ei tea tõesti keegi peale minu. Ja nüüd sinu.”

„Ma olen kõrvust tõstetud. Sa tahad, et ma selle kõik läbi loeks? Miski ütleb mulle, et seda kohta siin pikniku jaoks välja valida on isegi sinu kohta liiga perversne.”

Hain mühatas. „Mul ei ole õigust seda küsida, kuid ega ma väga ei tahaks, et sa kohe kõike vaatad. Saa minust õigesti aru – ma ei tagane sellest usalduse jutust, aga mu pornokogu...”

„Bäää!” tegi Kadi. „Räägi!”

„Miks ma tõin siia selle kolmanda silindri?”

„Et saladuses hoida. Üks suundub Maa poole, teise sa tõid juba Kili-mäele alla ja paistab tõesti, et rahvas ei taibanud, et sa ühe vasakule manööverdasi. Elementaarne. Aga *miks*, seda ma ei tea.”

„Me üritame seda kohe tööle panna. Maandume otse selle õige otsa ette.”

Enamik Taaravalla kaaslaste pinnast oli esimesel pilgul täiesti tavaline liiva-kivikõrb. Isegi selles mõttes, et kuna tollel keral oli elu, ilmestasid seda veidrad taimepuhmad seal, kus tingimused natukegi talutavad olid. Hiigelsuure kraatri põhjas aga oli pidevalt vaba vett – tõsi, osaliselt üleujutatud kibesoolane soo pigem – ja kasvas täiesti keskmise kõrbeoasi mõõtu välja andev taimestik.

Siin tuleb mainida, et enamik inimesi kipub oasi ette kujutama muinasjuttude järgi – džungel, järv, palee... Tegelikult on tüüpiline oas ikka üsna armetu ja avaldab muljet vaid täiesti tühjast ja vaenulikust kõrbest tülles.

Sellel kraatripõhjal oli veel üks omadus – see asus nii pooluse lähedal, et päike käis seal iial päriselt loojumata, aga ka korralikult tõusmata mööda kraatriservi.

„Olgu...” Kadi vaatas ringi. „Kuhu sa selle tunni häälestada tahad? Miski ütleb mulle, et see sissejuhatus ei viita katsele vaid Maa juurde jõuda. Teisega seda vist prooviti? Kuni see veel kosmoses oli?”

„Jah. Mul on viis komplekti ettevalmistatud kristalle. Augustas andis, eks ole. Ja arvutused. Kui kõik hästi läheb, jõuame Aniruddhale.”

Kadi kibutas kulme. „See mingi india laste maailm, millest Augustas rääkis?”

„Jah. Nüüd.”

Kadi tahtis veel midagi küsida, kuid Haini näoilmet nähes jäi vait. Selle asemel võttis ta klaviatuuri ja süvenes arvutisse.

Maailm võpatas. Hain vaatas möödikuid ja lülitas midagi kiiresti ümber. Tunni otsasein nende ees väreles ja hakkas alul aegamööda, siis üha kiiremini sissepoole tõmbuma. Nad vaatasid teineteisele otsa, kui kõik paigale jäi ja nad seal „tunnipõhjas” valguskuma nägid.

„See on planeet ja see ei saa väga ohtlik olla. Pealegi on meil see...” Hain patsutas istet. „Mis annab planetoplaani mõõdu välja küll.”

„Ära targuta,” ütles Kadi. „Meil on ju sond?”

Hain surus huuled kokku, vajutas nuppe ja saatis natuke meetrist lendavat ämblikku meenutava asjanduse teele. Nad nägid ekraanil, kuidas see jõudis üsna tavalise väljanägemisega metsas. Nad jõllitasid seda umbes minuti, siis tõstis Hain masina puulatvadest kõrgemale.

„Sõlmmaailm?” tõdes Kadi küsivalt, osutades kauguses paistvale teisele tunnile.

„Jah. Aga vale.” Hain sajatas ja andis aparaadile käsu tagasi tulla. Ta

jätkas vaikset sajatamist väga mõtlikul ilmel, klõbistas natuke klahve ja naaldus toolil tagasi.

„Kuidas sa tead, et vale?” küsis Kadi.

„Satisignaale ei olnud. Aniruddha ümber on positsioneerimissüsteem ja sidetranslaatorid. Seal polnud midagi.” Ta pomises nagu iseendale: „Me ei tea, kas maatriksteisendused on õiged. Aru me neist niikuinii ei saa. Tünn võtab esimese koordinaatide kogu üsna kiiresti vastu, kui see juhtub kuhugi osutama. Kusjuures millegipärast osutab see enamasti sõlmmaailmale.”

„Kas ma saan aru, et te saate koordinaate arvutada proovides matemaatilisel õige tulemuse, kuid sisust aru ei saa?” küsis Kadi.

„Õige.”

„Ja tünni ümberprogrammeerimine võib võtta päevi?”

„Jah.”

„Ja see programm siin suudab maatriksteisendusi teha... sekunditega?”

„Jah.”

„Siis kõige loogilisem on minna sinna sõlmmaailma, arvutada järgmine parim lähend, otsida mõni kinnine tünn ja proovida?”

Hain vaatas teda minuti seletamatul pilgul, puhkes siis naerma ja tõstis masina maast lahti.

Ainult et järgmine maailm sealt edasi ei olnud ka õige.

„Läheme läbi ja kordame?” küsis Hain poolnaljatamisi.

„Ma otsiks pigem siin mõne teise suletud tünni.”

Hain noogutas masinat õhku tõstes. „Mul on ainult viis komplekti kristalle. Keegi ei tea, miks tünnid kinni on – kui see on tehniline rike, siis millal see kordub? Ja vaata!” Ta osutas all maastikul looklevale suurele jõe. „Näiteks sellest ma üle minna ei taha. Kui masinaga midagi juhtub, on meil teoreetiline võimalus jala tagasi minna ja Taaravallast abi kutsuda, kui me...” Ta viskas lauset lõpetamata käega, muutes samal ajal nende lennusuunda.

„Skafandris ei upu,” turtsatas tüdruk. „Hm, kas sa mõtlesid ka sellele, et kui siia lõksu jääd, oleks sul õige kaaslane?” Ei olnud aru saada, kui tõsiselt ta seda mõtleb.

Hain heitis talle kiire kõõrdpilgu. „Ja kui ma jaatavalt vastaksin? Ma võtsin su kaasa, sest sa oled tark ja mõtled teistmoodi kui mina. Eee... eeh... küllap oled ka kiirem ja vastupidavam – mehel on raske seda üle huulte saada. Sa oled meeldiv kaaslane ja ma usaldan sind. Aga kõige

selle juures sa ehk hoomad ka minu laiskuse ja mugavuse määra – mul ei ole vähimatki tahtmist täiesti võõras maailmas Robinsoni mängida. Isegi kui sina Reedeks oled.”

„Romantika on surnud. Vaatame seda!” Nad olid teinud suurt kaart oma viie kilomeetri kõrgusel ja Kadi osutas ühele tunnile, mis ta binoklis suletuna oli tundunud.

„Saa nii vanaks kui mina... Päike loojub siin varsti,” märkis Hain. „Selle planeedi ööpäev võib alla kolme tunni olla.” Ta suunas nende masina osutatud tunnile.

Kadi kibrutas kulme. „Aaa, Taaravalla tunni... Kui selle avanemine võtab aega, siis kas lendame öösel tagasi?”

Ka see tünn ei andnud avanedes soovitud tulemust. Hain tahtis siiski veel ka viimaste kristallidega katsetada, aga ei pidanud mõistlikuks tundmatul planeedil pimedas ringi lennata, ainsaks orientiiriks tulekutünni juurde jäetud raadiomajakas. Nii läkski, et nad jäid tolele tundmatule planeedile ööseks.

Hain tõstis nende auto tünni harjale – sinna saaksid ainult tiibadega elukad. Skafandrid ajasid nad maha. Õhk oli loomulikult hingatav ja temperatuuri nii kahekümne ümber. Vett ja kõike muud oli neil kaasas ja nad irvitasid radarit valvates sellal, kui vaheldumisi häda tegemas käisid – nali naljaks, kuid lõpuks polnud välistatud, et seal leidub hiigelsuuri röövlinde.

„Jääd sa magama?” küsis Kadi. Hain oli masina tagaosa istmed voodiks teinud.

Mees kehtas õlgu, lasi endale termosest suure tassitäie piimaga kohvi ja sättis end sinna poollamaskile. „Kodus ka alles päike loojub. Ei läheks ju enne tundi magama – jah, Taaravalla tundi; kuidas sa ei harju? Aga puhata võiks, kui muud teha ei ole. Võib-olla jään magama, võib-olla mitte.”

Ta oli avanud katuseeluugi ja nüüd eraldas teda vaid m-traadist – juuspeen ja üleloomulikult tugev – putukavõrk tundmatute tähtedega taevast. Kostasid mingid ööhääled ja nina püüdis lõhnu; nii ühed kui teised olid kohutavalt võõrad.

Kadi kõhkles natuke, otsis endale toidukastist veinipudeli ja ronis kah voodisse. „Ega sul ei ole midagi selle vastu, kui ma su juurde tulen? Natuke üksildane on. Kuidagi hirmus.”

„Loomulikult. Muidugi. Midagi nii kena seksikalt kaisus...” Hain hakkas kokutama. „Vabandust, ma ei mõelnud... ma ei mõelnud üldse mitte midagi.” Ta ohkas. „On asju, mida ma lihtsalt ei oska. Ega minagi tahaks siin üksi olla.”

Kadi pugest talle tihedalt külje alla ja sättis teki peale. Pärast skafandrite mahavõtmist olid nad mõlemad tüüpilises Taaravalla riietuses – õhukesed lühikesed püksid ja T-särk – ja mõnusalt vedelemiseks oli ööõhk ikkagi ebameeldivalt vilu.

„Mõelda, et me oleme kahe maailma kaugusel kodust... Maast,” lausus tüdruk vaikselt. „Ja meil pole õrnamatki aimu, kuspool Maa üldse olla võiks.”

„Kui seda siit ka teoreetiliselt üldse näha oleks.” Hain mühatas. Niimoodi vaikselt, heatahtlikult. „Enamik inimesi ei saa aru, et need tähed, mis me näeme... need on ilus pilt. Ainult. Piisavalt, et huvi äratada, aga me ei näe põhimõtteliselt mitte midagi. Ainult kasutat kaugest ajalugu, pealegi kahemõõtmeliseks kokku surutuna.”

„Kuid kusagil seal on ka marslased. Kusagil on teised inimesed. On teised tsivilisatsioonid. On...”

Hain ohkas. „Ei ole. Täheandab, kusagil on, aga selleks... kuidas sa aru ei saa – selleks ei tule taevasse vaadata. Seal ei ole midagi.”

„Tõesti ei saa aru. Kaks miljardit aastat on muidugi kohutavalt pikk aeg, kuid miks nad pidid välja surema? Igavaks läks või? Sorri, see on tobedus, kuid me teame veel ju nii vähe.”

Ta võttis järgmise lonksu veini. „Aga ikkagi on see nii... müstiline. Alles paari aasta eest olime maailma keskpunkt. Nüüd teame, et on meist palju targemaid.” Ta hakkas naerma. „Ma tean, mis sa järgmiseks ütled – kui vähe kõik tegelikult muutunud on.”

Hain noogutas. „Ma arvan, et me ei ole veel millestki aru saanud.” Ta hääli vaibus, nagu räägiks ta iseendaga. „Inimene ei suuda hoomata, mida tähendab kaks miljardit aastat. Miljonid ja miljonid eri tsivilisatsioonid peaksid olema Maad külastanud. Seda juttu, et nad on kõik end hoolikalt varjanud, võib rääkida lapsepõlves pea peale kukkunud sitasitikale. Järeldused on nii ilmsed – neid ei ole. Ja kui keegi jagab nii vabalt selliseid mänguasju nagu tünnid, tähendab see, et neil ei ole kaotada midagi, ainult võita.”

„Kas sa räägid sellest, et tünnid on nagu mingid taimed, mis vajavad

intelligentsi, et levida? Et need tõmbuvad elukeskuste juurde ja loovad sinna tajutud mõtete peegelduse. Ühtlasi neid mõtteid mõjutades – et siis kogu Diaspar on meie mõtete peegeldus. Täpsemalt selline tagasisidetatud – et nad on juhtinud meie mõtteid ja samas ennast neist juhtida las-
kunud...” Kadi raputas pead. „Sellel teorial oli see viga, et nad oleksid pidanud juba väga ammu kogu universumi täitma.”

Hain naeris vaikset hääletut naeru. „Just. Ma arvan, et isegi need analoogiad, et keegi arendas Maad nagu meie bakteritüvesid ja kui asi oli valmis, laadis selle lennukile ja pihustas põllu kohale laiali...”

„See on ju nii uhke mõte – praegu oleme veel õhus, tuules, ent varsti kukume mulda koletiste hulka, keda tapma hakkame. Taevas avaneb ja...”

„Ähh.” Hain pani tühja tassi ära. „Anna ka lonksu. Selles skeemis on vaid üks hea tõdemus – meie intelligentsierinevus võib olla sama suur kui meie ja bakterite vahel. Me oleme täiesti lootusetult võimetud mõistma, mida meiega tehakse.”

Kadi noogutas. „Ma saan sellest ka aru – inimkannatuste dimensiooni ei ole. Neil on valida, kas teha seda nii, nagu nad teevad, või üldse mitte teha. Kõik katsete käigus hukuvad külvid...” Ta väristas õlgu. „Ei, need on sünged mõtted.”

„Lohuta end sellega, et ka sünguse dimensiooni ei ole. Ja päris kindlasti on asi nii kõrgelt üle meie taipamisvõime, et... me võime endast parima anda... nagu ütles vihmauss viiulitunnis.”

„Mis siis on?” Kadi turtsatas ja võttis pudeli tagasi.

„Mis on? Hea vein. Tähistaevas. Seikluste joovastus. Kena tüdruk kaisus...”

„Jäta järele... Olgu, filosofeerimine teeb vaid paha tuju, selle sa oskad ära ajada. Muide, kuidas sa selle Maretile ära põhjendad, et noore tibiga niimoodi kurat teab kuhu sõidad?”

„Ähh...” Hain sirutas käe pealtnäha juhuslikult pimedusse ja nagu võluväel tuli see tagasi brändipudelig. „Maret on... paras õnnetus. See ei ole lõbus teema. Ja mida ütleb see... su järjekorde?”

„Maret ootab sinu last. Teil tundus algul sihuke säde olevat, et kadedaks võtab.”

„Jah. Aga... Eks ole, ma ei ole... Ma ehk ei oleks pidanud...” Ta vaikis mornilt ja võttis oma pudelist punnsuutäie. „Sa ju tead, kuidas ta siia

sattus. Tead muidugi ka seda, et see punt oli usuga seotud. Ma tahaksin... noh." Ta otsis sõnu. „Noh, kui voodis kõik korras oleks, aga... religioon on kah üks peavalu vorme... ja nüüd ootab ta last ja... Ja, kurat, muidugi ma vahin ringi. Ma loen seda inimõiguseks. Ma...”

„Sa kuula nüüd ennast. Noori tibisid vahtida on inimõigus. Korrapäraselt keppi saada on inimõigus.”

„Ähh. Ma ju püüan. Ja lapse pärast... Ja ma ei ole sellest ajast, kui temaga see lugu algas... Aga kui sa meestest üldse midagi taipad, siis – tead, raske on.”

„Ma märkan jah, et sul on viimasel ajal selline röntgenpilkk tekkinud. Ma võiksin öelda, et selles on teatud gravitatsiooniline vektor. Või nagu Anna ütleb – näljanukrus.”

„Te loodetavasti suudate seda komplimendina võtta?”

„Meie suudame. Elli isegi lugus Maretile sõnad peale, et kui ta sinu eest korralikult ei hoolitse, võib meil teistel sinust hale hakata... Uups.” Ta hakkas kergelt purju jääma.

„Te olete nii toredad,” ohkas Hain. „Ussisugu. Vaata, kui Maret mulle pärast nende sealt äratoomist ütles, et ta on tänulik, ma isegi mõtlesin, et miks ta seda kuidagi intiimsemalt ei väljenda. Noh, väljendaski. Aga hunniku lisatingimustega. Pisikeses kirjas tuli kaasa eluaegne orjus.”

„Ja kas sul ei ole pisikeses kirjas tingimusi kaasas? Kas tead kui palju naised seda näevad, et kuni pole saanud, lakub varbaid, nii kui annad, on kuningas kohal.”

Hain turtsatas. „Minuga on kindlasti vastupidi. Ma ei suuda iial tülli minna või midagi vähimatki halba teha naisele, kellega ma olen olnud. Mul on igavesti ja alati tunne, et ta on mulle midagi nii ilusat ja väärtusliku andnud ja ma olen elulõpuni tema võlglane.”

„Aga see ei tähenda, et sa järgmine päev ei vahi järgmist... Gaad, sul on Maret süles ja sa vahid üle tema pea teisi...”

„Uuu... On seda siis nii hullusti näha?”

„Noh. Ehk ei olegi. Mina lihtsalt tean, mida sa mõtled. Et sa mitte lihtsalt ei vaata, vaid ma näen su silmadest, kuidas heameelega käed, keel ja kõik muu pilgule järele tuleks.”

„Ja ikkagi tuled sa minuga teisele planeedile? Hm...”

„Nojah. Sa rääkisid usaldusest. Ma usaldan sind ka. Mõne koha pealt oled sa kõige usaldusväärsem inimene, keda mina tean. Väga läbinäh-

tav ka. Sa pigem nokauteerid end konjakiga, kui üritad midagi. Isegi praegu – sa ei julge millimeetritki kätt liigutada, kuigi minuarust jäi mulle midagi enne põlve ette... Mmm... Jah, kui väga otseseid vihjeid anda, saad isegi sina aru.”

LVII

„Kas oli mõtet talle Taraan vastu saata?” küsis Elli pisut kahtlevalt.

„Võimalik, et mitte,” venitas Hain. Järgmiseks venitas ta end pingilt püsti ja kohendas vaipa, mis pehmeneduseks puidule oli visatud. „Aga Heiki pidi niikuinii minema ja midagi halba selles ju ka ei ole. Nagu meie leivaahi, mis kogu aeg soe on – tuleb harjuda, et energia ei maksa midagi.”

„Ja meie puskariaparaat...”

Hain sulges silmad. Oli keskpäev ja Elli oli jälle vines. Olgu, ta oli kogu aeg vines ja see ei takistanud tal kohalikku lehte toimetamast, nii et... *Kuid lihtsalt kuradi kahju on vaadata, kuidas ta end hävitab. Miks ta niimoodi teeb?*

„Kuule, katsu inimese moodi välja näha. Sa oled TS-i pressiesindaja. Ole olukorra kõrgusel.”

„Milleks ta just nüüd tuleb?”

Hain mühatas. „Segama.”

„On tal korraldused? Volitused?”

Hain sulges uuesti silmad. Ta kippus nii tegema, kui oli otsustanud mitte ohata. „Ei tea. Aga ta tuleb siia majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi nõunikuna. Ja ta tuleb just selleks hetkeks, kui meie tünn peaks Risti rappa maha tulema. Ja kõige vähem meeldib mulle, et tal on kaasas Jaak. Ja üldse ei meeldi mulle, et Raims mind ei hoiatanud.”

Tuli Maret. Naeratas neile kahele, eriti Hainile, ja pani lauale hunniku puhtaid nõusid. Siis kiirustas ta kööki tagasi, sest titt oli juba otsustanud häält teha.

Jah, ligi aasta oli möödunud Tuleku Harjast. Hain ei tahtnud leppida, et seda juba nii nimetati, kuigi tulijate vool oli hõredamaks jäänud. Aga nii oli. *Noh, hea, et nüügi läks.* Nüüd tuldi pisut teistmoodi. Kuid tuldi ikka.

Mindi ka tagasi. Hain oli mõnikord püüdnud mõistatada, kes olid ühed ja teised. Jah, paljud tulid nüüd juba nii, et keegi tuttav oli ees. Keegi, kes ütles, et kuulge, mida te seal kopitate, teil pole niikuinii tööd ega mingit perspektiivi...

Tulid need, kellel sai kõrini külmast, hallusest, porist. Tulid need, kes ühel hetkel enam ei suutnud taluda ülbete poliitikute nõökimist, seltskonna sisutut sädinat ja lootusetut võitlust inimväärse elu eest sissetulekuga, mis kuidagi inflatsiooniga sammu ei pidanud. Ja tulid need, kelle silmadest paistis, nagu oleksid nad teel jumala juurde.

Kes läksid tagasi? Need, kelle jumal on hall külmunud pori, ei osanud Hain midagi targemat välja mõelda.

Taraan, see nende lendav tank liikus põhimõtteliselt hääletult, kuid taas pidi Hain isikliku kõhunahaga veenduma, et vastasmõjuvaba draiv ei ole vastasmõjuvaba – kõik nõksatas justkui imekergest löögist, kui saabuv masin pidurdusvälja sisse lülitas.

„Vähemalt ei löhu see peenraid ära,” lausus Maret ja kadus järgmisel ringil kõögi suunas.

Nad Elliga kõndisid maja nurga juurde tulijatele vastu. Masinast ronisid välja David ja Jaak.

„Usaldad sa neid?” küsis Elli ootamatult kainelt. Jaak oli T-särgis ja teksades, õhuke jakk rippus tal käes, David aga kandis ülikonda. Lisaks oli tal diplomaadikohver, päikesepriidid ja kõhugaaside all kannataja näoilme. Vähemalt pintsaku ja lipsu oli ta ära võtnud ja tema valge särgi kaenlaalustel kasvasid higilaigud.

„See on Heiki tüüpi huumor,” märkis Hain vaikselt. „Ta ei lülitanud konditsioneeris sisse.”

Elli heitis talle kiire pilgu ja ei vastanud, sest tegelased hakkasid kuuldekaugusse jõudma.

Nad Elliga mõlemad sättisid end nii, et tulijatel ei tuleks pähe kätt pakuda. Tervitused olid siiski väga sõbralikud ja külalised pandi verandale istuma. Maret oli vahepeal jõudnud veel ühe tiiru teha, nüüd tuli ta pirkatega, vahetas tulijatega tervitusi ja kadus. Heiki oli vaikselt kuhugi kadunud, nii et ainult nemad neljakesi jäidki verandale istuma.

Mõlemad külalised lasid endale suure klaasi mahla valada ja vahtisid ringi. Hain ja Elli lasid neil seda rahus teha. Jaak oli muidugi Taaravallas ennegi olnud, kuid Davidile oli see esimene kord. Oli sügis ja temperatuur oli kõigest 25 kraadi ringis. Tuult peaaegu ei olnud ja väheke üleskeskpäevane päike oli sellel kõrgusel, kuhu Eestis talviti päike üldse tõuseb. Seekord oli ilm selge ja Vann kilgendas kaugete saarekeste ümber, mis seekord suurepäraselt näha olid. Tasandikel laiutas nüüd peamiselt ristikhein ja mõned maised puud olid üle meetri roninud. Üldse oli suu-

rem osa nähaolevast loodusest juba maine, nii et kui võõrale silmale ikka väga harjumatu konteinerarhitektuur välja arvata, võis kujutleda, et nad asuvad kusagil Väinameres mõnel parimal suvepäeval.

Helises mobiil. David peaaegu võpatas, siis otsis aparraadi taskust ja jõllitas seda uskumatult. Ta vaatas pisut abipaluvalt Haini poole.

„Võta vastu,” mühatas see lõbustatult. „Tavaline kõne, mingit kirvest ei ole.”

David tegi seda. Kuulas. „Jah, ma ei saa praegu rääkida... Olen Taaravallas.” ... mille peale see, kes helistas, väga kiiresti kõne katkestas.

„Kuidas see?...” Ta jättis küsimuse õhku.

„Võrk on meie oma. Kõik operaatorid olid huvitatud roamingust ja me kauplesime välja tavalise Eesti-sisese kõne tariifi,” selgitas Hain. „See ei ole äri. Meile, ma mõtlen.”

„Kas võrk katab kogu asustuse? See peaks ju üsna suur olema?”

„Asustus on jah juba sadu kilomeetreid mööda randa veninud. Ei kata kõike, on aus vastus. Aga umbes 95 prossa inimestest on levis. Kas kapo ei tea neid asju? Või nad ei räägi teile – hm, kommunikatsiooni sõna oli ka ministeeriumi nimes?”

David tegi lõusta. „Ära irise. Saad ju ise aru, miks nad just minu sinuga rääkima saatsid. On see muide tõsi, et sa oled seni veel kõige kõvem kuju selles Taaravalla Kinnisvara Arendamise Sihtasutuses?”

Hain keerutas oma mahlaklaasi käes. *Ettevaatlikult nüüd. Ja ära talle veel 'teie' ütle...* 'Teie' ütles ta neile, keda ta tõeliselt ei sallinud.

„Noh, ma olen nõukogu liige. Mul on tööleping, mis annab mulle teatavad volitused siin asju korraldada. Miks sa küsid?”

„Noh, vaata... Sa oled tõenäoliselt kursis arengutega maailmas üldisemalt?”

„Üldiselt ikka üritan end kursis hoida.”

„Siis sa tead, et kõik suurriigid on rakendanud jõudu, et kolooniates kord maksma panna?”

„Ja sa tuled selle jutuga nüüd, kui kõik teavad, et tunni trajektori enam muuta ei saa. Kas Eesti Vabariik taganeb oma kokkulepetest?”

„Mis? Ei... Millest sa räägid?”

„Mis su jutu mõte on?”

„Väga paljud ei ole toimuvaga rahul. On kokkuleppeid, mis töötavad, ja on kokkuleppeid, mis ei tööta. Risti on siiski Eesti Vabariigi territoorium...”

„Mis kuulub Tarapita Geoinfole. Tünni maandumine on kooskõlastatud. Kas ma pean juba kahetsema, et ei viinud seda Šveitsi või Simferopolisse?”

„Ei... Sa asetad mu raskesse positsiooni...”

„Ära jura. On riike, kes tõmbuvad, ja riike, kes rendivad oma territooriumi teistele, sest nad on näinud tünnides äri. Need, kes tõmbuvad, on saanud sõja orbiidil. Enamik on eelistanud oma tünni pigem õhku lasta, kui poliitikut võimu alla anda. Kui nad on taibanud kristallide seaded saladuses hoida, taastavad nad selle kusagil mujal. Asteroidide vööndis või mõnes sõltumatus sõlmmaailmas. Kas need idikad ei taipa, et nad on selle sõja juba kaotanud? Nad ei jõua. Keegi ei jõua. Mõttetu tõmbumine, mis oleks naljakas, kui nii palju inimesi surma ei saaks.”

„Seda nad arvavad teadvat jah. Augustas ja teised temasugused räägivad kõik sama. See on avalik saladus, et sa Augustasega väga hästi läbi saad ja vähemalt osade artiklite taga seisad. Augustast tahetakse arreteerida. Ühendriikidesse ei tasu tal enam minna.”

„Räägi nüüd mulle midagi, mida ma ei tea.”

„Sa asetad ka enda väga raskesse olukorda, kui üldse koostööd ei tee. Olgu, mina tunnen sind, Kapsapirukas on sul ka kindlasti mineeritud ja kui seal istub sihuke segane nagu Leo... Vabandust, Elli, ma mõtlen seda tunnustusena. Kas sa saad aru, et riik lihtsalt ei saa lubada, et talle on pitlikult öeldes auk südamesse löödud?”

Haini näole hiilis kuri muie. „Ja mis nad selle vastu teha saavad?”

„Tegelikult on võimalik palju jama kokku keerata. Tekitada viisarežiim, kehtestada range piirikontroll. Igasuguse kindlustuse katkemine, karantiin neile, kes teadaolevalt siiski keeldu rikuvad. Kõigi Taaravallaga seotud juriidiliste isikute sundsaneerimine riigi kontrolli all.” Ta tõstis käed. „Mina seda ei soovita. Aga see kõik on võimalik. Side muidugi ka...”

„Ma olen alati arvanud, et lips tõmbab aju verevarustuse nii kinni, et midagi peale idioodiläilina selle kandjatelt oodata ei maksa. Kas sa sellest saad aru, et seda ei saaks juba EL lubada – kogu usaldusväärsus läheks veega alla.”

„Ma võtsin lipsu ära. Saa aru, *kõigile* maapinnal asuvatele tünnidele laieneb *mingisugunegi* kontroll.”

Hain vangutas pead ja lükkas külalistele lähemale kandiku erinevas suuruses higistavate kannudega; vähemalt Jaagu klaas oli vahepeal tühjakaks saanud.

„Noh jah... *mingit* koostööd me ju teeme. Taaravalla Kinnisvara ametlik jurist asub Tallinnas ja vastab oma arrogantse kõhaga kõigile küsimustele. Ma ei saa pool aega aru, millest ta räägib, aga tundub, et ta saab oma tööga hakkama ja mina pean väga harva kedagi perse saatma.” Ta pehendas öeldut lahke irvega, nähes kuidas David jäigastus. Väga murelikuks tegi teda aga see, et ta silmanurgast märkas, kuidas ka Jaak pingule tõmbus. *Kas see eesel on kellelegi midagi lubanud?* „Samas, mul ei ole kunagi midagi viisaka arvamustevahetuse vastu. Kuidas teil seal üldse läheb?”

David nuusutas ettevaatlikult kanne ja valas endale lõpuks ühte suure klaasi kollakat mahla. „Mis asi see niisugune on?” küsis ta pärast maitsmist igaks juhuks üle.

„Mingi sodi, mida nad teevad siin rabarberitest, meest ja võililledest. Kõik asjad kasvavad siin hästi ja talved jäävad vahele. Aga seni on piisavalt vaid üheaastasi taimi.”

„Kuidas teil siin toiduga üldse on?”

„Põllud annavad siin kaks-kolm saaki aastas. Viimased kolm-neli saaki on igauks olnud eelmisest kaks korda suurem. Vilja me enam ei osta. Aasta pärast juhtub see kõigi põhitoiduainetega. Sisse tuleb siis tuua vaid erilisi asju.”

„Mida inimesed siin üldse teevad? Teie kaubandus on ju paigast ära – kõik on vaja sisse tuua, aga müüa ei ole teil peaaegu midagi.”

„Sa mõtled ikka veel vanades terminites. Esiteks, Taaravallas elamine maksab vähe. Väga paljud pered tulevad vaid ühe konteineriga ja lasevad selle tõsta keset haljendavat niitu, enamasti kuhugi vee äärde. Nad püstivad konteineri kõrvale telgi, sellise sajaruutmeetrise. Enamik mehi hakkab otsima tööd, enamik naisi pistab sõrmed mulda ja paneb kasvama kõik Maalt kaasatoodud seemned. Juba kuu aega hiljem saavad nad oma peenralt esimest murulauku ja salatit. Tööd on meil tegelikult palju – kõik tuleb ju alles ehitada. Suurema osa ehitusmaterjale saame juba kohapealt. Tugevast omapärase süüga puidust mööbel on muide üks väheseid asju, mida saame natuke Eestis müüa. Kindlasti sa tead seda. Tööle on hakanud kaevandused ja metallisulatamine, tööle on hakanud kõikvõimalikud töökojad...”

„Kui suur teil kadu on? See oli aukartustäratav protsent, kellest te enam ei tea sedagi, kas nad eluski on?”

„Püha statistika,” mühatas Hain. „On päris suur hulk neid, kes piirdu-

vad siin ainult telgiga ja põllupidamiseks nimetavad tubaka- ja kanepi-
peenraid. Paljud tulevad muide alguses seljakotiga Laagrisse, vaatavad
nädala ringi ja teatavad, et nad kasutaksid heameelega oma tagasisõidu-
piletit mõni teine kord. Hea, kui teatavad, mitte ei lähe lihtsalt... kuhugi.
Jah, paljud võtavad niipalju, kui seljas kanda jõuavad, ja kõnnivad suva-
lises suunas minema. Meil jääb vaid loota, et nad ikka võtsid vaevaks
läbi lugeda, mis neid kaugemal lõunas ootab. Ja et nende m-akuga raadio
on ikka töökorras sel hetkel, kui nad seda tõesti vajavad.”

„Mida hakkavad talunikud tegema siis, kui teil tekib ületootmine?”

„Hea küsimus. Ma arvasin, et sa seda küsid. Et mis saab päeval, kui
me enam ei vaja Maa toitu, vaid tahaksime seda hoopis müüa.” Kõrvalt-
vaatajal oleks olnud raske otsustada, oli see nüüd retooriline kordamine
või ironia. „Noh, odavast toidust on huvitatud uued kolooniad, kes veel
oma tootmist käima pole saanud. Kuniks Maa jonnib, hakkab tekkima
Maa-lähedasse ruumi uus kaubandussüsteem. Teil on ainult kaotada, kui
te seda jama jätkate. Muidugi tahaksime Eestis müüa.”

„Jah, aga siin ei saa Eesti otsustada. Need otsused tehakse Brüsselis.
Ühelt poolt nagu ei tohiks kellelgi midagi selle vastu olla, et näljahäda
maailmas praktiliselt enam ei ole, teiselt poolt... Ega ainult teie. Euroo-
paski levivad võõrad toiduained.”

„Eriti need, mille kilohind on kõrge,” pistis Elli vahele.

„Jah,” vaatas David tema poole. „Või, munad, mesi. Inspeksioon leiab
neid Eestis kogu aeg.”

„Ma tean. Ja iga juhtumi puhul on korraldatud sitaloopimine mingi val-
veallergikuga. Kas inimesed aru ei saa, et nende näod on juba korduma
hakanud?”

„Salaalkohol ja muud asjad...”

„David, jäta,” võttis Hain jutujärje tagasi. „Selles osas on meie kõige
kurjem vaenlane hoopis Vene maffia, kes seda kõike idast Eestisse veab.
Meid on alla kolme protsendi. Meie osakaal Eesti toiduturust on alla
protsendi. Ja kes tõmblevad? Vene maffia ja suured supermarketiketid,
kus Eesti päritoluga toitu tuleb tikutulega taga otsida. Taaravallast tuleks
toit selle saasta asemel, aga noh, kes palkas orkestri, see määrab ka muu-
sika, jobud.”

„Aga seni, kui sina ka meile sammugi vastu ei tule, ei ole mingi muu-
tus võimalik.”

Hain ohkas. „See oli nüüd puhas demagoogia. Mida sa pakud? Täpse-

malt, mida need kopitanud bürokraadid mulle sinu suu läbi pakuvad?”

Vastamise asemel lehvitas David endale tuult, avas särgi ülemised nööbid ja hakkas varrukaid üles käärima.

„Kui palju siit on sinu maa?” küsis ta lõpuks hoopis.

„Majade vahe on sada meetrit ja merele lähemale ei tohi ehitada,” viipas Hain. „Kokkulepe. Alguses oli siin välja mõõdetud sihuke soolikas, kuid...” Ta jäi vait. „Me ei ole eksimatud. Ehk tuleb standardne elamukrunt C-tsoonis ehk linnasüdamest väljas uuesti läbi mõelda.”

„See on maine võsa, eks ole?”

„Jah ja ei. Läbisegi. Kulub veel kümme aastat, enne kui maised puud selle lootusetult välja suretavad. Kolmekümne aasta pärast on mets raieküps, nii et metsatööstusel on tõesti aeg rahutuks muutuda.”

David krimpsutas nägu. „Ära irise. Aga minu arust kulub ka vähemalt põlvkond, enne kui Taaravalla endast mingit probleemi kujutab. Kui aus olla, siis minu arust on isegi näiteks Järvakandi Rabarokk nii emotsionaalselt kui majanduslikult mõjult olulisem kui Taaravalla.”

„Ise sa oled veel teadlane! Muide, mul pole kunagi juhust olnud sind tänada, et sa nii õigel momendil meid Leoga valgustasid.”

„Jah? Elu on kummaline... Sa lihtsalt ei kujuta ette, millised võimalused meil seal observatooriumis nüüd on. Sellised peeglid, kõik need tehnoloogiad. Ja me saame selle kõik orbiidile tõsta, sealt tuleb vapustavaid avastusi... Maal on praegu väga põnev. Siin on... tühi meri ja tühi rand. Korraks puhata – tore. Nagu Kanaaridel. Aga Kanaaridelt tuleb kord elu juurde tagasi tulla.”

Hain noogutas. „Sul on oma mätta otsast õigus... Oled sa muide siinset taevast vaadanud?”

„Teil ei ole, millega.”

„Ohh... olgu, see on mõttetu vaidlus. Sa oled siin olnud vähem kui tunni. Ja sa räägid seda juttu, mida räägivad need, kes siit tagasi on läinud.”

„Nad on ju olemas.”

„Muidugi.” Hain lõi käega. „Küsi teistelt.” Ta hääles oli teesklematut tüdimust. „Mul on ruumi ja vabadust. Igapähele oma, eks ole. Kui ma Eestist käisin lõunas puhkamas, mõtlesin kogu aeg, et miks ma elan kodus nagu vangikongis, miks ma ei või aasta läbi astuda õue ja joosta ujuma. Ma töötan ju nii siin kui seal suurema osa ajast arvutis. Ainult et kui kodus olin ma enamik aega aheldatud oma pisikesse tuppa ja isegi

suvel oli mul asfalt ja naabrid ja liiklusummikud ja mingid vastikud tädid tahtsid otsustada... igasuguseid asju.”

„No aga kultuur? Või haarad sa mausri, kui seda sõna kuuled?”

„Teatri ja laiv-bändidega on tõesti sitasti. Aga pigem ma loobun kolm korda aastas teatriskäigust, kui kolmsada korda hommikuti siia verandale astumast. See on ju pseudoprobleem – homsest alates peaks siia sõita olema sama lihtne kui Tallinnast Tartusse. Kui te mingit sitta kokku ei keera. Räägi parem, kuidas teil ametlik projekt läheb?”

David peitis nina klaasi ja ilmselt tegeles kümneni lugemisega. Ta vaatas natuke aega nõudvalt-küsivalt Jaagu poole, kuid see jõllitas püüdliselt kult merele.

„Noh, ma ei tea, palju sa kuulnud oled, kuid kuigi Turba tünn on ilmselt väga stabiilne, ei ole me...” Ta kõhkles. „Ei toimu Eesti Planeedil praktiliselt midagi peale Põllumajandusakadeemia tudengite praktika. Sisemin tuli geniaalsele mõttele sinna vangla rajada, aga selle peale arvasid kõik teised... ühesõnaga oli raske mõjuvat pidurit välja mõelda.”

Ta silmitses hetke pingsalt sõrmeküüsi. „Ülejäänutest te teate siin ilmselt kah; ma imestaksin tõsiselt, kui te kõigel hoolsalt silma peal ei hoiaks. Noh, me suutsime vangla lõpuks Narva tünnile maha müüa. Kirde-Eesti, ehk sisuliselt Eesti venelaste portaal, teate küll. See päästis Turba projekti täielikust läbikukkumisest ja muutis nende oma maffia talveresidentsiks, millest kõik normaalsed inimesed eemale hoiavad. Ehk siis otse välja öeldes – tappis lootuse, et meie venelased sinna minema kolivad.”

„Seal tundub mingi Vene huvi mängus olema,” tegi nüüd Jaak suu lahti. „Venelased ilmselt saboteerivad kõiki tünne, mille kaudu võiksid lahkuda nende sillapead eri riikides.”

„Kuulujutud,” löikas David. „Mingi väike grupp on veel läinud Soome kristlaste kolooniasse ja see ongi kõik. On veel kaks projekti, kuid... Me ei pääse mööda faktist, et Taaravalla on ainus elujõuline eesti koloonia. Ja kui teil on seal tünn... pole teised enam kõneväärt.”

„Me lausa särame uhkusest,” muigas Hain.

„Samas on siin nii palju aspekte, mida riiklikul tasemel ei saa toetada.”

Hain vaatas korraks Elli poole; David tabas ta pilgu ja vaatas ka ise. Siis Jaagu poole. Viimased kaks hoidsid pilke laual.

„Ma ise arvasin, et me oleme selle täiesti selgeks teinud,” sõnas Hain

rahulikult, kuid väga kalgilt. „Mul on Eestis kaelas vähemalt kaks tosinat eeluurimist või kohtuasja. Kuni mõrvadeni välja; mõned lood, kuidas me siin korda tagame, on ilmselt hästi teada. Ma ei ole leidnud võimalust uurijatega kohtuda või kohtusse ilmuda, ja ei kavatsengi.”

„Kas oli vaja neil nägu sisse lüüa ja nii avalikult häbistada?”

„Oli vaja. See oli sõnum – inimesed on siin meie turvateenistuse kaitse all. Eesti ametnikud, olgu nad kriminaaluurijad, kapokad või kes iganes, saavad siin tegutseda ainult kui tavalised turistid. Nad võivad küsimusi esitada ja inimesed võivad vabalt vastata. Aga kui nad tüütuks muutuvad, käitutakse nendega nagu ülbitsevate nolkidega.”

„Su enda tegelased lasid Tarmo Sinivee keset tänavat maha.”

Hain ainult naeratas unelevalt.

„Kui oleks võimalik tõestada, et nad tulid siit, poleks mingit muud ettekäänat repressioonideks vajagi.”

Hain ohkas. „Ma tean. Selleks nad Türgi kaudu käisidki. Aga vaataks asja komplekselt – kui ma veel kunagi peaksin Eestisse tulema, siis ainult juhul, kui Eesti valitsus garanteerib mulle diplomaatilise puutumatus.”

„Diplomaatiline puutumatus on riikide vahel.”

„Õige.”

„Kas sa kujutad ette, mida sa tahad? Muutuda riigiks! Selleks on vaja nii palju... Selleks ei ole keegi valmis.”

Hain sulges silmad. „Siis tule tagasi, kui te olete valmis.”

Muidugi ei visanud keegi niimoodi külalisi välja. Muidugi said nad Haini majapidamises vabad konteinerid, mis toimisidki külalistetubadena.

Jaak ja David panid oma asjad ära ja sõid seejärel kõhud täis. Ja siis valis David momendi, kui nad Hainiga kahekesi olid, ja küsis otse: „Kuule, oli ka üks eriline põhjus, miks ma siia tulla tahtsin – ma tahan Erikut näha.”

Hain noogutas ja surus muige alla. „Muidugi. Sõidame. Ma arvan, et ta ootab sind.”

LVIII

See lugu on rääkimata – veel üks mineku lugu:

„Erki, mis sa teed?!?” Ema hääl oli terav ja kohkumisest lame. „Laps, mis sa selle kohvriga teed?”

Umbes viieteistaastane poiss vaatas kõrvale, niisutas huuli ja purskas siis meeleheitliku julgusega, mis tuli arusaamisest, et midagi muud tal üle ei jää: „Ema, ma lähen niikuinii! Sa ei saa mind kogu aeg valvata. Jooksen kasvõi koolist ära ja lähen ilma milletagi, käed taskus. Ma lähen uude maailma. Mõned mu sõbrad on seal ja varsti hakkab suurem tung. Inimesed... inimesed, keda ma hindan, kes... mulle eeskujuks on, on seal. Mida ma siin teen? Ema, palun tule ka! Ema, palun läheme koos uude maailma! See müüjakoht ei ole midagi väärt, meil on ainult koorem võlgu, ma tean. Ma tunnen neid inimesi, nad leiavad sulle palju parema koha.”

„Erki, me rääkisime sellest...”

„Ei rääkinud! Sina rääkisid mulle pikalt, kui raske ja ohtlik see kõik on ja et minusugust ei ole niikuinii kellelgi tarvis, kui, siis vaid musta töö tegijaks... See ei ole nii. See on uus maailm, see on võimalus. Jah, nagu sõjas – ma võin midagi saavutada, midagi olla. See saab aga olema meie planeet...”

„No aga sa oled vaid 15. Sind ei võeta. Seda esiteks. Ära tule mulle rääkima, et on mindud. On jah, aga sellest on tulnud pahandusi. Kuni kohtutõkendini, mis peaaegu kogu operatsiooni seisma pani. Teiseks, sa ju võiksid minna siis, kui see ametlikult peale hakkab. Kolme aasta pärast – siis, kui koolid läbi ja mingi amet selge. Nad leidsid Taaravalla ju nädal tagasi!”

„Kool, ülikool...” Poiss isegi ei kuulanud. Kõigi jaoks peale tema ema oli nii selgelt näha, et ta on selle kõik juba enda jaoks maha kandnud. „Miks ma siin pinki nühin, kui ma niikuinii ei saa ülikooli? Mille eest ma ülikoolis õpiksin? Sinu palk on... Isa näen ma niikuinii kord aastas ja ma tean, et ta ei maksa sulle suuremat midagi. Taaravalla Kinnisvara võib mu õpingute eest maksta. Mul on leping.”

„Sul on leping? Laps, see leping ei tähenda midagi. Sul pole õigustki sellele alla kirjutada ilma minu nõusolekuta.”

„Ema, tule nüüd mõistusele. Mingi paber ei takista mul minna. See on ainult kallim, kui ma pean minema mõnda lennujaama väljaspool Eestit. Mitte keegi ei suuda enam kontrollida kõiki orbiidile minevaid süstikuid. Ema, kuidas sa aru ei saa, et kõik on muutunud? Keegi ei hooli enam. Miljonid on läinud. Ema, kuidas sa aru ei saa – Taaravalla väravad on avatud ja kõik, kellest asja on, lähevad. See on uus. Mina lähen. Palun tule ka.”

Naine istus kaua ja hakkas siis nagu iseendale rääkima, vaigistades korduvalt poissi, kes vahele tahtis segada. Ta justkui meenutas ammu päheõpitud teksti:

„Miljonid on läinud miljonite valgusaastate taha. Ma ei teadnud varem, mis see valgusaastagi on, vaatasin internetist järele ja seal olid kilomeetrid ja tohtu palju nulle... Maailmad, mis vaid aknas vilksatavad... Erinevad inimesed armastavad erinevaid jumalaid, neil olid erinevad kombes, nahavärv ja erineva arusaam, kuidas oma elu korraldama peaks. Aga kas nad armastavad üht osa oma rahvast rohkem kui maad, millel nad elavad? Ehk karjakasvatajate või moodsa aja nomaadide jaoks pole tähendust, kus nad elavad... Ma olen püüdnud ka kujutleda, et kui tõesti oleks võimalik minna. Bussiga vähem kui tund Turbasse ja seal teise maailma... Tead, ma ikkagi armastan oma rahvust ja seda maad, kus elan. Sa võid nimetada seda julguse puudumiseks, aga ma tunnen õudu mõtte ees, et siit kuhugi mujale minema peaks... Ja kui teised ära lähevad, ehk on siis meil rohkem ruumi?”

Poiss raputas pead, oli teinud seda juba sel ajal kui ema rääkis ja jätkas seda tükk aega peale selle, kui ta vait jäi. Siis hakkas ta omakorda tumevalt kui mantrat lugema:

„Maa rahvas muutub niikuinii ühtlaseks näota supiks. Muutunud oleks ka niikuinii, aga nüüd kindlasti. Ema – nii meie rahval kui kogu Maal – kui veelkord riisutakse koor pealt ära, siis see pasakottide pärakond, kes järele jääb, ei lähe enam kunagi kuhugi. Mitte kunagi. Ei tee üldse mitte midagi. *No future for you!* Siin ei juhtu midagi, üldse, totaalselt mitte midagi. Mitte kunagi enam! Iga inimühendus Maal, kellest vähegi asja on, ehitab platvormi, häälestab portaali mõnele sobivale maailmale ja läheb oma suunda. Maaga on kõik.”

LIX

See kõik, mida Erik rääkis siis, kaks ja pool aastat tagasi, oli ju põhimõtteliselt õige, kuid see ei saanudki ema ümber veenda, sest polnud mingit võimalust, et see haakuks tema maailmaga, tema reaalsusega. Poiss oli hiljem seda vestlust peas palju kordi läbi mänginud, oli isegi Haini ja teistega arutanud ja nüüdseks sai ta suurepäraselt aru, kui lootusetu oli ema mõistma panna. Tema rääkis Augustase juttu, mis isegi tipp-poliitikutele teinekord liiga julge, innovatiivne ja tulevikkuvaatav oli, ema aga elas veel vanas ajas.

Ena ei takistanud teda. Valas küll tiigitäie pisaraid, kuid kuulas Raimondi juristide nõuandeid ja vormistas asja nii, et Erik lihtsalt kadus vaikselt. Nüüd, vaadates kiiresti üle rohu libisevat autot, mõtles poiss teatud kibedusega hoopis sellele, et isal kulus *aasta*, enne kui ta üldse taipas, et Erik Maalt läinud on.

David oli ikka veel tumedates ülikonnapükstes ja heledas pikkade varrukatega särgis. Tõsi, ta ei paistnud hoolivat, et need enam väga korralikud välja ei näinud. Ta astus autost välja ja teda läbi humalat täis kasvanud verandavõre jälgiv Erik üritas mõistatada, mida isa näeb. Konteinereid muidugi – aga siin võis neid vaid aimata, kuigi need moodustasid maja südame. Lillepeenrad, põõsad; viimased muidugi veel väikesed. Põllud, viljapuud, kanad, koer, kass. Ja muidugi lõputu rohulagendik ja kolmesaja sammu kaugusel kilgendav meri.

„Tere, isa.”

„Tere, Erik.”

„Tule edasi.”

Haini omast paar korda väiksem veranda, hele presentkatus ja ronitaimedest seinad.

„Sinu maja?”

Erik muigas. „Oh ei. Osa sellest. Taaravallas kiputakse kommuunina elama – nii on kergem. Sõpradega. Osa peavad põldu – meil on ruutkilomeetrine lapp. Mina olen rohkem elektroonika peal – arvutite remont ja muu selline.”

„Ma kuulsin, et sa tegid riigieksamid ära.”

„Jah. Keskhariidus käes. Ja sina oled ametnikuks hakanud?”

„Olude sunnil. Nad maksid mu siiasõidu.”

„Noh, mul on hea meel, et sa tulid.” Ta pöördus. „Heili!”

David pilgutab silmi – nii ilmselt oli see kokkulepe – tüdruk oli ilmselt sealsamas oodanud, et lasta neil esimesed sõnad vahetada. Ja tüdruk ootas nii neljandat-viiendat kuud last.

„Minu isa David, minu elukaaslane Heili.”

David maigutas oma pool minutit ja küsis siis ettevaatlikult: „Kas ma saan varsti vanaisaks?”

„Jah.”

Nad kõik vahtisid üksteist äraootavalt.

„Noh, õnnitlused siis meile kõigile,” kohmas David lõpuks. Ta kogus

end veel paar sekundit. „Eriti tulevasele emmele. Et sul kõik ikka hästi läheks. Muide, vana sa õieti oled?”

„Kuusteist.”

„Kas te sellega oodata ei oleks võinud? Mitte et see minu asi oleks...”

„Maa tuleb täita lastega.” Paistis, et Erik ütles seda vaid selleks, et midagi öelda.

„Kas sa ka alles õpid?” küsis David Heililt. „Muidugi. Raske ei ole? Ma... kuidas teil üldse läheb? Ma tegelikult ju ei tea – kuidas ja millest te siin üldse elate?” Ta nägi välja lahke ja pisut alandlik.

„Istu,” naeratas Erik. „Kohe saab süüa. Ja muide, teised tahavad sind ka näha – Alexit sa ju tunnud. Meie päralt on üks nurk, Alex oma tšikiga elab teises ja Kadi oma kutiga kolmandas. Neljandas elab Ruslan – teda sa tead ka – ja... noh, jah, viiendas üks tüdruk, kes mingi aeg jagas Rutsi nurka.”

David jättis muidugi ütleмата, et ta just lõpetas Haini juures söömise. „Palju sel majal nurki on?”

„Noh... see on ju suur. Ja kuuendas nurgas elab kah üks üksik naisterahvas. Ma arvan, et te olete kohtunud.” Nüüd vahtis ta isa juba selge põnevusega ja hüüdis siis maja poole. „Ema, sa võid välja tulla!”

LX

Hain sõitis pärast Davidi Eriku maja juures mahapanemist künkale, kus asus angaar, milles nad tavaliselt Taraani hoidsid. Selle angaari tagaosas asus eraldatud töökoda. Ja selle taga serveriruum. Ja selle taga ruumid, mille olemasolust teadsid väga vähesed.

Suure ekraanideringi keskel istus kaks inimest. Alex vaatas ekraanide kohalt üles, kui Hain sisse astus. „Nüüd on vist mõnda aega hooletu? Palju Erik teab?”

„Ma ei pane poissi oma isa järele nuhkima,“ mühatas Hain. „Ei ole hooletu. Ma ei muretse üldse Davidi pärast. Ma võin eksida, aga ta ongi teadlane. Peamiselt. Ta võib endameelest kaval olla, aga millegipärast ma ei usu, et nad ta siia tõsimeeli mingeid läbirääkimisi pidama saatsid. Ta võib ise nii arvata, aga ta saadeti kas maad kuulama või segama. Tal niikuinii ei ole mingeid volitusi. Ma olen palju rohkem mures Jaagu pärast.”

„Kuigi Jaak on meiega algusest peale kaasas olnud?” küsis Kadi. See mõte ei paistnud talle üldse meeldivat.

„Ma ei tea.” Hain oli tõsine ja natuke tõrjuv. Osaliselt muidugi olukorrast tulenevalt, kuid nii kipus ta Kadit kohtlema, kui nad kahekesi ei olnud. „Midagi on teoksil. Midagi räpast. Ja nad teavad natuke liiga palju meie sisemistest asjadest.”

„David ei öelnud ju midagi...” kergitas Alex kulme.

„Otseselt mitte. Ükski asi iseenesest ei ole tähtis. Aga, kurat, ma ei saa aru, miks ta tuli!” Ta väärutas huuli ja jäi vait, oskamata jätkata.

„Noh, kõige halvemal juhul oli kogu see jahmerdamine tünniga mõtetetu,” lisis Kadi justkui pisut vabandavalt. „Gaad, kui kahju oleks – nii palju tööd... Või on see lihtsalt mingi tahtmine näidata, et meie ka? Et kui ameeriklased ja hiinlased üritavad kontrolli kehtestada, teeme meie ka midagi?”

Hain noogutas. „See on roosa stsenaarium. Aga ma olen mures, et kusagil on pehme koht... Kus me eksime?”

„Kas ikkagi ei või Anna sellega seotud olla?” venitas Alex ettevaatlikult.

„Anna räägib väga ilmselt Raimsile kõigest,” vangutas Hain pead. „Aga näiteks toiduäri ja hotellindus on Raimsile üliolulised.” Ta ohkas. „Ma ei ole detektiiv. Kindlasti on mingi vihje või niidiots...”

„Kuule, meil on siin üle kahekümne tuhande inimese,” porises Alex. „Me enam-vähem teame, kes töötavad kapo heaks, kes sõjaväeluurele ja kes on välisluurete agendid. Siin on väga raske midagi saladuses hoida.” Ta viskas peaga natuke eraldi seisva kustunud monitori poole, mille ees klaviatuuril kate peal oli.

Hain ohkas kes teab mitmendat korda ja istus selle ette. Võttis kätte ära, lülitas monitori sisse ja lükkas klaviatuuri pessa taskust võetud vidina. Siis vaatas ta uurivalt ringi.

Kadi hakkas naerma. „Sa oled ikka tõeliselt paranoiline. Kes siia kaameraid paneks? Ja meil on omad võtmed.”

Hain vaatas teda hetke altkulmu, enne kui asus pikki paroole sisestama. „Ehk sulle on see mäng, aga teinekord on kuradi paha terve planeedi eest vastutada. Ükski vabandus ei loe, kui ma siin midagi maha magan. Mulgustaja, Vispel, tünni õhkimise laengud ja veel mõned asjad peavad meie kontrolli all olema. Peavad.” Ta mühatas. „Kus Jaak praegu on?”

„Annad talle lähmaka?” turtsatas Alex. „Läks koos sinu maja pundiga Marksile külla. Kui ta ka midagi kavatseb...”

„Me ei leiaks seda niikuinii niimoodi... Vabandust. Muide, te võiksite

kah kodus nägu näidata. Ükshaaval, sest ma ei tea, kauaks ma saan siia jääda.”

Õde ja vend vaatasid teineteisele otsa.

„Siis lähen mina,” ütles Alex. „Ma tulen õhtul tagasi.” Ta noogutas ja lahkus.

„Kohvi?” küsis Kadi, kui kaamerad olid näidanud, et Alex minema sõitis.

„Võiksid teha küll.”

Haini pilk puhkas ta jalgadel, kui ta eemal kööginurgas askeldas. Serveriruum oli suhteliselt jahe, tüdrukul oli seljas paks lohmakas fliis ja jalas karvased tuhvliid. Nüüd ta pöördus ja asus kahe tassiga tagasi tulema. Fliisilukk oli eest lahti ja paistis, et rinnahoidjat ta ei kandnud. Küllap tal ikka mingid lühikesed püksid olid, kuid Hainile meeldis kujutleda, et fliis on ta ainus riietuse.

Kadi ainult muigas. „Sa ka ei muutu. Endal sul on naine ja armuke. Või mitu armukest. Muide, ma imestan natuke, et sa Maretist operaatorit ei koolitanud.”

Hain mühatas ja pöördus ekraani poole tagasi. „Ehk ühel päeval. Kui ta suudab üle elada, et ta pole mitte ainus naine mu elus.”

„Nii et sa tead?”

„Mida? Ma ei jälgi põhimõtteliselt selle süsteemi kaudu oma lähedasi. Vähemalt mitte isiklikes asjades.”

„Kas ma võin, tohin või pean sulle ütlema?”

„Sinu valik.”

„Heiki.”

„Ei pea. Ma tean.” Hain naeratas nukralt.

„Kuule, ma ei ole neid just päris... eks ole. Pigem niipea, kui sa kaod, on need kaks alati ninapidi koos. Ja Ulla valvab. Ma ei tea, kas nad ei tule selle peale... need kaamerad ei ole ju peidetud, me isegi näitasime neid.”

„Nad ükski ei ole just väga intelligentsed. Jätame selle.”

„Ja sellepärast sa eladki suurema osa ajast siin?”

„Käin teie majas ka. Või pean ma sulle ütlema...”

„Ei, sind ma ka ei jälgi. On meeldivamaidki vaatepilte.”

„Täna...”

„Ou gaad!” ütles Kadi järsku üht ekraani jõllitades.

„Mis?”

„Leo hoiatab – Raimond on üleval. Tuleb just hetkel läbi värava.”

Hain mõtles hetke.

Mõtles veel. „Oot, ma muutun aeglaseks,” pomises ta siis ja vajus tervelt veerandtunniks mõttesse.

„Telli keegi usaldusväärne siia. Mina pean ilmselt minema,” ütles ta lõpuks ja vajus uuesti mõttesse. Ta isegi ei kuulnud, mida Kadi räägib, kuigi ta silmad skaneerisid ekraane ja nendel toimuvat ta isegi mingil viisil tajus.

Ühel hetkel – veel oma veerand tundi hiljem – sirutas ta käe ühe sideklaviatuuri nuppu ja valis numbri.

„Toits? Hain siin. Korraldame jahi. „Hõõguv lõunakaar” – metsamehed on hädas.” Ta kuulas, ütles paar korda „jah” ja katkestas ühenduse.

„„Hõõguv lõunakaar”?” küsis Kadi.

„Parool,” viskas Hain vabandavalt. „Asja aetakse näiliselt kui jahti, kuid tegelikult on see mobilisatsioon.”

„Nii et on asju, mida minagi ei tea.” Tüdruk silmitses teda arvustavalt. „Mis sa välja mõtlesid?”

Hain viipas kannatamatult käega ja kirjutas klaviatuuril paar rida. Lõpuks vaatas ta tüdruku poole. „Anna andeks. Ma ehk näen tonte, kuid... ma olen algusest peale kartnud esimest detsembrit. Sa ei tea, millest ma räägin?”

„Ei.”

„Õnnelik inimene. Arutlegem korra – mida on vaja, et Taaravalla üle kontroll kehtestada?”

Kadi kehitas õlgu. „Varem ma oleksin öelnud, et Pirukad. Pluss süstik – üldse siiatulekutee. Mulgustaja ja Vispel muidugi – kuni need on kellegi teise kontrolli all, pole sul siin mingit reaalselt võimu. Marsi munejad muidugi, kuid see on teisejärguline. Sa ei saa eales kõiki inimesi kätte, aga need ei saa sullegi midagi teha ja järgmine sada aastat pole probleemi. Nüüd tuleb tünn lisaks. Kui nüüd Pirukad hävitada ja tünn üle võtta, päästaks meid ainult see, et meiepoolne ots on Kilimäel, me suudame seda kosmosest kontrollida, aga...”

„Õige. Vaatame hetke asja väga praktiliselt – mis võiks olla Taaravalla vallutamise eesmärk?”

„No me ju käisime kogu selle analüüsi koos läbi – inimesed. Ehk siis on riigid tänaseks teadvustanud, et põlvkonna pärast on neil ainult jobud ja penskarid. Järelikult on ainus võimalus kolooniad likvideerida.”

„Mõtles edasi,” noogutas Hain. „Kuidas saab kolooniat likvideerida?”
„Ainult seda maksustades. Tehes seal elu põrguks.” Kadi vangutas pead. „Gaad, ega sa ei taha mulle öelda, et EL sõbralik tunnide allakutsumise poliitika on lõks?”

„Jah, poliitikast ei pääse. Otse ja avalikult nad midagi teha ei saa. See toimiks ainult üks kord ja siis oleks usaldus igaveseks läinud. Eriti praegu, mil sajad kolooniad alles kõhklevad.”

„Nii et sa ei karda otserünnakut.” Kadi rääkis mõtlikult, rohkem nagu iseendale. „Siia imuvad politsei ja eriuksused. Kuidagi märkamatult võetakse tünn kontrolli alla ja Pirukaga juhtub õnnetus. Politsei aitab... Ei, enne peab midagi juhtuma... Juhtubki – võtmefiguuridega. Kuidagi-moodi riigistatakse TS. Edasi on lihtsalt Eesti politsei Eesti õiguspärase keskkonnas. Hm, piisab ju ühest lollist paberist, paber kannatab kõike... Ma ei ole seda kunagi nii mõelnud.” Kadi näppis huult. „Ja ehk on Raims kuidagi purki pandud. Lavastatakse juhatuse koosolek... Meedia jaoks on Jaak kui esimese ekspeditsiooni kangelane... Midagi sellist?”

Hain noogutas ja tõsis. „Ma lähen sadamasse Raimsile vastu. Teel käin häirekeskusest läbi ja hoiatan ka neid. Sina jää siia. Pea meeles, et sa oled viimane kaitseliin. Kui ma pole tükk aega liinil, pead sa eeldama, et see nii jääbki ja sa oled üksi. Kui tegutsed, ära kõhkle. Muide, vaata läbi viimastel nädalatel siia tulnute nimekirjad. Kui meil on õigus, pun-gub see rünnakrühmlastest.”

„Ja kui...” Tüdruk oli kahvatu. „Kuidas ma teada saan... Kui võim on üle võetud, võib hilja olla?”

„Kadi, pea meeles, et meil on veel üks trikk tagataskus. Sa tead. Leo saab Maal hakkama, aga kui side katkeb, võid julgelt punast nuppu vajutada – üldhäire. Ja kui taevasse ilmub võõraid sõidukeid, ära kõhkle kosmoserelvi rakendamast. Õnn kaasa.”

Ta kõhkles.

See oli Kadi ise, kes talle ligi astus, teda kallistas ja huultele suudles. „Õnn kaasa!”

LXI

Raimond ei näinud süstikust välja ronides sugugi hea välja. *Zombie, kellele on kõrs tagumikku topitud ja kõvasti puhutud?* arutles Hain oma lugupidamatul viisil.

„Igal juhul on tore sind näha.” Aga seda ütles ta siiralt. „Kuidas reis läks?”

„Järgmine kord tulen jala.”

„Kuidas see niimoodi läks, et sa saabud samal päeval kui David? Kuude kaupa ei tunta minu vastu huvi ja nüüd? Mul jääb majas VIP-lounge’ e väheks.”

„Ei ole juhus. Kõigepealt tahan ma peldikusse.”

„Järgnege mulle, majesteet.”

Raimond näitas talle keskmist sõrme. Ja samal ajal ajas teise käe äärmised sõrmed harali, hoides keskmised koos. See oli kokkulepitud märk.

Selle taga on tegelikult terve lugu. Millalgi nende algkooli ajal ilmus eesti keeles Michael Crichtoni raamat „Andromeeda”*. Seal oli ülimalt salajase ja mõjuka reageerimissüsteemi nimetuseks ’Wildfire’ (kulutuli). ’Wildfire’ oli nende pundil aastaid häresignaaliks. Poisikesed, eks ole. Nad kasutasid seda veel isegi ülikooliaastatel, mis sest, et ainult teatamaks, et nüüd läheb joomaks. Kui Hain ja Raimond TSi välja mõtlesid, pidasid nad vajalikuks leppida kokku ka mõningad hädasignaalid ja loomulikult sai üheks neist ’kulutuli’. Nad mõtlesid ka märgile, mida annaks kasutada siis, kui neid jälgitakse, ja niimoodi kokkupandud sõrmed ju meenutavad kaudselt ’w’-d ning keskmise sõrme näitamine sobib ’f’-iks – wf, *wildfire*. Keegi, kes neid natukegi jälginud on, ei imesta, kui nad alustavad vestlust solvangutega, ja mis on loomulik, kui näidata keskmist sõrme? Teise käe signaal on aga suhteliselt märkamatu.

Igatahes teadis nüüd Hain, et sõber on hädas ja neid jälgitakse.

„Räägi, miks sa tulid?” küsis ta siis, kui nad juba autos sõitsid.

„Mäletad, mis ma sulle ütlesin, kui sa viimast korda Eestis käisid?” alustas Raimond. „Me peame Taaravalla valitsusele maha müüma. Mul on näpud põhjas. Ettevalmistamisel on mitmeid seaduseelnõusid, mis lihtsalt laostavad mu. David Davidiks, eks ole, see kõik on praegu veel mitteametlik. Valitsus on nõus igasuguste toetustega. Nad tahavad vaid, et asi ilus paistaks. Poliitikud.”

„Nii ametlikult kui mitteametlikult võin öelda, et ma kusen nende toetuse peale. Vana sõber, mis sinuga juhtunud on? Kuidas sa aru ei saa, et Taaravallal läheb nii hästi osaliselt ka sellepärast, et igasugused ametlikud pidurid meid siin „toetamas” ei ole? Et Taaravalla on paljudele ligi-

* Michael Crichton, „Andromeda Strain”, 1969, ek 1975, Eesti Raamat, „Mirabilia”

tõmbav just sellepärast, et pärakondadel pole siin mingit võimu?”

„Jah, aga me ei jaksa seda üleval pidada,” poetas Raimond nukralt.

„Ja mida sa alternatiiviks pakud? Ütle see kõva häälega välja. Ma luban, et ei naera nii, et autot juhtida ei suuda.”

„Siin pole ainult Eesti. Eesti ei otsusta ammu enam midagi. Igatahes anti meie poliitikutele juhtnöörid, et nad üritaksid tõmmata kõik... eee... kuidas see formuleering oligi... tunnustatud Euroopa rahvaste põhise etnilis-kultuurilise muustriga kolooniad ametlike koloniseerimisprojektide fookusesse. Siin on veel see knihv, et enamik eestlasi ja üldse eurooplasi pole nõus, et maksumaksjate rahadest toetatakse väljarännet, sellal kui iive on jätkuvalt negatiivne. Seega on kõik projektid niikuinii kiratsemisele määratud, kuni keegi ei suuda veenvalt näidata, kuidas need hakkaksid mingis mõistlikus ajaperspektiivis midagi riigikassasse ja pensionifondidesse tagasi tooma. Kõigi parteide valimisplatvormid käsitlevad seda väga ettevaatlikult.”

Raimond ohkas. „Enamik parteisid on tegelikult nõus lubama kolooniates suhteliselt suuremat vabadust, samas EL teatavasti ei luba eripiirkondi. EL-i direktiivid muide ei luba ka mingil mõistlikul viisil riiklikult toetada entiteete, mis maksupoliitika ja üldse kogu seadusandluse osas ei kuulu Euroopa Liidu liikmesriikide jurisdiktsiooni alla.”

Tegelikult poleks mingit wildfire't vajagi olnud, mõtles Hain süngelt. Rains räägiks vabatahtlikult sihukest juttu vast ehk pärast korralikku portsu kärbseseenesousti...

„Mismoodi te üldse saaksite riikliku koloniseerimispoliitika raames toetada eraettevõtet?” küsis ta pealtnäha neutraalse lahke huviga. „Esiteks, nagu ma aru saan, on projekt poliitiline tuulelipp, mis vänderdab teiste huvide tõmbetuules, ja kuigi Euroopas ka on siiski alanud mingi diskussioon kolooniate kohtlemise reeglite teatud muutmise osas, liigub see lombaka teo kaelamurdva kiirusega.”

„Eraettevõtte ei saagi otseselt kaardil olla. Noh, praegu koheldakse kolooniaid tegelikult nagu *off-shore*'i-firmasid, mis tähendab üsna palju piiranguid. Kui aga laiendada siia Eesti seadusandlus...”

„Stopp,” katkestas Hain teda järsult. „Eesti seadusandlus siia ei laiene. Igasugune sellesuunaline diskussioon on mõttetu. Sa oled kindlasti luge- nud Taaravalla deklaratsiooni. Sellest me ei tagane. See oleks kõigi siia tulnud inimeste petmine. See oleks nii ränk rumalus, mis raiuks maha

ühe meie tugevaima argumendi ja viiks meid ühte ritta kõigi teiste haledate õnnetustega.”

„Aga mis saab siis, kui meie inimesed hakkavad pensioniikka jõudma? Me ei maksa makse, järelikult ei ole meie inimesed ka tööd teinud ja seega võib neid Eestis oodata vaid miinimumpension. Lisaks on paljud kodanikuühendused, enamasti just vanematele kodanikele toetuvad ühendused hakanud nõudma kodakondsuse äravõtmist näiteks viisteist aastat pärast kodumaalt lahkumist.”

Hain muigas. *Ma loodan, et ta vähemalt naudib seda.* Kuigi näoilme oli Raimondil ütlemata sapine.

„Jõuame me varsti sinu majja? Mul on jälle paha.” Seda öeldes sügasta parema käega vasakut rannet seal, kus vanasti kanti käekella. Ka see oli kokkulepitud märk – kiire.

„Vähem kui viis minutit?” vaatas Hain talle küsivalt otsa. Raimond noogutas.

Nad jõudsid Haini Hunnikusse ja esimeseks ajas ta kõik riided maha, pani selga hommikumantli ja järgnes Hainile ühte konteinerisse. Olgu, muidugi kallistas ta kõigepealt Annat ja Anna jäi nende tuppa koos Raimondi hääle lindistustega tema sealolekut imiteerima.

„Konteiner on hea Faraday puur,” ühmas Hain. „Räägi.”

„Me oleme perses. Ühe lausega ära öeldes – ma saan Eestisse tagasi minna ainult selge plaani ja garantiidega, et me edaspidi oleme korrallikud. Meie ilus aeg on läbi.”

Hain vaatas talle kaks sekundit otsa. „Rahune,” napsas ta siis. Ta mõtles hetke, võttis laualt paberi ja kirjutas: „Kehasisesed?”

„Ei,” raputas Raimond pead. „Kingataldades. Ja neil on midagi siin orbiidil, nad suudavad seda jälgida. Mulle loeti sõnad peale, et ma ujuma ei läheks.” Ta varises ühele toolile. „See on nii tobe.”

„Miks sa mulle siin jama ajad?”

„Mis mõttes?”

„Sa teadsid algusest peale, et nii võib juhtuda. Mis nüüd teisiti on?”

Raimond vaikis vähemalt minuti. „Ma istusin kaks päeva eeluurimisvanglas.”

Hain noogutas paar sekundit vaikides. „Ja väga lühidalt – sa ei julge sellega uuesti riskida. Kui sa aga siia jääd, oled tühjade taskutega eikeegi.” Ta mühatas. „Sa ei ole eikeegi. Jätkame lihtsalt oma tööd siitpoolt.”

„Sa ei saa aru. Me oleme kriminaalid. Meie tabamise eest pannakse välja tasu. Mingid sidemed Eestiga ei ole võimalikud ja me oleme iga üritaja jaoks lindpriid. Meie oleme igal juhul pildilt läinud. Jäävad ainult need, kes alla kirjutavad.”

Hain uuris teda taas pikalt. „Raimond, tule mõistusele! Millega nad sind niimoodi ära hirmutasid? Kas on oodata mingeid koheseid aktsioone meie vastu?”

„Jah. Mulle anti kaks tundi sind veenda. Ma kardan, et pärast seda meid arreteeritakse. Nad saavad sellega hakkama küll. Õhtul on tünn all, sa ei saa seda enam takistada. Nad võtavad selle kohe üle. Meid toimetatakse Eestisse, siia tuleb uus valitsus.”

„Kuidas nad mõtlevad Kilimäelt siia saada? Sinna on üle kümne tuhande kilomeetri.”

„Mõtle ise. Lennuvahendeid on teisigi. Ja kosmoserelvi. Nad teavad meie omadest. Muide, sa tuled ise ka selle peale, aga rünnata võidakse kohe, kui nad aru saavad, et ma sind hoiatan.”

„Oled sa kindel?”

Raimond kehtas õlgu. „Kindel? Ma ei tea. Muidugi on võimalus, et mingi osa sellest oli bluff. Siinset olukorda tunnend sa minust paremini. Mulle räägiti ka siinsetest rahvaliidumistest, huvigruppidest...”

Hain purskas naerma. „Oota siin.”

Ta väljus, sulges end teise pealtnäha samasugusesse konteinerisse ja tõmbas mikrofoniga kõrvaklapid pähe. „Leo, Hain siin.”

„Kuulen.”

„Meil läksid siilid jooksu.”

Viis sekundit vaikust. „Korda palun – sul läksid siilid jooksu?”

„Positive.”

„Olgu, head püüdmist. Vajad sa veel mingit abi?”

„Kui ma ei helista kümne minuti pärast veelkord, peate koos Kadiga kogu laulukoori üle võtma.”

„Selge.”

Klahvivajutused. „Kadi? Kuidas sul seal on?”

„Vaikne. Irma jõudis kohale.”

„Vaata, et sa end ära ei külmeta. Tekk peale ja sall kaela.”

„On asi nii hull?”

„Positive,” ohkas Hain.

„Kas ma räägin poistele ise?”
 „Tee seda palun. Kiisule ja Toitsile helistan mina.”
 Uued klahvivajutused. „Toits, kuidas sinuga on?”
 „Noh, ajan jahiseltskonda kokku. Pooled juba joovad.”
 „Toits, ma kardan, et jaht on tõsine. Saurusi olevat linnas nähtud.”
 Viis sekundit vaikust. „Sa ikka tead, mida sa räägid?”
 Hain peaaegu et kiristas hambaid. „*Positive.*”
 „Midagi, mida ma veel teadma peaksin?”
 „Mõni võib varsti siia sattuda. Minu Hunnikusse tähendab.”
 „Saadan poisse?”
 „Nagu me kokku leppisime. Otsi Heiki üles. Vaikselt – ma tahan, et nad välja tuleksid.”
 „Selge. Õnn kaasa.”
 Klahvivajutused. „Kiisu? Oled sa Linda?”
 „Hain, asjad peavad halvasti olema, kui sa mu häälest ära tundsid.”
 „Ongi. Kordan, asjad on halvad. Ole ettevaatlik ja ole valmis. Ütle kõigile.”
 Veel klahvivajutusi. „Leo, seni side töötab.”
 „Olgu, õnn kaasa.”
 Hain hakkas rasket soomustatud skafandrit selga ajama. See alles rebadel, kõndis ta Mareti tuppa. „Loe kokku, kes kodus on, ja helista kõigile, keda ei ole, et nad siit täna õhtul eemale hoiaksid. Võtke relvad ja tõmbuge maja sisse. Meile võib külalisi tulla. Ebameeldivaid, ma mõtlen.”
 Hain lükkas hoolimatult lahti Anna toa ukse ja peatus põrutatult. Hääle järgi oleks ta võinud vanduda, et Anna ja Raimond armatsevad voodis. Anna irvitas ta näoilmet nähes; ta ei lõpetanud sellist mõnulevat oigamist. Hain osutas vaid tõsiselt skafandrile ja, oodanud ära noogutuse, kõndis Raimondi juurde tagasi.
 „Nii, tule, ma annan sulle kaitseriietuse ja relva. Võtame kallid korralvurid siis väärrikalt vastu.”
 Raimond neelatas. Maigutas. Ägises. „Ehk arutaks?” viiksus ta lõpuks.
 Hainil oli sõbrast kahju. Piinlik oli ka. Millegipärast käis tal peast läbi, et seda hetke ei tuleta ta talle tulevikus mitte kunagi meelde – *sest sa oled see, mis on su sõbrad, ja hetkel pole see midagi promomisväärset...*
 „Ei. Tähendab, muidugi arutame. Ehk on võimalik häma ajada ja ehk

on tee lahti läbirääkimistele. Aga praegu andsin ma üldhäire. Nii et võta relv ja valmistu seda kasutama.”

„Heiki tuli!” ilmus uksele kergelt hingeldav Ulla. Ka tema oli muide juba soomustatud skafandris ja relvastatud.

„Hea,” noogutas Hain. Ta võttis telefoni ja rääkis paar sõna. „Kõik masinasse!” käratas ta siis nii, et terve maja kajas.

„Aga sa ise?” küsis Maret. Tal oli laps süles ja teine käe otsas, kuid isegi temal rippus vööl püstol.

„Heikil on kaasas pool tosinat omakaitse poissi, ma jään nendega siia. Ta paneb teid Irma kodus maha, nagu kokku leppisime. Valvama peate seal ka, eks ole, aga kui üldse midagi juhtub, on see kõige ohutum koht.”

„Jah, me rääkisime sellest,” noogutas Maret rabedalt. „Hoia ennast.”

Hain noogutas sisse tulnud omakaitse sõduritele, ootas ja vaatas, kuidas Taraan kaugusse kadus, istus siis ise ka autosse ja kihutas minema. Otse merele. Ta kihutas, masin kumisemas ja huilgamas, paarkümmend kilomeetrit veepinna lähedal, ja suunas siis masina kõrgustesse. Seekord ei kavatsenud ta planeedilt lahkuda, seega oli kaar hulga lamedam.

„Leo, oled sa seal?” vajutas ta ühe klahvi alla.

„Kuulen. Nüüd näen ka. Ma isegi saan aru, et krüpto on maksimumi peal. Eh, kui sa seda usaldad...” Ta kujutis tekkis keskkonsoolile.

„See on meie ühekordne võti. Evakueeri Pirukad enne, kui tünn alla tuleb. Ma kasutan gambiiti. Seega hoia inimesed eemal. Tehnilised probleemid.”

„Oled sa kindel? See tähendab, et 1. detsember läks lahti? Raims ja David?”

„Nemad tulid ainult segama. Õiged mehed on ilmselt ammu kohal.”

„Saavad poisid hakkama?”

„Leo, ma ei ole kindel, aga... millele muule meil loota on? Muide, nad olla Raimsi kaks päeva praadinud.”

Leo vaikis pisut. „Seda ma arvasin. Kutt oli pildilt läinud. Siin on veel mõned asjad... aga neid ma ei taha isegi selles sides arutada. Õnn kaasa!”

LXII

„Kes siin elab?” küsis Raimond autost väljudes. Noored põõsad ja puud, peenrad, muru, mis kaugemal heinaks üle läks, lõputu roheline aas ja kaugemal kilgendav meri... Ja üksteise otsa tõstetud konteineritest maja.

„Mõned õpetajad,” teatas Anna. „Kool on siinsamas.”

Raimond kirtsutas nina. „Meie – relvadega laste hulgas? Me ju... me ju oleme... oht?”

„Koolimaja on „siin” Taaravalla mõistes – see maja seal. Kakssada meetrit.”

„Kas õpetajad peavad põldu? Põhitöö kõrvalt?”

„Hobi. Kõik peavad siin põldu. Mingil määral.”

Raimond lasi ikka veel pilgul ringi käia. Ta sonkis saapaninaga üht mullakuhilat. „Suudad sa mind ette kujutada põldu pidamas?”

Anna silmitses teda arvustavalt. „Ei. Tegelikult mitte. Aga figuurile mõjuks see sul hästi.”

Raimond silmitses nüüd teda arvustavalt vastu. Siis vangutas urisedes pead. „Kui ma mõned lähemad päevad üle elan...”

LXIII

Kadi vaatas oma monitorilt, kuidas Hain lõunasse kadus. Ta kortsutas natuke kulmu – sealtpoolt läks Maa suunas märgatav ports kodeeritud sidet ja seda pidid teisedki märkama... Märkasidki.

„Side on maas,” kviteeris ta, samapalju endale kui tema kõrval istuvale Irmale.

Vanem naine ei öelnud tükk aega midagi. „Kas tead, ma ei arvanud iialgi, et nad sellega hakkama saavad,” ütles ta lõpuks hillitsetud kibedusega. „Mitte eestlased. Mitte meie – omade vastu. Aga siin me oleme.”

„Midagi ei ole ju veel juhtunud.”

„Kindlasti on. Ükskõik mis, aga juhtunud on. Kasvõi meie jaoks. Mul on tunne, et miski sai täna läbi. Süütuse aeg vist? Või mina nüüd süütusest rääkima...”

„Miks nii nukralt?” Kadi paljastas hambad; see ei olnud päris naeratus. „Me saame hakkama. Meid on kakskümmend tuhat ja meil on Taaravalla.”

LXIV

Toits virutas paar korda rusikaga vastu ust.

„Mis?...” Ukse avanud noormees ei saanud arugi, kui tal õlast rabati ja ta koridori tõmmati. Ta kavatses rabelema hakata, kuid nägi siis endale suunatud relvatorusid. „Mis toimub?”

„Tuled meiega kaasa,” teatas Toits mornilt. „Viige ta alla,” noogutas ta oma meestele.

Ta käis samamoodi läbi veel paar ust ja laskus siis alla hõredast metalltreppist. All oli omakaitse mehi rohkem ja kinni oli võetud kümme teget. Nood lükati ühte liikuvasse kongi. Toits heitis veel ühe pilgu Sadamahotellile, nagu seda paika nimetati – neljakorruseline konteineritemüür, mille nendepoolne külg oli täis ukseid, mille juurde viisid avatud metalltrepid ja rippteed – ja astus masinasse.

„Kutid, vabandust,” alustas ta. „Keegi idikas lasi lahti kuulujutu, et keegi üritab riigipööret. Kuulujutul paistab ka mingi tõepõhi olevat, sest side on katki ja mingite pooletoobistega läks Haini Hunniku juures laskmiseks. Teid kõiki on mingitel hetkedel kahtlustatud koostöös erinevate luuretega. Loodan, et asjatult. Igatahes me hoiame teid natuke aega kinni. Lihtsalt igaks juhuks. Üritame teil olemise mugavaks teha ja katsuge see aeg kuidagi üle elada.”

Ta tõstis käed, taganes ja lõi ukse kinni, siis koputas rusikaga kaks korda vastu masina külge ja viipas juhile peeglis, et see võib liikuma hakata.

„Nüüd ma saan aru, miks sa suuremat masinat ei võtnud,” märkis tema kõrval seisev Virko. „Kolmandik... laias laastus.”

Toits noogutas mornilt. „Paneme kaamerad üles. Sadamameeskond korjab ära, kui keegi veel nägu näitab.”

Ilm oli päris soe, kuid neil oli oma kaitseriietuses väga mugav olla – see oli küll raske, kuid kuni jagus energiat, hoidis see seespool õiget temperatuuri.

„On sel mõtet?” küsis Virko. „Ja kui me eksime? Siis on inimesel eluaeg ebaõnnestunud Bondi silt küljes? Ja kas poleks parem... lasta neil midagi teha ja siis...” Ta koputas oma relvale.

Toits kehtas õlgu. „Ma sain Kadist niimoodi aru, et see on rohkem selleks, et mu meestele tegevust anda. Et tegelikult keskenduvad nad ainult õhukaitsele. Ja kui ma Hainist ja neist teistest üldse midagi aru

saan, piirduvad nad näpuviibutamise ja nii kaua, kui saavad. Annavad võimaluse. Nead ei taha konfliktit.”

„Aga nad on selleks valmis.”

Toits tegi lõuaga ringi – see oli tühtaegu noogutus ja pearaputus. „*Meie* oleme selleks valmis. Sina ka. Meie.”

LXV

Hain pidurdas ja hoidis sapise näoga rihmadel rippudes peaaegu et hinge kinni, kuni viletsasti voolundatud kere metsikut tormamist läbi tiheda õhu saatvad vilistamine, ulumine ja oigamine tasapisi vaibusid ning eespool hüigelsuureks kasvanud tume koonus liikumatuks tardus. Masin vajus kiiresti allapoole, kuni automaatika peatas selle umbes vaksa kõrgusel maapinnast. Pool sekundit hiljem kukkus see ratastele. Mees tõmbas paar korda sügavalt hinge, paiskas lahti ukse ja astus lame-dale mäeharjale, kus seisis veel paar sõidukit ja kükitas kuuest konteinerist elamine. Ta vaatas ringi. Suhteliselt siledat pinda oli mitukümmend meetrit, kuid see näis kui noatera kahe kuristikku vahel. Esimeseks kõndis Hain vaatama kustunud vulkaani kraatrit ühel pool. See vulkaan oli kustunud juba kümnekond miljonit aastat. Korraks oli see küll hiljuti ärganud... või pigem näis nii – tuld ja kive oli õhku paiskunud, kui tünn langes.

„Tore sind näha,” kostis ta selja taga hääl.

„Erik,” noogutas Hain.

„Kuulsin siilidest.” Poiss oli soomustatud skafandris ja relvastatud. Samuti kükitasid konteinerite katusel raketid, kuid Hain vangutas mõttes pead – *seda on armetult vähe, kui asi tõsiseks läheb.*

Hain kõndis teisele poole.

„Ole ettevaatlik,” hõikas Erik. Poiss ei vaevunud talle järgnema. „Kui sa veerema peaksid, tuleb umbes kolmekümnekilomeetrine minek.”

Hain võttis kiivri peast ära. Õhk oli kuum ja raske. Ta hingas paar korda sügavalt ja läks veelgi servale lähemale. Nõlva kalle ei olnud tegelikult suur, kõigest 20–30 kraadi, kuid see jätkus nii kaugemale kui silm seletas, ning silm ja tasakaalumeel ei suutnud kokku leppida – olemine tundus viltu, valesti ja ebakindel. Ere, pisut väävelkollane päike säras kõrgel valkjassinises ja kergelt uduhämuses taevas. Igal pool mujal oli ka ainult taevas. Hain vangutas pead ja kõndis kraatri poole tagasi. See oli küll

tohtu, vähemalt paarikilomeetrine, kuid igal juhul parem kui kohutavalt viltune horisont teisel pool.

Hain laskus raskelt ühele kaljunukile. Ta vaatas üles ja pühkis siis vesiseks läinud silmi. „Ma ei tea, kuidas seda seal üleval nimetama jäädakse,” alustas ta rohkem nagu iseendale rääkides. „See ei ole ju Päike. 'Plärakas'? Ei löö läbi. Planeet ise... 'Taaravalla' on neli silpi ja põhiliselt me kartsime, et see jooksub meie armsate rahvuskaslaste ajud umbe – liiga palju meelde jätta. Erki, kas sa ütled alati Taaravalla nime välja?” Ta lõi jalaga üht parajat munakat ja jälgis, kuni see muudkui tral-litas allapoole, kuni paarisaja meetri järele mingisse lõhesse pidama jäi.

„See on teisel pool efektssem,” ütles poiss ainult.

„Erik, kas sa tead, miks ma kena rahulikku paradiisiplaneeti ei otsinud? Õige mitmed usuhullud olevat endale paraja põrgu välja vaadanud – ilmselt, et varakult harjuda. Popsid ja orjahinged me oleme – planeet oli vaja otsida ikka suur, võimas, harukordne; kuum ja metsik.”

„Sina selle valisid. Siin võib elada.”

„Siin on kraadi 35 ja me oleme 8 km kõrgusel merepinnast! Me oleme ekvaatoril, eks ole. Siit sadakond kilomeetrit on järved, mis mõnikord päeval keema lähevad. Neis järvedes on mingi väävlivetikas, mille ainus puudutus sööb naha nii läbi, et ainult koosnerikoolitusega ilukirurg suudab pärast ehk midagi teha. Ja siis on elukad, kelle sisikond seedib seda vetikat. Kujutad sa ette kalu, kes elavad tulisoolases keevas vees? Kujutad sa ette linde, kes pikeerivad nende kalade järele läbi sellistest järvedest kerkivate udusammaste? Parasvõotme saurused on väga leebe nähtus!”

„Neil imeelukatel pole midagi ühist Maa dinosaurustega... peale suure, jõleda välimuse ja vastiku kalduvuse pidada inimesi oma loomulikuks toiduks. Neid väävlivelukaid te esimesel lennul ei näinud. Ja nad ei tule kuhugi, kus on alla 50-ne.”

„Kahju. Seal põhjas on liiga rahulik kodu meie vördjate armaadale.”

„Miks sa meid vihkad?”

Hain nagu ärkas oma mõtetest ja vaatas teisele hetke taipamatult otsa. Siis muigas ta pisut piinlikult ja kehtas õlgu.

„Ei, ma ei vihka neid. Siis peaksin vihkama ka iseennast. Need inimesed, kes siia tulid, ongi meie rahvas. Teist ei ole. Kas sa piiblit tunned? Ei, loll küsimus, muidugi sa ei tunne. Mooses vedas iisraeli rahvast – pärast Egiptuse vangipõlve – 40 aastat kõrbes ringi, enne kui nad

paikseks jäid. Saad aru, 40 aastat! Tõesti ei leidnud kiiremini teed või? Tegi seal igasuguseid imesid, et oma võimu säilitada, muide, kuid neid imesid analüüsid saab öelda vaid, et kutt tundis kõrbet nagu oma viit sõrme. See selleks – miks 40 aastat?” Ta ootas kümnekond sekundit vastust ja saades järjekordse õlakehituse, jätkas: „Selle ajaga jõudis uus põlvkond peale kasvada. Ori jääb orjaks. Vabad inimesed pidid peale kasvama. Kaua me siin oleme olnud? Kolm aastat. Kulub veel kolmkümmend, enne kui siin sündinud lastest saavad selle planeedi elanikud. Meie jääme põgenikeks Maalt. Hääbuva, väljasureva rahva esindajateks. Mõttetuteks vastutustundeta tarbijateks. Alles meie lastest saavad selle maailma valitsejad.”

„Kes sind hammustas?”

„1. detsember.”

„Nii et nad tõesti ründavad hetkel, kui tünn maandub?”

Hain sulges korraks silmad. „Jah. Ent sa tead, mida teha.”

„Raketid, miinid... Ja lõpuks suur punane nupp. Tuumalaeng tünni all. Läheb see katki või lendab minema? Sa ei tea ikka?”

„Ei. Tähendab, katki ei lähe. Nende paari intsidendi puhul rususid ei ole. Tünn lihtsalt kaob. Kuhu, ei tea keegi. Ainult et kui palju tööd ja vaeva nõudis selle siiavedamine... Võimalik, et meil ei ole raha seda uuesti teha.”

„Ja siis ei hakka me... kurat teab kui kaua Taaravallat lükkama?”

„See ei lähe ühelgi juhul kiiresti.”

„Ma tean. Baskid juba lükkavad. Nende planeet on samuti pisut kuum. Täpselt nagu arvata, hakkavad vulkaanid purskama. Ja lõpuks ei tea keegi täpselt, mis juhtub kogu planeedisüsteemiga – kusagil peab ju m-draivi mõju vabanema.”

Hain mühatas: „Jah. Sa tead. Ilmselt paremini kui mina. Vabandust. Olgu, pane siis simu käima. Tead küll. Kõigile peab jääma mulje, et ma olen siin.”

„Ja tegelikult oled sa?”

„Siin.” Hain irvitas ja pilgutas silma. Siis ta tõusis ja asus kiivrit tagasi pähe toppima.

„Kas tead, me ei peaks Taaravallat tõukama,” ütles Erik.

„Jah?”

„Me keerame selle elukeskkonna siin perse. Muide, osadel saurustel on midagi mõistusesarnast. Nad kasutavad tööriistu. Kujuta ette, mis

inimestest oleks saanud, kui keegi sajandeid tagasi oleks muutnud Maa orbiiti, nii et meile oleks saabunud igavene jääaeg... Või pidurdanud seda Päikesele lähemale, nii et seal oleks sama kuumaks läinud kui siin? Kas me suudame siin elada – teiste, meie poolt hävitatud rahvaste hau-dadel?”

Hain oli kiivri pähe saanud. „Me ilmselt ei hakka kunagi Taaravallat tõukama. Praegu loovad inimesed oma kodud sinna, kus on hea soe. Mis sa arvad, kas nad tahavad, et seal kogu aeg külmemaks läheb? Väravad on edasi ka lahti ja sealtkaudu on tee lahti tuhandetesse, miljonitesse Maa-sarnastesse maailmadesse, mida ei ole vaja lükata.”

„Nii et sa mõtled samuti?”

Hain muigas nukralt. „Mul võtab selleni jõudmine lihtsalt rohkem aega.”

LXVI

Tema nimi ei olnud 'Leitnant'. Muidugi mitte. Tegelikult oli ta Andrus. Ja ka perekonnanimi oli vähemasti kolmekümne levinuima hulgas; mis ühtlasi tähendas, et tal oli pool tosinat nimekaimu. Seistes seal Taaravalla sooja päikese all tundis ta pisut hirmu, pisut masendust ja pisut, nagu oleks ta petta saanud. Ja kõike kokku võttes tundis ta, et on vales kohas.

Leitnant oli elukutseline sõjaväelane ning teeninud mitmeski kriisikol-des. Mõnes mõttes ei erinenud Taaravalla palju neist kuumadest tsiviil-seerimata paikadest, kus tavaliselt kord käest ära läks... ükskõik mida see „kord” siis ka endas ei sisaldaks. Ainult et siin rääkisid inimesed eesti keelt ja nende elamised ei olnud puruvaesed rämpsuhunnikud kusa-gil tolmuste teede ääres. Muidugi, m-draivid ja kogu see tehnika... aga sellest sai mööda vaadata. See polnudki nii oluline.

Oluline oli hoopis see, mida ta siin veedetud paari päeva jooksul oli näinud: tavalised eesti inimesed oli tulnud täiesti tühjale maale ja haka-nud sinna endale kodusid rajama. Nad harisid põldu, kasvatasid loomi, pidasid igasuguseid töökodasid. Olid arstid, õpetajad, kultuuriinimesed, ehitajad, autojuhid ja... olid igasugused ametimehed ja spetsialistid ja... kusagil ei olnud mõistusevastast hullust.

Leitnant ei mäletanudki enam, mis põhjendusega ta sinna saadeti. See kõlas üsna usutavalt ja ega ta sellesse kunagi eriti ei süvenenud – omadel

on vaja, ja sellest talle piisas. Ainult et kui ta nendega – näiteks õhtuti kõrtsides – rääkima juhtus, paistsid asjad teistmoodi – et on see nüüd orjus, pärisorjus või lihtsalt katus, kui nad peaksid maksma makse Eesti riigile, mis sinna pennigi tagasi ei pane?

„Aga miks te siis ei lase panna?” – „Oot, kuidas see oli? See on ju täpselt seesama küsimus – oleme me orjad, pärisorjad või mis eristab seda katuse pakkumisest? Olgu, üks sõna on veel: alistamine...”

Siis tuli käsk ja kõhklustele vaatamata asus ta seda täitma. Nad kogunesid, võtsid relvad ja nende kümnene tiim tungis esimesse majja...

Seal olid ainult naised ja lapsed. Nüüd olid nad teises majas ja see oli täiesti tühi. Käsud olid lihtsad – võtta kinni need ja need inimesed seal ja seal, minna peitu ja oodata, kuni neile raadio kaudu öeldakse, et nüüd tuleb neile transport järele.

Ta paarimees tegi käemärgi – mis edasi? Terve mõistus ütles, et kogu operatsioon peab olema kohutavalt viltu läinud. Neil oli aadresse veel. Kogu arvestus põhines loomulikult sellel, et keegi ei avalda olulist vastupanu väljaõppinud eriüksusele. Nende mõlemas masinas oli pidevalt kaks inimest, kaks katsid tagalat ja kahest paarist oli kinnivõtmiseks rohkem kui küllalt. Ainult et... jah, siin ei olnud maju ega kortereid. Olid sellised suured mitmepereelamud. Mõeldamatu oli ju naisi-lapsi maha lasta, järelikult ei saanud neid ka kuidagi takistada rünnakust teatamast. Kõik põhines niikuinii kiirusel. Ja sellel, et nad ei kohta olulist vastupanu.

Siin ei olnud end kusagil varjata. Ei, see ei olnud kõrb, Taaravalla oli ilus põõsapuhmastega künklik heinamaa, kuid siin lihtsalt ei olnud kasutamata ehitisi ega suurt metsa. Teid ka ei olnud.

„Kas sa katkestad operatsiooni?” kähises kõrvaklappides.

Leitnant hammustas huult. Operatsiooni katkestamiseks peab väga hea põhjendus olema.

„Ei. Kuid me peame taktikat muutma. Objekt kolm. Autojuhid, liikuge ette ja jääge kolmesajale meetrile, vahe vähemalt sama palju. Püüdke märkamatuks jääda ja raporteerida objekti seisukord. Meie tuleme jala järele. Hoiame samuti vähemalt paarisajameetrist vahet ja püüame märkamatuks jääda.”

Raadio pomises nõustumisi. Loodetavasti on poistel endil pea otsas – järgmise majani oli oma viis kilomeetrit...

Nad olid paarimehega vaevalt põõsaste taha jõudnud, kui Leitnant pöördus. „Kilekott! Soomusvest maha!”

Paarimees mõistis teda poolelt sõnalt, nad toppisid kõik militaarvarustuse kilekotti ja matsid hädapäraselt maha. Niikuinii olid nad tavalistes mugavates matkapükstes ja -särgis, eriuksuse oli neist teinud peamiselt soomusvest kirjaga „Politsei” ja kõik see tehnika, mis vesti külge, vööle ja pähe käis. Nüüd olid nad vaid kaks kerges varustuses matkajat.

Nad polnud sellega veel lõpule jõudnud, kui said aru, et paanika pole asjatu. Kusagil eespool algas tulistamine.

„Autod...” pomises paarimees. Asi oli ilmselge. Lisaks tundus, et tegemist on tulistamismaniakkidega, kellele suurekaliibrilised relvad kätte antud.

Nad leiti – ilmselt infrapunakaamerate abil – vähem kui minutiga. „Me oleme ainult turistid!” – „Ja miks te jooksete?” – „Aga kust me teame, kellele te seal jahti pidasite?” – „Olgu, naljavennad, aga vähemalt praegu topime teid puuri – andke andeks, siin käis mingi jõuk mööda maju ja me ei ole kindlad, et kõik kätte saime.”

LXVII

Leo lendas planetoplaaniga üsna Maa suunas kukkuva tünni sabas. Pidurdas muidugi sujuvamalt kui tõsise vao maastikku kündnud tünn. Maandus tünni õige otsa juures. Nüüd tuli pisut oodata.

Vahepeal jõudsid kohale politsei ja sõjavägi. Leo lükkas luugi lahti ja tervitas neid.

„Sellega tulidki?” küsis üks vuntsidega politseimajor.

Rumal küsimus. „Millega siis?”

„Noh... Jah, tuleb harjuda, et kosmoses lendavad asjad, mis tehnöülevaatust ilmselgelt ei läbiks. Üksi?”

Leo muigas. „Meil ei ole tehnöülevaatust. Üksi.”

„Läheb veel aega?”

„Jah. Jahtub alles. Võin aeg-ajalt proovida, aga see ei võta enne jutule, kui temperatuur on alla 230 langenu.”

„Ja see langeb? Imelik, nii suur jurakas peaks jahtuma päevi.”

„Ainult pind kuumeneb. Ja see ei ole sul torujupp. See on otsast otsani täis sihukest tehnikat, mida inimeste pead veel ei võta.”

Major noogutas järsult ja kõndis minema. Rohkem ei tulnud keegi juttu

vestma. Kusagil tagapool õrisesid mingid masinad. Paistis, et juba on alustatud korralikuma tee rajamisega.

Leo valas endale kohvi, kontrollis masina seadeid ja ohkas, kui temperatuurimõõtja alla 230 kukkus. Veel vajutusi – sealhulgas paroolid muidugi ka – ja siis hakkas silindri ots tuikama. Sissepoole. Alul oli liikumine vaevumärgatav, kuid see kiirenes järjest, lõpuks näis, et süvend lausa variseb... ja siis jäi kõik paigale. Tasapisi saabunud õhtuhämaruses oli näha teisest otsast immitsev valgus.

„Kas see töötab? On tee Taaravaldalahti?” See oli jälle see major.

„Ehk. Mingid tehnilised probleemid. Ma ei saa aru, kontrollin.”

Miski suhises mööda ja kadus tunni.

„Mis see oli?” küsis Leo.

„Meie luurerakett.”

Leo kõrval puldil hakkasid vilkuma kirjad: „Kapsapirukas ei vasta! Katastroofihoiatus!”

Leo ohkas ja vaatas majori poole. Selle kätte oli tekkinud püstol.

„Mul on kahju, kuid härra Lumberg, te viibite Eesti Vabariigi territooriumil ja teie kohta on väljastatud vahistamisorder. Ma pean paluma teil kaasa tulla. Ja eriliselt palun mitte enam ühtki nuppu puudutada. Ma tulistan hoiatamata.” Mehe hääles ja pilgus oli teras.

„Sa unustasid midagi,” ütles Leo ja vajutas jalaga pedaalile.

Masin rebis end järsult ülespoole. Luugile toetunud politseiohvitser lendas takukoonlana eemale, tehes enne maaga kohtumist elu uhkeima kaare. (Ta jäi ellu; ta maandus põõsastesse ja pääses kuue luumurru, peapõrutuse ja selgroonihetusega.) Leo tõusis liiga kõrgele, et otse tunni söösta. Oli ta ju sättinud oma hädapedaali 10g-le – piir, mis teda veel toolis ei tapa, kuid teeb võimatuks igasuguste relvade kasutamise. Ta oli sunnitud enne tunni sukeldumist silmuse tegema. Paraku reageeris keegi maa peal väga kiiresti – õhutõrjerakett tabas teda lennu neljandal sekundil. Leo lennumasin oli küll soomustatud, kuid ka rakett polnud tavaline, käivad ju soomus ja relvad alati käsikäes. Arvatavasti sai ta surma hetkel, kui tabamusekohast killud sissepoole lendasid. Sekund hiljem rammis juhitevuse kaotanud planetoplaan tunni serva ja pörkas hõõguva metallikänkrana eemale metsa.

Hain nägi seda kõike oma ekraanidel. Ta ulus ja tagus tooli käetugesid. Ta sai seda endale lubada, sest teha polnud enam midagi. Ka selles mõt-

tes, et tegelikult olid nad Leoga sellegi stsenaariumi läbi mõelnud. Kõige totram oli, et see ei muutnud midagi.

Hain nägi kaugkaamerate kaudu, kuidas kraatripõhjas lebavast tünnist sööstis välja hävitajad. Sellele järgnesid raskemad ja kohmakamad lennuvahendid ilmselt dessandiga.

Kulus oma paarkümmend sekundit, enne kui tünn sulgus. Sellega ilmselt arvestati. Ilmselt oli arvestatud, et inimliku segaduse ja alternatiivse pöördruumitunneli tekitamise peale läheb vähemalt pool minutit ära. Tegelikult läks umbes 40 sekundit. Ja muide – tünn ei rutju kedagi puruks, nii et selle poolest riski ei olnud.

Tünni ümbrus oli mineeritud ja kraatri servadel olid automaatsed relvad. Hain nägi ekraanidelt, kuidas see kõik päris kähku kahjutuks tehti. Tal jäi vaid pahaselt poriseda – ründajad olid ostnud või rentinud päris korralikud hävitajad.

Tünn oli nüüd kinni. See võis väga kauaks kinni jääda. Võimalik, et igaveseks – täiesti tühjas süsteemis võis portaali olemasolu detekteerida, kuid Maa lähedal oli neid juba kümneid tuhandeid. Kogu taktika põhines ilmselgelt sellel, et Taaravalla turvateenistusest ei ole ka kõige halvemal juhul neile vastast. Parem, kui tünn ongi kinni kõige segasema aja. Kõik teadsid, et Taaravalla tünn on ekvaatoril vana vulkaani kraatris. Dessanttransportööridel ei kulu inimasulateni lendamiseks üle poole tunni. Need olid ilmselgelt Taraani tüüpi masinad, küllap vaid paremini valmistatud ja relvastatud. Muidugi teati ta kosmoserelvadest – hävitajad olid suundunud üles orbiidile neid otsima.

Hain ei kuulnud nende sidet, kuid mingil hetkel pidi seal tekkima segadus. Mingil hetkel pidi tulema mõistmine, et nad on vales kohas. Sest kui keegi veel ei ole taibanud, ei avanenud Maale maandunud tünn mitte Kilimäel Taaravallas, vaid Alumise Mõlgi põhjas Taaravalla kuul...

LXVIII

Hain tõusis ja tõstis klaasi. Saabus vaikus.

„Ma tahan, et mu sõbral oleks raskust

ja et ta oskaks kasutada relva

et temaga võiks minna kurja vastu

ja rahuõhtuil elust mõtiskella

End võõrana ma tunnen sellel maal

Kus lödid poisid kaitsjateks ei kõlba

*Kus mehed tõe eest põgenevad rohu naal
Ja teineteise perse topvad tõlva
Ka sina olid ühest teisest ajast
Mil Au ja Sõna polnud paljas õhk
Me võitsime
Kuid sinu naeru kajast
On jäänud ainult sügistormi lõhn.”*

Päike oli äsja loojunud ja kogu läänetaevas oli veel helesinine, sekka kaugete pilvede õhetavroosat. Kuu nilpsas künkaid kaugel idas ja Siirius säras kõrgel põhjakaares. Tasane soe tuulepuhang sahistas metsviinapuu lehtedes. Kusagil huikas jahile suunduv kakk. Viimastel päevadel oli olnud tormi, nii et lained kohisesid rannaliivale kustudes.

Nad kõik olid seal. Anna ja Raimond, Maret oma lastega, Erik oma vanematega, Alex ja Kadi, Jaak, Ruslan, Heiki ja Ulla. Muidugi Elli. Noored ja vanad. Kõik, kes seal majas elanud olid, ja palju teisi.

„Ma valmistasin ette pika kõne.” Hain ohkas ja naeratas napilt suunurkadega. „Kindlas teadmises, et ma seda kunagi ette ei kanna. Las igatüks räägib oma südames lahkunud Valvuriga. Leo on ja jääb meiega.” Ta tühjendas klaasi, vajus tagasi oma toolile ja jäi mornilt enda ette põrnitsema.

„Mis saab... nendest seal?” küsis Alex paari minuti pärast, kui ümberingi oli alanud vaikne vestlus.

„Täielik kapitulatsioon.” Hain ohkas uuesti. „Mineku aeg sai läbi. Ma oleksin eelistanud, et see õppetund ei ole nii karm... meile mõlemale. Ma mõtlen ka kodu-Eestile. Mingit kauplemist ei tule. Täielik poliitiline tunnustamine. Rahuleping. Siis saavad sõjavangid tagasi.”

„Kas see on tõi, et ameeriklased tahavad oma hävitajaid tagasi?”

„Jah. See on neile ilmselt kõige raskem punkt.” Hain irvitas kõledalt. „Need on hea kauplemisargument, kuid tegelikult pole meil neid vaja. Esiteks on need kasutud ameeriklaste koodideta, teiseks aga tehakse Marsil või Aniruddhal varsti paremaid. Mõlemad tunnid jäävad häälestatuks teistele planeetidele, kuni Eestiga ei ole täit diplomaatilist tunnustust. Turismi seni muidugi pole, aga esimesed asunikud on juba ringiga tulnud.”

„Kuidas nad ikka niimoodi lõksu jooksid?” küsis Ulla.

„Nad saavad ju EL-i käest kah selle eest, nii et tolmab?” täiendas Ruslan.

„Saavad mitte selle eest, et proovisid, vaid et läbi kukkusid,” jätkas Hain sama rõõmutu irvitusega. „Luurerakett tuli läbi ja raporteeris, et nad on kraatris ja taevas on Pläarakas – koht *peab* õige olema, sest tähe spekter on raudkindel tunnus, mida on absoluutselt võimatu võltsida. Saate aru, ei maastik ega atmosfääri koostis ega temperatuur anna midagi, alati on eksimisvõimalus. Lisaks ei arvestanud nad, et kahekümnetuhandel kolonial on välja panna koos vabatahtlikega mitte kolmsada, vaid viis tuhat relvastatud inimest. Kas nad tõesti ei mäleta taasiseseisvumise hetke?”

„Kuid isegi kui nad oleksid... võitnud, poleks me ju...? Ja kuidas nad seda EL-i „sõbralikku” poliitikat järgmistele oleksid saanud müüa?” ei saanud Erik aru.

Hain valas endale veini ja kehtas õlgu. „Need endistest kommuudest vördjad, kes Eestit siiani valitsevad, unustasid ka selle, et metsavendluse likvideerimiseks läks viisteist aastat repressioone, sealhulgas suurkütudamine. Nägid nad ainult seda, kui vaikselt talutakse seda paska, kuhu nad Eesti viimaste aastakümnetega on viinud – lootusetu töötus, pooled lapsed alla vaesuspiiri, enamik peresid vaevu ots-otsaga kokku tulemas...”

Ta kehtas veelkord õlgu. „Me olime kodus osanud asja ajada selleni, et niikuinii jooksis Eesti tühjaks. Niikuinii oli eestluse hääbumine ühe või kahe põlvkonna küsimus. Ehk ei jäänud neil lihtsalt muud üle, kui teha see meeletu katse? Sest kes peale täiesti lootusetute kuserottide veel sinna jääb?”

„Vanad jäävad,” porises Jaak vaikselt, üles vaatamata.

Hain vaatas teda hetke. „Ühel päeval, kui me oleme piisavalt rikkad, võime neid ju natuke toetada. Sõbralikult, vabatahtlikult, kui hõimuvendi. Viime neile toitu. Võime isegi ehitada neile valmis selle klaasist kuudi, kus nad oma vana vokki hoidma hakkavad. Ühel päeval oleks see ehk ilus žest. Aga praegu on meie kord kohelda neid, nagu nad väärt on – nagu vaimselt vähearenenud lapshuligaane.”

LXIX

„Miks sa seda teed?” Raimond vahtis teda altkulmu. „Miks sa mu juhatuse esimeheks lükkad?”

Haini Hunnikule monteeriti õhus hõljuva kraana abil maapoolsesse

ossa konteinereid juurde. Oli keskpäev ja nagu ikka, pilvitu ja soe. Nad seisid Hunniku katusel, higistavad klaasid käes, ja jälgisid monteerimistöid.

„Mis sa ei taha või?” väärutas Hain huuli veidras väsinud muiges.

„Tahan. Aga kus on konks? Siin ei kehti enam ükski Maa seadus. Nende paberitega, et mulle kuulub mingi osa Taaravallast, võin ma peldikus käia. Turvateenistus allub sisuliselt sulle, kõik nõukojad on sul käpas. Sa võiksid mu peete rohima saata.”

„Esiteks poleks see lihtsalt ilus. Ja ma mõtlen seda tõsiselt. Kui me tahame siin paremat Eestit üles ehitada, tuleb saavutada olukord, kus sa ei pea pidevalt ringi käima, perse plekiga kaetud. Teiseks saad sa majandusega tõesti minust paremini hakkama. Ehk ei ole see näitaja. Ehk saaks mõni noor kutt sinustki paremini, aga siis ei oleks mul sinuga tõesti midagi peale hakata, sest peetide rohimises ei ole sa väga hea. Ja kolmandaks... ma tahan natukeseks uttu tõmmata ja mul on vaja kedagi, kes sooja koha mulle alles hoiab.” Ta ohkas. „Päriselt ka. Sa ei kujuta ette, kui väsinud ma olen. Ma olen viimsed kuus aastat töötanud ööd ja päevad, tihti kaheksakümmend tundi nädalas – vana tundi vanas nädalas. Augustas tahab mind enda juurde ja ma lähen.”

Raimond mõtles natuke aega. Siis ohkas omakorda. „Muidugi ma võtan selle koha. Muidugi ma pigistan neid nii, et nad kiunuvad. Muidugi ma panen siin kõik korda ja tööle. Aga... kas sa panid tähele, et minu panus piirdus eile paari mälestuspitsiga?”

„Noh, vaeseke, meie metsakohin pole Larsen. Isegi mitte Vedel Sitt.”

„Ei. Ma pole viiskümmendki, aga tervis tahab üles öelda. Mingid jamad siseorganitega. Jalad hakkavad tuimaks minema. Mina tunnen siin seda lisa poolt meetrit sekundi ruudu kohta väga selgelt.” Raimond laskus plekivirnale istuma ja masseeris jalgu. „Ma olen varemed. Kuni selleni välja, et ega... et, noh... et mul on hea meel, et Anna käib selle suure musta peaga kuti juures kvaliteetkeppi saamas.”

Nad vaikisid mõnda aega.

„Kuid sa ikka võtad siin juhtimise üle?” küsis Hain lõpuks.

„Muidugi. Ähh. Ma oskan ka istudes inimeste peale karjuda. Ja nad pidid kuhugi, vist Marmorsõnniku mäele tekitama pideva 0,7 g-d. Siin meenutab see... Korfut... või Mallorcat. Seal rohkem suvist Lõuna-Eestit. Vanadekodu.”

„Tule mõistusele. Meil on pool elu ees. Tee parem Annale mõni titt ja hakka elama.”

Raimond mühatas. „Minule isiklikult tittedest aitab.”

„Ja kui Annale ei aita?”

Raimond mühatas uuesti. „See on selle päeva mure.”

„Siis head valitsemist, härra president.”

LXX

„Kuule, Elli – mul on Aniruddhale sekretäri vaja. Ma ei rääkinud seda kõike sulle eile suusoojaks. Ehk on sul parem siit ära tulla. Lapsed on sul niikuinii Maal ja kui nad ühel päeval tulevad... see on selle päeva mure.”

Oli sama päeva õhtupoolik ja ehitustööd olid lõppenud. Nad jalutasid piki randa, jalgupidi soojas vees.

„Jah, sa rääkisid pikalt, kui meeletult seal teadust ja kõike muud tehakse ja... Kas sa annad endale aru, kuidas see kõik välja näeb? Sul ju ei ole seal oma armukest ees?”

„Ei. Noh... kuidas sulle öelda... et ega ma ju ei saa seda niimoodi asetada...” hakkas Hain kokutama.

„Ära jama. Me ju hakkame seal koos elama?”

„J... jah.”

„Ja kuigi sa oma lõpmatus viisakuses isegi paned mu alguses teise tuppaga magama, arvestad sa sellega, et ma hiljemalt kolmandal õhtul joon end nii kurvaks, et hakkan uluma ja tulen sinu kaissu?”

„J... eee... jah.”

„Mis Maret asjast arvab?”

Hain vaikis pisut aega. Siis kirtsutas nina ja ohkas. „Ma pean Heikiga tõsiselt rääkima. Et ta saaks aru, et ta ei pea end tagasi hoidma. Nii on kõigile kõige parem.” Ta puhatas ja lõi jalaga ettepoole veepilve. „Ma olen lapsevanemana täielik läbikukkumine. Ma ei suuda viit minutit ka tite juures olla, siis tahan minema. Ma...” Ta lõi käega. „Ma ainult ei ole kunagi sinult küsinud... kui sa oled arvestanud ikkagi millalgi normaalse perega...”

Elli võttis lonksu käes rippuvast pudelist ja kõhkles hetke enne rääkima hakkamist. Kui ta seda lõpuks tegi, oli ta hääl haruldaselt tõsine. „Hain, ma olen elus sünnitanud lapsed kõigile meestele, keda armastanud olen.

Leole jäi laps sünnitamata lihtsalt sellepärast, et ma ei saa neid enam. Põletik. Vajalik instrumentarium lõigati välja. Ma olen mõnes mõttes sihuke parim – ohutu tibi.” Ta rääkis rahulikult, kuid ta huuled kõverdu-
sid kibedalt.

Hain vaikis taas tükk aega. „Ma ei teadnud... Kuid see ei muuda midagi. Ma...” Ta otsis sõnu ning aja võitmiseks haaras vahepeal Elli käest pudeli ja lonksas lausete vahele. „Saad aru, siin on mitu asja koos – nojah, ma olen sind alati... ütleme, unistanud, et nii võiks minna. Ja ma mõtlen seda päriselt – sinust on seal ka kasu ja ma olen kindel, et see on sulle huvitav.”

Elli rabas pudeli tagasi.

*„Siis tõusime me karmist rannaroost
mul katkend kette alla siugles kaelalt
ja mürdsime end välja muinasloost
mis alatagi saanud oli vaevalt.”*

„Ehk sa tuled?” naeratas Hain.

„Kui keegi küsib, kus sureb poeesia, siis ma näitan sind. Aga jah.”
Naine nuuksatas. „Ainult et...”

Hain kallistas teda. „Ma saan ainult anda nime... ma ei tea veel, millele. Ja tuua Leo auto vraki ja panna pjedestaalile sellisesse kohta, kus ta tulijatele kõige rohkem silma jääb.”

„Jah. Ma tean. Aitäh. Ent ma ei mõelnud seda. Kord jääb eestlastele kitsaks Taaravalla lõputu juuni, kord valguvad nad universumitesse laiali. Me alles paotasime ukse. Me... esimesed. Ma kord tahaksin siin kõiges kaasas olla, kord... Kuid nüüd ehitad sa meie maja päris valitsusasutuseks, nii et kõik normaalsed inimesed... mis, isegi normaalsed naabrid kõik jalga lasevad. Kuidas kõik nii kiiresti muutub.”

Hain mühatas. „Õige seegi. On suur aeg. Ja inimkonna ja ka eestlaste Suur Lugu alles algab. Olgem siis selle väärilised.”

Sarjas „Sündmuste horisont” seni ilmunud:

1. Isaac Asimov „Teraskoopad” („The Caves of Steel”)
2. Stephen King „Udu” („Mist”)
3. Bruce Sterling „Skismaatriks +” („Schismatrix +”)
4. Siim Veskimees „Taevatagune suurem ilm”
5. Roger Zelazny „Teemärgid” („Roadmarks”)
6. George R. Martin & Lisa Tuttle „Windhaven”
7. Barry Hughart „Linnusild” („Bridge of Birds”)
8. Tim Powers „Anubise väravad”
(„The Anubis Gates”)
9. Marion Zimmer Bradley „Tormikuninganna”
(„Stormqueen!”)
10. Marion Andra „Algolagnia”
11. Roger Zelazny „Hukatuse kaardid”
(„Trumps of Doom”)
12. Isaac Asimov „Alasti päike” („Naked Sun”)
13. Arthur C. Clarke „Kauge Maa laulud”
(„The Songs of Distant Earth”)
14. Charles Stross „Accelerando”
15. Michael Crichton „13. sõdalane” („13th Warrior”)
16. Roger Zelazny „Amberi veri” („Blood of Amber”)
17. Vernor Vinge „Leek sügaviku kohal” („A Fire Upon the Deep”)
18. Siim Veskimees „Sümfoonia katkenud keelele”
19. Isaac Asimov „Koidu robotid” („The Robots of Dawn”)

20. Norman Spinrad „Torgi Jack Barronit“ („Bug Jack Barron“)
21. Kirill Jeskov „Viimane sõrmusekandja“ („Poslednii koltsenosets“)
22. Jerry Pournelle „Falkenbergi leegion“ („Falkenberg’s Legion“)
23. Roger Zelazny „Kaose märk“ („Sign of Chaos“)
24. Michael Crichton „Järgmiseks“ („Next“)
25. Isaac Asimov „Robotid ja impeerium“ („Robots and Empire“)
26. Tiit Tarlap „Tuleriitade öö“
27. Siim Veskimees „Ennesõjaaegne kullakarva. Kuu Ordu 2061. aasta sõja esimene raamat“
28. Roger Zelazny „Varjude rüütel“ („Knight of Shadows“)
29. Vernor Vinge „Sügavik taevas“ („Deepness in the Sky“)
30. Siim Veskimees „Lahkulöömislahingud. Kuu Ordu 2061. aasta sõja teine raamat“
31. Arkadi & Boriss Strugatski „Hääbuv linn“ („Град обреченный“)
32. Roger Zelazny „Kaose prints“ („Prince of Chaos“)